รายงานการประเมินผล

โครงการห้วยใหญ่วังแขม

(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ)

อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

กลุ่มติดตามประเมินผล
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
พฤษภาคม 2553

คำนำ

โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระมหากรุณารับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เพื่อช่วยเหลือราษฎร ในพื้นที่ตำบลมหาโพธิ์ ตำบลสระโบสถ์ และตำบลใกล้เคียงของอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ที่ประสบความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกรมชลประทาน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดลพบุรี โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นแกนกลางประสานการดำเนินงานสนองพระราชดำริมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2541 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ เกิดความต่อเนื่อง และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ กลุ่มติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงได้ดำเนินการประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาในการบริหารจัดการ และที่สำคัญคือ เพื่อทราบถึงผลที่มีต่อประชาชนตามเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงาน กปร. ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่ง และร่วมปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินผล ครั้งนี้ พร้อมทั้งช่วยประสานงานในการเก็บข้อมูลตามแผน ทำให้สามารถนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดการขับเคลื่อนขยายผลการพัฒนาโครงการฯ โดยเฉพาะการส่งเสริมและขยายผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของราษฎรอย่างแท้จริง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะสามารถพัฒนาโครงการฯ ได้อย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนต่อไป

สำนักงาน กปร.

พฤษภาคม 2553

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. ความเป็นมา

โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เกิดขึ้นจากราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลมหาโพธิ์ ตำบลสระโบสถ์และตำบลใกล้เคียง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำทำนา เนื่องจากฝายที่สร้างไว้เดิมชำรุดและอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถซ่อมแซมให้ดีได้ กรมชลประทานจึงได้ดำเนินการก่อสร้างใหม่เป็นฝายถาวร (ฝายวังแขม) โดยเริ่มก่อสร้างในปี 2519 แล้วเสร็จปี 2520 ฝายวังแขมรับน้ำได้ดีในช่วงฤดูฝน แต่ในฤดูแล้ง น้ำจะน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการ นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี มีหนังสือกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยนำโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เข้าเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งสำนักงาน กปร. ได้สรุปข้อเท็จจริงว่า พื้นที่ก่อสร้างอยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์ และกรมชลประทานมีแผนงานก่อสร้างในปีงบประมาณ 2540-2542 ไว้แล้ว หากโครงการฯ ดังกล่าวแล้วเสร็จจะทำให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ทั้งนี้ สำนักราชเลขาธิการ ได้มีหนังสือที่ รล 0005/5102 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2541 ถึงสำนักงาน กปร. สรุปได้ว่า ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว มีพระราชดำริว่าเป็นโครงการที่น่าสนับสนุน โดยมีข้อพิจารณาว่า

1. ผู้ที่บุกรุกในเขตโครงการจะไม่ได้รับการชดเชย หรือเอกชนจะให้มีการชดเชยไม่ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน
2. ระบบต้องใช้ระบบของฝายก่อน
3. ในพื้นที่ทำประโยชน์จะต้องส่งเสริมระบบทฤษฎีใหม่
4. ในอนาคตต้องขยายพื้นที่รับประโยชน์

สำนักงาน กปร. ได้ประสานงานกับจังหวัดลพบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการสนองพระราชดำริ ทั้ง 4 ประการ โดยได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลการดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จแล้วในระดับหนึ่ง ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินงานในระยะต่อไปสามารถสนองพระราชดำริ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง สำนักงาน กปร. จึงได้ดำเนินการประเมินผลขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโครงการฯ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการฯที่มีต่อประชาชนในระดับครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ ฯ

2. วิธีการประเมินผล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินแบบพรรณนาเชิงสำรวจ (Descriptive and Survey Research) โดยศึกษาจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และการศึกษาในภาคสนามซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติงานของโครงการฯ ด้วยการสุ่มอย่างมีวัตถุประสงค์ คือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาอาชีพและงานขยายผลทฤษฎีใหม่ จำนวน 19 ตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่ได้โดยการสุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ และเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำตามที่กรมชลประทานจัดตั้ง จำนวน 489 คน โดยทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 116 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต ปี 2545 จำนวน 25 ราย

กลุ่ม 2 ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนเฉพาะสระน้ำ ปี 2547 จำนวน 26 ราย

กลุ่ม 3 กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มจากประชาชนที่ได้ใช้น้ำจากโครงการฯเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 15 เป็นจำนวน 65 ราย

ทั้งนี้ เดิมประชาชนกลุ่ม 1 มีจำนวน 31 ราย และกลุ่ม 2 จำนวน 30 ราย โดยกำหนดจะทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด แต่มีข้อจำกัดไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากเกษตรกรบางรายขายที่ดินให้นายทุนและย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด บางรายไปทำงานต่างจังหวัด เพิ่งเสียชีวิตไป 1 ราย โดยยังไม่มีผู้รับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีเกษตรกรที่มีชื่อซ้ำกันในกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 จำนวน 2 ราย เนื่องจากมีที่ดินทำกินหลายแปลงแต่อยู่ต่างหมู่บ้านกัน โดยอยู่ในแนวเขตการก่อสร้างระบบส่งน้ำชลประทาน

3. สรุปผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการฯ ในครั้งนี้ สรุปผลการประเมินผลในประเด็นสำคัญได้ 4 ประการ คือ

1. ความครบถ้วน สอดคล้อง ความสำเร็จและความก้าวหน้าของกิจกรรมดำเนินงานสนองพระราชดำริ

การดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ได้มีการประสาน การแต่งตั้งหน่วยงานและดำเนินกิจกรรมสนองพระราชดำริมีความครบถ้วน สอดคล้องและประสบความสำเร็จตามแนวพระราชดำริในระดับหนึ่งแล้ว ได้แก่

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด จำนวน 17 คน เช่น เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เกษตรจังหวัดลพบุรี ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี ประมงจังหวัดลพบุรี หัวหน้าโครงการชลประทานจังหวัดลพบุรีฯลฯ **โดยเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นกรรมการและเลขานุการ** และคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอเป็นผู้ปฏิบัติจำนวน 11 คน เช่น ผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี ผู้แทนสำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี ผู้แทนโครงการชลประทานจังหวัดลพบุรี ฯลฯ **โดยนายอำเภอ เป็นประธานคณะทำงาน เกษตรอำเภอสระโบสถ์เป็นคณะทำงานและเลขานุการ**

1.2 การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริ คือ

1) ในระยะแรกเป็นภารกิจในการซ่อมแซมฝายวังแขม ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จและสามารถรับน้ำได้ดีในช่วงฤดูฝน

2) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม มีความจุของอ่างฯ ที่ระดับเก็บกัก 12,000,000 ลูกบาศก์เมตร แล้วเสร็จ ซึ่งในปี 2548 ได้เริ่มส่งน้ำโดยการปล่อยน้ำไปตามลำห้วยใหญ่มายังฝายวังแขมและผ่านไปตามแนวเหมืองธรรมชาติ เพื่อให้ราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลสระโบสถ์ ตำบลมหาโพธิ์ และตำบลนิยมชัย ประมาณ 7,000 ไร่ ได้มีแหล่งน้ำไว้ใช้สำหรับการอุปโภค – บริโภค และทำเกษตรกรรม โดยการใช้น้ำจากระบบของฝายก่อน และก่อสร้างระบบส่งน้ำเป็นคลองดาดคอนกรีตฝั่งซ้าย-ขวา จำนวนทั้งสิ้น 7 สาย รวมความยาว 27.1 กิโลเมตร จะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2553 จะสามารถส่งน้ำได้ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์ ประมาณ 23,700 ไร่

3) กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยการการขุดสระน้ำและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร ในช่วงปี 2545-2547 จำนวน 61 ราย

1.3 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโครงการฯ

การดำเนินงานภายหลังการก่อสร้างอ่างเก็บห้วยใหญ่ในช่วงปี 2548 - ปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นงานด้านการพัฒนาอาชีพเกษตร เป็นกิจกรรมที่ใช้แนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานของหน่วยงานต้นสังกัด และใช้งบประมาณปกติ ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วในลักษณะของการดำเนินกิจกรรมทั่ว ๆ ไปของอำเภอสระโบสถ์ ไม่มุ่งเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ขาดการกำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมตลอดในการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้ทราบเฉพาะผลการดำเนินงาน แต่ไม่สามารถชี้ได้ว่าโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามแนวพระราชดำริหรือไม่ เนื่องจากโครงการฯ ยังไม่มีการการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือแผนแม่บทในเชิงบูรณาการ จึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้จัดเป็นภารกิจหลัก ประกอบกับการก่อสร้างระบบส่งน้ำยังไม่แล้วเสร็จ การต่อยอดขยายผลในด้านการพัฒนาอาชีพในเชิงบูรณาการจึงมีความต่อเนื่องไม่มากนัก

2. **ความพร้อมในด้านการบริหารจัดการโครงการฯ** เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ประกอบด้วย

2.1 **แนวทางและวิธีการปฏิบัติงาน**

- **คณะกรรมการโครงการฯ** ที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นว่า คณะกรรมการโครงการฯ ปฏิบัติงานด้วยการประชุมเป็นหลักเพื่อให้นโยบายและติดตามงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนในระดับอำเภอ ซึ่งในระยะเริ่มแรกของโครงการฯ จะมีการประชุมเฉพาะกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อภารกิจก่อสร้างอ่างเก็บน้ำการขุดสระน้ำและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรในช่วงปี 2545-2547 ได้แล้วเสร็จส่วนในช่วงปี 2548 - ปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมปกติตามแผนงานทั่วไปของจังหวัด ประกอบกับคณะกรรมการโครงการฯ มีการปรับเปลี่ยนโอนย้ายตามแผนอัตรากำลังของส่วนราชการ ซึ่งข้าราชการที่ปฏิบัติงานในปัจจุบันส่วนใหญ่เพิ่งย้ายมารับตำแหน่งที่จังหวัดลพบุรีประมาณ 6 เดือน – 2 ปี ร้อยละ 90.9 ดังนั้น**ความต่อเนื่องเชิงบูรณาการในการดำเนินงานของโครงการฯจึงเกิดขึ้นน้อย**

- **คณะทำงานโครงการฯ** ส่วนใหญ่จะได้รับการโอนย้ายมารับตำแหน่งที่ อำเภอสระโบสถ์ ได้ประมาณ 1-3 ปี ร้อยละ 87.5 มีการทำงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ในลักษณะภาพรวมของพื้นที่โดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ส่วนงานส่งเสริมและขยายผลให้ราษฎรทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการฯ มีข้อจำกัดที่ราษฎรมีที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ทำกิน อยู่ห่างกัน รวมทั้งพื้นที่ทำกินยังขาดความสะดวกด้านไฟฟ้า น้ำประปา ถนน และระบบส่งน้ำยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จทำให้การส่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมไม่ครอบคลุมทั้งโครงฯ ตลอดจนราษฎรเองยังนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง เนื่องจากมีตลาดรองรับและขายได้ราคาดี

2.2 **การประสานงาน** หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ ร้อยละ 84.2 ของหน่วยงานที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงาน หากขอความร่วมมือก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่การประสานแผนงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่โครงการฯ และการเข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ยังขาดการประสานทั้งในด้านแนวคิดและการปฏิบัติ

2.3 **งบประมาณ** หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ ที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นว่าการดำเนินงานโครงการฯ ภายหลังจากที่สำนักงาน กปร. สนับสนุนงบประมาณในการขุดสระ และปัจจัยการผลิต รวมทั้งสิ้น 7,357,400 บาท ในระยะแรกของการพัฒนามีความชัดเจนเป็นรูปธรรม แต่ในระยะต่อมาเป็นการดำเนินงานตามแผนงานปกติ และใช้งบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการที่เน้นแผน โครงการ กิจกรรมในการขยายผลทฤษฎีใหม่โดยตรง

2.4 **การติดตามงาน** หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ ร้อยละ 94.7 ของหน่วยงานที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่า ยังขาดการติดตามงานและการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโครงการฯ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากยังไม่มีแผนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนรวมทั้งยังไม่มีการกำหนดขอบเขตโดยเฉพาะพื้นที่ของโครงการที่ชัดเจนจึงเป็นเรื่องยากที่จะทำการติดตามงานได้

3. ผลต่อประชาชนในระดับครัวเรือน

3.1 **ผลต่อการประกอบอาชีพ** จากการดำเนินงานโครงการฯก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในระดับครัวเรือนอย่างชัดเจน คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่ม 1 เกษตรกร 25 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ100 ได้รับประโยชน์โดยตรงจากได้ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมร่วมกับสระเก็บน้ำที่ได้รับการสนับสนุนขุดให้พร้อมทั้งปัจจัยการผลิต เพื่อส่งเสริมอาชีพการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ส่วนกลุ่ม 2 เกษตรกร 26 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100 ได้ใช้น้ำจากโครงการฯ ร่วมกับน้ำจากสระ สำหรับกลุ่ม 3 เป็นเกษตรกรได้ใช้น้ำจากโครงการฯผ่านระบบฝายหรือการส่งน้ำตามคลองธรรมชาติ จำนวน 60 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.3 ของครัวเรือนทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรบางส่วน จำนวน 5 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.7 ของครัวเรือนทั้งหมด ไม่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำในโครงการฯ แต่ประการใด

ผลจากการพัฒนาแหล่งน้ำจากโครงการฯได้ส่งประโยชน์ให้เกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม มีใช้น้ำเพื่อทำการเกษตร โดยการทำนาและทำไร่เป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะมีแหล่งน้ำเพิ่มเติมก็ตาม แต่เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูกไม่มากนัก มีเพียงร้อยละ 29.6 (34 ครัวเรือน) เท่านั้น จำแนกเป็นเกษตรกรจำนวน 16 ครัวเรือน จากเดิมทำนาปีเพียงอย่างเดียว ได้เปลี่ยนมาทำทั้งนาปีและนาปรัง ส่วนอีก 16 ครัวเรือนได้เปลี่ยนจากปลูกข้าวมาปลูกอ้อย มันสำปะหลัง และจำนวน 2 ครัวเรือน ได้เปลี่ยนจากอ้อย มาปลูกข้าว

สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตนั้น เกษตรกร ร้อยละ 50.9 มีความเห็นว่า ผลผลิตของพืชที่ปลูกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ได้แก่ ผลผลิตข้าวนาปี ก่อนปี 2548 จากเดิมเฉลี่ย 44.5 ถัง/ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 60.7 ถัง/ไร่ ข้าวนาปรัง มีผลผลิตจากเดิมเฉลี่ย 48.2 ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 60.7 ถัง/ไร่ พืชไร่ได้แก่ อ้อย ผลผลิตจากเดิมเฉลี่ย 14.2 ตัน/ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 17.1 ตัน/ไร่ ส่วนการได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร ผู้ที่ได้รับประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ ครัวเรือนที่ได้รับการส่งเสริมให้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 6.0 ส่วนประชาชนรายอื่น ๆ ยังคงปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นหลัก ได้แก่ ข้าว มีร้อยละ 73.3 และพืชไร่ ร้อยละ 37.9 เนื่องจากผลผลิตมีราคาดี โดยข้าวมีราคาเกวียนละ 12,000 – 12,500 บาท อ้อย ตันละ 650 – 850 บาท รวมทั้งมีตลาดมารับซื้อในหมู่บ้าน

- **การถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแยกกัน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 0.6 ไร่ และที่ทำกินในเขตพื้นที่โครงการฯ เฉลี่ยครัวเรือนละ 29.7 ไร่ ซึ่งเป็นที่ของตนเองและถือเอกสารสิทธิเป็นโฉนด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำไร่มากที่สุดพื้นที่เฉลี่ย 25.6 ไร่ ทำนาพื้นที่เฉลี่ย 20.9 ไร่ ทำสวนพื้นที่เฉลี่ย 3.3 ไร่ และปลูกผักพื้นที่เฉลี่ย 0.4 ไร่

- **การใช้น้ำจากสระ** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ เห็นความสำคัญและเข้าใจถึงประโยชน์ของการมีสระน้ำไว้ประจำไร่นา ส่วนใหญ่มีสระน้ำ ถึงร้อยละ 62.9 โดยครัวเรือนกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีสระน้ำทุกครัวเรือน เนื่องจากมีส่วนราชการ คือ กรมชลประทานดำเนินการขุดให้ ส่วนกลุ่ม 3 มีสระน้ำ ร้อยละ 33.8 โดยขุดเอง จำนวน 16 ครัวเรือน และมีหน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จำนวน 6 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากสระในการทำกิจกรรมการเกษตรที่มีอยู่ในแปลง ได้แก่ ทำนา ร้อยละ 38.4 ทำไร่ ร้อยละ 11.0 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.1 และปลูกผัก เพียงร้อยละ1.4 นอกนั้นเป็นการ ใช้น้ำจากสระในลักษณะของการทำเกษตรสมผสาน เป็นส่วนใหญ่

- **กิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน และการกำจัดศัตรูพืช** ในการเพาะปลูกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่ จะมีการปรับปรุงบำรุงดิน ถึงร้อยละ 92.2 และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงบำรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยร่วมกันแทนการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว โดยมีเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 43.0 ที่เหลือเป็นการใช้ปุ๋ยหลายชนิดร่วมกัน ได้แก่ใช้ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและปลูกพืชหมุนเวียน ส่วนการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ประชาชนยังไม่นิยมปลูกแฝกเท่าที่ควร มีเพียงร้อยละ 12.1 โดยจะปลูกไว้รอบขอบสระน้ำ ส่วนในการกำจัดศัตรูพืชนั้นราษฎรส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.2 ใช้สารเคมี ทั้งที่ทราบดีว่ามีผลเสียต่อสุขภาพ โดยเกษตรกรมีความเห็นว่าจำเป็นต้องใช้เนื่องจากปลูกพืชเป็นพื้นที่จำนวนมากถ้าไม่ใช้สารเคมีจะทำให้ผลผลิตเสียหายได้

- **การส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่** ครัวเรือนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพียงเพราะอยากได้สระน้ำไว้สำหรับทำการเกษตรตามที่เคยทำอยู่เดิม และวิธีการเข้าร่วมโครงการฯ โดยการชักชวนจากผู้นำชุมชน ทั้งนี้ มีผู้ที่ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ เพียงร้อยละ 6.0 ประกอบด้วยเกษตรกร กลุ่ม1 จำนวน 4 ราย เกษตรกรกลุ่ม 2 จำนวน 2 ราย และเกษตรกรกลุ่ม 3 จำนวน 1 ราย โดยทุกครัวเรือนมีที่พักอาศัยชั่วคราวอยู่ในแปลง เนื่องจากยังไม่สะดวกด้านการคมนาคม ไฟฟ้า ประปา ทั้งนี้แบ่งการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรดังกล่าว ได้ 2 กลุ่ม

1. กลุ่มทำทฤษฎีใหม่ได้สมบูรณ์ครบตามสัดส่วน สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรผู้สนใจรายอื่น ๆ ได้ มีร้อยละ 4.3 โดยทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ เจริญเติบโตดี

2. กลุ่มทำทฤษฎีใหม่แต่ยังไม่สมบูรณ์ตามสัดส่วน มีร้อยละ 1.7 โดยมีการทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ แต่มีจำนวนน้อยโดยปลูกพืชไม่เต็มพื้นที่แปลงทำกิน

ซึ่งแสดงให้เห็นถึง **ราษฎรส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมในการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งหากจะส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในอนาคตเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะปรับเปลี่ยนหรือหาวิธีการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของราษฎรต่อไป**

- **ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ยังมีปัญหาในเรื่องของการขาดน้ำสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ รองลงมาก็เป็นปัญหาขาดเงินทุน ราคาผลผลิต ขาดปัจจัยการผลิต ขาดแรงงาน และขาดความรู้ ผู้ที่ตอบว่าไม่มีปัญหาใด ๆ มีเพียงร้อยละ 23.3 จากปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และปล่อยน้ำผ่านแนวคลองธรรมชาตินั้น ราษฎรยังได้รับน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งในอนาคตเมื่อการก่อสร้างระบบส่งน้ำเสร็จ จึงจะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้

3.2 **ผลทางเศรษฐกิจ** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการทำนาและทำไร่ ซึ่งมีรายได้สุทธิจากการเพาะปลูก เฉลี่ย 91,850 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ รายได้ที่สำคัญของครัวเรือนมาจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ จากการรับราชการ เป็นรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รายได้จากการเพาะปลูก และรายได้การทำงานโรงงาน นอกนั้นเป็นรายได้จากประเภทอื่น ๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย บุตรหลานส่งมาให้ เป็นต้น ในปี 2551 เมื่อรวมรายได้สุทธิจากทุกแหล่งที่มาแล้วมีรายได้สุทธิเฉลี่ยปีละ 146,655 บาท/ครัวเรือน สำหรับการศึกษาครั้งนี้พบได้อย่างชัดเจนว่ารายได้ของคนในครัวเรือนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีรายได้เฉลี่ยคนละ 48,885 บาท ซึ่งเป็นรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีเมื่อเทียบกับเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมวดเศรษฐกิจ ที่ว่าครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาท/ปี และจากรายงาน จปฐ. ของครัวเรือนประชาชนทั้งหมดในอำเภอสระโบสถ์ ในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา คือปี 2549 – 2551 รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนยังต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตพื้นที่โครงการฯ แต่ราษฎรยังคงมีหนี้สินที่ค่อนข้างสูง เฉลี่ยจำนวน 141,162 บาทต่อครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่ามีหนี้สิน จำนวน 95 คน โดยเป็นหนี้สินที่กู้มาแต่เดิมและผ่อนใช้ในเวลาระยะยาว ซึ่งกู้มาเพื่อใช้ในการลงทุนในภาคการเกษตรเพียงอย่างเดียวถึงร้อยละ 54.7 นอกจากนั้นเป็นการกู้มาใช้เพื่อการลงทุนในภาคการเกษตรร่วมกับการค้าขาย การศึกษาบุตร การรักษาพยาบาล การซื้อทรัพย์สินที่จำเป็นและการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สำหรับแหล่งกู้นั้นส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร ร้อยละ 52.6 และสถาบันการเงินอื่น ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตร

3.3 **ผลทางสังคม** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีการรวมกลุ่มทางสังคมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ร้อยละ 48.3 ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด นอกจากนั้นเป็น กลุ่มสตรี กรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ ส่วนกลุ่มทางอาชีพนั้น มีการรวมกลุ่มร้อยละ 31.0 ได้แก่ กลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร อย่างไรก็ตาม สำหรับการลงแขกใช้แรงกันในการทำนา ทำไร่ ในหมู่บ้านก็ยังคงมีเหลืออยู่แม้ว่าปัจจุบันจะมีการว่าจ้างแรงงานกันเป็นส่วนใหญ่ โดยชาวบ้านจะเรียกว่าการเอาแรง ซึ่งเป็นผลสะท้อนได้ถึงประชาชนในหมู่บ้าน ยังมีความสามัคคีกันอีกมาก และเห็นได้ชัดเจนจากเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตนเองหรือครอบครัวจะไป

ปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อนบ้านและญาติ เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของโครงการฯในอนาคตหากสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมด้วยก็จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับเป็นผลดีต่อการพัฒนา

4. **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ** ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ ได้แก่ กิจกรรมการประชุม การเข้ารับอบรมอาชีพ การส่งเสริมอาชีพและการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโครงการฯ ในเรื่องการได้ใช้น้ำจากโครงการฯเพื่อใช้ในการเพาะปลูกมากกว่าเรื่องใด ๆ ซึ่งแสดงถึงความสำเร็จของโครงการฯ ในด้านการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และการสนับสนุนสระน้ำให้กับประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มากกว่าเรื่องใด ๆ

จึงกล่าวได้ว่าจากการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ได้ช่วยให้ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการมีอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ถึงแม้ราษฎรส่วนใหญ่ยังนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว แต่ราษฎรได้รับผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับปัจจุบันราคาผลิตของข้าวและอ้อยมีราคาดีมีการดูแลสุขภาพที่ทั่วถึงจากสถาบันของรัฐ มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่พอเพียง มีที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง รวมทั้งประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ และอื่น ๆ ได้แก่ จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย และปริญญาตรี แต่จะมีผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสืออยู่บ้าง ร้อยละ 4.3 ซึ่งเป็นผู้สูงอายุแล้ว ประชาชนแต่ละครัวเรือนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเพื่อการออมทรัพย์ รวมทั้งมีการช่วยเหลือกันในชุมชน มีการปรึกษาหารือผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้านในยามที่มีปัญหา

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า มีการดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริครบถ้วนทั้ง 4 ประการ ได้แก่

1. การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทำให้ราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลสระโบสถ์ ตำบลมหาโพธิ์ และตำบลนิยมชัย ประมาณ 7,000 ไร่ ได้มีแหล่งน้ำไว้ใช้สำหรับการอุปโภค-บริโภค และทำเกษตรกรรม

2.การใช้ระบบของฝายทำให้ปัจจุบันราษฎรได้ใช้น้ำจากการปล่อยน้ำของอ่างห้วยใหญ่วังแขมผ่านฝายวังแขม และแนวคลองธรรมชาติ

3. การส่งเสริมระบบทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ทำประโยชน์ ปัจจุบันมีราษฎรในเขตพื้นที่โครงการฯ ทำทฤษฎีใหม่ ได้สมบูรณ์สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

4.ในอนาคตต้องขยายพื้นที่รับประโยชน์ จึงมีการก่อสร้างระบบส่งน้ำเป็นคลองดาดคอนกรีตฝั่งซ้าย-ขวา รวมความยาว 27.1 กิโลเมตร จะสามารถขยายพื้นที่รับประโยชน์ได้มากขึ้นประมาณ 23,700 ไร่

ข้อเสนอแนะของผู้ทำการศึกษา

จากผลการประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ดังกล่าว เห็นควรมีการดำเนินการในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1) หน่วยงานกลางที่เป็นเลขานุการของคณะทำงานทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ควรจัดประชุมเพื่อวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานของโครงการฯ ในเชิงบูรณาการให้มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2) ควรมีการจัดแผนการปฏิบัติงานประจำปี หรือแผนแม่บทโครงการฯ รวมทั้งแผนในการพัฒนาอาชีพ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ร่วมกันแสดงความคิด ประกอบด้วย ประชาชนผู้ที่จะได้รับผลตอบแทน เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ทั้งนี้ จะต้องเป็นแผนซึ่งมีขอบเขตที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้และมีงบประมาณสนับสนุนรองรับ

3) ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนแม่บท และแผนพัฒนาอาชีพ ทั้งนี้ต้องประสานสอดคล้องกัน ทั้งด้านแนวคิดและการปฏิบัติ โดยผู้ปฏิบัติทุกระดับของทุกหน่วยงานควรใช้เป็นหลักในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

4) ควรมีการประชาสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ ได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ทั้งนี้ ควรจะมีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ และอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้ทั่วถึงกับประชาชนเป้าหมายทั้งหมด

5) ควรจัดงบประมาณปกติรองรับตามแผนปฏิบัติหรือแผนแม่บท และแผนพัฒนาอาชีพ ขณะเดียวกันจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลควรได้มีส่วนร่วมเรื่องงบประมาณดำเนินการด้วย ทั้งนี้กิจกรรมทุกอย่างผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ควรมีกรอบดำเนินงานที่ชัดเจน และทราบวงเงินงบประมาณและเวลาสำหรับดำเนินการด้วย

6) ควรมีการติดตามผลการดำเนินการในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีความถี่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้หน่วยงานกลางในการประสานควรมีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ

7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งผู้นำชุมชนควรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชน

2. ด้านการส่งเสริมอาชีพ

1) ควรส่งเสริมและให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอาชีพหลักที่ราษฎรทำอยู่เดิม ได้แก่ การทำนา ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง

2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมรายได้ในชุมชน เช่น กลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพ

ของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้ได้มาตรฐาน

3) ควรจำแนกกลุ่มราษฎรตามความต้องการที่แท้จริง ในการส่งเสริมและขยายผลการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งให้พิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน แรงงานที่มีอยู่ในชุมชน และความพร้อมของราษฎร

4) ควรหาตลาดรองรับผลผลิตหรือจัดการประกันราคาผลผลิตให้เกษตรกร

3. การส่งเสริมการทำทฤษฎีใหม่

1) การส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ควรดำเนินการในลักษณะของการสร้างต้นแบบให้สำเร็จก่อน 1-2 ราย/หมู่บ้านหรือตำบล แล้วถึงค่อยขยายผลต่อไป โดยพิจารณาจากความพร้อม และความเหมาะสมของพื้นที่

2) การส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ หากราษฎรไม่สามารถทำได้ ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจถึงการปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์เพิ่มในพื้นที่ทำกิน สำหรับไว้บริโภคในครัวเรือนเพิ่มเติมจากพืชหลักที่เกษตรกรปลูกอยู่เดิม เพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) ควรเร่งดำเนินการก่อสร้างระบบส่งน้ำให้แล้วเสร็จ เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯได้ใช้ประโยชน์

2) ควรมีการดูแลและบำรุงรักษาแนวคลองธรรมชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) ควรมีการดูแลอำนวยความสะดวกด้านไฟฟ้า ประปา ถนนในพื้นที่ทำกิน ในกรณีที่ประชาชนมีความประสงค์จะทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ

แนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ในระยะต่อไป

การดำเนินงานโครงการฯ ได้สำเร็จแล้วในระดับหนึ่งโดยราษฎรได้ใช้น้ำที่ปล่อยผ่านฝายวังแขมไปตามแนวเหมืองหรือแนวคลองธรรมชาติฝั่งซ้าย-ขวาแล้ว ถ้าระบบส่งน้ำเสร็จเรียบร้อย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดประชุมวางแผนงานร่วมกัน รวมทั้ง การจัดทำแผนการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมให้ชัดเจน โดยเฉพาะการส่งเสริมและขยายผลในการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร และการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่จะสามารถพัฒนาโครงการฯ ได้อย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืน

อนึ่ง เพื่อให้เกิดการนำผลประเมินทางวิชาการไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน กปร. จึงเป็นแกนกลางในการประสานกับจังหวัดจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2552 เพื่อยกร่างจัดทำแผนพัฒนาอาชีพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในระดับพื้นที่ ได้เชิญคณะทำงานติดตามประเมินผล และจัดทำแผนพัฒนาอาชีพโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด และระดับอำเภอของจังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักชลประทานที่ 10 สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดและอำเภอ ฯลฯ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ตลอดจนประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ รวมจำนวนทั้งสิ้น 75 คน

การประชุมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบผลการประเมินผลโครงการฯ และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการบริหารที่ส่งผลถึงประชาชน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวคิดในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดการขับเคลื่อนขยายผลการพัฒนาโครงการฯ อย่างมีระบบสอดคล้องกับความต้องการของราษฎรอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผลจากการประชุมดังกล่าวจังหวัดลพบุรี จะได้นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาอาชีพโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงต่อความต้องการของราษฎรต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
สารบัญ	หนึ่ง
สารบัญตาราง	สี่
สารบัญคำสั่ง	แปด
บทที่ 1 บทนำ	**1**
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินผล	3
ขอบเขตของการประเมินผล	3
ข้อจำกัดในการประเมินผล	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
กรอบแนวคิดในการประเมินผล	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	**8**
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอำเภอสระโบสถ์	9
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	16
แนวพระราชดำริเรื่องทฤษฎีใหม่	20
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	22
บทที่ 3 วิธีการประเมินผล	**25**
วิธีดำเนินการประเมินผล	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล	26
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล	26
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	27
วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการประเมินผล	**29**
1. ผลการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ	30
2. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	36
2.1 ผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่	36
2.2 ผลจากสัมภาษณ์ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ	42
- ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	43
- การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	45
- ข้อมูลเกี่ยวกับสระน้ำ	50
- การปรับปรุงดินและการกำจัดวัชพืช	53
- ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯที่มีต่อประชาชน	54
- ข้อมูลเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	64
- ข้อมูล รายได้ รายจ่ายและหนี้สิน	69
- ข้อมูลทางสังคม	72
- ข้อมูลด้านปัญหา/อุปสรรค และข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	74
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	**82**
สรุปผลการประเมินผล	82
1. ความครบถ้วนสอดคล้องและความสำเร็จของกิจกรรม	82
2. ความพร้อมในด้านการบริหารจัดการโครงการ	83
3. ผลต่อประชาชน	84
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	**90**

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ตารางข้อมูล	91
ภาพประกอบ	144
แนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ	160
แบบสอบถาม	161
คำสั่ง	178
คณะผู้จัดทำ	195

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การจำแนกกลุ่มของผู้ให้การสัมภาษณ์ 91
ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 92
ตาราง 3 ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตามช่วงอายุ จำแนกตามกลุ่ม 93
ตาราง 4 ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตามสภาพแรงงาน จำแนกตามกลุ่ม 93
ตาราง 5 อาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 94
ตาราง 6 อาชีพรองของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 95
ตาราง 7 การจำแนกพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 96
ตาราง 8 การจำแนกพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 97
ตาราง 8 (ต่อ) 98
ตาราง 9 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้ในการทำนาของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม 99
ตาราง 10 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้ในการทำไร่ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม 100
ตาราง 11 การทำสวนของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 101
ตาราง 12 การปลูกพืชผักของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 102
ตาราง 13 ประเภทการเลี้ยงสัตว์ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 103
ตาราง 14 การมีสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 104
ตาราง 15 ลักษณะการขุดสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 105
ตาราง 16 การใช้ประโยชน์จากสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 106
ตาราง 17 การเก็บน้ำในสระ จำแนกตามกลุ่ม 107
ตาราง 18 ความพอเพียงของน้ำในสระของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 108
ตาราง 19 การปรับปรุงบำรุงดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 109
ตาราง 20 การปลูกหญ้าแฝกของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 109
ตาราง 21 จำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทราบถึงการมีปัญหาเรื่องดิน 110
ตาราง 22 การแก้ปัญหาเรื่องดินของครัวเรือนผู้สัมภาษณ์ 111
ตาราง 23 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดินของผู้ให้สัมภาษณ์ 112
ตาราง 24 การกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ 113
ตาราง 25 ผลเสียต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 113
ตาราง 26 การได้รับการประโยชน์จากโครงการห้วยใหญ่วังแขมของครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม 114

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง 27 การใช้น้ำเพื่อประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 114

ตาราง 28 วิธีการนำน้ำจากฝายวังแขมผ่านแนวเหมืองหรือแนวคลองธรรมชาติ ฝั่งซ้าย-ขวาเข้าแปลงเกษตรของผู้ใช้น้ำ 115

ตาราง 29 การได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการห้วยใหญ่วังแขมของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 115

ตาราง 30 การเจริญเติบโตของปัจจัยการผลิตของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 116

ตาราง 31 หน่วยงานที่แจกปัจจัยการผลิต 116

ตาราง 32 การเปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูกหลังปี 2548 ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 117

ตาราง 33 การเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตหลัง ปี 2548 ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 117

ตาราง 34 ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 1 ก่อนปี 2548/หลัง ปี 2548 118

ตาราง 35 ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 2 ก่อนปี 2548/หลังปี 2548 119

ตาราง 36 ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 3 ก่อนปี 2548/หลังปี 2548 120

ตาราง 37 การมีส่วนร่วมในโครงการห้วยใหญ่วังแขมของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 121

ตาราง 38 ความพึงพอใจจากโครงการห้วยใหญ่วังแขมของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 122

ตาราง 39 การรับทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 123

ตาราง 40 ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม 124

ตาราง 41 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ ที่เข้าใจทฤษฎีใหม่ จำแนกตามกลุ่ม 125

ตาราง 42 การที่เจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 126

ตาราง 43 เหตุผลการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม 126

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง 44 วิธีการเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 127

ตาราง 45 การเข้ารับการอบรม/ดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จำแนกตามกลุ่ม 127

ตาราง 46 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในอนาคต (ถ้าได้รับน้ำจากระบบส่งน้ำของโครงการฯ เมื่อก่อสร้างเสร็จ) ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 128

ตาราง 47 การสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมของบุตร-หลาน ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 128

ตาราง 48 แหล่งที่มาของรายได้ในครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ในปี 2551 จำแนกตามกลุ่ม 129

ตาราง 48 (ต่อ) 130

ตาราง 49 รายจ่ายของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ ในปี 2551 จำแนกตามกลุ่ม 130

ตาราง 50 หนี้สินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ในปี 2551 131

ตาราง 50 (ต่อ) 132

ตาราง 51 หนี้สินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ในปี 2551 จำแนกตามกลุ่ม 133

ตาราง 52 ความพอเพียงของรายได้ จำแนกตามกลุ่ม 133

ตาราง 53 สถานภาพทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์ 134

ตาราง 54 การเป็นสมาชิกกลุ่มด้านอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ 135

ตาราง 55 การร่วมกิจกรรมลงแขกของสมาชิกในครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ 135

ตาราง 56 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามัคคีระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านของผู้ให้สัมภาษณ์ 136

ตาราง 57 การขอรับคำปรึกษา เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตัวเองหรือครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์ เรียงลำดับความสำคัญ 136

ตาราง 58 แหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค 137

ตาราง 59 ปัญหาของน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค 138

ตาราง 60 สถานที่ไปรับการรักษาพยาบาล 139

ตาราง 61 การประกันสุขภาพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ 140

ตาราง 62 ปัญหาในการประกอบอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม 141

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง 63 แนวทางแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม 142
ตาราง 64 ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาในเขตพื้นที่โครงการฯ ของผู้ให้สัมภาษณ์ 143

สารบัญคำสั่ง

หน้า

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 392/2544 แต่งตั้งคณะทำงานโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ระดับอำเภอ 178

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 393/2544 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ระดับจังหวัด 180

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 532/2546 ขอยกเลิกคำสั่ง 182

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 533/2546 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด 183

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 534/2546 แต่งตั้งคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ 185

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 104/2552 แต่งตั้งคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี 187

คำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 696/2552 แต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลและจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ โครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ระดับพื้นที่ 193

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลมหาโพธิ์ ตำบลสระโบสถ์และตำบลใกล้เคียง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดแคลนน้ำทำนาเนื่องจากฝายที่สร้างไว้เดิมชำรุดและอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถซ่อมแซมให้ดีได้ กรมชลประทานจึงได้ดำเนินการก่อสร้างใหม่เป็นฝายถาวร (ฝายวังแขม) โดยเริ่มก่อสร้างปี 2519 และเสร็จปี 2520 ซึ่งฝายวังแขมรับน้ำได้ดีในช่วงฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งหรือตอนฝนทิ้งช่วงน้ำจะน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการของราษฎร นายนิยม วรปัญญา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลพบุรี มีหนังสือกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยนำโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เข้าเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งสำนักงาน กปร. ได้ชี้แจงสรุปข้อเท็จจริงว่า พื้นที่ก่อสร้างอยู่ในเขตที่สาธารณะประโยชน์ และกรมชลประทานได้เตรียมแผนงานก่อสร้างในปีงบประมาณ 2540-2542 ไว้แล้ว หากโครงการฯ ดังกล่าวแล้วเสร็จจะมีผลให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ทั้งนี้ สำนักราชเลขาธิการ ได้มีหนังสือที่ รล 0005/5102 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2541 ถึงสำนักงาน กปร. สรุปได้ว่า ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว มีพระราชดำริว่าเป็นโครงการที่น่าสนับสนุน โดยมีข้อพิจารณาว่า

1. ผู้ที่บุกรุกในเขตโครงการจะไม่ได้รับการชดเชย หรือเอกชนจะให้มีการชดเชยไม่ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน
2. ระบบต้องใช้ระบบของฝายก่อน
3. ในพื้นที่ทำประโยชน์จะต้องส่งเสริมระบบทฤษฎีใหม่
4. ในอนาคตต้องขยายพื้นที่รับประโยชน์

สำนักงาน กปร. จึงได้ประสานงานกับจังหวัดลพบุรี เพื่อดำเนินการสนองพระราชดำริทั้ง 4 ประการ ดังกล่าว โดยจังหวัดจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบข้อมูลการบุกรุกที่ดินในบริเวณก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม พิจารณาตรวจสอบการใช้ระบบส่งน้ำของฝายวังแขม ซึ่งเป็นคลองดินมีความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร มีสภาพตื้นเขินวัชพืชและต้นไม้ขึ้น ปกคลุมค่อนข้างหนาแน่นรวมทั้งอาคารชลประทานชำรุดเสียหาย ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ควบคุมบังคับน้ำได้ตามความต้องการ และมีประสิทธิภาพในการส่งน้ำต่ำ นอกจากนี้ ห้วยใหญ่บริเวณด้านท้ายฝายวังแขมซึ่งมีฝายประชาอาสาตั้งอยู่เป็นระยะ ๆ ยังมีสภาพตื้นเขิน

กรมชลประทานจึงได้ดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมฝายวังแขม ในปีงบประมาณ 2542 รวม 3 กิจกรรม ได้แก่ งานซ่อมแซมฝายและคันกั้นน้ำ งานปรับปรุงดาดคอนกรีตคลองส่งน้ำสายใหญ่ทั้ง 2 ฝั่ง รวมความยาวประมาณ 3 กิโลเมตร พร้อมอาคารประกอบ และงานขุดลอกห้วยใหญ่บริเวณด้านท้ายฝายวังแขมความยาว 5 กิโลเมตร แต่ที่ผ่านมาปริมาณน้ำฝนไม่แน่นอน เกิดปัญหาฝนแล้งและฝนทิ้งช่วงเป็นประจำทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย กรมชลประทานจึงได้วางแผนดำเนินการช่วยเหลือโดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ขึ้นในปี 2545 – 2547 เพื่อเก็บกักน้ำในลำน้ำห้วยใหญ่และปล่อยน้ำลงมาตามลำห้วยใหญ่มายังฝายวังแขม (ซึ่งอยู่ทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำประมาณ 800 เมตร) ความจุของอ่างฯ ที่ระดับเก็บกัก 12,000,000 ลูกบาศก์เมตร โดยในปี 2548 ได้เริ่มส่งน้ำให้พื้นที่ของเกษตรกรผ่านทางคลองธรรมชาติ (ห้วยใหญ่) และในปี 2549 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 4 กลุ่ม อยู่ในเขตตำบลสระโบสถ์ (ฝั่งซ้ายของอ่างฯ) 2 กลุ่ม และตำบลมหาโพธิ์ (ฝั่งขวาของอ่างฯ) 2 กลุ่ม และได้ออกแบบระบบส่งน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่รับน้ำประมาณ 7,000 ไร่ โดยจะดำเนินการก่อสร้างคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา (RMC) ให้แล้วเสร็จในปี 2552 ส่วนคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้ายและคลองส่งน้ำสายซอยและแยกซอยรวมทั้งตัวอาคารส่งน้ำ ได้ตั้งงบประมาณไว้ในปี 2552 และ 2553 ซึ่งจะดำเนินการให้เป็นไปตามแผนต่อไป

สำนักงาน กปร. ได้ประสานขอความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดลพบุรี และโครงการชลประทานลพบุรี ให้เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ประกอบด้วยราษฎรในพื้นที่ตำบลมหาโพธิ์ ตำบลนิยมชัย และตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ระยะแรกมีเกษตรกรแจ้งความประสงค์ขอเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 224 ราย เมื่อพิจารณาตามเงื่อนไขของพื้นที่รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมแล้วมีเกษตรกรได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา จำนวน 61 ราย ขนาดของสระน้ำแตกต่างกันไปตามสัดส่วนโครงการทฤษฎีใหม่ของพื้นที่เกษตรกร ภายหลังการขุดสระน้ำประจำไร่นา ทางสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดได้สนับสนุนพันธุ์ไม้ผลให้ปลูกบริเวณขอบสระ แต่เนื่องจากระบบส่งน้ำชลประทานยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้ไม่สามารถส่งน้ำเข้าไปยังสระของเกษตรกร ได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพทำนาปี และปลูกอ้อยเป็นอาชีพหลัก

การดำเนินงานของโครงการฯ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สำนักงาน กปร. ในฐานะหน่วยงานกลาง และมีหน้าที่ในการติดตามประเมินผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เห็นควรทำการประเมินผล เพื่อจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาในการบริหารจัดการและที่สำคัญ คือ เพื่อทราบถึงผลที่มีต่อประชาชนตามเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

1. เพื่อศึกษาถึงผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขม(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ)

2. เพื่อศึกษาผลกระทบของโครงการฯที่มีต่อประชาชนในระดับครัวเรือน

3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ

4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ

ขอบเขตของการประเมินผล

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เนื่องจากเป้าหมายของโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ มุ่งที่จะพัฒนาและสนับสนุนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี โดยจะสนับสนุนสระเก็บน้ำและปัจจัยการผลิตบางส่วนให้กับเกษตรกรที่มีความประสงค์จะร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ประกอบด้วยเกษตรกรซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม และได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม โดยโครงการปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมผ่านฝายวังแขมและลำคลองหรือแนวเหมืองธรรมชาติเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 126 ราย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 ได้แก่ เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต ปี 2545 จำนวน 31 ราย

กลุ่ม 2 ได้แก่ เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต ปี 2547 จำนวน 30 ราย

กลุ่ม 3 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกจากเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ที่ปล่อยน้ำเข้าฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองพื้นที่ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา โดยไม่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต จำนวน 65 ราย

ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายจึงเป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม จำนวน 3 ตำบล 1 อำเภอ 18 หมู่บ้าน ได้แก่

1) เกษตรกร หมู่ 1- 7 และหมู่10 ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

2) เกษตรกร หมู่ 1-10 และหมู่12 ตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

3) เกษตรกร หมู่ 4 ตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

ข้อจำกัดในการประเมินผล

เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนครบทุกครัวเรือน รวมจำนวนทั้งสิ้น 61 ราย ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตามเป้าหมายเนื่องจาก

1. เกษตรกรบางรายมีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน โดยขายที่ดินให้นายทุน และย้ายไปกรุงเทพฯ

2. เกษตรกรบางรายไม่อยู่บ้าน เนื่องจากไปทำงานที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3. เกษตรกรบางรายเพิ่งเสียชีวิต โดยยังไม่มีผู้รับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดิน

4. เกษตรกรมีชื่อซ้ำกันทั้ง 2 รุ่น จำนวน 2 คน โดยมีชื่อได้รับการสนับสนุนในการขุดสระน้ำในปี 2545 และปี 2547 เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ในแนวเขตส่งน้ำของระบบชลประทาน โดยมีพื้นที่ทำกินหลายแปลง แต่อยู่ต่างหมู่บ้าน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้การศึกษาครั้งนี้ มีความจำเป็นต้องลดจำนวนผู้ให้ข้อมูลตามที่เก็บได้จริง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 116 ราย ประกอบด้วย

- กลุ่ม 1 จำนวน 25 ราย
- กลุ่ม 2 จำนวน 26 ราย
- กลุ่ม 3 จำนวน 65 ราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่รับประโยชน์ของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม

2. ข้อมูลที่ได้เป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย ผู้วางแผนปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายปฏิบัติ แผนงานและแนวทางการปฏิบัติ รวมทั้งยุทธวิธีแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานในกิจกรรมของโครงการฯ

3. รายงานผลการประเมินโครงการฯ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดในการประเมินผล

การประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม
(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

กิจกรรมโครงการฯ

- ซ่อมแซมฝายวังแขม
- ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม
- ก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- สนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา
- สนับสนุนปัจจัยการผลิต
- จัดฝึกอบรมและดูงานทฤษฎีใหม่

พระราชดำริ

1. ผู้ที่บุกรุกในเขตโครงการฯจะไม่ได้รับการชดเชย หรือเอกชนจะให้มีการชดเชยไม่ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน
2. ระบบต้องใช้ระบบของฝายก่อน
3. ในพื้นที่ทำประโยชน์จะต้องส่งเสริมระบบทฤษฎีใหม่
4. ในอนาคตต้องขยายพื้นที่รับประโยชน์

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ
(คณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ)
- ตำแหน่ง ประสบการณ์
การบริหารจัดการโครงการ ฯลฯ
.....

ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการห้วยใหญ่วังแขม(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ)

1. **ข้อมูลส่วนบุคคล**
(เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความเป็นอยู่ของครอบครัว)
2. **ได้รับการสนับสนุนตามระบบเกษตรทฤษฎีใหม่**
(สระน้ำประจำไร่นา ปัจจัยการผลิต การฝึกอบรม การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ฯลฯ)
3. **การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน**
4. **การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ**

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฯ
(คณะทำงานระดับจังหวัด/อำเภอ)

- ผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการฯ
- ความครบถ้วน สอดคล้อง และความสำเร็จของกิจกรรมดำเนินงานโครงการฯ

ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการห้วยใหญ่วังแขม
(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ)

- ผลการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแนวทฤษฎีใหม่
- การมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่มีต่อโครงการฯ
- การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม
- ความอยู่ดีมีสุข

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษา ดังนี้

1. โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) หมายถึง โครงการในเขตพื้นที่ชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ซึ่งราษฎรได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเพื่อการเกษตรและอุปโภค-บริโภค โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่น กรมชลประทาน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นต้น ร่วมกันดำเนินงานสนองพระราชดำริในการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

2. อ่างเก็บน้ำ หมายถึง แหล่งน้ำที่เกิดจากการก่อสร้างอ่างหรือเขื่อน ฯลฯ เพื่อเก็บกักน้ำที่ไหลมาตามร่องน้ำ หรือแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีขนาดต่าง ๆ กัน

3. อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม หมายถึง อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง มีปริมาณเก็บกักน้ำ 12 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ส่งน้ำในฤดูฝน จำนวน 7,000 ไร่ (ข้อมูล : เอกสารโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม : 3) สร้างขึ้นด้วยงบประมาณของกรมชลประทาน เพื่อสนับสนุนน้ำใช้ในการเกษตรและการอุปโภค-บริโภคของราษฎร ในเขตตำบลมหาโพธิ์ ตำบลสระโบสถ์ และตำบลใกล้เคียง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

4. คลองดาดคอนกรีต หมายถึง คลองส่งน้ำที่มีการดาดคอนกรีตอย่างถาวร ในการนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำไปสู่พื้นที่ทำการเพาะปลูก

5. กลุ่มผู้ใช้น้ำ หมายถึง การรวมตัวกันของผู้ใช้น้ำ โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำและดูแลบำรุงรักษาระบบชลประทาน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและใช้ประโยชน์ร่วมกัน

6. เกษตรกรกลุ่ม 1 หมายถึง เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นาและปัจจัยการผลิต ปี 2545 จำนวน 31 ราย

7. เกษตรกรกลุ่ม 2 หมายถึง เกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา ปี 2547 จำนวน 30 ราย

8. เกษตรกรกลุ่ม 3 หมายถึง เกษตรกรผู้ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม โดยไม่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต จำนวน 65 ราย

9. ทฤษฎีใหม่ หมายถึง แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อเกษตร สำหรับเกษตรกรรายย่อยในที่ดินขนาดเล็ก ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีแนวทางการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 คือ การจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ขั้นที่ 2 คือ การร่วมพลังของชุมชน และขั้นที่ 3 คือ การร่วมมือของกลุ่มหรือสหกรณ์ในชุมชนกับองค์กรหรือภาคเอกชนภายนอก

10. ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ที่มีสถานภาพดำรงตำแหน่งในชุมชนระดับตำบล หมู่บ้าน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ได้รับการยอมรับและมีส่วนร่วมในการประสานการปฏิบัติงานโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน รองประธาน และกรรมการบริหาร กลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นต้น

11. คณะทำงานระดับจังหวัด หมายถึง คณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัด ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

12. คณะทำงานระดับอำเภอ หมายถึง คณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอสระโบสถ์ เป็นประธานคณะทำงาน เกษตรอำเภอสระโบสถ์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

13. สมาชิกในครัวเรือน หมายถึง สมาชิกที่อยู่อาศัยในครัวเรือนจริง ๆ ในช่วงระหว่างการสำรวจข้อมูล

14. สมาชิกในวัยแรงงาน หมายถึง สมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุระหว่าง 13-60 ปี

15. พื้นที่แปลงในโครงการฯ หมายถึง พื้นที่แปลงที่ตั้งอยู่ในโครงการห้วยใหญ่วังแขม

16. พื้นที่ถือครอง หมายถึง ที่ดินที่ราษฎรเป็นเจ้าของครอบครอง คือ มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

17. ที่ทำกิน หมายถึง ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ในที่นี้ให้หมายรวมถึงที่ดินที่เช่าจากผู้อื่นด้วย

18. ที่ทิ้งว่างเปล่า หมายถึง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ แต่ทิ้งร้างว่างเปล่าไว้โดยไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดิน เป็นเวลามากกว่า 3 ปีติดต่อกัน

19. โฉนดที่ดิน หมายถึง หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ออกโดยกรมที่ดิน

20. วิธีชีวภาพ หมายถึง วิธีการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ด้วยสิ่งที่มีชีวิต เช่น การใช้เชื้อไวรัส บัคเตรี เชื้อรา แมลงตัวห้ำ และตัวเบียน หรือการใช้สารสะเดากำจัดแมลงศัตรูพืช การปลูกพืชหลักร่วมกับพืชอื่นที่เป็นศัตรูหรือไม่เป็นที่ต้องการของแมลงที่เป็นศัตรูกับพืชหลัก เป็นต้น

21. วิธีกล หมายถึง วิธีการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช โดยอาศัยวิธีทางกายภาพ เช่น การใช้ไฟล่อแมลง การใช้กาวเหนียวดักจับแมลง เป็นต้น

ที่มา : คำนิยามศัพท์ที่ 2 , 4 , 5 และ10 สรุปจาก “รายงานประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

บทที่ 2
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะและสภาพพื้นที่ของโครงการ

โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ตั้งอยู่ในท้องที่ของอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี โดยมีราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการครอบคลุมพื้นที่ จำนวน 3 ตำบล 1 อำเภอ 18 หมู่บ้าน ได้แก่

1) เกษตรกร หมู่ที่ 1- 7 และหมู่ที่ 10 ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
2) เกษตรกร หมู่ที่ 1-10 และหมู่ที่ 12 ตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
3) เกษตรกร หมู่ที่ 4 ตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

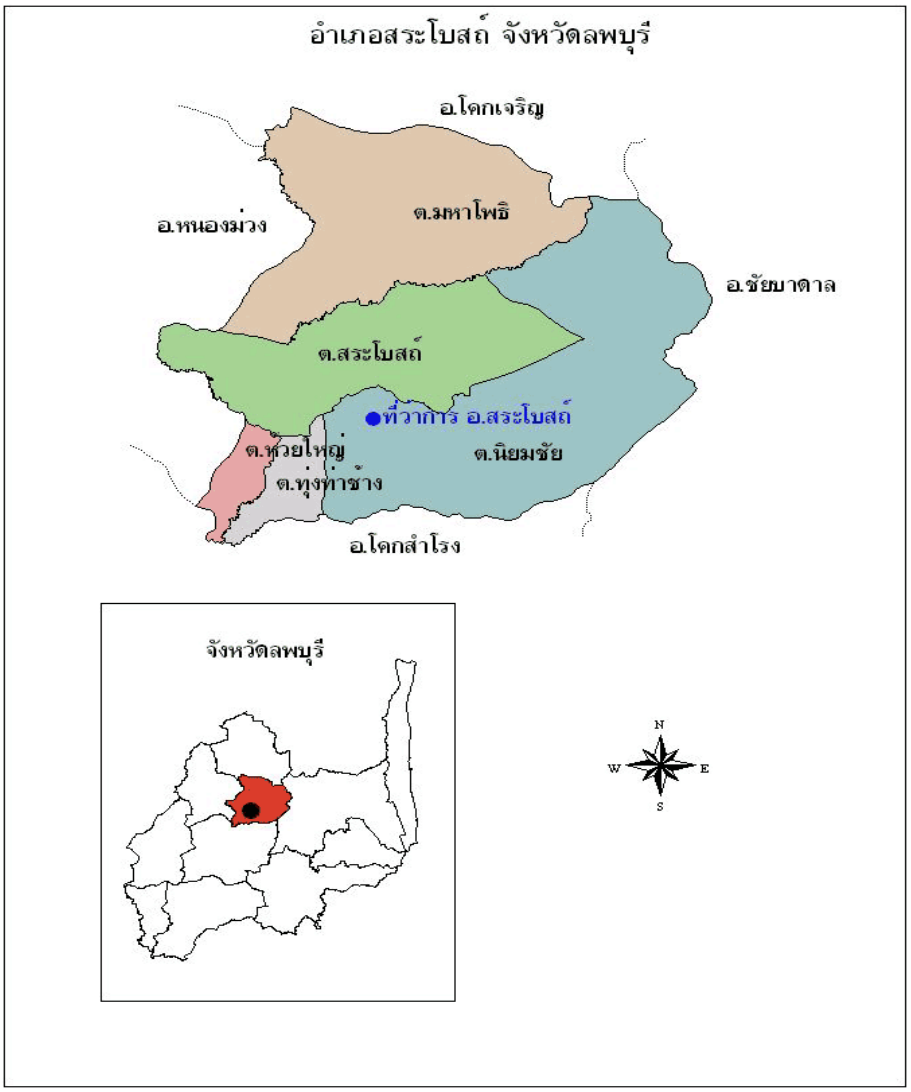

1. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสระโบสถ์ (ที่ตั้ง อาณาเขตและเขตการปกครอง)

อำเภอสระโบสถ์ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดลพบุรี มีครัวเรือนประชากร จำนวน 6,426 ครัวเรือน จำนวนประชากรรวม 21,288 คน มีอาชีพหลักได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ อาชีพเสริมได้แก่ หัตถกรรม แปรรูปอาหาร และมีผลิตภัณฑ์ OTOP ของอำเภอ ได้แก่ ไข่เค็ม ผ้าทอมือ และกรงนก

แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 46 หมู่บ้าน ดังนี้

1) ตำบลสระโบสถ์ มีหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน
2) ตำบลนิยมชัย มีหมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน
3) ตำบลมหาโพธิ์ มีหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้าน
4) ตำบลห้วยใหญ่ มีหมู่บ้าน จำนวน 7 หมู่บ้าน
5) ตำบลทุ่งท่าช้าง มีหมู่บ้าน จำนวน 5 หมู่บ้าน

มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ดังนี้

1) เทศบาลตำบลสระโบสถ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสระโบสถ์ทั้งตำบล
2) องค์การบริหารส่วนตำบลนิยมชัย
3) องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งท่าช้าง
4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ

ลักษณะภูมิอากาศทั่วไปจะมีฝนตกชุกในเดือนสิงหาคม และเดือนกันยายน โดยจะแห้งแล้งมากในเดือนมีนาคม เดือนเมษายน และเดือนพฤษภาคม

แหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ ห้วยหลัว และห้วยใหญ่

1.1 ข้อมูลทั่วไปของตำบลสระโบสถ์

1.1.1 สภาพทั่วไป

1) **ลักษณะที่ตั้ง** เทศบาลตำบลสระโบสถ์ปัจจุบันมีพื้นที่รวมทั้งหมด 52 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,500 ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสระโบสถ์ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสระโบสถ์ประมาณ 2 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมืองลพบุรีไปทางทิศเหนือประมาณ 69 กิโลเมตร

2) **ลักษณะภูมิประเทศ** สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูง สลับเนินเขาและภูเขา พื้นดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร

3) **ลักษณะภูมิอากาศ** เป็นลักษณะแบบร้อนชื้น อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากลมมรสุมทั้งสองแล้วยังได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชั่นและพายุใต้ฝุ่นด้วย

1.1.2. **ด้านการปกครอง**

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 1 ตำบล คือ ตำบลสระโบสถ์ และมี 12 หมู่บ้าน

ประชากร จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากร ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2550 รวม 7,542 คน แยกเป็นชาย 3,646 คน หญิง 3,896 คน

1.1.3 **ด้านเศรษฐกิจ** ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาล ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม มีการทำนา ปลูกพืชไร่ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ อ้อย ข้าวโพด และถั่วลิสง รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง และค้าขาย

1) **การเกษตรกรรม** พื้นที่การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 95 ของพื้นที่เขตเทศบาล จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 1,070 ครัวเรือน

2) **การอุตสาหกรรม** ภายในเขตเทศบาล มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปยาง มีจำนวนแรงงานประมาณ 30 คน

3) **การพาณิชยกรรมและการบริการ**

- ตลาดสด	จำนวน 1 แห่ง
- ลานค้าชุมนุม	จำนวน 1 แห่ง
- ร้านค้าทั่วไป	จำนวน 85 แห่ง
- โรงสีข้าวขนาดกลาง	จำนวน 2 แห่ง
- สถานที่จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดกลาง	จำนวน 7 แห่ง

1.1.4 **โครงสร้างพื้นฐาน**

1) **การไฟฟ้า** เทศบาลตำบลสระโบสถ์ มีจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวน 2,440 ครัวเรือน โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสระโบสถ์ เป็นผู้รับผิดชอบในการบริการ

2) **การประปา** จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาในเขตเทศบาล จำนวน 1,654 ราย โดยเทศบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจการประปา โดยใช้น้ำดิบจากสระน้ำกระลางทานน้อย และน้ำบาดาล ซึ่งกำลังการผลิตต่ำยังไม่สามารถให้บริการได้ครบทั้งพื้นที่และใช้บริโภคไม่ได้ จึงต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

3) **การสื่อสารและโทรคมนาคม**

3.1) โทรศัพท์ มี 1 ชุมสาย ได้แก่ ชุมสายโทรศัพท์สระโบสถ์ จำนวนเลขหมายที่สามารถให้บริการ 700 เลขหมาย โทรศัพท์สาธารณะที่ติดตั้งในเขตเทศบาล 5 เลขหมาย

3.2) ไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขของการสื่อสารแห่งประเทศไทย 1 แห่ง คือ การไปรษณีย์โทรเลขสระโบสถ์

3.3) ระบบเสียงตามสาย ซึ่งเทศบาลเป็นผู้ให้บริการในเขตพื้นที่ จำนวน 30 ชุด และหอกระจายข่าว 14 แห่ง

3.4) หน่วยงานที่มีข่าววิทยุสื่อสารในพื้นที่มี 3 หน่วยงาน ได้แก่ เทศบาลตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ สถานีตำรวจภูธรอำเภอสระโบสถ์

4) **ลักษณะการใช้ที่ดิน** ลักษณะการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ถึงร้อยละ 95 นอกนั้นเป็นพื้นที่พักอาศัย และส่วนราชการ

1.1.5 **ด้านสังคม**

1) **การศึกษา**

การศึกษาในระดับโรงเรียน มี 2 ระดับ คือ

♦ ระดับก่อนประถมศึกษา มีสถานศึกษา 2 แห่ง คือ

- โรงเรียนอนุบาลสระโบสถ์
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนเทศบาลตำบลสระโบสถ์

♦ ระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษา 1 แห่ง คือ

- โรงเรียนสระโบสถ์วิทยาคารของกรมสามัญศึกษา

การศึกษานอกโรงเรียน แบ่งเป็น การศึกษาสายสามัญ

2) **การศาสนาและวัฒนธรรม**

- ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดในเขตเทศบาล 2 แห่ง คือ วัดสว่างอารมณ์ และวัดร่องเพกา สำนักสงฆ์ 3 แห่ง คือ สำนักสงฆ์โพธิปัติขัติธรรม สำนักสงฆ์อดิเรกสาร สำนักสงฆ์สระใหญ่ ศาล 1 แห่ง คือ ศาลเจ้าฟ้ากลาโหม ซึ่งเป็นที่สักการบูชาของคนในเขตเทศบาล

- ประเพณีวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นแบบไทยประยุกต์ ประเพณีที่ควรอนุรักษ์ส่งเสริมที่สำคัญ ได้แก่ การสวดพระมาลัย ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่หลวงพ่อยอ ประเพณีฉลองอุปสมบท ประเพณีในวันเข้าพรรษา และออกพรรษา เป็นต้น

3) **การสาธารณสุข** ในเขตเทศบาลมีคลินิกทางการแพทย์ จำนวน 5 แห่ง มีโรงพยาบาลสระโบสถ์ ซึ่งตั้งอยู่ตำบลนิยมชัย ห่างจากเขตเทศบาลประมาณ 3 กิโลเมตร เทศบาลมีศูนย์บริการสาธารณสุขเพื่อให้บริการทางการแพทย์ขั้นพื้นฐาน และมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำทุกชุมชน

1.1.6 **ทรัพยากรธรรมชาติ**

- คลองระบายน้ำ	1 แห่ง	
- สระน้ำกลางลานน้อย	1 แห่ง	ใช้ในการอุปโภค
- สระน้ำวัดสว่างอารมณ์	1 แห่ง	ใช้ในการอุปโภค
- ห้วยหนองสำลี	1 แห่ง	ใช้ในการเกษตรกรรม
- คลองตากัง	1 แห่ง	ใช้ในการเกษตรกรรม
- คลองห้วยใหญ่	1 แห่ง	ใช้ในการเกษตรกรรม

1.2 **ข้อมูลทั่วไปของตำบลมหาโพธิ์**

1.2.1 **สภาพทั่วไป**

1) **ลักษณะที่ตั้ง** องค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ์ มีระยะห่างจากอำเภอสระโบสถ์ ประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลพบุรี ประมาณ 80 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 43.75 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 27,344 ไร่

2) **ลักษณะภูมิประเทศ** ขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ์ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับด้วยภูเขา

1.2.2 **ด้านการปกครอง**

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 1 ตำบล คือ จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1-10

ประชากร ทั้งสิ้น 4,749 คน แยกเป็นชาย 2,361 คน หญิง 2,388 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2552)

1.2.3 **ด้านเศรษฐกิจ** ประชากรส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 90 และอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 10 เช่น ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ เป็นต้น

หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

- ปั๊มน้ำมันและก๊าซ 4 แห่ง
- โรงสี 6 แห่ง

1.2.4 **ด้านทางสังคม**

1) **การศึกษา**

การศึกษาในระดับโรงเรียนมี 2 ระดับ คือ

♦ ระดับก่อนประถมศึกษา มีสถานศึกษา 2 แห่ง คือ

- โรงเรียนบ้านมหาโพธิ
- โรงเรียนคลอง

♦ ระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษา 1 แห่ง

2) **สถาบันและองค์กรทางศาสนา**

- วัด/สำนักสงฆ์ 8 แห่ง

3) **สาธารณสุข**

- สถาบันอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 2 แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน 2 แห่ง

1.2.5 **ด้านการบริการพื้นฐาน**

1) **การคมนาคม** เป็นถนนลาดยาง

2) **การโทรคมนาคม**

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง
- สถานีโทรคมนาคมอื่นๆ โทรศัพท์ทางไกลชนบท 10 แห่ง

3) **ทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ**

- มีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง

4) **แหล่งน้ำธรรมชาติ**

- ลำน้ำ, ลำห้วย 4 สาย
- บึง, หนองและอื่นๆ 6 แห่ง

5) **แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น**

- ฝาย 16 แห่ง
- สระน้ำ 6 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน 13 แห่ง
- บ่อน้ำดื่ม 1 แห่ง
- บ่อโยก 21 แห่ง

1.3 **ข้อมูลทั่วไปของตำบลนิยมชัย**

1.3.1 **สภาพทั่วไป**

1) **ลักษณะที่ตั้ง** องค์การบริหารส่วนตำบลนิยมชัย ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 บ้านวังแขม ตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี มีระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอสระโบสถ์ จำนวน 4 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลพบุรี 73 กิโลเมตร เนื้อที่องค์การบริหารส่วนตำบลนิยมชัย มีพื้นที่ 73.62 ตารางกิโลเมตร จำนวน 46,012.5 ไร่

2) **ลักษณะภูมิประเทศ** พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบลุ่มดินปนทรายอยู่ระหว่างทรายกับหุบเขา และเชิงเขา น้ำที่ใช้ในการอุปโภคส่วนใหญ่ได้มาจากบ่อบาดาลและน้ำประปา สำหรับบริโภคจะได้จากน้ำฝนที่เก็บใส่ภาชนะไว้ พื้นที่เหมาะสมแก่การทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ และพืชล้มลุกหรือไม้ยืนต้นประเภททนแล้ง

3) **ลักษณะภูมิอากาศ** ลักษณะภูมิอากาศ เป็นลักษณะแบบร้อนมาก อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากลมมรสุมทั้งสองแล้วยังได้รับอิทธิพลจากพายุดีเปรสชั่นและพายุใต้ฝุ่น

1.3.2 **ด้านการปกครอง**

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 1 ตำบล คือ จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1-12

หมู่ที่ 1 บ้านซับตะกั่ว	หมู่ที่ 2 บ้านดงน้อย
หมู่ที่ 3 บ้านดงหลุ่ม	หมู่ที่ 4 บ้านเขาหมูมัน
หมู่ที่ 5 บ้านรังเตี้ย	หมู่ที่ 6 บ้านด่านจันทร์
หมู่ที่ 7 บ้านวังแขม	หมู่ที่ 8 บ้านคลองมะเกลือ
หมู่ที่ 9 บ้านห้วยเขว้า	หมู่ที่ 10 บ้านนิยมชัย
หมู่ที่ 11บ้านสามแยกประดู่งาม	หมู่ที่ 12 บ้านวังมโนราห์

ประชากร ทั้งสิ้น 5,404 คน แยกเป็นชาย 2,715 คน หญิง 2,689 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 73.40 คน/ตารางกิโลเมตร และมีครัวเรือนจำนวนทั้งสิ้น 1,813 ครัวเรือน

1.3.3 **ด้านเศรษฐกิจ** ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ ประมาณร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมดและอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 20 เช่น ค้าขาย รับจ้างทั่วไป

หน่วยธุรกิจในเขต อบต.

- ธนาคาร 1 แห่ง
- สถานที่จำหน่ายเชื้อเพลิง 5 แห่ง
- โรงสี 1 แห่ง (โรงสีชุมชนตำบลนิยมชัย หมู่ 6)

1.3.4 **ด้านสังคม**

1) **การศึกษา**

การศึกษาในระดับโรงเรียนมี 2 ระดับ คือ

♦ ระดับก่อนประถมศึกษา มีสถานศึกษา 7 แห่ง คือ

- หมู่ที่ 1 โรงเรียนซับตะกั่ว
- หมู่ที่ 2 โรงเรียนบ้านดงน้อย
- หมู่ที่ 3 โรงเรียนบ้านดงหลุ่ม
- หมู่ที่ 4 โรงเรียนบ้านเขาหมูมัน
- หมู่ที่ 6 โรงเรียนบ้านด่านจันทร์
- หมู่ที่ 7 โรงเรียนบ้านวังแขม
- หมู่ที่ 9 โรงเรียนบ้านห้วยเขว้า และมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่ที่บ้าน 1 แห่ง

♦ ระดับมัธยมศึกษา

- จำนวน 1 แห่ง (ขยายโอกาส)

♦ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- หมู่ที่ 6 โรงเรียนบ้านด่านจันทร์ และมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- หมู่ที่ 7 โรงเรียนบ้านวังแขม และมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
- หมู่ที่ 9 โรงเรียนบ้านห้วยเขว้า และมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่ที่บ้าน
- หมู่ที่ 11 มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่ที่บ้าน

2) **สถาบันและองค์กรศาสนา**

- วัด/สำนักสงฆ์ 15 แห่ง

3) **สาธารณสุข**

- โรงพยาบาลของรัฐ 10 เตียง 1 แห่ง
- สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 1 แห่ง
- สถานีพยาบาลเอกชน 1 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

1.3.5 **ด้านการบริการพื้นฐาน**

1) **การโทรคมนาคม** มีสถานีโทรคมนาคม 1 แห่ง

2) **ทุกหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนิยมชัย**

- มีไฟฟ้าใช้ ทุกหมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

3) **แหล่งน้ำธรรมชาติ** จำนวน 5 แห่ง คือ

- ลำห้วยท่าช้าง
- ลำห้วยวังสำโรง
- ลำห้วยแหลมหลัก
- ลำห้วยยายลอ
- ลำห้วยซับสอง

4) **แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น**

- บ่อโยก	6	แห่ง
- สระน้ำ	1	แห่ง
- ฝาย	4	แห่ง
- ประปา	11	แห่ง

1.3.6) **ข้อมูลอื่น ๆ**

ทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่ ตำบลนิยมชัย คือ แร่เพอร์ไลต์ มีเนื้อที่จำนวน 1,000 ไร่ อยู่บริเวณภูเขาหมู่บ้านสามแยกประดู่งาม หมู่ที่ 11 และหมู่บ้านวังมโนราห์ หมู่ที่ 12 ตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จ.ลพบุรี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ[1]

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ ทรงให้ความสนพระทัยในการศึกษาพัฒนาและ จัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ราษฎรมีน้ำกิน น้ำใช้และเพื่อการเพาะปลูก เนื่องจากทรงตระหนักดีว่า “น้ำคือชีวิต” ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทรงพระราชทานไว้ใจความว่า:

*“...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ เพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำ คนอยู่ได้ ถ้า*ไม่มี*น้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้าไม่มีไฟฟ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้...”*

พระราชดำรัส ณ สวนจิตรลดา

วันที่ 17 มีนาคม 2529

ในขณะเดียวกัน จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว และการขยายตัวของอุตสาหกรรมทำให้น้ำถูกนำมาเพื่อการอุปโภคมากขึ้น ผนวกกับการใช้น้ำแบบไร้ประสิทธิภาพทำให้สถานการณ์เกี่ยวกับน้ำ ในปัจจุบันมีปัญหาเกิดขึ้นอย่างมาก ทั้งในด้านการขาดแคลนน้ำ ตามท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศในฤดูแล้ง และภาวะน้ำท่วมในฤดูแล้ง สร้างความเสียหายแก่พืชผลและชุมชนในหลายท้องที่เป็นประจำทุกปี ตลอดจนการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทำให้คุณภาพน้ำตามแหล่งน้ำของชุมชนเมืองใหญ่ ๆ เสียไปไม่อาจใช้ประโยชน์ได้เหล่านี้ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล สัตว์ พืชและทรัพย์สินต่าง ๆ ของส่วนรวม ปัญหาที่สำคัญ คือ

การขาดแคลนน้ำ เนื่องจากความต้องการใช้น้ำที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทุกปี เพราะการขยายตัวของทางภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมรวมทั้ง การขาดจิตสำนึกการใช้น้ำอย่างประหยัดของผู้ใช้น้ำได้แก่ การใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภค การใช้น้ำเพื่อการเกษตร และการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบกับปัญหาความไม่สามารถเก็บกักน้ำและการรวมน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ขาดการพัฒนาแหล่งน้ำ หรือการบริหารจัดการอย่างมีแบบแผน ภาวการณ์เปลี่ยนแปลงฤดูกาล หรือ การกระจายไม่สม่ำเสมอหรือภาวะฝนน้อย และการขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำผิวดิน เนื่องจากภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บน้ำทำให้ เกิดปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์อย่างมาก

---

[1] น้ำ คือ ชีวิต หน้า 3

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ[2]

จากการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องประเด็นการศึกษาวิจัยในด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ, 2539 พบว่า รูปแบบการจัดสรรทรัพยากรลุ่มน้ำมีดังนี้

- แบบจำลองกระบวนการจัดการน้ำในลุ่มน้ำ ทั้งขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และระหว่างลุ่มน้ำ
- ระบบกระบวนการจัดการน้ำ ทำให้เกิดความคล่องตัวทั้งในระดับ Macro และ Micro
- แผนปฏิบัติการเมื่อมีภัยแล้ง
- การจัดสรรน้ำในพื้นที่ที่ดินมีปัญหา เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินพรุ
- จัดอันดับความสำคัญก่อนหลัง และเกณฑ์กำหนดอัตราส่วนในการใช้น้ำ ในแต่ละลุ่มน้ำ รวมทั้งพิจารณากลไก สิทธิ และการปรับปรุงด้านกฎหมาย
- จำแนกประเภทการประกอบการ ที่มีผลต่อการกำหนดอัตราค่าน้ำ และด้านกฎหมาย เช่น การประมง จัดอยู่ในประเภทการเกษตร หรืออุตสาหกรรม
- จ้างภาคเอกชนทำการบริหารจัดการน้ำ และดูแลรักษาโครงการชลประทาน
- การขัดแย้งในเรื่องการใช้น้ำและวิธีการแก้ปัญหา
- กฎ ระเบียบ สิทธิการใช้น้ำ
- วิธีการและอัตราในการเก็บค่าน้ำของภาคการใช้น้ำต่าง ๆ
- ค่าน้ำทั้งน้ำประปาและน้ำดิบ
- ปรับปรุงกฎระเบียบในการเก็บและใช้จ่ายค่าน้ำเพื่อการเกษตร ค่าน้ำส่วนหนึ่ง อย่างเช่น 90 % ควรส่งกลับให้แก่ผู้ใช้น้ำ โดยผ่านสภาตำบล ส่วนที่เหลือ 10 % เข้ากระทรวงการคลัง ดัชนี (Performance indicators) ทางเศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ ในการประเมินการใช้น้ำและประสิทธิภาพของโครงการ (Project Performance)
- ดัชนี (Performance indicators) ทางเศรษฐศาสตร์และอื่น ๆ ในการประเมินการใช้น้ำและประสิทธิผลของโครงการ (Project Performance)
- พัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องวัดการใช้น้ำของพืช เครื่องมือวัดน้ำ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการควบคุมการส่งน้ำในระบบส่งน้ำ

---

[2] รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หน้า 17-20

รายงานการจัดสัมมนาเรื่องการจัดทำแผนแม่บทเกี่ยวกับการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ, 2536 ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะทางวิชาการเพื่อจัดทำแผนกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สรุปความได้ว่า การใช้อำนาจของรัฐในการควบคุม การใช้ การอนุรักษ์ การพัฒนาและการฟื้นฟูแหล่งน้ำ รัฐจะต้องเป็นผู้จัดการโดยจะต้องมีองค์กรใดองค์กรหนึ่งขึ้นมาเป็นตัวแทนในการใช้อำนาจนี้แทน รัฐควรกำหนดอำนาจหน้าที่และวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นให้ชัดเจน ได้แก่

- การออกใบอนุญาตในการใช้น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้น้ำจากทางน้ำ หรือแหล่งน้ำธรรมชาติ
- การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมค่าใช้น้ำ
- การจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำว่าควรจะใช้น้ำชนิดใดก่อนหลัง โดยเฉพาะในกรณีเกิดการขาดแคลน ใครควรจะมีสิทธิก่อน
- การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียรวมทั้งการเก็บค่าบำบัดน้ำเสีย
- การกำหนดโทษที่รัฐสามารถจะลงโทษแก่ผู้ละเมิดอำนาจรัฐดังกล่าวข้างต้น ขณะเดียวกันก็จะต้องมีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นฝ่ายละเมิดเสียเองด้วย

ทั้งนี้ การจัดตั้งองค์กรที่จะบริหารจัดการเรื่องน้ำ จะมีอำนาจในการวางแผนกำหนดนโยบายควบคุมการก่อสร้างใด ๆ ที่ไปกระทบกับการใช้น้ำธรรมชาติ ตลอดจนมีหน้าที่ในการพัฒนาอนุรักษ์และจัดการด้วยองค์กรที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งควรมี 2 ระดับ คือ ระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ครอบคลุมได้ทั่วราชอาณาจักร และควรมีองค์กรระดับท้องถิ่นด้วย โดยอาจจะจำลองรูปแบบมาจากระดับชาติ แต่อยู่ในระดับท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็เป็นองค์กรระดับลุ่มน้ำ เพื่อให้ทุกระดับสามารถประสานกันได้ และควรเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ด้วย โดยระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อทำความเข้าใจกับประชาชนต่อไป

ปราโมทย์ ไม้กลัด, 2534 กล่าวถึงเรื่องการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานไว้ในงานสัมมนาทิศทางการพัฒนาแหล่งน้ำในทศวรรษหน้า ว่าด้วยวัตถุประสงค์ของกรมชลประทานที่สร้างอ่างเก็บน้ำที่สามารถระบายออกมาใช้งานได้ โดยกรมชลประทานจะเป็นผู้บริหารและจัดสรรน้ำเอง ซึ่งมีการใช้น้ำตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- การใช้น้ำเป็นน้ำเสริมการปลูกพืชฤดูฝน (นาปี) ในเขตโครงการชลประทาน รวมทั้งน้ำเสริมการอุปโภค บริโภค และอื่น ๆ ในฤดูฝน

- การใช้น้ำเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ในฤดูแล้ง จะพิจารณาตามจำนวนน้ำในอ่างเก็บน้ำที่สามารถระบายออกมาใช้งานได้ ปัจจุบันจะวางแผนจัดสรรไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง ดังนี้

♦ เพื่อการอุปโภค – บริโภคของเกษตรกรและประชาชนทั่วไปตลอดช่วงฤดูแล้ง จัดสรรให้เป็นอันดับแรก

♦ การผลักดันน้ำเค็มที่บริเวณปากแม่น้ำ

♦เพื่อการปลูกพืชฤดูแล้ง การอุตสาหกรรม และอื่น ๆ โดยจัดสรรแบ่งปันน้ำที่เหลือตามความเหมาะสม

สำหรับอัตราส่วนการจ่ายน้ำให้กับกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำที่มีให้ระบายออกมาใช้ได้เป็นหลัก โดยหลักการแล้วตลอดฤดูแล้งจะต้องจัดสรรน้ำให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่จำเป็นต้องใช้น้ำเพื่อการยังชีพขั้นพื้นฐานก่อน ได้แก่ น้ำใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภค แล้วจัดสรรให้กิจกรรมอื่นต่อไปตามความเหมาะสม

ดร.อภิชาต อนุกูลอำไพ , 2534 กล่าวถึงเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของกรมชลประทานในการบริหารจัดการน้ำ ในงานสัมมนาทิศทางการพัฒนาแหล่งน้ำในทศวรรษหน้า ว่ามีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) สำรวจสภาพระบบส่งน้ำ ระบบระบายน้ำ ตลอดจนอาคารและสิ่งก่อสร้างตามคลองต่าง ๆ ที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบัน เพื่อ

♦ วิเคราะห์ประสิทธิภาพการชลประทานของคลองส่งน้ำแต่ละสายและรวมทั้งโครงการ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของระบบชลประทานที่ใช้งาน

♦ หากคลองส่งน้ำสายใดมีประสิทธิภาพต่ำ จึงจัดทำแผนซ่อมแซมหรือปรับปรุงคลองและอาคารในคลองให้มีสภาพสมบูรณ์ เพื่อเพิ่มการใช้งานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ตรวจสอบ และวิเคราะห์พื้นที่ซึ่งใช้น้ำชลประทานให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนของระบบส่งน้ำ โดยการปรับเพิ่มลดขนาดพื้นที่ที่สมควรส่งน้ำไปช่วยเหลือตามสภาพน้ำต้นทุนที่เป็นจริง

3) จัดทำแผนการซ่อมแซม ปรับปรุงคลอง และอาคารในคลองที่ควรดำเนินการทั้งหมด

4) เร่งรัดดำเนินการซ่อมแซม ปรับปรุงคลอง อาคารในคลองและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้แล้วเสร็จโดยเร็วตามแผนงานที่กำหนดและเงินงบประมาณที่ได้รับ เพื่อให้สามารถใช้ในการควบคุมและส่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกต่อการใช้งาน

5) จัดตั้งองค์กรเกษตรกร “กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ” ให้ทั่วถึงในเขตโครงการชลประทาน เพื่อให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรร และใช้น้ำชลประทานอย่างถูกต้องกับหลักวิชาการและมีหลักความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มเกษตรกร

6) จัดทำโครงการเพิ่มพูนประสิทธิภาพบุคลากร ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ทำหน้าที่ควบคุมการส่งน้ำ และดูแลการจัดการน้ำขอชลประทานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน ควรจะมีการจัดทำโครงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องการใช้น้ำที่ถูกวิธีกับการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ รวมทั้งรณรงค์ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการในการดูแลซ่อมแซมคลองและอาคารที่ชำรุดเสียหายเล็กน้อยให้คงสภาพใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดไป

3. แนวพระราชดำริเรื่อง ทฤษฎีใหม่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการจัดการทรัพยากรการผลิตทางการเกษตร[3]

ทฤษฎีใหม่: แนวทางการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน

ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินของเกษตรกร เป็นปัญหาสำคัญยิ่งในปัจจุบัน และการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะในเขตที่ใช้น้ำฝนทำนาเป็นหลัก เกษตรกรจะมีความเสี่ยงสูง เป็นเหตุให้ผลผลิตข้าวอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ด้วยพระอัจฉริยะในการแก้ปัญหา จึงได้พระราชทาน **"ทฤษฎีใหม่"** ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็ก ประมาณ 15 ไร่ ด้วยวิธีการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาอย่างเหมาะสม ด้วยการจัดสรรการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยให้มีการจัดสร้างแหล่งน้ำในที่ดินสำหรับการทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล เพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ให้มีรายได้ไว้ใช้จ่ายและมีอาหารไว้บริโภคตลอดปี (กรมวิชาการเกษตร, 2539: 77) ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เพื่อการผลิตทางเกษตรกรรมที่ยั่งยืนสำหรับเกษตรกรชาวไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสว่า

"*...ถึงบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน...*"

(สำนักพระราชวัง, 2542)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทำการศึกษาและวิจัยเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มาเป็นเวลานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ในพื้นที่ส่วนพระองค์ขนาด 16 ไร่ 2 งาน 23 ตารางวา ใกล้วัดมงคล ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี และทรงมอบให้มูลนิธิชัยพัฒนาที่ทรงจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเสริมโครงการของรัฐ ทั้งนี้ก่อนที่จะทรงนำเอกสารออกเผยแพร่อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2537 นั้น ทรงให้จัดตั้ง "ศูนย์บริการพัฒนา" ตามแนวพระราชดำริ อยู่ในความรับผิดชอบของมูลนิธิชัยพัฒนา เพื่อเป็นต้นแบบสาธิตการพัฒนาด้านการเกษตรโดยประสานความร่วมมือระหว่าง วัด ราษฎรและรัฐ ทำการเผยแพร่อาชีพการเกษตรและจริยธรรมแก่ประชาชนในชนบท โดยทรงหวังว่าหากประสบความสำเร็จก็จะใช้เป็นแนวทางสาธิตในท้องที่อื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ในส่วนของการพัฒนาด้านการเกษตรนั้น ก็คือแนวคิดและมรรควิธีที่รู้จักกันในนาม **"เกษตรทฤษฎีใหม่"** (อำพล, 2542:3-4)

---

[3] http://www.ku.ac.th/king72/2542-09/res05_02himl : 19 ตุลาคม 2552

พระราชดำริ **"ทฤษฎีใหม่"** เป็นแนวทางหรือหลักการในการจัดการทรัพยากรระดับไร่นา คือ ที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการดำเนินการทฤษฎีใหม่ได้พระราชทานขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น สถานะพื้นฐานของเกษตรกร คือ มีพื้นที่น้อย ค่อนข้างยากจนอยู่ในเขตเกษตรน้ำฝนเป็นหลัก โดยในขั้นที่ 1 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหารประจำวัน ความมั่นคงของรายได้ ความมั่นคงของชีวิตและความมั่นคงของชุมชนชนบทเป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเองมากขึ้น มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึง พื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกะเฉดฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือนอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

ขั้นที่ 2 ทฤษฎีใหม่ขั้นกลาง เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการและได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็ต้องเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือ สหกรณ์ ร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการในด้าน

1. **การผลิต** เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำ และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก

2. **การตลาด** เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหายุ้งรวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย

3. **ความเป็นอยู่** ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง

4. **สวัสดิการ** แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานีอนามัยเมื่อยามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้ให้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ

5. **การศึกษา** มีโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง

6. **สังคมและศาสนา** ชุมชนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาสังคมและจิตใจ โดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 3 ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สองแล้ว เกษตรกรจะมีรายได้ดีขึ้น ฐานะมั่นคงขึ้น เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือบริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการทำธุรกิจ การลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

♦ เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)

♦ ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)

♦ เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ ซื้อในราคาขายส่ง)

♦ ธนาคารกับบริษัทจะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น)

ในปัจจุบันนี้ได้มีการนำเอาเกษตรทฤษฎีใหม่ไปทำการทดลองขยายผล ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมทั้งกรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต จำนวน 25 แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ นอกจากนี้ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพภาค กระทรวงกลาโหม และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการดำเนินงานให้มีการนำเอาทฤษฎีใหม่นี้ไปใช้อย่างกว้างขวางขึ้น

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน เกษตรกรหรือประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ เป็นกระบวนการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพราะการมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ประชาชนเกิดการยอมรับและเห็นความสำคัญของโครงการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมยังมีความสำคัญในแง่ของการช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนและแสดงศักยภาพของผู้ที่อยู่ในสังคมนั้นด้วย มีผู้ให้ความหมายและกระบวนการของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

เสน่ห์ จามริก (2527:22) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า ไม่ได้หมายความเพียงว่าดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมตามที่นักวิชาการหรือองค์การพัฒนาตั้งขึ้น แท้จริงแล้วต้องให้ชุมชนมีกิจกรรม และวิธีการดำเนินการของเขาเองในชุมชน

อคิน รพีพัฒน์ (2531:15) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงการพึ่งตนเองว่า เป็นความสามารถที่จะกำหนดชะตาชีวิตได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนขึ้นอีกว่า คือ การที่เด็กจะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ได้ก็ด้วยการอบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ เพื่อที่จะให้เข้ากับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถกำหนดทิศทางและชะตาชีวิตของตนได้ หมู่บ้านตลอดจนถึงประเทศถ้าพึ่งตนเองได้ก็ควรที่จะสามารถกำหนดทิศทางและชะตาชีวิตของตนเองได้ การพัฒนาชนบททั้งปวงก็กระทำเพื่อสร้างให้ชาวชนบทมีความสามารถเช่นนี้

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

Chapin (อ้างถึงในอนุภรณ์,2529:24) ได้ศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมและได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม (attendance at meeting)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (financial contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (membership on contribution)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (position of leadership)

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (อ้างถึงในทวีทอง,2527:6) ได้เสนอวิธีการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาไว้ ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดสร้างแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (อ้างถึงในทวีทอง,2527:10) ได้อธิบายขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

บทที่ 3
วิธีการประเมินผล

วิธีการศึกษา และการประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ในครั้งนี้เป็นการประเมินผลแบบพรรณนาเชิงสำรวจวิเคราะห์(Descriptive and Survey Research) โดยจะศึกษาในเชิงปริมาณ ควบคู่กับการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีดำเนินการประเมินผล 2 ลักษณะ คือ

1. **ศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร** (Documentary Research) ด้วยการศึกษาจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชดำริและความเป็นมาของโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นต้น และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องความครบถ้วนสอดคล้องของกิจกรรมดำเนินงานกับพระราชดำริ ความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

2. **การศึกษาภาคสนาม** (Field Work Study) เป็นการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลสำหรับการประเมินผลใน 2 ลักษณะดังนี้

- **ลักษณะที่หนึ่ง** เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ เพื่อวิเคราะห์ความครบถ้วน สอดคล้อง และความก้าวหน้าการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่
- **ลักษณะที่สอง** ประเมินผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในระดับครัวเรือน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตพื้นที่ของโครงการฯ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. **เจ้าหน้าที่ของรัฐ** เป็นผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขม(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ประกอบด้วยคณะกรรมการระดับจังหวัด ที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งจังหวัดลพบุรี ที่ 533/2546 ลงวันที่ 11 เมษายน 2546 ซึ่งปฏิบัติงานระดับนโยบายมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาด้วยการสุ่มอย่างมีวัตถุประสงค์ คือจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาอาชีพและงานขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 11 ตัวอย่าง และคณะทำงานระดับอำเภอ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งจังหวัดลพบุรี ที่ 534/2546 ลงวันที่ 11 เมษายน 2546 ซึ่งรับผิดชอบและปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสระโบสถ์

จำนวน 8 ตัวอย่าง และผู้นำชุมชน จำนวน 10 ตัวอย่าง เพื่อทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการโครงการฯ โดยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

2. การสัมภาษณ์ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม และเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ใช้น้ำตามที่กรมชลประทานจัดตั้ง จำนวน 489 ราย (เอกสารอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม :15) ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่จำนวน 3 ตำบล 1 อำเภอ 18 หมู่บ้าน รวมพื้นที่ 1,891-3-93 ไร่ ประกอบด้วย

- ประชาชน หมู่ที่ 1- 7 , 10 ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
- ประชาชน หมู่ที่ 1-10 ,12 ตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี
- ประชาชน หมู่ 4 ตำบลนิยมชัย อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 126 ราย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่ม 1 ได้แก่ ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต ปี 2545 จำนวน 31 ราย

กลุ่ม 2 ได้แก่ ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา ปี 2547 จำนวน 30 ราย

โดยประชาชนในกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 จะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหมดทุกราย เนื่องจากเป็นประชาชนที่เข้าร่วมโครงการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

กลุ่ม 3 ได้แก่ ประชาชนที่ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม โดยไม่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต จำนวน 428 ราย ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและใช้เกณฑ์ประชากรที่มีเลขหลักร้อย ได้กลุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 15 เป็นจำนวนตัวอย่าง 65 ราย (พื้นฐานงานวิจัย, 2545 :105) ทำการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling)

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การประเมินผลครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 27 เมษายน – 2 พฤษภาคม 2552 รวมระยะเวลา 6 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการประเมินผลครั้งนี้ นอกจากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมจากเอกสารแล้ว การศึกษาข้อมูลภาคสนามเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่สำคัญยิ่ง โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Close-ended questions) ไว้ให้ผู้ตอบได้เลือกตอบ และคำถามปลายเปิด (open-ended questions) ให้ผู้ตอบได้ตอบอย่างอิสระไม่กำหนดคำตอบตายตัว โดยแบ่งเป็น 2 ชุด ด้วยกัน คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติจากกลุ่มตัวอย่าง เป็นคู่มือในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับเรื่องการบริหารการดำเนินงาน และบุคลากร การประสานงาน งบประมาณ การติดตามผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการฯ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง และทำการสัมภาษณ์โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ มีสาระสำคัญของแบบสอบถาม 10 ส่วน ดังนี้

- **ส่วนที่** 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งบุคคลที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนในปัจจุบัน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์)
- **ส่วนที่** 2 ข้อมูลด้านการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- **ส่วนที่** 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสระน้ำ
- **ส่วนที่** 4 ข้อมูลด้านการปรับปรุงบำรุงดินและการกำจัดศัตรูพืช
- **ส่วนที่** 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม
- **ส่วนที่** 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ
- **ส่วนที่** 7 ข้อมูลด้านรายได้ / รายจ่าย / หนี้สิน
- **ส่วนที่** 8 ข้อมูลทางสังคม
- **ส่วนที่** 9 ข้อมูลด้านปัญหา – อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการประเมินผลในครั้งนี้มีดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่จะใช้การวิเคราะห์ ได้แก่ แนวพระราชดำริ และความเป็นมาของโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสระโบสถ์ โครงการและกิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระเบียบคำสั่ง และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) และประชาชนในพื้นที่เป้าหมายที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง

สำหรับการเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่หน่วยงานหลักต่าง ๆ เพื่อประเมินการบริหารจัดการเนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ดังนั้น จึงใช้เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการประเมินผลของสำนักงาน กปร. เป็นผู้สอบถาม ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 28 - 29 เมษายน 2552

ส่วนการเก็บข้อมูลในส่วนของประชาชน (ระดับครัวเรือน) เพื่อประเมินผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ ให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนของสำนักงาน กปร. ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และคณะทำงานติดตามประเมินผลและจัดทำแผนพัฒนาอาชีพโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับพื้นที่ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากจังหวัดลพบุรี เป็นผู้จัดเก็บข้อมูล โดยก่อนออกปฏิบัติงานจะมีการชี้แจงและอธิบายรายละเอียดในเนื้อหาของแบบสอบถามและเทคนิคในการสัมภาษณ์ ซึ่งในระยะเวลาปฏิบัติงานได้ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงแรก เป็นการทดสอบแบบสอบถาม (Pretest) โดยได้ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2552 เพื่อจะได้ทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ครบถ้วนตรงกับสภาพความเป็นจริง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษา

ช่วงที่สอง เป็นการปฏิบัติงานจริงในภาคสนาม โดยเก็บข้อมูลระหว่าง วันที่ 28 เมษายน - 2 พฤษภาคม 2552 ในแต่ละวันภายหลังจากปฏิบัติงานจะมีการประชุมสรุปปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ

หลังจากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้แบบสอบถามแล้ว นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการบรรณาธิกรข้อมูล (Edit) และทำการสรุปคำถามปลายเปิดที่มีในแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับจัดทำคู่มือลงรหัส (Code Book) และนำข้อมูลทีได้มาลงในแบบฟอร์มลงรหัส (Coding Form) สำหรับใช้ในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสังคมศาสตร์ ที่เรียกว่า Statistical Package for the Social Sciences / For Windows (SPSS/FW Version 9) โดยใช้ค่าทางสถิติสำคัญ คือ

1. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้วัดการกระจายของข้อมูลและนำเสนอในรูปตาราง

2. ค่าตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic Mean) เพื่อนำข้อมูลที่แสดงจำนวนมาพิจารณาค่าเฉลี่ย

ทั้งนี้ ค่าทางสถิติทั้งหมดได้นำเสนอในรูปของตารางข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และนำมาแปลความหมายเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ในเชิงตรรกโดยการอธิบายและพรรณนาจากเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วย จากนั้นนำผลที่ได้มาจัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4
ผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารจัดการของโครงการฯ ที่มีผลกับประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯในด้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและสังคม โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งเป็นข้าราชการระดับหัวหน้าส่วนของจังหวัด ซึ่งปฏิบัติงานระดับนโยบายมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาด้วยการด้วยการสุ่มอย่างมีวัตถุประสงค์ คือจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาอาชีพและงานขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 11 ตัวอย่าง กับคณะทำงานโครงการฯ ระดับอำเภอ เป็นข้าราชการที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสระโบสถ์ จำนวน 8 ตัวอย่าง และผู้นำชุมชน จำนวน 10 ตัวอย่าง สำหรับประชาชนที่เป็นตัวอย่างในครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ และเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำตามที่กรมชลประทานจัดตั้ง จำนวน 489 คน โดยทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 116 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต ปี 2545 จำนวน 25 ราย

กลุ่ม 2 ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนเฉพาะสระน้ำ ปี 2547 จำนวน 26 ราย

กลุ่ม 3 กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มจากประชาชนที่ได้ใช้น้ำจากโครงการฯเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 15 เป็นจำนวน 65 ราย

ทั้งนี้ เดิมประชาชนกลุ่ม 1 มีจำนวน 31 ราย และกลุ่ม 2 จำนวน 30 ราย โดยกำหนดจะทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด แต่มีข้อจำกัดไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากเกษตรกรบางรายขายที่ดินให้นายทุนและย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด บางรายไปทำงานต่างจังหวัด เพิ่งเสียชีวิตไป 1 ราย โดยยังไม่มีผู้รับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีเกษตรกรที่มีชื่อซ้ำกันในกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 จำนวน 2 ราย เนื่องจากมีที่ดินทำกินหลายแปลงแต่อยู่ต่างหมู่บ้านกัน โดยอยู่ในแนวเขตการก่อสร้างระบบส่งน้ำชลประทาน

การนำเสนอผลการศึกษาวิเคราะห์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

1. ผลการดำเนินงานของโครงการฯ

1.1 การบริหารจัดการ

1.2 ผลการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

2.2 ผลจากการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ประกอบด้วย

- ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- ข้อมูลด้านการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน
- ข้อมูลเกี่ยวกับสระน้ำ
- ข้อมูลด้านการปรับปรุงบำรุงดินและการกำจัดวัชพืช
- ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯที่มีต่อประชาชน
- ข้อมูลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตพื้นที่โครงการฯ
- ข้อมูลรายได้ รายจ่าย และหนี้สิน
- ข้อมูลทางสังคม
- ข้อมูลปัญหา-อุปสรรคและข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

1. ผลการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ)

1.1 การบริหารจัดการ

สำนักงาน กปร. ได้ประสานงานกับจังหวัดลพบุรี เพื่อดำเนินการสนองพระราชดำริ และจังหวัดได้เชิญผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการโดยผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ได้แก่

ครั้งที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม(เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัด โดยมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นกรรมการและเลขานุการ และคณะทำงานดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ มีนายอำเภอสระโบสถ์ เป็นประธานคณะทำงาน เกษตรอำเภอสระโบสถ์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2544

ครั้งที่ 2 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด โดยมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นกรรมการและเลขานุการ และคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ มีนายอำเภอสระโบสถ์ เป็นประธานคณะทำงาน เกษตรอำเภอสระโบสถ์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2546

คณะกรรมการในระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการประสาน กำกับ ดูแล และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน และคณะทำงานในระดับอำเภอ มีหน้าที่คัดเลือกและกลั่นกรองเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการดำเนินงานและประสานงานในการสนับสนุนเกษตรกรตามหลักเกณฑ์และวิธีการของเกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงาน ใช้การปฏิบัติงานด้วยการประชุมเป็นหลักซึ่งในระยะเริ่มแรกของโครงการจะมีการประชุมเฉพาะกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขม แต่เมื่อภารกิจก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ การขุดสระน้ำและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร ในช่วงปี 2545-2547 แล้วเสร็จ การประชุมวางแผนร่วมกันส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมตามแผนงานปกติทั่วไปของจังหวัด เมื่อพิจารณาในเชิงโครงสร้างในรูปคณะกรรมการจะเห็นว่าผู้รับผิดชอบตามตำแหน่งต่าง ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นปัจจุบันมาเป็นเวลาถึง 6 ปี ทำให้การดำเนินงานช่วงที่ผ่านมา ไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร อย่างไรก็ดี ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นนี้ ได้รับการแก้ไขโดยจังหวัดลพบุรี ได้มีการปรับคำสั่ง ที่ 3568/2551 แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบเรื่องนี้ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี เป็นประธานกรรมการให้การดำเนินงานต่อเนื่องเป็นระบบมากขึ้น

1.2 ผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ตั้งแต่ปี 2545 – ปัจจุบัน สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 งานชลประทาน โดยโครงการชลประทานลพบุรี สำนักชลประทานที่ 10

1) ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ที่บ้านมหาโพธิ์ ตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ เป็นโครงการชลประทานขนาดกลาง ก่อสร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2547 (มีการออกแบบและบรรจุเข้าไว้ในแผนงานก่อสร้างตั้งแต่ปี 2540 -2547 ใช้งบประมาณค่าก่อสร้าง 128,000,000 บาท) เพื่อเก็บกักน้ำในลำน้ำห้วยใหญ่ในฤดูฝน ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ 12 ล้านลูกบาศก์เมตร และปล่อยน้ำลงมาตามลำห้วยใหญ่มายังฝายวังแขม (ซึ่งอยู่ทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำประมาณ 800 เมตร) เพื่อช่วยเหลือราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลสระโบสถ์ ตำบลมหาโพธิ์ และตำบลนิยมชัย ประมาณ 7,000 ไร่ให้มีแหล่งน้ำไว้ใช้สำหรับอุปโภค-บริโภค การเกษตรและเลี้ยงสัตว์

2) การขุดสระเก็บน้ำตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปีพ.ศ. 2545 จำนวน 30 สระ และในปี 2547 จำนวน 31 สระ

3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ ได้สำรวจและออกแบบระบบส่งน้ำโครงการห้วยใหญ่วังแขมแล้วเสร็จในปี 2547 โดยเป็นคลองดาดคอนกรีต โครงการห้วยใหญ่วังแขม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลมหาโพธิ์และตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เพื่อกระจายน้ำให้แก่พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่บริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ตามระยะเวลาและความต้องการใช้น้ำของพืชอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทำการก่อสร้างเมื่อปีพ.ศ. 2551 และคาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ.2553

ลักษณะของงานระบบส่งน้ำโครงการห้วยใหญ่วังแขม เป็นการส่งน้ำโดยอาศัย แรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity) ให้แก่พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่บริเวณด้านท้ายอ่างฯ จำนวน 7,000 ไร่ โดยส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำผ่านอาคารระบายน้ำไปตามลำน้ำเดิม เพื่อให้ฝายวังแขม ซึ่งอยู่ทางด้านท้ายน้ำ และมีระยะห่างจากอ่างฯ ประมาณ 0.8 กิโลเมตร ทำหน้าที่ทดน้ำเข้าคลองส่งน้ำ ซึ่งเป็นคลองดาดคอนกรีตทั้งฝั่งซ้าย-ฝั่งขวา จำนวนทั้งสิ้น 7 สาย รวมความยาว 27.1 กิโลเมตร ประกอบด้วย

- คลองส่งน้ำสาย LMC	ความยาว	5.9	กิโลเมตร
- คลองส่งน้ำสาย 1R-LMC	ความยาว	4.7	กิโลเมตร
- คลองส่งน้ำสาย 2R-LMC	ความยาว	3.9	กิโลเมตร
- คลองส่งน้ำสาย 3R-LMC	ความยาว	1.9	กิโลเมตร
- คลองส่งน้ำสาย RMC	ความยาว	2.7	กิโลเมตร
- คลองส่งน้ำสาย 1L-RMC	ความยาว	3.6	กิโลเมตร
- คลองส่งน้ำสาย 1L-1L-RMC	ความยาว	4.4	กิโลเมตร

4) การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ

4.1 ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตโครงการห้วยใหญ่วังแขม โดยใช้ชื่อว่า กลุ่มผู้ใช้น้ำห้วยใหญ่-วังแขม สามัคคี ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลมหาโพธิ์ และตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี จำนวน 4 กลุ่มรวมพื้นที่ 9,525 ไร่ มีจำนวนสมาชิก 489 ราย ได้แก่

- กลุ่มผู้ใช้น้ำของคลองส่งน้ำฝั่งขวา กลุ่ม 1 โดยนางเปรียว คนมั่น เป็นประธาน
- กลุ่มผู้ใช้น้ำของคลองส่งน้ำฝั่งขวา กลุ่ม 2 โดยนายโอกาส พรมสมบัติ เป็นประธาน
- กลุ่มผู้ใช้น้ำของคลองส่งน้ำสายกลาง โดยนายณรงค์ เจริญรัตน์ เป็นประธาน
- กลุ่มผู้ใช้น้ำของคลองส่งน้ำฝั่งซ้าย โดยนายเพียง โรจน์น้อย เป็นประธาน

4.2 จัดประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อร่วมกันกำหนดปฏิทินการเพาะปลูกทั้งในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน

4.3 ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการส่งน้ำและบำรุงรักษาแก่เจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้ใช้น้ำ

4.4 รณรงค์ให้เกษตรกรปรับระบบการเกษตรให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับปริมาณน้ำต้นทุนที่มีจำกัด

1.2.2 **งานส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่** โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี ดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมและสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการลดความเสี่ยงในการผลิตพืชเพียงอย่างเดียว

3) เพื่อลดการเคลื่อนย้ายแรงงาน

4) มีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในไร่นาในฤดูแล้ง

โดยมีหลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อให้คณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ ใช้ในการคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

1) มีพื้นถือครองทำการเกษตร ไม่เกิน 25 ไร่

2) พื้นที่ร่วมโครงการต้องอยู่ในเขตพื้นที่ที่รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม

3) พื้นที่ร่วมโครงการต้องมีเอกสารสิทธิ์ตามกฎหมาย

4) มีแรงงานในครัวเรือน 2-5 คน

5) มีบ้านพักหรือโรงนาในแปลงโครงการ

6) พื้นที่เหมาะสมสามารถขุดสระน้ำได้ และมีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้ดี

7) มีความสนใจ และมีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และความต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ และต้องปฏิบัติงานตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่

8) ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตโครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ได้เสนอของบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้รับการอนุมัติจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินการดังนี้

1) สนับสนุนสระเก็บน้ำในปีงบประมาณ 2545 ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 30 สระ งบประมาณ 3,204,000 บาท ขนาดของสระเก็บน้ำที่เกษตรกรต้องการมีขนาด 1 ไร่ และ 1.5 ไร่ รวมขนาดของสระเก็บน้ำทั้งหมด ประมาณ 35 ไร่ 2 งาน ประกอบด้วย ตำบลสระโบสถ์ 5 สระ และตำบลมหาโพธิ์ 25 สระ

2) สนับสนุนปัจจัยการผลิตปีงบประมาณ 2546 ให้กับเกษตรกรจำนวน 30 ราย ๆ ละ 5,000 บาท เป็นเงิน 150,000 บาท โดยสนับสนุนพันธุ์ไม้ผล ได้แก่ ขนุน มะม่วง น้อยหน่า มะพร้าวน้ำหอม ไผ่ตง พุทรา กระท้อน ส้มโอ และปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15

3) การฝึกอบรม และดูงาน งบประมาณ 20,000 บาท

- ฝึกอบรมความรู้ "เกษตรทฤษฎีใหม่" และทัศนศึกษาดูงานแปลงโครงการการเกษตรทฤษฎีใหม่ ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

- ฝึกอบรมการทำบัญชีฟาร์มเบื้องต้น โดยสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดลพบุรี

4) การติดตามผลการดำเนินงาน งบประมาณ 30,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการออกติดตามผลการดำเนินงานและเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่ร่วมโครงการ จำนวน 16 ครั้ง

5) สนับสนุนสระเก็บน้ำ ให้แก่เกษตรกร ปีงบประมาณ 2547จำนวน 31 สระ งบประมาณ 4,153,400 บาท ขนาดของสระเก็บน้ำที่เกษตรกรต้องการมีขนาด 1 ไร่ และ 1.5 ไร่ รวมขนาดของสระเก็บน้ำทั้งหมด ประมาณ 37 ไร่

- ตำบลทุ่งท่าช้าง 2 สระ
- ตำบลสระโบสถ์ 20 สระ
- ตำบลนิยมชัย 3 สระ
- ตำบลมหาโพธิ์ 6 สระ

สำหรับเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ในปี 2547 จำนวน 31 ราย ไม่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต สืบเนื่องมาจากในปี 2546 ปัจจัยการผลิตไม้ผลที่สนับสนุนให้กับเกษตรกรที่ร่วมโครงการจำนวน 30 ราย นั้น ได้รับความเสียหายในช่วงฤดูแล้ง เพราะน้ำในสระเก็บน้ำไม่เพียงพอ เนื่องจากเกิดฝนทิ้งช่วง และในฤดูฝนปริมาณน้ำฝนมีน้อย และสระเก็บน้ำที่โครงการฯ สนับสนุนนั้นยังไม่มีแหล่งน้ำมาเติมเนื่องจากระบบชลประทาน ยังไม่ได้งบประมาณดำเนินการ ดังนั้น หากสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม้ผลให้กับเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ปี 2547 อาจได้รับความเสียหายเพราะถ้าพืชขาดน้ำเป็นระยะเวลานานอันเนื่องมาจากขาดแคลนน้ำหรือฝนทิ้งช่วงจะทำให้พืชเกิดอาการเหี่ยวเฉาถาวร และตายในที่สุด จึงต้องรอระบบชลประทานที่ทางสำนักก่อสร้าง 1 สำนักชลประทานที่ 10 กำลังดำเนินการก่อสร้างจะแล้วเสร็จ ปี 2553

1.2.3 **งานส่งเสริมการเกษตร** โดยดำเนินการตามแผนงานปกติของหน่วยงาน ได้แก่

1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตร โดยการอบรมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 20 ราย/ตำบล

2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกร ได้แก่ พัฒนาการแปรรูปผลผลิตเกษตร 15 ราย พัฒนาองค์กรดำเนินงานเครือข่าย 15 ราย จัดเวทีเครือข่ายระดับอำเภอ 20 ราย

3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ จัดเวทีเรียนรู้ต้นแบบ 10 ราย จัดเวทีเรียนรู้สมาชิกวิสาหกิจชุมชน 10 ราย

4) โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ได้แก่ พัฒนาเกษตรกรให้มีการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน 90 ราย และถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน 90 ราย

1.2.4 **งานพัฒนาที่ดิน** ได้แนะนำส่งเสริมปรับปรุงบำรุงดินด้วยเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ การพัฒนาหมอดินอาสา และยุวหมอดิน ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

1.2.5 **งานประมง** ได้ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิต พันธุ์ปลาและปูนขาวเพื่อปรับสภาพดินของสระน้ำก่อนเลี้ยงปลา และปล่อยปลาในอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม

1.2.6 **งานปศุสัตว์** ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก พ่นยาฆ่าเชื้อโรคในสถานที่เลี้ยงสัตว์ปีกทุกครัวเรือนให้คำแนะนำการเลี้ยงสุกรและแจกยาถ่ายพยาธิ จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 1 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 51 ราย ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย ปีละ 2 ครั้ง ให้คำแนะนำการถ่ายพยาธิโค – กระบือ และส่งเสริมการปลูกหญ้าแพงโกล่า

จากการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่าในระหว่างปี พ.ศ.2545 - ปัจจุบัน มีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมในหลาย ๆ ด้าน คือ ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านพัฒนาอาชีพ อันประกอบด้วย งานส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ งานส่งเสริมการเกษตร งานพัฒนาที่ดิน งานประมง และงานพัฒนาปศุสัตว์ โดยใช้แนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานของหน่วยงานต้นสังกัดและใช้งบประมาณปกติ ยกเว้นงานส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ซึ่งได้รับการอนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงาน กปร. ประกอบด้วย การขุดสระน้ำประจำไร่นา พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิต ปีงบประมาณ 2545 จำนวน 30 สระและสนับสนุนสระน้ำ ปีงบประมาณ 2547 จำนวน 31 สระ แต่การดำเนินงานด้านการพัฒนาอาชีพในเขตพื้นที่โครงการยังไม่มีความแตกต่างชัดเจนจากการดำเนินงานทั่วไปในพื้นที่ของอำเภอสระโบสถ์ เนื่องจากไม่มีแผนงานประจำปีหรือแผนแม่บทโครงการเพื่อใช้เป็นหลักในการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก ประกอบด้วย คณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย จำนวน 11 คน ได้แก่ เกษตรและสหกรณ์จังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ประมงจังหวัด สหกรณ์จังหวัด หัวหน้าโครงการชลประทานลพบุรี ฯลฯ และคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ จำนวน 8 คน ได้แก่ นายอำเภอ หัวหน้าหน่วยพัฒนาที่ดิน ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรตำบลสระโบสถ์ และเกษตรอำเภอสระโบสถ์ ฯลฯ รวมทั้งผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลสระโบสถ์ ประธาน อบต.มหาโพธิ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลมหาโพธิ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 9 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 12 ตำบลสระโบสถ์ และหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ หมู่ 2 ตำบลมหาโพธิ์ ฯลฯ ดังนี้

2.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่

1) เจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดจำแนกเป็นเพศชาย ร้อยละ 90.9 และเพศหญิงร้อยละ 9.1 ส่วนใหญ่ มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 50-55 ปี ร้อยละ 72.7 และมีอายุน้อยกว่า 50 ปี ร้อยละ 27.3 โดยเป็นข้าราชการที่เพิ่งได้รับการโอนย้ายให้ปฏิบัติราชการที่จังหวัดลพบุรีประมาณ 6 เดือน – 2 ปี ร้อยละ 90.9 และปฏิบัติราชการที่จังหวัดลพบุรีนานกว่า 2 ปี ร้อยละ 9.1

2) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชายทั้งหมด ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 62.5 และมีอายุน้อยกว่า 50 ปี ร้อยละ 37.5 โดยมีอายุน้อยที่สุด คือ 24 ปี ซึ่งเป็นข้าราชการที่เพิ่งได้รับการโอนย้ายให้ปฏิบัติราชการที่อำเภอสระโบสถ์ ประมาณ 1- 3 ปี ร้อยละ 87.5 และปฏิบัติราชการที่อำเภอสระโบสถ์นานกว่า 3 ปี ร้อยละ 12.5

3) ผู้นำชุมชน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเพศชาย ร้อยละ 90 และเพศหญิง ร้อยละ 10 มีอายุอยู่ระหว่าง 50 – 60 ปี และอายุน้อยกว่า 50 ปี ในอัตราส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 50 โดยมีอายุน้อยที่สุด คือ 32 ปี

2.1.2 **ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฯ**

1) การดำเนินงานและบุคลากร

1.1) มุมมองในภาพความสำเร็จ ของเจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และผู้นำชุมชน ที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความเห็นสอดคล้องกัน

- การดำเนินงานโครงการฯเห็นผลสำเร็จในเรื่องวิศวกรรมชลประทานชัดเจน กล่าวคือ มีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จเรียบร้อยแล้ว และระบบส่งน้ำเมื่อมีการก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณปีงบประมาณ 2553 นั้น จะสามารถส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้เป็นอย่างมาก

- การขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นาให้ราษฎร ซึ่งหน่วยงานชลประทานดำเนินขุดให้ทั้ง 2 กลุ่ม (ขุดปี 2545 และ 2547) รวมจำนวน 61 สระ สภาพสระเก็บกักน้ำมีสภาพใช้การได้ดี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่สามารถนำน้ำจากสระไปใช้ในการเกษตรได้ผลเป็นอย่างดี

1.2) มุมมองที่สะท้อนปัญหา/ข้อจำกัดในการดำเนินงาน

เจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย มีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

- การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานเกี่ยวกับโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ มีน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ยึดการปฏิบัติตามแผนงาน/นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

- ยังไม่มีการจัดทำแผนประจำปีหรือแผนแม่บทของโครงการ จึงทำให้หน่วยงานไม่ได้จัดเข้าเป็นภารกิจหลักในการดำเนินงาน

- ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานในเชิงบูรณาการ โดยในระยะแรกของโครงการจะมีการประชุมวางแผนงานในระดับจังหวัด พร้อมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ในระดับจังหวัดเพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนงานและกำกับการดำเนินงานโครงการฯ อันได้แก่ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม การขุดสระน้ำพร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ เมื่อภารกิจเสร็จสิ้น การดำเนินงานสานต่อในด้านการพัฒนาอาชีพอื่น ๆ เกิดขึ้นไม่มากนัก เนื่องจากรอการก่อสร้างระบบส่งน้ำยังไม่แล้วเสร็จ รวมทั้งมีการโยกย้ายปรับเปลี่ยนข้าราชการตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้การสานต่องานที่ไม่ใช่ภารกิจหลักขาดความต่อเนื่องไป

เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ มีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

- แผนการปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการไม่สอดคล้อง หรือยังซ้ำซ้อนกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ ด้วยสาเหตุของการปฏิบัติงานที่ยึดหลักการปฏิบัติงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในระดับจังหวัด

- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่มีไม่เพียงพอ ทำให้ต้องดำเนินงานตามความรับผิดชอบในลักษณะภาพรวมของพื้นที่โดยทั่วไป โดยไม่เฉพาะเจาะจงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

- ขาดความต่อเนื่องในการเชื่อมประสานของหน่วยงานกลาง เพื่อให้เกิดการดำเนินงานในเขตพื้นที่โครงการ ด้วยเหตุผลผู้ปฏิบัติในพื้นที่มีน้อยจึงไม่สามารถเชื่อมประสานกันเองระหว่างหน่วยงานได้ ต่างคนจึงต่างทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต้นสังกัด

- การส่งเสริมและขยายผลให้ราษฎรทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม มีข้อจำกัดที่ราษฎรมีที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ทำกินอยู่ห่างกัน และในพื้นที่ทำกินยังขาดความสะดวกด้านไฟฟ้า น้ำประปา ถนน รวมทั้งมีปัญหาการขโมยผลผลิตในพื้นที่ทำกินในกรณีไม่ได้อยู่เฝ้า

- ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการส่วนใหญ่ นิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ข้าวอ้อย มันสำปะหลัง เนื่องจากไม่ยุ่งยาก ได้ผลผลิตเร็วและมีรายได้ที่เห็นได้ชัดเจน

- น้ำยังไม่เพียงพอ ด้วยการก่อสร้างระบบส่งน้ำยังไม่เสร็จ จึงไม่สามารถต่อยอดขยายผลในการปลูกพืชผัก หรือไม้ผลที่ต้องใช้น้ำมาก

ผู้นำชุมชน มีความเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากระบบน้ำยังก่อสร้างไม่เสร็จ การเปลี่ยนแปลงในการปลูกพืชเช่น ไม้ผลและพืชผัก ยังทำไม่ได้ ถึงแม้ราษฎรบางกลุ่มจะมีสระน้ำประจำไร่นาอยู่แล้วก็ตามแต่ยังขาดแหล่งน้ำต้นทุนที่จะสูบน้ำมาเติม

- แรงงานในครัวเรือนมีน้อย และส่วนใหญ่จะเป็นคนสูงอายุ จึงไม่สามารถทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งต้องใช้แรงงาน เวลา และความละเอียดมาก

- ราษฎรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

- ราษฎรยังขาดระเบียบในการบริหารจัดการน้ำ เพราะยังมีการแย่งน้ำใช้เนื่องจากมีความต้องการหรือความจำเป็นในการใช้น้ำไม่พร้อมกัน ราษฎรที่มีพื้นที่ทำกินอยู่ต้นน้ำและท้ายน้ำ ปลูกพืชไม่เหมือนกัน เช่น กลุ่มหนึ่งทำนาอยู่ท้ายน้ำจะต้องการใช้น้ำมากแต่กลุ่มต้นน้ำปลูกอ้อย ดังนั้นเมื่อมีการเปิดน้ำก็จะก่อให้เกิดปัญหากับราษฎรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งขึ้น

- ขาดความต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่ส่งเสริมด้านพัฒนาอาชีพทำให้ราษฎรขาดความมั่นใจ และความกระตือรือร้นในการปรับเปลี่ยนการปลูกพืช

- พื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยอยู่ห่างกัน รวมทั้งขาดไฟฟ้า ประปา ถนน ในพื้นที่ทำกิน จึงไม่สะดวกที่จะปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

- ราษฎรส่วนใหญ่มีหนี้สินเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องปลูกพืชเชิงเดี่ยว ซึ่งให้รายได้เร็ว และเป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน

- การประชาสัมพันธ์โครงการยังมีน้อย ทำให้ราษฎรไม่ทราบข้อมูลข่าวสารของโครงการห้วยใหญ่วังแขม

2) การประสานงาน

2.1) เจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานได้รับความร่วมมือดี ไม่มีปัญหาใด หากมีการขอความช่วยเหลือกัน ซึ่งปัจจุบันจะมีการประชุมหัวหน้าส่วนราชการในระดับจังหวัด เป็นประจำทุกเดือน แต่ไม่ได้มีการจัดประชุมเฉพาะกิจในเรื่องของโครงการห้วยใหญ่วังแขม ดังนั้นแต่ละหน่วยงานต่างทำงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มากกว่าการเชื่อมประสานเพื่อให้ภารกิจมีความสอดคล้องกัน

2.2) เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงานข้างเคียงยังมีน้อย คือ เมื่อมีการปฏิบัติงานแต่ละหน่วยงานยังถือนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดหรือตามที่ผู้บังคับบัญชาระดับจังหวัดสั่งการ ดังนั้น จึงเกิดจุดอ่อนของความร่วมมือในการดำเนินงานในลักษณะต่างคนต่างทำ ทำแล้วรายงานต้นสังกัด หากต้องเชื่อมประสานการปฏิบัติจะต้องมีการสั่งการจากหน่วยงานต้นสังกัด การปฏิบัติงานลักษณะนี้จึงขาดองค์กรหรือหน่วยงานหลักประสานในพื้นที่ที่ชัดเจน ส่งผลให้เกษตรกรขาดความมั่นใจไม่กระตือรือร้นในการร่วมดำเนินงานในกิจกรรมของการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

โดยสรุปแล้วเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติของหน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 84.2 มีความเห็นว่า การประสานงานในแนวตั้ง ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาส่วนใหญ่เห็นว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงาน หากขอความร่วมมือก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่การประสานแผนงานยังมีน้อย และยิ่งเป็นเรื่องของการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในเขตพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม และการเข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ยังขาดประสานกันทั้งในด้านแนวคิดและการปฏิบัติ

3) งบประมาณ

ในเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานโครงการฯ นั้น ได้ใช้งบประมาณจากสำนักงาน กปร. ในการสนับสนุนสระน้ำและปัจจัยการผลิต ในปีงบประมาณ 2545 จำนวน 3,204,000 บาท และปีงบประมาณ 2547 โดยสนับสนุนเฉพาะกิจกรรมการขุดสระน้ำ เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 4,153,400 บาท ซึ่งการดำเนินงานโครงการในระยะต่อมาเป็นการดำเนินงานตามแผนงานปกติและใช้งบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นงบประมาณที่ดำเนินการทั่วไปในอำเภอสระโบสถ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หน่วยงานยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขมที่เน้นแผนโครงการกิจกรรมในการขยายผลทฤษฎีใหม่โดยตรง

4) การติดตามงาน

เจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ร้อยละ 94.7 ของหน่วยงานที่ทำการสัมภาษณ์ ทั้งหมด มีความเห็นว่า ยังขาดการติดตามงานและการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมทั้งขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานในการติดตามงาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การเปลี่ยนแปลงการใช้น้ำ การปลูกพืช การแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

สำหรับการติดตามงาน เจ้าหน้าที่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นผลสืบเนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติงานเฉพาะในพื้นที่ชลประทานห้วยใหญ่วังแขม และงานบางชนิดจะมีการทำงานเป็นบางช่วง เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การแจกจ่ายพันธุ์พืช การปล่อยปลา ดังนั้น ผู้รับผิดชอบจะเข้าไปติดตามงานเป็นบางครั้ง หรือหากมีโอกาสผ่านก็จะแวะไปดู โดยไม่มีการจัดทำแผนการติดตามงานเป็นรายเดือนหรือรายปี จึงเป็นข้อสังเกตว่า อาจเป็นเพราะไม่มีแผนงานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โดยเฉพาะพื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการ ก็ไม่ได้มีการกำหนดขอบเขตที่แน่ชัด จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำการติดตามงานได้

2.1.3 **ข้อเสนอแนะ**

เจ้าหน้าที่ระดับนโยบาย ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1) ควรมีการจัดทำแผนในการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการบูรณการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) ควรจัดจำแนกกลุ่มราษฎรตามความต้องการที่แท้จริง เพื่อจะได้ส่งเสริมและขยายผลได้ตรงกับความต้องการและความพร้อมของราษฎร

3) ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ราษฎรมีความรู้ ความเข้าใจ

4) การส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยดำเนินการในลักษณะของการสร้างต้นแบบให้สำเร็จก่อน 1-2 ราย/หมู่บ้านหรือตำบล แล้วถึงค่อยขยายผลต่อไป

5) ควรจัดประชุมคณะกรรมการฯ ในระดับจังหวัด และคณะทำงานในระดับอำเภอเกี่ยวกับ ภารกิจของโครงการฯ โดยตรง เพื่อร่วมคิดและร่วมวางแผนงานให้เกิดความต่อเนื่อง

6) ควรจัดงบประมาณสำหรับการดำเนินงานโครงการฯ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดงบประมาณไว้รองรับกิจกรรมของโครงการห้วยใหญ่วังแขมด้วย

7) ควรเร่งก่อสร้างระบบส่งน้ำให้เสร็จเรียบร้อย เพื่อความคล่องตัวในการต่อยอดขยายผล ด้านการพัฒนาอาชีพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

8) ควรมีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่โครงการ โดยเน้นการเลี้ยงโคเนื้อและโคนม เพื่อความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกร

9) ควรมีการส่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบให้เรียบร้อยระหว่างกรมชลประทาน และ อบต. เพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ

เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1) ควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีของโครงการห้วยใหญ่วังแขม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน

2) ควรส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยการส่งเสริมให้ราษฎร ที่มีความพร้อมและต้องการทำอย่างจริงจัง เพียง 1-2 ราย/หมู่บ้านหรือตำบล เพื่อใช้เป็นต้นแบบแก่ราษฎรอื่น ๆ ต่อไป หรือ อาจจะปรับเปลี่ยนวิธีการเป็นการส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานแทนการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในกรณีที่ราษฎรยังไม่มีความพร้อม

3) ควรสนับสนุนสระเก็บน้ำประจำไร่นาเพิ่มเติม เนื่องจากราษฎรใช้ประโยชน์ในการเก็บน้ำสำรอง และเลี้ยงปลาไว้บริโภคในครัวเรือน

4) ควรมีการจัดหาตลาดไว้รองรับผลผลิตของราษฎร

5) องค์การบริหารส่วนตำบลควรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ

ผู้นำชุมชน ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกัน ดังนี้

1) ควรเร่งรัดการทำระบบส่งน้ำให้เสร็จเร็วขึ้น เพื่อราษฎรจะได้ใช้น้ำในการประกอบอาชีพเกษตรได้มากขึ้น

2) ควรเพิ่มระบบส่งน้ำให้ทั่วถึงทุกครัวเรือนในพื้นที่ทำกิน เนื่องจากบางพื้นที่ระบบส่งน้ำยังไปไม่ถึงพร้อมทั้งควรก่อสร้างฝายเก็บกักน้ำเพิ่มเติมเพื่อจะได้เก็บน้ำจากอ่างห้วยใหญ่วังแขมได้มากขึ้น

3) ควรเปลี่ยนแนวทางการส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของตำบลสระโบสถ์ และตำบลมหาโพธิ์ ซึ่งน่าจะทำการเกษตรแบบผสมผสานแทนการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่

4) ควรหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรหรือจัดการประกันราคาผลผลิตให้เกษตรกร

5) ควรมีสถาบันการเงินที่จะช่วยผ่อนผันการชำระหนี้สินของเกษตรกร

6) ควรมีการจัดระเบียบการบริหารจัดการน้ำของราษฎรผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการ

7) ควรมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรเพิ่มเติม

8) ควรมีความต่อเนื่องในการส่งเสริม ขยายผลหรือการเข้ามาเยี่ยมเยียนติดตามผลการดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

9). ส่วนราชการควรหาแนวทางแก้ไขปัญหาโจรขโมยผลผลิตในพื้นที่ทำกินของราษฎร

2.2 ผลจากการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ

ในการสัมภาษณ์ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยประชาชนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม และเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำตามที่กรมชลประทานจัดตั้ง จำนวน 489 คน โดยทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 126 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม 1 ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำประจำไร่นา และปัจจัยการผลิต ปี 2545 จำนวน 31 ราย

กลุ่ม 2 ประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนเฉพาะสระน้ำ ปี 2547 จำนวน 30 ราย

กลุ่ม 3 ประชาชนซึ่งเป็นผู้ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม โดยการส่งผ่านฝายวังแขมไปตามแนวเหมืองหรือลำห้วยธรรมชาติฝั่งซ้าย-ขวา จำนวน 65 ราย

โดยประชาชนในกลุ่มที่ 1 และ 2 ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหมดทุกราย ส่วนประชาชนในกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) มาร้อยละ 15 ของจำนวนประชากรผู้ใช้น้ำทั้งหมดที่มีรายชื่อไม่ซ้ำกับ 2 กลุ่มแรก จำนวน 428 ราย ได้ประชากรตัวอย่าง จำนวน 65 ราย

จากการไปเก็บข้อมูลประชาชนกลุ่มเป้าหมายในภาคสนาม กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามที่ผู้ศึกษากำหนดไว้โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนครบทุกครัวเรือน รวมจำนวนทั้งสิ้น 61 ราย แต่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ตามเป้าหมายเนื่องจาก

1. เกษตรกร บางรายมีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน โดยขายที่ดินให้นายทุนและย้ายไปกรุงเทพฯ

2. เกษตรกรบางรายไม่อยู่บ้าน เนื่องจากไปทำงานที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3. เกษตรกรบางรายเพิ่งเสียชีวิต โดยยังไม่มีผู้รับมอบกรรมสิทธิ์ที่ดิน

4. เกษตรกรมีชื่อซ้ำกันทั้ง 2 รุ่น จำนวน 2 คน โดยมีชื่อผู้ได้รับการสนับสนุนในการขุดสระน้ำ ในปี 2545 และปี 2547 เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ในแนวเขตส่งน้ำของระบบชลประทาน โดยมีพื้นที่ทำกินหลายแปลง แต่อยู่ต่างหมู่บ้านกัน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้การศึกษาครั้งนี้ มีความจำเป็นต้องลดจำนวนผู้ให้ข้อมูลตามที่เก็บได้จริง ดังรายละเอียดตามตาราง 1

ผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนทั้งหมด 116 ครัวเรือน แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

- **กลุ่ม 1** หมายถึง ประชาชนที่มีพื้นที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ได้รับการขุดสระ ปี 2545 และได้รับปัจจัยการผลิต จำนวน 25 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 21.6 ของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

- **กลุ่ม 2** หมายถึง ประชาชนที่มีพื้นที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ได้รับการขุดสระปี 2547 จำนวน 26 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 22.4 ของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

- **กลุ่ม 3** หมายถึง ประชาชนที่มีพื้นที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ไม่ได้รับการขุดสระ จำนวน 65 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 56.0 ของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

2.2.1 **ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์** ดังรายละเอียดในตาราง 2

1) **เพศ** ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.3 หรือจำนวน 70 คน) และเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 39.7 หรือจำนวน 46 คน)

2) **อายุ** มีอายุอยู่ระหว่าง 51- 60 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 32.8 หรือจำนวน 38 คน) รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี และอายุอยู่ระหว่าง 61-70 ปี ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 25.9 หรือจำนวน 30 คน) อายุตั้งแต่ 71 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 10.3 หรือจำนวน 12 คน) และน้อยที่สุด มีอายุต่ำกว่า 40 ปี (ร้อยละ 5.2 หรือจำนวน 6 คน)

3) **ระดับการศึกษา** จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ป.4/ ป.6/ป.7) มากที่สุด (ร้อยละ 75.0 หรือจำนวน 87 คน) รองลงมา จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 10.3 หรือจำนวน 12 คน) จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 6.0 หรือจำนวน 7 คน) และจบปริญญาตรี น้อยที่สุด (ร้อยละ 1.7 หรือจำนวน 2 คน)

4) **ภูมิลำเนา** พบว่า ตั้งครัวเรือนอยู่ที่นี่ตั้งแต่ดั้งเดิมมากที่สุด (ร้อยละ 98.3 หรือจำนวน 114 คน) และย้ายมาจากตำบลอื่น ๆ ของอำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เพราะย้ายตามครอบครัว (ร้อยละ 1.7 หรือจำนวน 2 คน)

5) **จำนวนสมาชิกในครัวเรือนตามช่วงอายุ** ดังรายละเอียดจากตาราง 3 สามารถจำแนกตามกลุ่ม ดังนี้

- **กลุ่ม 1** จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่มีอายุระหว่าง 13-60 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 61.1 หรือจำนวน 53 คน) รองลงมา อายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 29.1 หรือจำนวน 25 คน) และอายุน้อยกว่า 13 ปีน้อยที่สุด (ร้อยละ 9.3 หรือจำนวน 8 คน)

- **กลุ่ม 2** จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่มีอายุระหว่าง 13-60 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 62 คน) รองลงมามีอายุมากกว่า 61 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 19.4 หรือจำนวน 18 คน) และอายุน้อยกว่า 13 ปีน้อยที่สุด (ร้อยละ 14.0 หรือจำนวน 13 คน)

- **กลุ่ม 3** มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่มีอายุระหว่าง 13-60 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 68.2 หรือจำนวน 159 คน) รองลงมาอายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 18.9 หรือจำนวน 44 คน) และอายุน้อยกว่า 13 ปีน้อยที่สุด (ร้อยละ 12.9 หรือจำนวน 30 คน)

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นได้ว่า สมาชิกในครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยแรงงาน

6) **จำนวนสมาชิกตามสภาพแรงงาน** ดังรายละเอียดจากตาราง 4 จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีจำนวนสมาชิกแรงงานในภาคเกษตร มากที่สุด (ร้อยละ 39.5 หรือจำนวน 34 คน) รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ (ร้อยละ 25.6 หรือจำนวน 22 คน) เป็นแรงงานนอกภาคเกษตร (ร้อยละ 22.1 หรือจำนวน 19 คน) และเป็นแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตรน้อยที่สุด (ร้อยละ 12.8 หรือจำนวน 11 คน)

- **กลุ่ม 2** มีจำนวนสมาชิกแรงงานในภาคเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 40.9 หรือจำนวน 38 คน) รองลงมา ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ (ร้อยละ 24.7 หรือจำนวน 23 คน) เป็นแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตร (ร้อยละ 18.3 หรือจำนวน 17 คน) และเป็นแรงงานนอกภาคเกษตรน้อยที่สุด (ร้อยละ 16.1หรือจำนวน 15 คน)

- **กลุ่ม 3** มีจำนวนสมาชิกแรงงานในภาคเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 44.2 หรือจำนวน 103 คน) รองลงมาไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ (ร้อยละ 29.2 หรือจำนวน 68 คน) เป็นแรงงานนอกภาคเกษตร (ร้อยละ 14.2 หรือจำนวน 33 คน) และเป็นแรงงานทั้งในและนอกภาคเกษตรน้อยที่สุด (ร้อยละ 12.4 หรือจำนวน 29 คน)

จากผลการศึกษา จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละกลุ่มส่วนใหญ่มีแรงงานในภาคเกษตรมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตร

7) **อาชีพหลัก** จากตาราง 5 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีอาชีพหลัก โดยแบ่งตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ทำนา มากที่สุด (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 คน) รองลงมาทำไร่ (ร้อยละ 20 หรือจำนวน 5 คน) ไม่มีอาชีพหลัก (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 คน) ส่วนรับราชการ หัตถกรรมในครัวเรือน เกษตรผสมผสานและประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ ธุรกิจส่วนตัว มีอัตราส่วนที่เท่ากัน น้อยที่สุด (ร้อยละ 4.0 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 2** ทำนา มากที่สุด (ร้อยละ 84.6 หรือจำนวน 22 คน) รองลงมาทำไร่ (ร้อยละ 11.5 หรือจำนวน 3 คน) และประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ ธุรกิจส่วนตัว น้อยที่สุด (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 3** ทำนา มากที่สุด (ร้อยละ 58.5 หรือจำนวน 38 คน) รองลงมาทำไร่ (ร้อยละ 32.3 หรือจำนวน 21 คน) ส่วนรับจ้างและไม่มีอาชีพหลักมีอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 3.1หรือจำนวน 2 คน) และน้อยที่สุด ทำหัตถกรรมในครัวเรือนและประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวนที่เท่ากัน (ร้อยละ 1.5 หรือจำนวน 1 คน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพหลักคือ ทำนามากที่สุด

8) **อาชีพรอง** จากตาราง 6 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีอาชีพรอง จำแนกตามกลุ่มได้ ดังนี้

- กลุ่ม 1 ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง (ร้อยละ 48.0 หรือจำนวน 12 คน) รองลงมาทำไร่ และรับจ้าง มีอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (ร้อยละ 12.0หรือจำนวน 3 คน) อาชีพรองอื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 8.0 หรือจำนวน 2 คน) ส่วนอาชีพรอง ทำนา ทำสวน ค้าขาย รับราชการ รับจ้างและอื่น ๆ มีอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ4.0 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

- กลุ่ม 2 ไม่มีอาชีพรอง มากที่สุด (ร้อยละ 30.8หรือจำนวน 8 คน) รองลงมารับจ้าง (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) ค้าขาย (ร้อยละ 11.5 หรือจำนวน 3 คน) ทำไร่ (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 คน) ส่วนอาชีพ ทำนา ปลูกผัก พนักงานบริษัท/โรงงาน หัตถกรรมในครัวเรือนอื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างอื่น ๆ มีอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

- กลุ่ม 3 ไม่มีอาชีพรอง (ร้อยละ 29.2 หรือจำนวน 19 คน) รองลงมารับจ้าง (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 15 คน) ทำนา (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 10 คน) ทำไร่ (ร้อยละ 13.8 หรือจำนวน 9 คน) ส่วนอาชีพรองทำนาและรับจ้างมีอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 3.1 หรือจำนวน 2 คน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง

2.2.2 การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน

1) **การถือครองที่ดิน** จากตาราง 7 ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 40.68 ไร่ต่อครัวเรือน โดยมีพื้นที่ถือครองในโครงการฯ เฉลี่ย 29.66 ไร่ต่อครัวเรือน

2) **การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่โครงการฯ** จากตาราง 8 ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่โครงการฯ จำแนกตามพื้นที่ถือครอง ได้ดังนี้

2.1) **ที่อยู่อาศัย** ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 99 ครัวเรือน ที่ใช้พื้นที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย โดยถือครองพื้นที่จำนวนเฉลี่ย 0.57 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ของตนเอง (ร้อยละ 91.9 หรือจำนวน 91 ครัวเรือน) และมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนด มากที่สุด (ร้อยละ 94.9 หรือจำนวน 94 ครัวเรือน) รองลงมาเป็น นส.3ก (ร้อยละ 2.0 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) และเอกสารสิทธิเป็นสปก. 4-01 สทก. ภบท. 5 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 1.0 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน)

2.2) **ที่ทำกิน** ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 106 ครัวเรือน ที่ใช้พื้นที่เพื่อเป็นที่ทำกิน โดยถือครองพื้นที่เฉลี่ย 27.91 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ของตนเอง (ร้อยละ 80.2 หรือจำนวน 85 ครัวเรือน) รองลงมาเป็นที่เช่า (ร้อยละ 7.5 หรือจำนวน 8 ครัวเรือน) เป็นที่ของพ่อแม่ (ร้อยละ 6.6 หรือจำนวน 7 ครัวเรือน) ที่ของตนเองและที่เช่า (ร้อยละ 5.7 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) เอกสารสิทธิส่วนใหญ่เป็นโฉนดมากที่สุด (ร้อยละ 89.6 หรือจำนวน 95 ครัวเรือน) รองลงมาเป็น นส. 3ก (ร้อยละ 2.8 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) โฉนด และภบท.5 (ร้อยละ 1.9 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) สปก. 4-01 สทก. ภบท. 5 โฉนด และนส. 3ก โฉนด และสปก. 4-01 นส. 3ก และภบท.5 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 0.9 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) ตามลำดับ

ในกรณีที่เช่าพื้นที่ทำกินของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 14 ครัวเรือน โดยใช้เวลาในการเช่า 1-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 7 ครัวเรือน) รองลงมาเช่า 6 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 35.7 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่จำไม่ได้ว่าเช่ากี่ปี (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) ตามลำดับ และมีการจ่ายค่าเช่าเป็นเงินสดทั้งหมด เฉลี่ย 1,000 บาท ต่อไร่ต่อปี

2.3) **ที่ให้ผู้อื่นเช่า** ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 10 ครัวเรือน ที่มีพื้นที่ให้พื้นที่ผู้อื่นเช่า จำนวนพื้นที่เฉลี่ย 26.80 ไร่ ซึ่งเป็นที่ของตนเอง (ร้อยละ 80 หรือจำนวน 8 ครัวเรือน) เป็นที่ของพ่อแม่ (ร้อยละ 20 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) โดยเอกสารสิทธิ์ เป็นโฉนดทั้งหมด และจำนวนปีที่ให้เช่า ส่วนใหญ่ ให้เช่า 1-5 ปี (ร้อยละ 60 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) จำไม่ได้ว่าให้เช่ากี่ปี (ร้อยละ 40 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) โดยรับค่าเช่าเป็นเงินสด (ร้อยละ 30 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) รับค่าเช่าเป็นผลผลิตข้าว (ร้อยละ 10 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) ส่วนที่เหลือ ไม่ระบุการรับค่าเช่า (ร้อยละ 60 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน)

2.4) **ที่อยู่อาศัยและที่ทำกินอยู่ในที่เดียวกัน** ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 3 ครัวเรือน ที่ใช้พื้นที่เป็นอยู่อาศัยและที่ทำกินอยู่ในที่เดียวกัน มีพื้นที่เฉลี่ย 32.33 ไร่ เป็นที่ของตนเองทั้งหมด โดยมีเอกสารสิทธิเป็นโฉนดทั้งหมด

2.5) **ที่ทิ้งว่างเปล่า** ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 1 ครัวเรือน ที่ทิ้งพื้นที่ให้ว่างเปล่า จำนวนพื้นที่ 9 ไร่ เป็นของตนเองทั้งหมด โดยมีเอกสารสิทธิ เป็น สปก. 4-10

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นได้ว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเองและมีเอกสารสิทธิ์ทั้งหมดโดยเป็นโฉนดมากที่สุด ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นที่ทำกิน

3) **การใช้พื้นที่ทำกินในกิจกรรมการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ** ดังรายละเอียดตามตาราง 9 โดยจำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

3.1) ทำนา ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่ม 1 ใช้พื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 21.9 ไร่ กลุ่ม 2 พื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 18.01 ไร่ กลุ่ม 3 พื้นที่ในการทำนาเฉลี่ย 23.37 ไร่ และทำนาเป็น 2 แบบ ได้แก่

- **นาปี** จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำนาทั้งหมดของกลุ่ม 1 ทำนาปี (ร้อยละ 76.0 หรือจำนวน 19 ครัวเรือน) กลุ่ม 2 ทำนาปี (ร้อยละ 88.5 หรือจำนวน 23 ครัวเรือน) กลุ่ม 3 ทำนาปี (ร้อยละ 63.1 หรือจำนวน 41 ครัวเรือน) โดยผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ปลูกข้าวพันธุ์หอมมะลิ 105 ให้ผลผลิตเฉลี่ย 54.31 ถัง/ไร่ และ 59.04 ถัง/ไร่ ตามลำดับ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่ม 3 ปลูกข้าวพันธุ์หอมมะลิ 105 (ร้อยละ 97.96 หรือจำนวน 40 ครัวเรือน) ให้ผลผลิตเฉลี่ย 54.48 ถัง/ไร่

- **นาปรัง** จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำนาทั้งหมดของกลุ่มที่ 1 ทำนาปรัง (ร้อยละ 20 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) ใช้พันธุ์ข้าว คือพันธุ์ชัยนาท 1 (ร้อยละ 60 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) พันธุ์หอมมะลิ 105 และหอมปทุม ปลูกในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) และกลุ่มที่ 2 ทำนาปรัง (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) พันธุ์ข้าวที่ปลูกมากที่ คือพันธุ์หอมมะลิ 105 (ร้อยละ 50 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน พันธุ์ชัยนาท 1 และพันธุ์หอมปทุม (ร้อยละ 25 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) ส่วนกลุ่มที่ 3 ทำนาปรัง (ร้อยละ 10.8 หรือจำนวน 7 ครัวเรือน) พันธุ์ข้าวที่ปลูกคือ พันธุ์หอมมะลิ 105 (ร้อยละ 57.1 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) พันธุ์ชัยนาท 1 และหอมปทุม กข. ปลูกในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน)

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละกลุ่มมีการทำนาปรังซึ่งเป็นการทำนานอกฤดูกาลไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องจากยังมีน้ำไม่เพียงพอสำหรับการทำนาปรัง ส่วนที่มีบางครัวเรือนได้ทำนาปรังนั้นมีอยู่บ้างด้วยเหตุผลมีพื้นที่ทำนา อยู่ใกล้แหล่งน้ำ ทำให้ใช้น้ำได้สะดวก และเพียงพอตลอดปี

3.1.1) **วัตถุประสงค์ในการทำนา** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำนาทั้งหมดส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการปลูกข้าวเพื่อบริโภครวมทั้งจำหน่ายเป็นรายได้ของครัวเรือน โดยกลุ่ม 1 ปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือนรวมทั้งจำหน่ายเป็นรายได้ในครัวเรือน (ร้อยละ 84.2 หรือจำนวน 16 ครัวเรือน) กลุ่ม 2 เพื่อบริโภครวมทั้งจำหน่ายเป็นรายได้ในครัวเรือน (ร้อยละ 82.6 หรือจำนวน 19 ครัวเรือน) และ กลุ่ม 3 เพื่อบริโภครวมทั้งจำหน่ายเป็นรายได้ในครัวเรือน (ร้อยละ 90.7 หรือจำนวน 39 ครัวเรือน)

3.1.2) **สถานที่ขายข้าว** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำนาทั้งหมดส่วนใหญ่มีแหล่งในการขายข้าว ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 47.1 หรือจำนวน 8 ครัวเรือน) รองลงมา ขายตลาดในหมู่บ้าน (ร้อยละ 23.5 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) อื่น ๆ เช่น การขายให้เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 17.6 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) ขายตลาดในเมือง น้อยที่สุด (ร้อยละ 11.8 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม** 2 ขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 76.2 หรือจำนวน 16 ครัวเรือน) รองลงมาขายเป็นตลาดในหมู่บ้านและอื่น ๆ เช่นขายเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 4.8 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม** 3 ขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 58.5 หรือจำนวน 24 ครัวเรือน) รองลงมาขายตลาดในหมู่บ้าน (ร้อยละ 29.3หรือจำนวน 12 ครัวเรือน) ขายให้เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 9.8หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) และขายตลาดในเมือง (ร้อยละ 2.4 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน)

3.2) **การทำไร่** จากตาราง 10 การใช้ประโยชน์ที่ดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ใช้พื้นที่ในการทำไร่ เฉลี่ย 25.6 ไร่ ซึ่งจำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม** 1 จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่ม 1 มีผู้ที่ใช้พื้นที่ทำกินในการทำไร่ (ร้อยละ 36.0 หรือจำนวน 9 ครัวเรือน) ใช้พื้นที่ทำไร่ เฉลี่ย 26.4 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกอ้อย (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) ผลผลิตเฉลี่ย 11.8 ตัน/ไร่

- **กลุ่ม** 2 จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่ม 2 มีผู้ที่ใช้พื้นที่ทำกินในการทำไร่ (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) ใช้พื้นที่ทำไร่เฉลี่ย 25 ไร่ โดยปลูกอ้อยทั้งหมด ผลผลิตเฉลี่ย 10.8 ตัน/ไร่

- **กลุ่ม** 3 จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่ม 3 มีผู้ที่ใช้พื้นที่ทำกินในการทำไร่ (ร้อยละ 47.7 หรือจำนวน 31 ครัวเรือน) ใช้พื้นที่เฉลี่ย 25.3 ไร่ โดยส่วนใหญ่ปลูกอ้อย (ร้อยละ 96.8 หรือจำนวน 30 ครัวเรือน) มีผลผลิตเฉลี่ย 13.0 ตัน/ไร่ ที่เหลือเป็นไร่ข้าวโพด (ร้อยละ 3.2 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) มีผลผลิตข้าวโพดเฉลี่ย 20 ตัน/ไร่

การจำหน่ายผลผลิต ส่วนใหญ่จะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงในหมู่บ้าน โดยกลุ่ม 1 ขายให้พ่อค้ามารับซื้อในหมู่บ้าน (ร้อยละ 77.8 หรือจำนวน 7ครัวเรือน) ขายโรงงานและอื่น ๆ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 11.1 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) กลุ่ม 2 ขายให้พ่อค้ามารับซื้อในหมู่บ้าน (ร้อยละ 75 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) ขายโรงงาน (ร้อยละ 25 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) และกลุ่ม 3 ขายให้พ่อค้ามารับซื้อในหมู่บ้าน (ร้อยละ 80.6 หรือจำนวน 25 ครัวเรือน) ขายโรงงาน (ร้อยละ 12.9 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน) ตลาดในหมู่บ้าน (ร้อยละ 6.5 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน)

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ใช้พื้นที่ทำไร่ทั้งหมดโดยเฉลี่ย 25.5 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นไร่อ้อย เนื่องจากมีพ่อค้ามารับซื้อถึงในหมู่บ้าน ขายได้ง่ายและสะดวก รวมทั้งปัจจุบันผลผลิตอ้อยมีราคาดี

3.3) **การทำสวน** จากตาราง 11 การใช้ประโยชน์ที่ดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ใช้พื้นที่ใน การทำสวนเฉลี่ย 3.3 ไร่ โดยมีผู้ทำสวนทั้งหมด (ร้อยละ 7.8 หรือจำนวน 9 คน) จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ส่วนใหญ่ปลูกไม้ผล เช่น ฝรั่ง ชมพู่ (ร้อยละ 42.9 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) รองลงมา มะม่วง กล้วย และอื่น ๆ (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) โดยใช้พื้นที่ในการทำสวนเฉลี่ย 2.1 ไร่

- **กลุ่ม 2** ทำสวนโดยปลูกมะม่วงทุกครัวเรือน (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) โดยใช้พื้นที่ในการทำสวนเฉลี่ย 4.5 ไร่

- **กลุ่ม 3** ไม่มีผู้ที่ทำสวน

การจำหน่ายผลผลิต กลุ่ม 1 ส่วนใหญ่ขายผลผลิตโดยขายตลาดในหมู่บ้าน (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) และอื่น ๆ เช่นเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) และกลุ่ม 2 ขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้านทั้งหมด (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน)

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่มีผู้ที่ปลูกไม้ผลไม่มากนักและใช้พื้นที่ในการปลูกไม้ผลน้อย

3. 4) **การปลูกผัก** จากตาราง 12 การใช้ประโยชน์ที่ดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีผู้ปลูกผัก (ร้อยละ 4.3 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) ใช้พื้นที่ในการปลูกพืชผักเฉลี่ย 0.44 ไร่ จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีผู้ปลูกผัก (ร้อยละ 12 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) โดยปลูกผักหลากหลายชนิด เช่น โหระพา กระเพรา มีพื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 0.83 ไร่ เป็นการปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) ปลูกเพื่อบริโภคและขาย (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) โดยขายตลาดในหมู่บ้านทั้งหมด

- **กลุ่ม 2** มีผู้ปลูกผัก (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) ปลูกแตงกวา คะน้า ชะอม โหระพา ใช้พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 0.25 ไร่ โดยปลูกเพื่อบริโภคและขาย ซึ่งจะขายให้พ่อค้าโดยขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน

- **กลุ่ม 3** มีผู้ปลูกผัก (ร้อยละ 1.5 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) ปลูกถั่วฝักยาว ชะอม ใช้พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 0.25 ไร่ เป็นการปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่ามีประชาชนในเขตพื้นที่โครงการให้ความสำคัญกับการปลูกพืชผักไม่มากนัก โดยมีการปลูกผักในแปลงที่ทำกินทั้ง 3 กลุ่ม ใช้พื้นที่ปลูกทั้งหมดเฉลี่ย 0.44 ไร่ เป็นการปลูกไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่

3.5) การเลี้ยงสัตว์ จากตาราง 13 ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีการเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ (ร้อยละ 11.2 หรือจำนวน 13 ครัวเรือน) จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 24.0 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) โดยมีการเลี้ยงหมู (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) เลี้ยงวัว ควาย ปลา เป็ด ไก่ ในสัดส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 16.7 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) โดยเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน กับการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย (ร้อยละ 50 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) สำหรับครัวเรือนที่เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายนั้น ส่วนใหญ่ขายให้กับเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 2** มีครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) โดยเลี้ยงวัว เลี้ยงปลาในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงไว้เพื่อขาย (ร้อยละ 50 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน) โดยขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน

- **กลุ่ม 3** มีครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 1.5 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) โดยเลี้ยงปลาเพียงอย่างเดียว เพื่อบริโภคและขาย ซึ่งจะขายให้พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน

จากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการให้ความสนใจกับการเลี้ยงสัตว์ทั้ง 3 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และขายแต่มีจำนวนไม่มากนัก

2.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสระน้ำ

1) การมีสระน้ำ จากตาราง 14 การมีสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีสระน้ำ (ร้อยละ 62.9 หรือจำนวน 73 ครัวเรือน) จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้ คือ

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์มีสระน้ำทั้งหมด (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 25 ครัวเรือน) และมีบางครัวเรือนที่มีสระน้ำมากกว่า 1 สระ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำจำนวน 1 สระมากที่สุด (ร้อยละ 84.0 หรือจำนวน 21 ครัวเรือน) รองลงมามี 2 สระ (ร้อยละ 8 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) มีสระน้ำ จำนวน 3 สระ และ 5 สระ มีอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 4.0 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์มีสระน้ำทั้งหมด (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 26 ครัวเรือน) และมีบางครัวเรือนมีสระน้ำมากกว่า 1 สระ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำจำนวน 1 สระ (ร้อยละ 65.4 หรือจำนวน 17 ครัวเรือน) รองลงมามี 2 สระ (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) มีจำนวน 3 สระ (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน) จำนวน 4 สระ (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) น้อยที่สุด ตามลำดับ

- **กลุ่ม 3** จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ศึกษา ครั้งนี้ 65 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ไม่มีสระน้ำ (ร้อยละ 66.2 หรือจำนวน 43 ครัวเรือน) มีสระน้ำ (ร้อยละ 33.8 หรือจำนวน 22 ครัวเรือน) โดยมีสระน้ำจำนวน 1 สระ (ร้อยละ 72.7 หรือจำนวน 16 ครัวเรือน) มีสระน้ำจำนวน 2 สระ (ร้อยละ 27.3 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำจากโครงการห้วยใหญ่วังแขม

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีสระน้ำประจำไร่นาทุกกลุ่ม แสดงว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ เห็นความสำคัญของการมีสระน้ำประจำไร่นา เพื่อเก็บน้ำไว้ทำการเกษตร

2) **หน่วยงานที่ขุดสระน้ำ** จากตาราง 15 หน่วยงานที่ขุดสระน้ำให้ครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** กรมชลประทาน มาขุดให้ทั้งหมด (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 25 สระ)

- **กลุ่ม 2** หน่วยงานรัฐขุดให้(ร้อยละ 78.9 หรือจำนวน 30 สระ) ที่เหลือขุดเอง (ร้อยละ 21.1 หรือจำนวน 8 สระ) แบ่งเป็นกรมชลประทานขุดให้ (ร้อยละ 86.7 หรือจำนวน 26 สระ) ที่เหลือเป็น รพช. (ร้อยละ 10 หรือจำนวน 3 สระ) และจำไม่ได้ว่าหน่วยงานไหนมาขุด (ร้อยละ 3.3 หรือจำนวน 1 สระ)

- **กลุ่ม 3** เกษตรกรขุดเอง (ร้อยละ 72.7 หรือจำนวน 16 สระ) ที่เหลือเป็นหน่วยงานของรัฐมาขุดให้ (ร้อยละ 27.3 หรือจำนวน 6 สระ) หน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน รพช. (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 4 สระ) และจำไม่ได้ว่าหน่วยงานไหนมาขุด (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 2 สระ)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า มีการส่งเสริมให้มีสระเพื่อทำโครงการทฤษฎีใหม่ หรือสระน้ำประจำไร่นา หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินการขุดสระให้กับผู้เข้าร่วมโครงการฯ ของกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 โดยเกษตรกรขุดเองหรือเกิดจากการขายหน้าดิน ส่วนครัวเรือนในกลุ่ม 3 ถึงจะไม่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำจากโครงการห้วยใหญ่วังแขม แต่เห็นความสำคัญของการมีสระน้ำโดยมีการขุดสระน้ำเองถึง 16 สระ

3) **การใช้ประโยชน์จากสระน้ำ** จากตาราง 16 การใช้ประโยชน์จากสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ส่วนใหญ่ใช้น้ำทำนา (ร้อยละ 24 หรือจำนวน 6 ครัวเรือน) รองลงมาใช้น้ำ ทำนาปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ ในอัตราส่วน ที่เท่ากัน (ร้อยละ 12 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 2** ส่วนใหญ่ใช้น้ำทำนา (ร้อยละ 57.7 หรือจำนวน 15 ครัวเรือน) รองลงมา ใช้น้ำทำนาและเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 11.5 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 3** ส่วนใหญ่ใช้น้ำทำนา (ร้อยละ 31.8 หรือจำนวน 7 ครัวเรือน) รองลงมา ใช้น้ำทำไร่ (ร้อยละ 27.3หรือจำนวน 6 ครัวเรือน)

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การใช้ประโยชน์จากสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำทั้งหมดจะนำน้ำไปใช้ในหลาย ๆ กิจกรรม โดยส่วนใหญ่จะใช้เพื่อการทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์มากกว่ากิจกรรมใด ๆ

4) **การเก็บน้ำของสระ** จากตาราง 17 การเก็บน้ำของสระของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** สระเก็บน้ำได้ดี (ร้อยละ 92 หรือจำนวน 23 สระ) และมีสระที่เก็บน้ำไม่ได้เลย (ร้อยละ 1.0 หรือจำนวน 1 สระ)

- **กลุ่ม 2** สระเก็บน้ำได้ดี (ร้อยละ 65.4 หรือจำนวน 17 สระ) และมีสระที่เก็บน้ำไม่ได้เลย (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 สระ)

- **กลุ่ม 3** สระเก็บน้ำได้ดี (ร้อยละ 63.6 หรือจำนวน 14 สระ) และไม่สามารถเก็บน้ำได้เลย (ร้อยละ 31.8 หรือจำนวน 7 สระ)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การขุดสระน้ำของกลุ่มตัวอย่าง ยังมีบางราย ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เนื่องจากสระเก็บน้ำไม่ได้ด้วยสภาพพื้นที่ที่ขุดสระน้ำนั้นเป็นดินทราย

5) **ความพอเพียงของน้ำในสระ** จากตาราง 18 ความพอเพียงของน้ำในสระของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีสระน้ำทั้งหมด แบ่งได้ดังนี้

5.1) **มีน้ำพอใช้** จำแนกตามกลุ่ม โดย กลุ่ม 1 (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 สระ) กลุ่ม 2 (ร้อยละ 42.3 หรือจำนวน 11 สระ) กลุ่ม 3 (ร้อยละ 27.3 หรือจำนวน 14 สระ)

5.2) **น้ำไม่พอใช้และไม่มีน้ำเติม** จำแนกตามกลุ่ม โดย กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 28 หรือจำนวน 7 สระ) กลุ่มที่ 2 (ร้อยละ 38.5 หรือจำนวน 10 สระ) กลุ่มที่ 3 (ร้อยละ 40.9 หรือจำนวน 9 สระ)

5.3) **กรณีน้ำพอใช้ แต่ต้องเติม** จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** พอใช้แต่ต้องเติม (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 5 สระ) โดยรอรับน้ำธรรมชาติ (ร้อยละ 60 หรือจำนวน 3 สระ) เติมจากอ่างห้วยใหญ่ และฝายในอัตราส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 1 สระ)

- **กลุ่ม 2** รับน้ำธรรมชาติ (ร้อยละ 60 หรือจำนวน 3 สระ) จากฝาย (ร้อยละ 40 หรือจำนวน 2 สระ)

- **กลุ่ม 3** รับน้ำธรรมชาติ (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 2 สระ) เติมจากฝาย ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 1 สระ)

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าสระที่ขาดน้ำจะรอรับน้ำจากธรรมชาติเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในการเพาะปลูก เนื่องจากสระน้ำของเกษตรกรบางรายอยู่ห่างจากแนวคลองธรรมชาติ

2.2.4 **การปรับปรุงบำรุงดินและการกำจัดศัตรูพืช**

1) **การปรับปรุงบำรุงดิน** จากตาราง 19 การปรับปรุงบำรุงดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่มีการปรับปรุงบำรุงดิน (ร้อยละ 92.2 หรือจำนวน 107 ครัวเรือน) วิธีการปรับปรุงโดยการใช้ปุ๋ยเคมีมากที่สุด (ร้อยละ 43.0 หรือจำนวน 43 ครัวเรือน) รองลงมาใช้ทั้งปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมี (ร้อยละ 13.1 หรือจำนวน 14 ครัวเรือน) ใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี (ร้อยละ 11.2 หรือจำนวน 12 ครัวเรือน) และใช้ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี ปลูกพืชหมุนเวียน น้อยที่สุด (ร้อยละ 0.9หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) และไม่ได้ปรับปรุงดิน (ร้อยละ 7.8หรือจำนวน9 ครัวเรือน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเห็นความสำคัญของการใช้ปุ๋ยอินทรียวัตถุร่วมกับปุ๋ยเคมี มากกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว ซึ่งทำให้ดินแข็ง คุณภาพดินไม่ดี

2) **การปลูกหญ้าแฝก** จากตาราง 20 การปลูกหญ้าแฝกของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกหญ้าแฝก (ร้อยละ 87.9 หรือจำนวน 102 ครัวเรือน) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ปลูกหญ้าแฝก (ร้อยละ 12.1 หรือจำนวน 14 ครัวเรือน) โดยปลูกไว้รอบขอบสระ (ร้อยละ 71.4 หรือจำนวน 10 ครัวเรือน) และปลูกที่อื่น ๆ เช่น ตามขอบเหมือง ขอบแปลงปลูกพืช (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมและการรณรงค์การปลูกหญ้าแฝกในเขตพื้นที่โครงการฯ ประชาชนยังไม่นิยมปลูกแฝกเท่าที่ควร เพราะส่วนใหญ่ทำนา ทำไร่ สำหรับเกษตรกรที่ปลูกก็จะปลูกตามขอบสระเป็นส่วนใหญ่

3) **ปัญหาเรื่องดิน** จากตาราง 21 จากจำนวนครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเรื่องดิน (ร้อยละ 61.2 หรือจำนวน 71 ครัวเรือน) ส่วนครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีปัญหาเรื่องดิน เช่น ดินแน่นแข็ง เป็นดินเหนียว ดินลูกรัง ดินเสื่อมสภาพ (ร้อยละ 31.9 หรือจำนวน 37 ครัวเรือน) และที่ไม่ทราบว่าพื้นที่ทำกินของตนเองมีปัญหาหรือไม่มีปัญหาเกี่ยวกับดิน (ร้อยละ 6.9 หรือจำนวน 8 ครัวเรือน)

3.1) กรณีมีปัญหาเรื่องดิน จากตาราง 21 โดยทราบจากประสบการณ์ของตนเอง (ร้อยละ 81.1 หรือจำนวน 30 ครัวเรือน) รองลงมาทราบจากประสบการณ์ของตนเองร่วมกับทราบจากเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำแนะนำ และทราบจากหมอดิน/เพื่อนบ้านบอกให้ทราบ ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 8.1 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน

3.2) การแก้ปัญหาเรื่องดิน จากตาราง 22 การแก้ปัญหาเรื่องดิน ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ดินมีปัญหา จำนวน 37 ครัวเรือน พบว่า ไม่ได้แก้ไขปัญหาเรื่องดิน (ร้อยละ 81.1 หรือจำนวน 71 ครัวเรือน) ได้ดำเนินการแก้ไข (ร้อยละ 18.9 หรือจำนวน 7 ครัวเรือน) โดยแก้ไขด้วยตนเอง (ร้อยละ 71.4 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) ปรึกษาเจ้าหน้าที่ เช่น หมอดินอาสา หน่วยงานเกษตรรวมทั้งใช้วิธีการแก้ไขเองร่วมกับการปรึกษาเจ้าหน้าที่ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน)

3.3) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน จากตาราง 23 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่ทำการปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน 107 ครัวเรือน พบว่า ศึกษาเอง/ทดลองทำด้วยตนเองเองมากที่สุด (ร้อยละ 35.5 หรือจำนวน 38 ครัวเรือน) รองลงมาได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด (ร้อยละ 12.1 หรือจำนวน 13 ครัวเรือน) ใช้แหล่งจากที่อื่น ๆ เช่น อบรม โทรทัศน์ กรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 10.3 หรือจำนวน 11 ครัวเรือน)

4) การกำจัดศัตรูพืช จากตาราง 24 การกำจัดศัตรูพืช ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด พบว่า มีการกำจัดศัตรูพืช (ร้อยละ 79.3 หรือจำนวน 92 ครัวเรือน) โดยใช้สารเคมี (ร้อยละ 78.3 หรือจำนวน 72 ครัวเรือน) มากที่สุด รองลงมาใช้สารสกัดจากธรรมชาติและสารเคมี (ร้อยละ 8.7 หรือจำนวน 8 ครัวเรือน) สารสกัดจากธรรมชาติ (ร้อยละ 5.4 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) และใช้วิธีชีวภาพร่วมกับสารสกัดจากธรรมชาติ สารเคมี(ร้อยละ 1.1หรือจำนวน 1 ครัวเรือน) น้อยที่สุด และไม่ได้กำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีใด ๆ (ร้อยละ 20.7 หรือจำนวน 24 ครัวเรือน)

5) ผลเสียต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี จากตาราง 25 ผลเสียต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 84 ครัวเรือน พบว่า สามารถใช้สารเคมีได้โดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ (ร้อยละ 41.7 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) มีผลเสียต่อสุภาพ (ร้อยละ 58.3 หรือจำนวน 49 ครัวเรือน) และแก้ปัญหาโดยลดการใช้สารเคมีมากที่สุด (ร้อยละ 32.7 หรือจำนวน 16 ครัวเรือน) รองลงมาจ้างคนอื่นฉีด (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 14 ครัวเรือน) แก้ปัญหาอื่น ๆ เช่น ใช้ผ้าปิดจมูก , แต่งกายมิดชิด (ร้อยละ 18.4 หรือจำนวน 9 ครัวเรือน) แก้ปัญหาโดยเปลี่ยนมาใช้วิธีชีวภาพ/สารสกัดจากธรรมชาติ (ร้อยละ 10.2 หรือจำนวน 5 ครัวเรือน) ตามลำดับ

2.2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯที่มีต่อประชาชน

1) การได้รับประโยชน์จากโครงการฯของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการ จากตาราง 26 ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่ม 1 และ กลุ่ม 2 ได้รับประโยชน์จากโครงการห้วยใหญ่วังแขมได้รับประโยชน์ทั้งหมด ส่วนกลุ่ม 3 ได้รับประโยชน์ (ร้อยละ 92.3 หรือจำนวน 60 ครัวเรือน) ประโยชน์ที่ได้รับแบ่งได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ประโยชน์ที่ได้มากที่สุด คือ ได้ใช้น้ำหมดทุกครัวเรือน (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 25 ครัวเรือน) รองลงมาได้ใช้น้ำร่วมกับได้รับการส่งเสริมอาชีพและได้ใช้น้ำร่วมกับได้รับปัจจัยการผลิตในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 2** ประโยชน์ที่ได้มากที่สุด คือ ได้ใช้น้ำ (ร้อยละ 88.5 หรือจำนวน 23 ครัวเรือน) รองลงมาได้ใช้น้ำ และได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ร้อยละ 11.5 หรือจำนวน 3 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 3** ประโยชน์ที่ได้มากที่สุด คือ ได้ใช้น้ำ (ร้อยละ 83.3 หรือจำนวน 50 ครัวเรือน) รองลงมาได้ใช้น้ำและได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ร้อยละ 13.3 หรือจำนวน 8 ครัวเรือน)

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าประโยชน์ที่ประชาชนได้รับที่เป็นรูปธรรมเด่นชัด คือ การได้ใช้น้ำจากโครงการ

1.1) **การใช้น้ำในกิจกรรม** จากตาราง 27 การใช้น้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียวมากที่สุด (ร้อยละ 64 หรือจำนวน 16 ครัวเรือน) รองลงมาการเพาะปลูกร่วมกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ร้อยละ 16 หรือจำนวน 4 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 2** ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 76.9 หรือจำนวน 20 ครัวเรือน) รองลงมาใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกร่วมกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และใช้น้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ การอุปโภค-บริโภคในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 ครัวเรือน)

- **กลุ่ม 3** ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกเพียงอย่างเดียว (ร้อยละ 96.6 หรือจำนวน 58 ครัวเรือน) รองลงมาใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ และใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก ร่วมกับการอุปโภค บริโภค ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 1.7 หรือจำนวน 1 ครัวเรือน ตามลำดับ

1.2) **วิธีการนำน้ำเข้าพื้นที่ทำการเกษตร** จากตาราง 28 วิธีการนำน้ำที่ผ่านแนวเหมืองหรือแนวคลองธรรมชาติฝั่งซ้าย-ขวาเข้าแปลงเกษตรของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้ใช้น้ำทั้งหมด จำนวน 14 คน ได้ใช้น้ำโดยใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลง (ร้อยละ 64.3 หรือจำนวน 9 คน) รองลงมา ใช้น้ำโดยเปิดทางให้น้ำเข้าแปลง (ร้อยละ 21.4 หรือจำนวน 3 คน) และใช้น้ำโดยวิธีอื่น ๆ เช่น ต่อท่อไปยังแปลง ทำประตูเปิด-ปิด ใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลง เปิดทางให้น้ำเข้าแปลง ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 7.1 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้ใช้น้ำทั้งหมด จำนวน 14 คน ได้ใช้น้ำโดยใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลง (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 7 คน) รองลงมาใช้น้ำโดยวิธีอื่น ๆ เช่น ต่อท่อไปยังแปลง ทำประตูเปิด-ปิด (ร้อยละ 42.9 หรือจำนวน 6 คน) และใช้น้ำโดยเปิดทางให้น้ำเข้าแปลง (ร้อยละ 7.1 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 3** จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้ใช้น้ำทั้งหมด จำนวน 48 คน ได้ใช้น้ำโดยใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลง (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 32 คน) รองลงมาใช้โดยเปิดทางให้น้ำเข้าแปลง (ร้อยละ 18.8 หรือจำนวน 9 คน) อื่น ๆ เช่น ต่อท่อไปยังแปลง ทำประตูเปิด-ปิด (ร้อยละ 14.6 หรือจำนวน 9 คน) ตามลำดับ

2) **การได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการฯ** จากตาราง 29 ครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการห้วยใหญ่วังแขม จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับปัจจัยการผลิตทั้งหมด (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 25 ครัวเรือน) โดยส่วนใหญ่ได้รับมะม่วงเพียงอย่างเดียว และได้รับมะม่วง มะพร้าว ปลา ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20 หรือจำนวน 5 คน) และมีการสนับสนุนพันธุ์ไม้อีกหลากหลายชนิด ได้แก่ กล้วย ไผ่หวาน ฯลฯ

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) ส่วนใหญ่ได้รับแจกพันธุ์มะม่วง (ร้อยละ 42.9 หรือจำนวน 3 คน) รองลงมาพันธุ์มะม่วง กล้วย มะพร้าว (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 2 คน) และปัจจัยการผลิตมะม่วงร่วมกับไผ่หวานและมะพร้าว ในอัตราส่วนที่เท่ากับ มะม่วงร่วมกับไผ่หวานและปลา (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 1 คน) ส่วนที่ไม่ได้รับปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 73.1 หรือจำนวน 19 คน)

- **กลุ่ม 3** ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้รับปัจจัยการผลิตทั้งหมด (ร้อยละ 100 หรือจำนวน 65 คน)

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า โครงการห้วยใหญ่วังแขมได้ปฏิบัติได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนด โดยสำนักงาน กปร. ให้การสนับสนุน สระน้ำพร้อมปัจจัยการผลิตแก่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่มที่ 1 ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้การสนับสนุนเฉพาะสระน้ำ แต่มีบางรายได้รับปัจจัยการผลิตด้วยนั้น ทำให้เห็นได้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจ และจัดหาปัจจัยการผลิตให้ตามที่พอมีอยู่ของงบประมาณปกติของต้นสังกัด

2.1) **การเจริญเติบโตของปัจจัยการผลิต**จากตาราง 30 การเจริญเติบโตของปัจจัยการผลิตที่ได้รับของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้รับปัจจัยการผลิตทั้งหมด โดยใช้ปลูกตามแนวดินรอบขอบสระ จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** จากครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้รับปัจจัยการผลิตทั้งหมด โดยได้รับปัจจัยการผลิตมาปลูกแล้วตาย (ร้อยละ 48.0 หรือจำนวน 12 คน) รองลงมาเจริญเติบโตช้า/แคระแกรน (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 5 คน) เจริญเติบโตดีและให้ผลผลิตดี ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 16.0 หรือจำนวน 4 คน)

- **กลุ่ม 2** จากครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้รับปัจจัยการผลิตทั้งหมด จำนวน 7 คน ได้รับปัจจัยการผลิตมาปลูกแล้วตาย (ร้อยละ 71.4 หรือจำนวน 5 คน) เจริญเติบโตดี (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 2 คน)

- **กลุ่ม 3** ไม่ได้รับปัจจัยการผลิต

จากการศึกษา แสดงให้เห็นว่าปัจจัยการผลิตที่ได้รับและปลูกตามคันดินรอบขอบสระน้ำ ส่วนใหญ่จะเจริญเติบโตช้าและตายแล้ว อาจจะเนื่องจากรอบแรกที่ได้รับปัจจัยการผลิตนั้น เพิ่งจะขุดสระน้ำ ซึ่งสระยังเก็บน้ำได้น้อย จึงไม่พอใช้ในการปลูกไม้ผล ประกอบกับการขุดสระให้ประชาชนในรอบแรกนั้น มีการขุดเอาดินล่างมาทับดินบนของขอบสระ จึงเป็นดินที่มีธาตุอาหารน้อย ต้นไม้จึงไม่เจริญเติบโต

2.2) **หน่วยงานที่แจกปัจจัยการผลิต** จากตาราง 31 หน่วยงานที่แจกปัจจัยการผลิต จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ได้รับปัจจัยการผลิตจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด (ร้อยละ 64 หรือจำนวน 16 คน) รองลงมาอื่น ๆ เช่น ประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี (ร้อยละ 16 หรือจำนวน 4 คน) กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่นประมงจังหวัด พัฒนาที่ดินในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 4 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** ได้รับปัจจัยการผลิตจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด (ร้อยละ 85.7หรือจำนวน 6 คน) รองลงมาอื่น ๆ เช่น ประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

3) **การเปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูก** ภายหลังปี 2548 ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ดังรายละเอียดตามตาราง 32 จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 32.0 หรือจำนวน 8 คน) โดยได้ทำนาปีและทำนาปรังเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 62.5 หรือจำนวน 6 คน) รองลงมา เปลี่ยนจากปลูกข้าว เป็นอ้อย มันสำปะหลัง (ร้อยละ 25.0 หรือจำนวน 2 คน) เปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก เช่น จากอ้อยเป็นข้าว (ร้อยละ 12.5 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเพาะปลูก (ร้อยละ 68.0 หรือจำนวน 17 คน)

- **กลุ่ม 2** มีการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 4 คน) เปลี่ยนโดยได้ทำทั้งนาปีและนาปรังเพิ่มขึ้น ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเพาะปลูก (ร้อยละ 84.6 หรือจำนวน 22 คน)

- **กลุ่ม 3** มีการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 36.1หรือจำนวน 22 คน) โดยเปลี่ยนจากปลูกข้าว เป็นอ้อย มันสำปะหลัง (ร้อยละ 63.6 หรือจำนวน 4 คน) รองลงมา ได้ทำนาปีและนาปรังเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 31.8 หรือจำนวน 7 คน) เปลี่ยนชนิดพืช เช่น จากอ้อยเป็นข้าว ร้อยละ 4.5 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับส่วนครัวเรือนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านเพาะปลูก (ร้อยละ 63.9 หรือจำนวน 39 คน)

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูกเกี่ยวกับชนิดของพืชยังไม่มากนัก โดยเปลี่ยนแปลงจากทำนาปีเพียงอย่างเดียวเป็นทำนาปรังเพิ่ม และเปลี่ยนจากปลูกข้าวเป็นอ้อย มันสำปะหลัง

4) **การเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิต** ภายหลังปี 2548 ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ดังรายละเอียดตามตาราง 33 จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** พืชที่ปลูกมีการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตเพิ่มขึ้นของผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 คน) โดยเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตของข้าวนาปี มากที่สุด มีผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปี ก่อนปี 2548 ได้ 44.58 กก./ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 62.5 กก./ไร่ (ร้อยละ 91.7 หรือจำนวน 11 คน) รองลงมาผลผลิตข้าวนาปรัง ก่อนปี 2548 ได้ 42.5 กก./ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 52 กก./ไร่ (ร้อยละ 8.3 หรือจำนวน 1 คน) และผลผลิตของพืชไร่ ได้แก่ อ้อย ผลผลิตเฉลี่ยอ้อยก่อนปี 2548 ได้ 15 ตัน/ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 17 ตัน/ไร่ (ร้อยละ 8.3 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ ส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงด้านผลผลิต (ร้อยละ 48.0 หรือจำนวน 12 คน)

- **กลุ่ม 2** พืชที่ปลูกมีการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตเพิ่มขึ้นของผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 61.5 หรือจำนวน 16 คน) โดยเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตของข้าวนาปี โดยผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปี ก่อนปี 2548 ได้ 42.06 กก./ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 57.1 กก./ไร่ (ร้อยละ 75.0 หรือจำนวน 12 คน) มากที่สุด รองลงมาผลผลิตข้าวนาปรัง ก่อนปี 2548 ได้ 43.5 กก./ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 51.5 กก./ไร่ (ร้อยละ 12.5 หรือจำนวน 2 คน) และผลผลิตของพืชไร่ ได้แก่ อ้อย

ผลผลิตเฉลี่ยอ้อยก่อนปี 2548 ได้ 17 ตัน/ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 20 ตัน/ไร่ (ร้อยละ 12.5หรือจำนวน 2 คน) ตามลำดับ ส่วนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิต (ร้อยละ 38.5หรือจำนวน 10 คน)

- **กลุ่ม 3** พืชที่ปลูกมีการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตเพิ่มขึ้นของผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 49.2หรือจำนวน 30 คน) โดยผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปี ก่อนปี 2548 ได้ 46.76 กก./ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 62.5 กก./ไร่ (ร้อยละ 50 หรือจำนวน 15 คน) รองลงมาผลผลิตข้าวนาปรัง ก่อนปี 2548 ได้ 58.57 กก./ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 78.6 กก./ไร่ (ร้อยละ 23.3 หรือจำนวน 7 คน) และผลผลิตของ พืชไร่ ได้แก่ อ้อย ผลผลิตเฉลี่ยอ้อยก่อนปี 2548 ได้ 10.73 ตัน/ไร่ หลังปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 14.18 ตัน/ไร่ (ร้อยละ 26.7 หรือจำนวน 8 คน) ตามลำดับ ส่วนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ 50.8 หรือจำนวน 31 คน)

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่รับประโยชน์โดยการได้ใช้น้ำจากโครงการฯ เพื่อการเพาะปลูกนั้น ผลผลิตของพืชเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนทั้ง 3 กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นข้าวนาปี ข้าวนาปรัง และพืชไร่ (อ้อย)

5) ปัญหาจากการใช้น้ำเพื่อการเกษตร โดยเปรียบเทียบก่อนปี 2548 ซึ่งยังก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมไม่เสร็จ กับหลังปี 2548 ที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จแล้ว โดยจำแนกรายละเอียดได้ตามกลุ่มดังนี้

5.1) ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 1จากตาราง 34

- **ก่อนปี 2548** ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 1มีปัญหาจากการใช้น้ำเพื่อการเกษตร (ร้อยละ 52 หรือจำนวน 13 คน) ไม่มีปัญหา (ร้อยละ 48 หรือจำนวน 12 คน)

กรณีมีปัญหา

♦ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ มีเพียงจำนวน 1 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 100 ขาดน้ำช่วงหน้าแล้งในเดือนเมษายน

♦ น้ำฝน ขาดน้ำช่วงหน้าแล้ง จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 7 คน โดยขาดน้ำเดือนกุมภาพันธ์ (ร้อยละ 28.6 จำนวน 2 คน) รองลงมาขาดน้ำเดือนมีนาคมเมษายน มีนาคม-เมษายน พฤษภาคม – มิถุนายน และมิถุนายน-สิงหาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 1 คน)

♦ ฝายวังแขม และไหลผ่านแนวเหมืองฝั่งซ้ายขวา ขาดน้ำหน้าแล้ง จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 2 คน โดยขาดน้ำในช่วงเมษายน และ กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50 หรือจำนวน 1 คน)

♦ สระน้ำ จากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 6 คน เก็บน้ำไม่ได้ (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 2 คน) ขาดน้ำในหน้าแล้ง ในระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน เมษายน - พฤษภาคม มิถุนายน-สิงหาคม และกรกฎาคม-สิงหาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 16.7 หรือจำนวน 1 คน)

-หลังปี 2548 ปัญหาในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรน้อยลงเหลือเพียง (ร้อยละ 17.4 หรือจำนวน 4 คน) ไม่มีปัญหา (ร้อยละ 82.6 หรือจำนวน 19 คน) ส่วนใหญ่เป็นปัญหาจากการขาดน้ำฝนในหน้าแล้ง โดยขาดน้ำฝนในเดือนมีนาคม เมษายน และช่วงระหว่างมิถุนายน-สิงหาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 1 คน) และสระน้ำจะขาดน้ำในหน้าแล้งระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม (ร้อยละ 60 หรือจำนวน 3 คน) มากที่สุด รองลงมาคือระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน กรกฎาคม-สิงหาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 1 คน)

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จสามารถลดปัญหาการขาดน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มที่ 1 เนื่องจากได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเพิ่มขึ้น และในอนาคตเมื่อก่อสร้างระบบส่งน้ำเสร็จจะช่วยแก้ปัญหาการขาดน้ำในหน้าแล้งของประชาชนได้ดีขึ้น

2) ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 2 จากตาราง 35 มีปัญหาจากการใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยเปรียบเทียบก่อนปี 2548 ซึ่งยังก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมไม่เสร็จ กับหลังปี 2548 ที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จแล้ว

ก่อนปี 2548 ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 2 มีปัญหาจากการใช้น้ำเพื่อการเกษตร (ร้อยละ 53.8 หรือจำนวน 14 คน) ไม่มีปัญหา (ร้อยละ 46.2 หรือจำนวน 12 คน)

กรณีมีปัญหา

♦ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 5 คน ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน (ร้อยละ 40 หรือจำนวน 12 คน) มากที่สุด

♦ น้ำฝน จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 10 คน ขาดน้ำระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม และเมษายน-พฤษภาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน(ร้อยละ 40.0 หรือจำนวน 4 คน) รองลงมาขาดน้ำระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 2 คน)

♦ สระน้ำ จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 10 คน ขาดน้ำระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน (ร้อยละ 66.7 หรือจำนวน 2 คน) รองลงมาขาดน้ำระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 1 คน)

หลังปี 2548 มีปัญหาในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรน้อยลง (ร้อยละ 38.5 หรือจำนวน 10 คน) ไม่มีปัญหา (ร้อยละ 61.5 หรือจำนวน 1 คน) เป็นเพราะอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมสร้างเสร็จแล้ว เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ได้ใช้น้ำจากอ่างเพิ่มขึ้น

กรณีมีปัญหา

♦ แหล่งน้ำธรรมชาติ จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 4 คน ขาดน้ำช่วงหน้าแล้ง โดยขาดน้ำเดือนเมษายน - พฤษภาคม (ร้อยละ 50.0 จำนวน 2 คน) รองลงมาขาดน้ำเดือนมกราคม-เมษายน และมีนาคม-เมษายน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 25.0 หรือจำนวน 1 คน)

♦ น้ำฝน ขาดน้ำหลังแล้ง จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 6 คน โดยขาดน้ำระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม (ร้อยละ 80.3 หรือจำนวน 5 คน) รองลงมาระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคมในอัตราส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 16.7 หรือจำนวน 1 คน)

♦ ฝายวังแขม และไหลผ่านแนวเหมืองฝั่งซ้ายขวา ขาดน้ำหน้าแล้งจากจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 1 คน โดยขาดน้ำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์

♦ สระน้ำ จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 4 คน สระขาดน้ำในระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 2 คน) รองลงมาสระน้ำขาดน้ำตลอดปีและเก็บน้ำไม่ได้ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 25.0 หรือจำนวน 1 คน)

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จสามารถลดปัญหาการขาดน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มที่ 2 เนื่องจากได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเพิ่มขึ้น และในอนาคตเมื่อก่อสร้างระบบส่งน้ำเสร็จจะช่วยแก้ปัญหาการขาดน้ำในหน้าแล้งของประชาชนได้ดีขึ้น

5.3) ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 3 จากจำนวนครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ใช้น้ำเพื่อทำการเกษตรจำนวน 61 ครัวเรือน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 36 มีปัญหาจากการใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยเปรียบเทียบก่อนปี 2548 ซึ่งยังก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมไม่เสร็จ กับหลังปี 2548 ที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จแล้ว

ก่อนปี 2548 มีปัญหา (ร้อยละ 36.1 หรือจำนวน 22 คน) ไม่มีปัญหา (ร้อยละ 63.9 หรือจำนวน 39 คน)

กรณีมีปัญหา

♦ แหล่งน้ำธรรมชาติ ขาดน้ำหน้าแล้ง จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 9 คน โดยขาดน้ำเดือนเมษายน-พฤษภาคม (ร้อยละ 55.6 หรือจำนวน 5 คน) และขาดน้ำเดือนเมษายน-พฤษภาคม กรกฎาคม-สิงหาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 22.2 หรือจำนวน 2 คน)

♦ น้ำฝน ขาดน้ำในช่วงหน้าแล้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 17 คน โดยขาดช่วงเดือนเมษายน มีนาคม-พฤษภาคม ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 23.5 หรือจำนวน 4 คน) รองลงมาเดือนกันยายน – เดือนพฤศจิกายน (ร้อยละ 17.6 หรือจำนวน 3 คน) มิถุนายน-กรกฎาคม (ร้อยละ 11.8 หรือจำนวน 2 คน)

♦ ฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองซ้ายขวา ขาดน้ำหน้าแล้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 8 คน โดยขาดน้ำในช่วงเดือนมีนาคม เมษายน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 37.5 หรือจำนวน 3 คน) เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน (ร้อยละ 25.0หรือจำนวน 2 คน)

♦ สระน้ำ ขาดน้ำในช่วงหน้าแล้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 2 คน โดยขาดน้ำช่วงเดือนเมษายน และเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50 หรือจำนวน 1 คน)

หลังปี 2548 มีปัญหา (ร้อยละ 29.5 หรือจำนวน 18 คน) ไม่มีปัญหา (ร้อยละ 70.5 หรือจำนวน 18 คน)

กรณีมีปัญหา

♦ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ขาดน้ำหน้าแล้ง จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 10 คน ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม (ร้อยละ60.0 หรือจำนวน 6 คน) รองลงมาเดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม (ร้อยละ 30.0 หรือจำนวน 6 คน) ไม่ระบุเดือนที่ขาดน้ำ (ร้อยละ 10.0 หรือจำนวน 1 คน)

♦ น้ำฝน ขาดน้ำช่วงหน้าแล้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 13 คน โดยขาดน้ำเดือนเมษายน (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 3 คน) มากที่สุด

♦ ฝายวังแขมและไหลผ่าน แนวเหมืองฝั่งซ้ายขวา ขาดน้ำหน้าแล้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 1 คน โดยขาดน้ำเฉพาะช่วงเดือนมีนาคม

♦ สระน้ำ ขาดน้ำขาดน้ำช่วงหน้าแล้งจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบข้อนี้ จำนวน 4 คน ซึ่งจะขาดน้ำช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 2 คน) มากที่สุด รองลงมาขาดน้ำเดือนเมษายน และมิถุนายนในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 25.0 หรือจำนวน 2 คน)

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จสามารถลดปัญหาการขาดน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มที่ 3 เนื่องจากได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเพิ่มขึ้น และในอนาคตเมื่อก่อสร้างระบบส่งน้ำเสร็จจะช่วยแก้ปัญหาการขาดน้ำในหน้าแล้งของประชาชนได้ดีขึ้น

6) **การมีส่วนร่วมในโครงการ** จากตาราง 37 การมีส่วนร่วมในโครงการห้วยใหญ่วังแขมของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการห้วยใหญ่วังแขม (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 คน) และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดของโครงการฯ (ร้อยละ 48.0 หรือจำนวน 12 คน) สำหรับกิจกรรมที่เข้าร่วม ได้แก่ ประชุม อบรมอาชีพและการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งการเป็นสมาชิกกลุ่มในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 3 คน) มากที่สุด

- **กลุ่ม 2** มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการห้วยใหญ่วังแขม ร้อยละ 46.2 หรือจำนวน 12 คน) และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ของโครงการฯ (ร้อยละ 53.8 กิจกรรมหรือจำนวน 14 คน) สำหรับกิจกรรมที่เข้าร่วม ได้แก่ ประชุม อบรมอาชีพ กิจกรรมให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และการเข้าร่วมกิจกรรมในการประชุม อบรมอาชีพ รวมทั้งการเป็นสมาชิกกลุ่ม ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 33.3 หรือจำนวน 4 คน) มากที่สุด

- **กลุ่ม 3** มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการห้วยใหญ่วังแขม (ร้อยละ 55.4 หรือจำนวน 36 คน) และไม่มีส่วนร่วมในกิจรรมใด ๆ ของโครงการฯ (ร้อยละ 44.6 หรือจำนวน 36 คน) สำหรับกิจกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ประชุม อบรมอาชีพ (ร้อยละ 38.9 หรือจำนวน 14 คน) มากที่สุด

จากการศึกษา สรุปได้ว่าครัวเรือนที่ทำการศึกษา ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในโครงการห้วยใหญ่วังแขมทั้ง 3 กลุ่ม โดยจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ เช่น เข้าร่วมประชุม เข้ารับการอบรมส่งเสริมอาชีพ ฯลฯ

7) **ความพึงพอใจกิจกรรมของโครงการฯ** จากตาราง 38 ความพึงพอใจจากโครงการฯ ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม

- **กลุ่ม 1** มีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ (ร้อยละ 80.0 หรือจำนวน 20 คน) ไม่พอใจ (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 คน) ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 8.0 จำนวน 2 คน) กรณีพอใจ เพราะได้ใช้น้ำมากที่สุด (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 10 คน) รองลงมาได้ใช้น้ำและได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ร้อยละ 25.0 หรือจำนวน 5 คน) ได้ใช้น้ำ และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 15.0 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** มีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ (ร้อยละ 84.6 หรือจำนวน 22 คน) ไม่พอใจ (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 คน) ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 คน) กรณีพอใจ เพราะได้ใช้น้ำ มากที่สุด (ร้อยละ 59.1หรือจำนวน 13 คน) รองลงมา ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 18.2 หรือจำนวน 4 คน) ได้ใช้น้ำ ร่วมกับได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ร้อยละ 13.6 หรือจำนวน 3 คน) และได้ใช้น้ำ ร่วมกับได้รับการส่งเสริมอาชีพ การได้รับปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 9.1 หรือจำนวน 2 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 3** มีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการฯ (ร้อยละ 75.4 หรือจำนวน 49 คน) ไม่พอใจ (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 10 คน) ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 9.2 หรือจำนวน 6 คน) กรณีพอใจ เพราะได้ใช้น้ำ มากที่สุด(ร้อยละ 81.6 หรือจำนวน 40 คน) รองลงมาได้ใช้น้ำและได้รับการส่งเสริมอาชีพ (ร้อยละ 12.2 หรือจำนวน 6 คน) ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้ใช้น้ำร่วมกับได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้ใช้น้ำร่วมกับได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการส่งเสริมอาชีพ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 2.0 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการห้วยใหญ่วังแขมในด้านการได้ใช้น้ำจากโครงการมากที่สุด ทั้ง 3 กลุ่ม รองลงมา คือ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต และได้รับการส่งเสริมอาชีพ

2.2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

1) การรับทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จากตาราง 39 การรับทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มากที่สุด (ร้อยละ 60.0 หรือจำนวน 15 คน) โดยมีครัวเรือนที่ทราบและทำเกษตรทฤษฎีใหม่(ร้อยละ26.7 หรือจำนวน 4 คน) และมีครัวเรือนที่ไม่ทราบในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 40.0 หรือจำนวน 10 คน)
- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในสัดส่วนที่เท่ากับไม่ทราบ(ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 13 คน) โดยมีครัวเรือนที่ทราบและทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 15.4หรือจำนวน 2 คน)
- **กลุ่ม 3** ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีครัวเรือนที่ไม่ทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุด (ร้อยละ 73.8 หรือจำนวน 48 คน) สำหรับครัวเรือนที่ทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 26.2หรือจำนวน 17คน) โดยครัวเรือนที่ทราบและทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 5.2 หรือจำนวน 1คน)

กรณีมีผู้ที่ทราบและทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด (ร้อยละ6.0 หรือจำนวน 7 ราย) ทั้งนี้แบ่งการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรดังกล่าว ได้ 2 กลุ่ม

1. กลุ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้สมบูรณ์ครบตามสัดส่วน สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรผู้สนใจรายอื่น ๆ ได้ (ร้อยละ 4.3 หรือจำนวน 5 คน) โดยทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ เจริญเติบโตดี
2. กลุ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่แต่ยังไม่สมบูรณ์ตามสัดส่วน (ร้อยละ 1.7 หรือจำนวน 2 คน) โดยมีการทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ แต่มีจำนวนน้อย ยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดส่วนใหญ่จะทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากที่สุดคือ กลุ่ม1รองลงมากลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่ม 1 ได้รับการสนับสนุนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ แต่ทุกกลุ่มมีครัวเรือนที่ทราบและทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่แล้ว ถึงแม้จะมีจำนวนไม่มากนัก โดยทุกครัวเรือนมีที่พักอาศัยชั่วคราวอยู่ในแปลง ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่สะดวกด้านการคมนาคม ไฟฟ้า ประปา แสดงให้เห็นว่าในอนาคตสามารถต่อยอดขยายผลส่งเสริมให้เกิดเป็นต้นแบบการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ได้ต่อไป

2) **ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่** จากตาราง 40 ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่าทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 15 คน มีความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่(ร้อยละ 60.0 หรือจำนวน 15คน) โดยเข้าใจว่าต้องมีที่ทำนาเพื่อปลูกข้าว มีสระน้ำประจำไร่นา ปลูกพืชผสมผสาน และเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 40.0 หรือจำนวน 6คน) รองลงมา **มีความเข้าใจที่ถูกต้องว่าต้องมีที่นาเพื่อปลูกข้าว มีสระน้ำประจำไร่นา ปลูกพืชผสมผสาน เลี้ยงสัตว์ และมีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน (ร้อยละ 26.7 หรือจำนวน 4 คน)** และมีบางรายเข้าใจว่ามีสระน้ำประจำไร่นาและแหล่งน้ำเท่านั้น (ร้อยละ 13.3 หรือจำนวน 2 คน)

- **กลุ่ม 2** จากผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจและไม่เข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 13 คน) **โดยมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่ามีที่ทำนาเพื่อปลูกข้าว มีสระน้ำประจำไร่นา ปลูกพืชผสมผสาน เลี้ยงสัตว์ มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน (ร้อยละ 76.9 หรือจำนวน 10คน)** รองลงมาเข้าใจว่ามีที่นาเพื่อปลูกข้าว ปลูกพืชผสมผสาน , มีที่นาเพื่อปลูกข้าว มีสระน้ำประจำไร่นา และมีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน มีสระน้ำ ปลูกพืชผสมผสานและมีบ้านในพื้นที่ทำกินในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 3** จากผู้ให้สัมภาษณ์ครัวที่เข้าใจการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 26.2 หรือจำนวน 17 คน) **โดยมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่ามีที่ทำนาเพื่อปลูกข้าว และมีสระน้ำประจำไร่นา ปลูกพืชผสมผสาน เลี้ยงสัตว์ และมีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน (ร้อยละ 29.4 หรือจำนวน 5 คน)** เข้าใจว่ามีที่ทำนาเพื่อปลูกข้าว มีสระน้ำประจำไร่นาและปลูกพืชผสมผสาน (ร้อยละ 17.6 หรือจำนวน 3 คน)

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าประชาชนถึงแม้จะตอบว่าทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ แต่สำหรับผู้ที่เข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ถูกต้อง มีจำนวนไม่มากนัก มีข้อสังเกตได้จากกลุ่ม 1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการอบรมเกษตรทฤษฎีใหม่ การไปศึกษาดูงานที่วัดมงคลชัยพัฒนา และการได้รับสระน้ำพร้อมปัจจัยการผลิต แต่มีความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ในจำนวนที่ไม่มากนัก

3) **แหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่** จากตาราง 41 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าใจทฤษฎีใหม่ จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าใจทฤษฎีใหม่ จำนวน 15 คน ได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่จากโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการและเอกสารเผยแพร่ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 13.3 มากที่สุด หรือจำนวน 1คน)

- **กลุ่ม 2** จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าใจทฤษฎีใหม่ จำนวน 13 คน ได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่จากเอกสารเผยแพร่และโทรทัศน์ มากที่สุด (ร้อยละ 38.5 หรือจำนวน 5 คน) รองลงมาโทรทัศน์ (ร้อยละ 30.8 หรือจำนวน 4 คน) เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ โทรทัศน์ และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ เพื่อนบ้าน และผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยราชการ เอกสารเผยแพร่และโทรทัศน์ เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ในอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 3** จากผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าใจทฤษฎีใหม่ จำนวน 17 คน ได้รับความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่จากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ มากที่สุด (ร้อยละ 29.4หรือจำนวน 5 คน) รองลงมาโทรทัศน์ (ร้อยละ 23.5หรือจำนวน 4คน) และเอกสารเผยแพร่(ร้อยละ 17.6หรือจำนวน 3 คน) ส่วนทีเหลือได้รับจากหลายแหล่งรวมกัน

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีใหม่มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทั่วไปแล้ว โดยเฉพาะเอกสารเผยแพร่และโทรทัศน์ ดังนั้นจึงไม่เป็นการยากสำหรับการทำความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนได้หันมาสนใจและทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน

4) **การมีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่** จากตาราง 42 เจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 คน) ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามา (ร้อยละ 44.0 หรือจำนวน 11 คน) และไม่ระบุว่ามีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงหรือไม่มี (ร้อยละ 4.0 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 2** ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามา ชี้แจงเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 61.5 หรือจำนวน 16 คน) มีเจ้าหน้าที่เข้ามา (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) และไม่ระบุว่ามีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงหรือไม่มี (ร้อยละ 11.5 หรือจำนวน 3 คน)

- **กลุ่ม 3** ไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 81.5 หรือจำนวน 53 คน) มีเจ้าหน้าที่เข้ามา (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 10 คน) และไม่ระบุว่ามีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงหรือไม่มี (ร้อยละ 3.1 หรือจำนวน 2 คน)

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า มีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่แล้ว โดยกลุ่ม 1 จะตอบว่ามีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 ทั้งนี้ด้วยเหตุผลกลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนครบทุกอย่าง แต่จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการกับผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่ม สำหรับผู้ที่ตอบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจง อาจด้วยเหตุผลวันที่เจ้าหน้าที่เข้าไปชี้แจงประชาชนอาจไม่ทราบหรือไม่อยู่จึงไม่พบเจ้าหน้าที่ดังกล่าว

5) **เหตุผลการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่** จากตาราง 43 เหตุผลการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ทุกครัวเรือนเข้าร่วมโครงการฯ ให้เหตุผลว่าเข้าร่วม เพราะอยากได้สระน้ำ มากที่สุด (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 คน) รองลงมา อยากได้ทั้งสระน้ำและปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 5 คน) อยากได้ทั้งสระน้ำ และอยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อยากได้สระน้ำ ปัจจัยการผลิตและอยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 คน) อยากทำทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 4.0 หรือจำนวน 1 คน) น้อยที่สุด ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** ทุกครัวเรือนเข้าร่วมโครงการฯ เพราะอยากได้สระน้ำ มากที่สุด (ร้อยละ 61.5 หรือจำนวน16 คน) รองลงมา อยากได้ทั้งสระน้ำ ปัจจัยการผลิต และอยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 19.2 หรือจำนวน 5 คน) อยากได้สระน้ำและอยากได้ปัจจัยการผลิต (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 คน) และอยากทำทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 คน) น้อยที่สุด ตามลำดับ

- **กลุ่ม 3** ไม่มีครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการฯ จากผลการศึกษา จะเห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ เพราะอยากได้สระน้ำมากที่สุด รองลงมา อยากได้ปัจจัยการผลิต และอยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยที่สุดตามลำดับ ทั้งนี้ ด้วยประชาชนในเขตพื้นที่โครงการให้ความสำคัญกับการทำนา และปลูกพืชไร่ แต่ก็อยากได้สระน้ำไว้เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้สำหรับพืชที่ปลูก ด้วยในปัจจุบันประชาชนยังไม่ได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ เพราะระบบส่งน้ำยังก่อสร้างไม่เสร็จ

6) **วิธีการเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่** จากตาราง 44 วิธีการเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน มากที่สุด (ร้อยละ 40.0 หรือจำนวน 10 คน) รองลงมาได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน (ร้อยละ 24.0 หรือจำนวน 6 คน) ได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชนและสนใจและสมัครด้วยตนเอง (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 คน)

- **กลุ่ม 2** ได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน (ร้อยละ 34.6 หรือจำนวน 9 คน) รองลงมาได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน (ร้อยละ 30.8 หรือจำนวน 8 คน) สนใจและสมัครด้วยตนเอง (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) ตามลำดับ

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เข้าร่วมโดยได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชนมากที่สุด รองลงมาได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน สนใจและสมัครด้วยตนเอง จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชนและการทำงานในลักษณะเข้าถึงประชาชนในหมู่บ้านของผู้นำชุมชน

7) **การเข้าอบรม/ดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี** จากตาราง 45 การเข้าอบรม/ดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เคยเข้าไปอบรม/ดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา (ร้อยละ 56.0 หรือจำนวน 14 คน) ไม่เคยเข้าไป (ร้อยละ 44.0 หรือจำนวน 11 คน)

กรณีไม่เคยเข้าไปดูและมีความต้องการเข้าไปดูงาน (ร้อยละ 54.5 หรือจำนวน 6 คน) และไม่ต้องการไป (ร้อยละ 45.5 หรือจำนวน 5 คน)

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เคยเข้าไปอบรม/ดูงานมีเพียง โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 4 คน) ไม่เคยเข้าไป (ร้อยละ 84.6 หรือจำนวน 22 คน)

กรณีไม่เคยเข้าไปดูและมีครัวเรือนต้องการไปดูงาน (ร้อยละ 40.9 หรือจำนวน 9 คน) ไม่เคยเข้าไปและไม่ต้องการไป (ร้อยละ 59.1 หรือจำนวน 13 คน)

- **กลุ่ม 3** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เคยเข้าไปอบรม/ดูงานมีเพียงโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา (ร้อยละ 3.1 หรือจำนวน 2 คน) ไม่เคยเข้าไป (ร้อยละ 96.9 หรือจำนวน 63 คน)

กรณีไม่เคยเข้าไปและไม่ต้องการไป (ร้อยละ 74.6 หรือจำนวน 47 คน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ได้ดำเนินงานโดยไปชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนทุกกลุ่มแล้วและได้นำไปดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนาแก่ผู้สนใจทั่วไปแล้ว เพื่อให้ผู้ที่สนใจด้านทฤษฎีใหม่ใช้เป็นต้นแบบในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในแปลงของตนเองได้ต่อไป

8) **การทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในอนาคต** จากตาราง 46 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในอนาคต (ถ้าได้รับน้ำจากระบบส่งน้ำของโครงการฯเมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จ) ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังได้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่สนใจและจะทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในอนาคต (ร้อยละ 56.0 หรือจำนวน 14 คน) ไม่ทำ (ร้อยละ 32.0 หรือจำนวน 8 คน) ทำอยู่เดิมและจะทำต่อไป (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 คน) ทั้งนี้จากตาราง 39 มีผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำนวน 4 ราย แต่เมื่อถามถึงอนาคตจะทำต่อไปหรือไม่ ได้ลดลง 1 ราย เนื่องจากมีอายุมากแล้ว และไม่มีผู้สืบทอด

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่สนใจและจะทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในอนาคต (ร้อยละ 61.5 หรือจำนวน 16 คน) ไม่ทำ (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) ทำอยู่เดิมแล้วและจะทำต่อไป (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 คน) ไม่ระบุ (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 3** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่สนใจและจะทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในอนาคต (ร้อยละ 33.8 หรือจำนวน 22 คน) ไม่ทำ (ร้อยละ 56.9 หรือจำนวน 37 คน) ไม่ระบุว่าสนใจที่จะทำหรือไม่ (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 5 คน) และทำอยู่แล้วและจะทำต่อไป(ร้อยละ 1.5 หรือจำนวน 1 คน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหากระบบส่งน้ำก่อสร้างเสร็จมีผู้สนใจจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่อีกหลายราย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจะขยายผลต่อยอดจากบุคคลกลุ่มที่สนใจ ส่วนกลุ่มที่ตอบทำอยู่แล้ว และจะทำต่อไป หากเข้าไปดูแลให้การสนับสนุนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เป็นต้นแบบของประชาชนคนอื่น ๆ ในเขตพื้นที่โครงการต่อไป

9) **การสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมของบุตร-หลาน** จากตาราง 47 การสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมของบุตร-หลาน ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่ามีบุตร-หลานสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 48.0 หรือจำนวน 12 คน) ไม่มี (ร้อยละ 32.0 หรือจำนวน 8 คน) ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 5 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่ามีบุตร-หลานสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 42.3 หรือจำนวน 11 คน) ไม่มี (ร้อยละ 30.8 หรือจำนวน 19 คน) ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 3** ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่า มีบุตร-หลานสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมครัวเรือน (ร้อยละ 46.2 หรือจำนวน 30 คน) ไม่มี (ร้อยละ 29.2 หรือจำนวน 19 คน) ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 24.6 หรือจำนวน 16 คน) ตามลำดับ

จากผลศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม มีผู้สืบทอดอาชีพทางการเกษตร ซึ่งหากส่วนราชการจะเข้าไปส่งเสริมอาชีพการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่หรือการพัฒนาอาชีพทางเกษตรกรรมในอนาคตได้ต่อไป

2.2.7 ข้อมูลรายได้ รายจ่ายและหนี้สิน

1) **แหล่งที่มาของรายได้** จากตาราง 48 แหล่งที่มาของรายได้สุทธิในครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดในปี 2551 จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์มีรายได้จากการเพาะปลูก มากที่สุด (ร้อยละ 88.0 หรือจำนวน 22 คน) รองลงมาเป็นรายได้จากที่บุตรหลานส่งให้ (ร้อยละ 32.0 หรือจำนวน 8 คน) และมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์และจากโรงงานในอัตราส่วนที่เท่ากัน น้อยที่สุด (ร้อยละ 4.0 หรือจำนวน 1 คน)

- **กลุ่ม 2** ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์มีรายได้จากการเพาะปลูก มากที่สุด (ร้อยละ 96.2 หรือจำนวน 25 รองลงมาเป็นรายได้จากการรับจ้าง (ร้อยละ 38.5 หรือจำนวน 10 คน) และน้อยที่สุดเป็นรายได้จากการรับราชการ และค่าเช่าในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 2 คน)

- **กลุ่ม 3** ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์มีรายได้จากการเพาะปลูก มากที่สุด (ร้อยละ 95.4 หรือจำนวน 62 คน) รองลงมาเป็นรายได้จากการรับจ้าง (ร้อยละ 27.7 หรือจำนวน 18 คน) และน้อยที่สุดมีรายได้จากการค้าขาย (ร้อยละ 1.5 หรือจำนวน 1 คน)

ทั้งนี้ กลุ่ม 1 รายได้สุทธิมากที่สุดจากการรับราชการ โดยเฉลี่ยเป็นเงิน 205,200 บาท/ครัวเรือน ส่วนกลุ่ม 2 รายได้สุทธิมากที่สุดจากรายได้อื่น ๆ เช่น เงินสงเคราะห์ , ธุรกิจส่วนตัว โดยเฉลี่ยเป็นเงิน 168,466.70 บาท/ครัวเรือน และกลุ่ม 3 มีรายได้สุทธิมากที่สุดจากการเพาะปลูกโดยเฉลี่ยเป็นเงิน 132,113 บาท/ครัวเรือน ส่วนรายได้เฉลี่ยรวมของแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

- **กลุ่ม 1** รายได้สุทธิเฉลี่ย 129,624 บาท/ครัวเรือน
- **กลุ่ม 2** มีรายได้สุทธิเฉลี่ย 162,669.20 บาท/ครัวเรือน
- **กลุ่ม 3** รายได้สุทธิเฉลี่ย 147,670.80 บาท /ครัวเรือน

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาของรายได้ของจำนวนครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดนั้น ส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่โครงการฯมีรายได้จากการเพาะปลูกเป็นหลัก โดยมีรายได้สุทธิเฉลี่ย 91,850.13 บาท/ครัวเรือน

2) รายจ่ายการลงทุนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

จากตาราง 49 รายจ่ายของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดในปี 2551จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** รายจ่ายจากการลงทุนในภาคเกษตร (ร้อยละ 88 หรือจำนวน 22 คน) มากที่สุดคิดเป็นเงินโดยเฉลี่ย 55,122.73 บาท รองลงมาเป็นรายจ่ายจากการลงทุนนอกภาคเกษตร (ร้อยละ 12.0 หรือจำนวน 3 คน) และรายจ่ายอื่น ๆ (ร้อยละ 4.0 หรือจำนวน 1 คน) คิดเป็นเงินโดยเฉลี่ย 160,000 บาท และ 36,000 บาท ตามลำดับ

- **กลุ่ม 2** รายจ่ายจากการลงทุนในภาคเกษตร (ร้อยละ 96.2 หรือจำนวน 25 คน) มากที่สุด คิดเป็นเงินโดยเฉลี่ย 32,990.91 บาท รองลงมาเป็นรายจ่ายจากการลงทุนนอกภาคเกษตร (ร้อยละ 11.5 หรือจำนวน 4 คน) คิดเป็นเงินโดยเฉลี่ย 120,000 บาท และรายจ่ายอื่น ๆ (ร้อยละ 3.8 หรือจำนวน 1 คน) เป็นเงินโดยเฉลี่ย 50,000 บาท

- กลุ่ม 3 รายจ่ายจากการลงทุนในภาคเกษตร (ร้อยละ 95.4 หรือจำนวน 62 คน) มากที่สุดคิดเป็นเงินโดยเฉลี่ย 77,273.77 บาท รองลงมาเป็นรายจ่ายจากการลงทุนนอกภาคเกษตร (ร้อยละ 1.5 หรือจำนวน 1 คน) เป็นเงินโดยเฉลี่ย 114,800 บาท และรายจ่ายอื่น ๆ (ร้อยละ 3.1 หรือจำนวน 2 คน) น้อยที่สุด เป็นเงินเฉลี่ย 102,500 บาท

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม ใช้เงินในการลงทุนนอกภาคเกษตรในปี 2551 ในจำนวนเงินที่สูงมากกว่าการลงทุนในภาคเกษตร ถึงแม้จะมีจำนวนผู้ที่ดำเนินการนอกภาคเกษตรไม่มากก็ตาม เนื่องจากใช้ในการซื้อรถบรรทุกเพื่อรับจ้างขนอ้อย และลงทุนซื้อสินค้ามาขายในหมู่บ้าน เป็นต้น นอกนั้นจะเป็นรายจ่ายส่วนใหญ่ที่เป็นการลงทุนในภาคเกษตร โดยเฉลี่ย 55,129.11 บาท/ครัวเรือน ทั้งนี้รายจ่ายในการลงทุนในภาคเกษตร ของกลุ่ม 3

สูงกว่ารายจ่ายของเกษตรกรกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 เนื่องจากเกษตรกรกลุ่ม 3 ใช้พื้นที่ปลูกอ้อยเป็นส่วนใหญ่ ดังรายละเอียดตามตาราง 10 จึงมีค่าใช้จ่ายสูงในการซื้อปุ๋ย และค่าจ้างแรงงาน

3) **หนี้สินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์** จากตาราง 50 ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 116 ครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินมีเพียง (ร้อยละ 18.1 หรือจำนวน 21 คน) และเป็นครัวเรือนที่มีหนี้สิน (ร้อยละ 81.9 หรือจำนวน 95 คน) ส่วนใหญ่ แหล่งที่มาของเงินกู้ จะกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) มากที่สุด (ร้อยละ 52.6 หรือจำนวน 50 คน) รองลงมากองทุนหมู่บ้านและสหกรณ์การเกษตรมีอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (ร้อยละ 8.4 หรือจำนวน 8 คน) สำหรับจำนวนเงินที่กู้มีจำนวนมากกว่า 150,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 33.7 หรือจำนวน 32 คน) มากที่สุด รองลงมามีจำนวนเงินกู้น้อยกว่า 30,000 บาท (ร้อยละ 22.1 หรือจำนวน 21 คน) และมีเงินกู้อยู่ระหว่าง 120,001-150,000 บาทน้อยที่สุด (ร้อยละ 5.3 หรือจำนวน 5 คน) ทั้งนี้มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 155,000 บาท โดยแต่ละครัวเรือนกู้เงินมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุนในภาคการเกษตรมากที่สุด (ร้อยละ 54.7 หรือจำนวน 52 คน) รองลงมาเพื่อลงทุนในภาคการเกษตรและเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 14.7 หรือจำนวน 14 คน) จากตาราง 51 ในปี 2551 ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ ที่มีหนี้สินทั้ง 3 กลุ่ม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 95 ครัวเรือนโดยมีหนี้สินเฉลี่ย 141,162.30 บาท/ครัวเรือน จำแนกหนี้สินของครัวเรือนตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ครัวเรือนมีหนี้สิน (ร้อยละ 84.0 หรือจำนวน 21 คน) และมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 105,285.70 บาท
- **กลุ่ม 2** ครัวเรือนมีหนี้สิน (ร้อยละ 88.5 หรือจำนวน 23 คน) และมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 132,652.20 บาท
- **กลุ่ม 3** ครัวเรือนมีหนี้สิน (ร้อยละ 78.5 หรือจำนวน 51 คน) และมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 185,549.00 บาท

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงครัวเรือนของประชาชนแต่ละกลุ่มมีหนี้สินในจำนวนที่ค่อนข้างสูง

4) **ความพอเพียงของรายได้ในครัวเรือน** จากตาราง 52 ความพอเพียงของรายได้ในครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม ได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** มีรายได้เหลือเก็บ (ร้อยละ 52.0 หรือจำนวน 13 คน) มากที่สุด รองลงมามีรายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 32.0 หรือจำนวน 8 คน) และมีรายได้พอดี (ร้อยละ 16.0 หรือจำนวน 4 คน) ตามลำดับ
- **กลุ่ม 2** รายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 13 คน) มากที่สุด รองลงมามีรายได้พอดี (ร้อยละ 26.9 หรือจำนวน 7 คน) และมีรายได้เหลือเก็บ (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 6 คน) ตามลำดับ

- **กลุ่ม 3** มีรายได้พอดี (ร้อยละ 52.3 หรือจำนวน 34 คน) มากที่สุด รองลงมามีรายได้เหลือเก็บ (ร้อยละ 27.7 หรือจำนวน 18 คน) และมีรายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 13 คน) ตามลำดับ

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้พอดีกับรายจ่ายและมีเหลือเก็บเป็นเงินออมของครัวเรือน

2.2.8 **ข้อมูลทางสังคม**

1) **สถานภาพทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์** จากตาราง 53 สถานภาพทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่ไม่มีสถานภาพทางสังคม (ร้อยละ 51.7 หรือจำนวน 60 คน) และมีสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มากที่สุด (ร้อยละ 20.0 หรือจำนวน 12 คน) รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มสตรี สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ร่วมกับกลุ่มสตรี ในอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (ร้อยละ 15.0 หรือจำนวน 9 คน) ผู้นำท้องถิ่น กรรมการหมู่บ้านและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 10.0หรือจำนวน 6 คน) กรรมการหมู่บ้าน (ร้อยละ 8.3 หรือจำนวน 5 คน)

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่มีการรวมกลุ่มเป็นสมาชิกทางสังคมไม่มากนัก โดยกลุ่มที่รวมกันได้มากที่สุดคือการรวมกลุ่มเพื่อการออมทรัพย์

2) **การเป็นสมาชิกกลุ่มด้านอาชีพ** จากตาราง 54 การเป็นสมาชิกกลุ่มด้านอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดส่วนใหญ่พบว่า เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ (ร้อยละ 31.0 หรือจำนวน 36 คน) โดยกลุ่มทำนา (ร้อยละ 25.6 หรือจำนวน 10 คน) มากที่สุด รองลงมากลุ่มแม่บ้าน (ร้อยละ 17.9 หรือจำนวน 7 คน) กลุ่มสหกรณ์การเกษตร อื่น ๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มส่งข้าวพันธุ์ กลุ่มเลี้ยงปลาดุก ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 10.3 หรือจำนวน 4 คน) ตามลำดับ และไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ (ร้อยละ 69.0 หรือจำนวน 80 คน)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มทางอาชีพ ซึ่งมีรวมกลุ่มอยู่บ้างที่มีมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มทำนา รองลงมา กลุ่มแม่บ้าน จากการสอบถามถึงเหตุผลที่มีการรวมกลุ่มไม่มาก ส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่ค่อยมีเวลาได้พบปะหรือประชุมกันมากนัก เนื่องจากต่างก็มีภารกิจของตนเองในการทำไร่ทำนาและพื้นที่อยู่ห่างกันมากจึงต่างคนต่างทำ แต่หากมีปัญหาก็สามารถขอคำปรึกษาหารือกันได้กับผู้นำชุมชน และเพื่อนบ้าน

3) **การร่วมกิจกรรมการลงแขก** จากตาราง 55 สมาชิกในครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีการร่วมกิจกรรมการลงแขก (ร้อยละ 42.2 หรือจำนวน 49 คน) ในกิจกรรมทำนา (ร้อยละ 83.7 หรือจำนวน 41 คน) รองลงมาทำไร่ (ร้อยละ 14.3 หรือจำนวน 7 คน) และกิจกรรมทำนาร่วมกับทำไร่ (ร้อยละ 2.0 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ และไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรมลงแขก (ร้อยละ 57.8 หรือจำนวน 67 คน)

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขมมีกิจกรรมการลงแรงช่วยกันในกิจกรรมการประกอบอาชีพไม่มากนัก อาจจะเป็นด้วยปัจจุบันมีการจ้างแรงงานแทน

4) **ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามัคคีระหว่างชาวบ้าน** จากตาราง 56 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามัคคีระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่แน่ใจว่ามีความสามัคคีระหว่างคนในหมู่บ้าน มากที่สุด (ร้อยละ 81.9 หรือจำนวน 95 คน) รองลงมามีความสามัคคีกันดี (ร้อยละ 9.5 หรือจำนวน 11 คน) ไม่มีความสามัคคี (ร้อยละ 8.6 หรือจำนวน 10 คน) ตามลำดับ

5) **การขอรับคำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตนเองหรือครอบครัว** จากตาราง 57 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีการขอรับคำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตนเองหรือครอบครัว ส่วนใหญ่ขอรับคำปรึกษาจากผู้นำชุมชนและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 30.1 หรือจำนวน 34 คน) รองลงมาปรึกษาญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 23.0 หรือจำนวน 26 คน) ปรึกษาบิดามารดา (ร้อยละ 8.8 หรือจำนวน 10 คน) เจ้าหน้าที่โครงการชลประทาน (ร้อยละ 6.2 หรือจำนวน 7 คน) ปรึกษาพระหรือเจ้าอาวาส ครูหรืออาจารย์ ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 0.9 หรือจำนวน 1 คน)

จากผลการศึกษา แสดงให้ทราบว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่ ยังให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน ดังนั้นหากจะมีการส่งเสริมอาชีพโดยการให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือบทบาทในการดำเนินการด้วย

6) **แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค** จากตาราง 58 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค จากน้ำฝนและน้ำประปาหมู่บ้าน (ร้อยละ 69.8 จำนวน 81 คน) มากที่สุด รองลงมาใช้น้ำฝน (ร้อยละ 14.7 หรือจำนวน 17 คน)ใช้ทั้งน้ำฝน น้ำประปาหมู่บ้าน และบ่อบาดาล (ร้อยละ 3.4 หรือจำนวน 4 คน) ตามลำดับ

7) **ปัญหาของแหล่งน้ำใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภค** จากตาราง 59 ปัญหาของแหล่งน้ำใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภค ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค (ร้อยละ 80.2 หรือจำนวน 93 คน) มีปัญหา (ร้อยละ 19.8 หรือจำนวน 23 คน) ปัญหาที่พบ ได้แก่ น้ำมีตะกอน (ร้อยละ 52.2 หรือจำนวน 12 คน) รองลงมาอื่น ๆ เช่น เป็นสนิมหินปูน น้ำไม่ค่อยไหล (ร้อยละ 21.7 หรือจำนวน 5 คน) ขาดน้ำบางช่วง (ร้อยละ 17.4 หรือจำนวน 4 คน) และมีกลิ่น (ร้อยละ 8.7 หรือจำนวน 2 คน) ตามลำดับ

8) **สถานที่ไปรับการรักษาพยาบาล** จากตาราง 60 สถานที่ไปรับการรักษาพยาบาลของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่สถานพยาบาลที่ไปรับการรักษาเป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด (ร้อยละ 61.2 หรือจำนวน 71 คน) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ซื้อยากินเอง ร่วมกับสถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน และโรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด (ร้อยละ 6.9 หรือจำนวน 8 คน) สถานีอนามัยประจำหมู่บ้านร่วมกับซื้อยากินเอง โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด ในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 6.0 หรือจำนวน 7 คน) ตามลำดับ

9) **การประกันสุขภาพ** จากตาราง 61 การประกันสุขภาพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่พบว่า ครัวเรือนมีการประกันสุขภาพ โดยมีบัตรประกันสุขภาพ 30 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 72.4 หรือจำนวน 84 คน) รองลงมาเป็นบัตรทอง (ร้อยละ 6.9 หรือจำนวน 8 คน) อื่น ๆ เช่น บัตรผู้สูงอายุ (ร้อยละ 5.2 หรือจำนวน 6 คน) บริษัทประกันชีวิต เช่น AIA และบัตรประกันสุขภาพ 30 บาท (ร้อยละ 4.3 หรือจำนวน 5 คน) สิทธิข้าราชการ (ร้อยละ 3.4 หรือจำนวน 4 คน) ตามลำดับ

2.2.9 **ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ**

1) **ปัญหาในการประกอบอาชีพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์** จากตาราง 62 ปัญหาในการประกอบอาชีพ ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่ครัวเรือนประสบปัญหาในการประกอบอาชีพมากที่สุด (ร้อยละ 84.0 หรือจำนวน 21 คน) ปัญหาที่พบ คือ ขาดน้ำ (ร้อยละ 28.6 หรือจำนวน 6 คน) มากที่สุด รองลงมาปัญหาการตลาด (ร้อยละ 23.8 หรือจำนวน 5 คน) ขาดเงินทุน ขาดแรงงาน และปัจจัยการผลิตในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 9.5 หรือจำนวน 2 คน) ตามลำดับ และมีครัวเรือนที่ไม่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 16.0 หรือจำนวน 4 คน)

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่ครัวเรือนที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพมากที่สุด (ร้อยละ 84.6 หรือจำนวน 22 คน) ปัญหาที่พบ คือ ขาดน้ำ (ร้อยละ27.3 หรือจำนวน 6 คน) รองลงมาปัญหาการตลาด (ร้อยละ 22.7 หรือจำนวน 5 คน) ขาดเงินทุน ขาดแรงงาน และอื่น ๆ เช่น ดินไม่ดี ปุ๋ยราคาแพงศัตรูพืช พันธุ์ข้าว เป็นต้น และมีครัวเรือนที่ไม่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 4 คน)

- **กลุ่ม 3** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดที่ครัวเรือนที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพมากที่สุด (ร้อยละ 70.8 หรือจำนวน 46 คน) ปัญหาที่พบ คือ ขาดน้ำ และขาดเงินทุนในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 21.7 หรือจำนวน 10 คน) รองลงมาขาดแรงงาน ขาดความรู้ทางวิชาการ ปัญหาการตลาดในอัตราส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 10.9 หรือจำนวน 5 คน) ตามลำดับ และมีครัวเรือนที่ไม่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 4 คน)

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ทั้ง 3 กลุ่มส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ คือ ขาดน้ำมากที่สุด เนื่องจากครัวเรือนในเขตพื้นที่โครงการฯส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2) การแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จากตาราง 63 การแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของครัวเรือน จากครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 89 ครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มได้ดังนี้ พบว่า

- **กลุ่ม 1** การแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 61.9 หรือจำนวน 47 คน) โดยมีแนวทางแก้ปัญหา คือ มีการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อการต่อรองเรื่องราคาผลผลิต มากที่สุด (ร้อยละ 30.8 หรือจำนวน 42 คน) รองลงมา กู้เงินจากสถาบันการเงินที่ดอกเบี้ยต่ำ ได้แก่ ธกส. , สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ ปรึกษาส่วนราชการหรือผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา การใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของส่วนราชการ และให้มีการรวมกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง และประสานเจ้าหน้าที่ชลประทานให้ปล่อยน้ำเพิ่ม ในอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (ร้อยละ 15.4 หรือจำนวน 2 คน) ประสานหัวหน้ากลุ่มใช้น้ำเพื่อบริหารการจัดสรรน้ำ (ร้อยละ 7.7 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ และมีครัวเรือนที่ไม่แก้ปัญหา (ร้อยละ 38.1 หรือจำนวน 8 คน)

- **กลุ่ม 2** การแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ (ร้อยละ 54.5 หรือจำนวน 12 คน)มีแนวทางแก้ปัญหา คือ กู้เงินจากสถาบันการเงินที่ดอกเบี้ยต่ำ ได้แก่ ธกส. สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ มากที่สุด (ร้อยละ 50.0 หรือ จำนวน 10 คน) รองลงมา มีการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อการต่อรองเรื่องราคาผลผลิตและปรึกษาส่วนราชการหรือผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 16.7 หรือจำนวน 2 คน) ประสานเจ้าหน้าที่ชลประทานให้ปล่อยน้ำเพิ่ม และประสานหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อบริหารการจัดสรรน้ำในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 8.3 หรือจำนวน 1 คน) และมีครัวเรือนที่ไม่แก้ปัญหา (ร้อยละ 45.5 หรือจำนวน 10 คน)

- **กลุ่ม 3** ครัวเรือนที่แก้ปัญหา (ร้อยละ 47.8 หรือจำนวน 22 คน) โดยมีแนวทางแก้ปัญหา คือ กู้เงินจากสถาบันการเงินที่ดอกเบี้ยต่ำ ได้แก่ ธกส. สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ (ร้อยละ 40.9 หรือจำนวน 9 คน) มากที่สุด รองลงมา มีการรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อการต่อรองเรื่องราคาผลผลิต และปรึกษาส่วนราชการหรือผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 13.6 หรือ จำนวน 3 คน) การใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของส่วนราชการ และให้มีการรวมกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง ประสานเจ้าหน้าที่ชลประทานให้ปล่อยน้ำเพิ่ม ประสานหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อบริหารการจัดสรรน้ำ ในอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (9.1 หรือจำนวน 2 คน) และมีครัวเรือนที่ไม่แก้ปัญหา (ร้อยละ 52.2 หรือจำนวน 24 คน)

3) ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตพื้นที่โครงการฯ จากตาราง 64 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาในเขตพื้นที่โครงการฯ ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มได้ ดังนี้

- **กลุ่ม 1** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 56.0 หรือจำนวน 14 คน) โดยแสดงความคิดเห็นว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเสริมรายได้ในชุมชน และควรสนับสนุนระบบส่งน้ำเข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตรโดยตรงทุกหมู่บ้านในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 21.4 หรือจำนวน 3 คน) รองลงมาควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี ควรมีการติดตาม และจัดสรรการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และส่วนราชการควรเข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีถนนและไฟฟ้าให้เข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตร ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 7.1 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ และมีครัวเรือนที่ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 44.0 หรือจำนวน 11 คน)

- **กลุ่ม 2** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 76.9 หรือจำนวน 20 คน) โดยแสดงความคิด เห็นว่า ควรสนับสนุนระบบส่งน้ำเข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตรโดยตรงทุกหมู่บ้าน (ร้อยละ 50.0 หรือจำนวน 10 คน) มากที่สุด รองลงมาควรมีการขุดลอกและปรับปรุงลำน้ำธรรมชาติในพื้นที่การเกษตร (ร้อยละ 20.0หรือจำนวน 4 คน) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเสริมรายได้ในชุมชน ควรมีการติดตาม และจัดสรรการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างต่อเนื่องในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 10.0 หรือจำนวน 4 คน) ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี และควรมีถนนและไฟฟ้าให้เข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตร ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือ (ร้อยละ 5.0 หรือจำนวน 1 คน) ตามลำดับ และมีครัวเรือนที่ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 23.1 หรือจำนวน 6 คน)

- กลุ่ม 3 ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 49.2 หรือจำนวน 32 คน) โดยแสดงความคิด เห็นว่า ควรสนับสนุนระบบส่งน้ำเข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตรโดยตรงทุกหมู่บ้าน(ร้อยละ 40.6 หรือจำนวน 13 คน) มากที่สุด รองลงมาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเสริมรายได้ในชุมชน และควรมีการขุดลอกและปรับปรุงลำน้ำธรรมชาติในพื้นที่การเกษตรในอัตราส่วนที่เท่ากันคือ (ร้อยละ 15.6 หรือจำนวน 5 คน) ส่วนราชการควรเข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ 12.5 หรือจำนวน 4 คน) ตามลำดับ และมีครัวเรือนที่ไม่แสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 50.8 หรือจำนวน 33 คน)

จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนระบบส่งน้ำให้เข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตรโดยตรงทุกหมู่บ้านเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับราษฎรในเขตพื้นที่โครงการฯ

จากผลการการศึกษาวิเคราะห์ทั้งหมดในข้างต้น สามารถสรุปผลการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. **ผลการดำเนินงาน** จากการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ ปี 2541 จนถึงปัจจุบัน ได้มีผลการดำเนินงานสำเร็จในระดับหนึ่งแล้ว ได้แก่มีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ 12,000,000 ลูกบาศก์เมตร และปล่อยน้ำไปยังฝายวังแขมซึ่งอยู่ด้านท้ายอ่างเก็บน้ำ เพื่อช่วยเหลือราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลสระโบสถ์ ตำบลมหาโพธิ์และตำบลนิยมชัย ประมาณ 7,000 ไร่ ใช้สำหรับอุปโภค – บริโภค การเกษตร และเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งกำลังก่อสร้างระบบส่งน้ำเป็นคลองดาดคอนกรีตฝั่งซ้าย – ขวา จำนวนทั้งสิ้น 7 สาย มีความยาวรวม 27.1 กิโลเมตร ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี 2553 และมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ ขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นาให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ จำนวน 61 สระ อบรมการทำเกษตรกรรมตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิต พันธุ์ปลา นอกจากนั้นได้มีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตร ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน แนะนำส่งเสริมปรับปรุงดินด้วยเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ การพัฒนาหมอดินอาสาและยุวหมอดิน ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ และส่งเสริมการปลูกหญ้าแพงโกล่า เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ แต่กิจกรรมด้านการพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ยังมีไม่มากนัก เนื่องจากหน่วยงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินงานในลักษณะของแผนงานปกติทั่วไปในอำเภอสระโบสถ์ เนื่องจากโครงการฯยังไม่มีการการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือ แผนแม่บทจึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้จัดเป็นภารกิจหลักในการดำเนินงาน ประกอบกับการก่อสร้างระบบส่งน้ำยังไม่แล้วเสร็จ การต่อยอดขยายผลในด้านการเกษตรจึงยังคงชะลออยู่

2. **การบริหารจัดการโครงการ** ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับจังหวัดและคณะทำงานในระดับอำเภอ มีหน้าที่หลักในการดำเนินงาน โดยงบประมาณในส่วนของการก่อสร้างและการพัฒนาอาชีพเป็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งจากสำนักงาน กปร. เพื่อเป็นการขุดสระและปัจจัยการผลิตในการทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ซึ่งในระยะต่อมาเป็นการดำเนินงานตามแผนงานปกติ และใช้งบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้ยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการที่เน้นแผนโครงการกิจกรรมในการขยายผลทฤษฎีใหม่โดยตรง

3. **ผลต่อประชาชนในระดับครัวเรือน**

3.1. **ผลต่อการประกอบอาชีพ** โดยประชาชนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีพื้นที่ทำกินตั้งอยู่รอบ ๆ พื้นที่รับประโยชน์ของโครงการฯ ได้มีแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร แต่ในด้านการพัฒนาอาชีพต่อครัวเรือนเป้าหมายยังมีน้อย ผู้ที่ได้รับประโยชน์อย่างชัดเจน คือครัวเรือน ส่วนใหญ่ที่ได้รับการส่งเสริมให้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้น โดยมีเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ร้อยละ 6.0 ส่วนประชาชนผู้ให้สัมภาษณ์รายอื่น ๆ ยังคงปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นหลัก ได้แก่ ข้าว อ้อย

มันสำปะหลัง และข้าวโพด เป็นอาชีพหลัก และอาชีพรอง เนื่องจากมีตลาดในการขายผลผลิตได้ง่าย และมีราคาดี โดยมีพ่อค้าเข้ามารับซื้อผลผลิตถึงหมู่บ้าน รวมทั้งมีตลาด และโรงงานในหมู่บ้านรับซื้อ โดยข้าวมีราคาเกวียนละ 12,000 – 12,500 บาท อ้อย ตันละ 650 – 850 บาท

- **การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์** ประชาชนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 0.6 ไร่ และแยกออกจากที่ทำกิน มีพื้นที่ถือครองในเขตพื้นที่ในโครงการโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 29.7 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ของตนเองและถือเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดร้อยละ 95 ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินของประชากรตัวอย่างทั้งหมด ใช้ในการทำไร่พื้นที่เฉลี่ย 25.6 ไร่ ทำนาพื้นที่เฉลี่ย 20.9 ไร่ ทำสวนพื้นที่เฉลี่ย 3.3 ไร่ และปลูกผักพื้นที่เฉลี่ย 0.4 ไร่ ส่วนใหญ่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในด้านการเพาะปลูก ทั้งนี้มีเกษตรกรที่เปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูกอยู่บ้าง (ร้อยละ 29.3 หรือจำนวน 34 ราย) โดยมีการทำนาปีและนาปรังจากเดิมที่เคยทำนาปีเพียงอย่างเดียว จำนวน 16 ครัวเรือน ได้เปลี่ยนจากปลูกข้าวมาปลูกอ้อย มันสำปะหลัง จำนวน 16 ครัวเรือน และเปลี่ยนจากอ้อย เป็นข้าว จำนวน 2 ราย โดยเกษตรกร (ร้อยละ 50.9 หรือจำนวน 59 ราย) ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ผลผลิตข้าวนาปี ก่อนปี 2548 จากเดิมเฉลี่ย 44.5 ถัง/ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 60.7 ถัง/ไร่ ข้าวนาปรัง เดิมผลผลิตเฉลี่ย 48.2 ถัง/ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 60.7 ถัง/ไร่ พืชไร่ ได้แก่ อ้อย ผลผลิตเฉลี่ยจากเดิม 14.2 ตัน/ไร่ ภายหลังปี 2548 ผลผลิตเฉลี่ยเป็น 17.1 ตัน/ไร่ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากประชากรได้ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ที่ก่อสร้างแล้วเสร็จและปล่อยน้ำให้แก่ราษฎร ได้ใช้เพื่อการเกษตรโดยผ่านฝายวังแขม

- **การใช้น้ำจากสระ** จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีสระน้ำ ร้อยละ 62.9 โดยครัวเรือนกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีสระน้ำทุกครัวเรือน เนื่องจากมีส่วนราชการ คือ กรมชลประทานดำเนินการขุดให้ ส่วนกลุ่ม 3 มีสระน้ำ ร้อยละ 33.8 โดยขุดเอง ร้อยละ 72.7 และมีหน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ขุดให้ร้อยละ 27.3 ตามลำดับ และเมื่อสอบถามถึงความพอเพียงของน้ำในสระของครัวเรือนผู้มีสระน้ำทั้งหมดใน แต่ละกลุ่มจะมีน้ำพอใช้และไม่ต้องเติมโดยกลุ่ม 1 ร้อยละ 52 กลุ่ม 2 ร้อยละ 42.3 และกลุ่ม 3 ร้อยละ 27.3 รองลงมาจะตอบว่าไม่พอใช้และไม่มีน้ำเติม รวมทั้งพอใช้แต่ต้องเติมน้ำ เนื่องจากจะขาดน้ำในหน้าแล้งระหว่างเดือนมีนาคม – สิงหาคม ซึ่งจะแก้ไข โดยรับจากธรรมชาติ ทั้งนี้ ด้วยระบบส่งน้ำยังก่อสร้างไม่เสร็จจึงใช้น้ำได้ยังไม่เต็มที่

สำหรับการขุดสระน้ำนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่าเก็บน้ำได้ดี (กลุ่ม 1 ร้อยละ 92.0 กลุ่ม 2 ร้อยละ 65.4 และกลุ่ม 3 ร้อยละ 63.6) ตามลำดับ โดยจะมีอยู่บ้างที่ตอบว่าสระที่ขุดให้เก็บน้ำไม่ได้เลย ได้แก่ กลุ่ม 1 ร้อยละ 4.0 (จำนวน 1 ราย) กลุ่ม 2 ร้อยละ 7.7 (จำนวน 2 ราย) และกลุ่ม 3 ร้อยละ 31.8 (จำนวน 7 ราย) ทั้งนี้ จากปัญหาดังกล่าวยังไม่มีการแก้ไข ใด ๆ เนื่องจากเกิดจากสภาพบริเวณพื้นที่ของสระน้ำนั้นเป็นดินทราย ครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้น้ำจากสระในการทำกิจกรรมการเกษตรที่มีอยู่ในแปลง ได้แก่ การทำนา ร้อยละ 38.4 ทำไร่ ร้อยละ 11.0 ปลูกผัก ร้อยละ 1.4 และเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.1 นอกนั้นเป็นการใช้น้ำจากสระในลักษณะของเกษตรสมผสาน เป็นส่วนใหญ่

- **กิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน และการกำจัดศัตรูพืช** ในการเพาะปลูกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด พบว่า ส่วนใหญ่ จะมีการปรับปรุงบำรุงดิน ร้อยละ 92.2 และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงบำรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยร่วมกันแทนการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว โดยมีเกษตรกรที่ใส่ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว ร้อยละ43.0 ที่เหลือเป็นการใช้ปุ๋ยหลายชนิดร่วมกัน ได้แก่ ใช้ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและปลูกพืชหมุนเวียน ส่วนการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ประชาชนยังไม่นิยมปลูกแฝกเท่าที่ควร มีปลูกหญ้าแฝกเพียงร้อยละ 12.1 โดยส่วนใหญ่จะปลูกไว้รอบขอบสระน้ำ สำหรับแหล่งความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงดินนั้น จะศึกษาเอง ร้อยละ 35.5 แสดงให้เห็นถึงราษฎรมีความกระตือรือร้น ในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง ซึ่งจะเป็นการง่ายในการที่ส่วนราชการจะเข้าไปต่อยอดขยายผลในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการพัฒนาอาชีพส่วนในการกำจัดศัตรูพืชนั้นราษฎรส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.2 ใช้สารเคมี ทั้งที่ทราบดีว่ามีผลเสียต่อสุขภาพ โดยผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า จำเป็นต้องใช้เนื่องจากปลูกพืชเป็นพื้นที่จำนวนมากถ้าไม่ใช้สารเคมีจะทำให้ผลผลิตเสียหายได้

- **การส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่** โดยส่วนราชการได้สนับสนุนสระน้ำ ปัจจัยการผลิตและพาไปศึกษาดูงานด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ที่วัดมงคลชัยพัฒนา ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยกลุ่ม 1, 2 และ 3 ในสัดส่วนร้อยละ 60.0 , 50.0 และร้อยละ 26.2 โดยมีผู้ที่ทราบและทำเกษตรทฤษฎีใหม่ (ร้อยละ 6.0 หรือจำนวน 7 ราย) โดยทุกครัวเรือนมีที่พักอาศัยชั่วคราวอยู่ในแปลง เนื่องจากยังไม่สะดวกด้านการคมนาคม ไฟฟ้า ประปา ทั้งนี้แบ่งการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรดังกล่าว ได้ 2 กลุ่ม

1. กลุ่มทำทฤษฎีใหม่ได้สมบูรณ์ครบตามสัดส่วน สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรผู้สนใจรายอื่น ๆ ได้ (ร้อยละ 4.3 หรือจำนวน 5 คน) โดยทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์เจริญเติบโตดี

2. กลุ่มทำทฤษฎีใหม่แต่ยังไม่สมบูรณ์ตามสัดส่วน (ร้อยละ 1.7 หรือจำนวน 2 ราย) โดยมีการทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ แต่มีจำนวนน้อย ยังไม่เต็มพื้นที่แปลงทำกิน

สำหรับการเข้าร่วมโครงการที่เกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่จะให้เหตุผลว่าที่เข้าร่วมเพียงเพราะอยากได้สระน้ำไว้สำหรับทำการเกษตรตามที่เคยทำอยู่เดิม และวิธีการเข้าร่วมโครงการฯ โดยการชักชวนจากผู้นำชุมชน ซึ่งราษฎรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดของกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ได้รับการอบรมและไปดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่วัดมงคลชัยพัฒนาแล้ว ร้อยละ 56.0 และร้อยละ 15.4 หากในอนาคตถ้าระบบน้ำเสร็จสมบูรณ์ ประชาชนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดสนใจที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ดังนี้กลุ่ม 1,2 และ 3 ในสัดส่วนร้อยละ 56.0 ร้อยละ 61.5 และ 35.4 ตามลำดับ ดังนั้นในอนาคตสามารถต่อยอดขยายผลกิจกรรมการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีในเขตพื้นที่โครงการฯ ได้เนื่องจากมีผู้ให้ความสนใจจะทำต่อไป

- ประชาชนตามเป้าหมายได้รับประโยชน์จากโครงการฯ สำหรับประโยชน์ทางตรงของประชาชนแต่ละครัวเรือน ผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่มที่ 1 และกลุ่ม 2 ทุกคนจะตอบว่าได้รับประโยชน์ ส่วนกลุ่มที่ 3 ตอบว่าได้รับประโยชน์ ร้อยละ 92.3 โดยประโยชน์ส่วนใหญ่ที่ได้รับจากโครงการฯ คือได้ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ทั้งนี้กลุ่ม 1 ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนจะตอบว่า ได้ใช้น้ำจากโครงการฯ ร่วมกับใช้น้ำจากสระที่ขุดให้และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตพร้อมการส่งเสริมอาชีพในการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ส่วนกลุ่ม 2 ได้ใช้น้ำจากโครงการฯ ร่วมกับใช้น้ำจากสระที่ขุดให้ และกลุ่ม 3 ได้ใช้น้ำจากโครงการฯ ส่วนการได้รับการส่งเสริมอาชีพการเกษตรมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากการส่งเสริมอาชีพในเขตพื้นที่ที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ ยังไม่ทั่วถึงด้วยข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพมีน้อยและการดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานปกติของต้นสังกัดที่ไม่ได้มุ่งเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ส่วนในด้านปัจจัยการผลิตที่ราษฎรได้รับนั้น ส่วนใหญ่จะเจริญเติบโตช้า และตายแล้ว เนื่องจาก ได้รับปัจจัยการผลิตมาปลูกเป็นช่วงเพิ่งขุดสระยังเก็บน้ำได้น้อย ประกอบกับการขุดสระในรอบแรกของกลุ่ม 1 มีการขุดเอาดินล่างมาทับดินบนของขอบสระ ซึ่งเป็นดินที่มีธาตุอาหารต่ำ แต่มีบ้างบางรายที่ปลูกแล้วเจริญเติบโตและให้ผลผลิตดี มีจำนวนทั้งสิ้น 13 ราย

ทั้งนี้ การมีอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม และการสนับสนุนสระน้ำให้ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ทำให้ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของราษฎรลดลง โดยก่อนปี 2548 ราษฎร กลุ่ม 1,2 และ 3 มีปัญหา ขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง ระหว่างช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – สิงหาคม ร้อยละ 52.0 ร้อยละ53.8 และร้อยละ 36.1 ตามลำดับ ภายหลังปี 2548 ปัญหาการขาดน้ำในหน้าแล้งของราษฎรกลุ่ม 1,2 และ 3 มีน้อยลง เป็น ร้อยละ 17.4 ร้อยละ 38.5 และ ร้อยละ 29.5 ตามลำดับ

- การมีส่วนร่วมในโครงการห้วยใหญ่วังแขมของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯโดยกลุ่ม 1 , 2 และ 3 มีส่วนร่วมร้อยละ 52 ร้อยละ 46.2 และร้อยละ 55.4 ตามลำดับ ได้แก่ กิจกรรมการประชุม การเข้ารับอบรมอาชีพ การส่งเสริมอาชีพและการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้ประชาชนกลุ่ม 1, 2 และกลุ่ม 3 มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโครงการในสัดส่วน ร้อยละ 80.0 ร้อยละ 84.6 และร้อยละ 75.4 โดยมีความพอใจเรื่องการได้ใช้น้ำจากโครงการเพื่อใช้ในการเพาะปลูกมากกว่าเรื่องใด ๆ

3.2 **ผลทางเศรษฐกิจ** ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้สุทธิจากการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เฉลี่ย 91,850 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ รายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีรายได้ที่สำคัญของครัวเรือนมาจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ จากการรับราชการ เป็นรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ รายได้จากการเพาะปลูก และรายได้การทำงานโรงงาน นอกนั้นเป็นรายได้จากประเภทอื่น ๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย บุตรหลานส่งมาให้ เป็นต้น ในปี 2551 เมื่อรวมรายได้สุทธิจากทุกแหล่งที่มาแล้วมีรายได้สุทธิเฉลี่ยปีละ 146,655 บาท/ครัวเรือน สำหรับการศึกษาครั้งนี้พบได้อย่างชัดเจนว่ารายได้ของคนในครัวเรือนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีรายได้เฉลี่ยคนละ 48,885 บาท ซึ่งเป็นรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีเมื่อเทียบกับเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมวดเศรษฐกิจ ที่ว่าครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาท/ปี และเมื่อดูจากรายงาน จปฐ. ของครัวเรือนประชาชนทั้งหมดในอำเภอสระโบสถ์ ในเวลา 3 ปีที่ผ่านมา คือปี 2549 – 2551 มีรายได้เฉลี่ยต่อคน (31,024 บาท,49,231 บาท และ 44,705 บาท) ซึ่งยังต่ำกว่ารายได้ของประชากรในเขตพื้นที่โครงการฯ แต่ราษฎรยังมีหนี้สินที่ค่อนข้างสูง เฉลี่ยจำนวน 141,162 บาทต่อครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่ามีหนี้สิน จำนวน 95 คน โดยเป็นหนี้สินที่กู้มาแต่เดิมและผ่อนใช้ในเวลาระยะยาวซึ่งกู้มาเพื่อใช้ในการลงทุนในภาคการเกษตรเพียงอย่างเดียวถึงร้อยละ 54.7 นอกจากนั้นเป็นการกู้มาใช้เพื่อการลงทุนในภาคการเกษตรร่วมกับการค้าขาย การศึกษาบุตร การรักษาพยาบาล การซื้อทรัพย์สินที่จำเป็นและการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สำหรับแหล่งกู้นั้นส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร ร้อยละ 52.6 และสถาบันการเงินอื่น ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตร พระราชดำริทฤษฎีใหม่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ประชาชนทั้ง 3 กลุ่ม ยังมีปัญหาในเรื่องของการขาดน้ำสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ รองลงมาก็เป็นปัญหาขาดเงินทุน ราคาผลผลิต ขาดปัจจัยการผลิต ขาดแรงงาน และขาดความรู้ ผู้ที่ตอบว่าไม่มีปัญหาใด ๆ มีเพียงร้อยละ 23.3

3.3 ผลทางสังคม ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯมีการรวมกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 48.3 โดยเป็นกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด นอกจากนั้นเป็นกลุ่มสตรี กรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ ส่วนกลุ่มทางอาชีพนั้นมีการรวมกลุ่มร้อยละ 31.0 ได้แก่ กลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร อย่างไรก็ตาม สำหรับการลงแขกใช้แรงกันในการทำนา ทำไร่ ในหมู่บ้านก็ยังคงมีเหลืออยู่ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการว่าจ้างแรงงานกันเป็นส่วนใหญ่ โดยชาวบ้านจะเรียกว่าการเอาแรง ซึ่งเป็นผลสะท้อนได้ถึงความสามัคคีในหมู่บ้านว่ายังมีความสามัคคีกันอีกมากทีเดียว โดยเห็นได้ชัดเจนจากเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตนเองหรือครอบครัวจะไปปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อนบ้านและญาติ เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของโครงการในอนาคตหากสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมด้วยก็จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับได้ดีกว่า

3.4 ผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ

- การใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80.2 ตอบว่ามีน้ำดื่มน้ำใช้พอเพียง และไม่มีปัญหาในเรื่องน้ำดื่มน้ำใช้ แต่มีบางครัวเรือนร้อยละ 19.2 ที่ตอบว่ามีปัญหาบ้าง คือน้ำประปามีตะกอน เป็นสนิม ไหลไม่ค่อยดี และขาดน้ำในช่วงหน้าแล้ง แหล่งน้ำดื่มน้ำใช้ส่วนใหญ่จะใช้จาก 2 แหล่งด้วยกันคือ จากน้ำฝนกับน้ำประปาหมู่บ้าน ร้อยละ 69.8 ประชาชนส่วนใหญ่จะใช้น้ำฝนร่วมกับน้ำที่ได้จากแหล่งอื่น ๆ เช่น ซื้อน้ำดื่ม บ่อบาดาล อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ เป็นต้น

- การดูแลสุขภาพของราษฎรในโครงการฯ ราษฎรส่วนใหญ่เมื่อเจ็บไข้ไม่สบายจะไปรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ และจังหวัด โดยใช้บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท แต่มีบางรายที่มีการรับการรักษาพยาบาลโดยบัตรประกันสุขภาพกับบริษัทประกันชีวิต แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพของราษฎรได้ทั่วถึงขององค์กรภาครัฐ รวมทั้งราษฎรเองก็เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพของตนเองด้วย

จึงกล่าวได้ว่าจากการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ได้ช่วยให้ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีความอยู่ดี มีสุขมากขึ้นกว่าเดิมจากการมีอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ถึงแม้ราษฎรยังนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวก็ตาม แต่ราษฎรได้รับผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับปัจจุบันราคาผลผลิตของข้าว และอ้อยมีราคาดีทำให้ราษฎรมีรายได้มากขึ้น มีการดูแลสุขภาพที่ทั่วถึงจากสถาบันของรัฐ มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่พอเพียง มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง รวมทั้งประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ และอื่น ๆ ได้แก่ จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย และปริญญาตรี แต่จะมีผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสืออยู่บ้าง ร้อยละ 4.3 ซึ่งเป็นผู้สูงอายุแล้ว ประชาชนแต่ละครัวเรือนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเพื่อการออมทรัพย์ รวมทั้งมีการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่นยังมีการลงแขกช่วยเหลือเอาแรงกัน มีการปรึกษาหารือผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้านในยามที่มีปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรัก และความสามัคคีในหมู่บ้าน

บทที่ 5
สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการฯในครั้งนี้ สรุปผลการประเมินผลในประเด็นสำคัญได้ 4 ประการ คือ

1. ความครบถ้วน สอดคล้อง ความสำเร็จและความก้าวหน้าของกิจกรรมดำเนินงานสนองพระราชดำริ

การดำเนินงานโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯได้มีการประสาน การแต่งตั้งหน่วยงานและดำเนินกิจกรรมสนองพระราชดำริ มีความครบถ้วนตามแนวพระราชดำริและสามารถดำเนินงานโครงการฯ ได้สำเร็จแล้วในระดับหนึ่ง ได้แก่

1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด จำนวน 17 คน เช่น เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เกษตรจังหวัดลพบุรี ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี ประมงจังหวัดลพบุรี หัวหน้าโครงการชลประทานจังหวัดลพบุรี ฯลฯ **โดยเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นประธานกรรมการ หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี เป็นกรรมการและเลขานุการ** และคณะทำงานโครงการฯระดับอำเภอ เป็นผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 11 คน เช่น ผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี ผู้แทนสำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี ผู้แทนโครงการชลประทานจังหวัดลพบุรี ฯลฯ **โดยนายอำเภอ เป็นประธานคณะทำงาน เกษตรอำเภอสระโบสถ์เป็นคณะทำงานและเลขานุการ**

1.2 การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริ คือ

1) ในระยะแรกเป็นภารกิจในการซ่อมแซมฝายวังแขม ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จ และสามารถรับน้ำได้ดีในช่วงฤดูฝน

2) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม มีความจุของอ่างฯ ที่ระดับเก็บกัก 12,000,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งในปี 2548 ได้เริ่มส่งน้ำให้พื้นที่ของเกษตรกรผ่านทางคลองธรรมชาติ (ห้วยใหญ่) และปล่อยน้ำลงมาตามลำห้วยใหญ่มายังฝายวังแขมเพื่อให้ราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลสระโบสถ์ ตำบลมหาโพธิ์ และตำบลนิยมชัย ประมาณ 7,000 ไร่ ได้มีแหล่งน้ำไว้ใช้สำหรับการอุปโภค – บริโภค และทำเกษตรกรรมโดยการใช้น้ำจากระบบของฝายก่อน และก่อสร้างระบบส่งน้ำเป็นคลองดาดคอนกรีตฝั่งซ้าย-ขวา จำนวนทั้งสิ้น 7 สาย รวมความยาว 27.1 กิโลเมตร จะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2553 จะสามารถส่งน้ำได้ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์ ประมาณ 23,700 ไร่

3) กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยการการขุดสระน้ำและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร ในช่วงปี 2545-2547 จำนวน 61 ราย

1.3 ความก้าวหน้าในการดำเนินงานช่วงปี 2548 - ปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นงานด้านการพัฒนาอาชีพเกษตร เป็นกิจกรรมที่ใช้แนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานของหน่วยงานต้นสังกัด และใช้งบประมาณปกติ ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วในลักษณะของการดำเนินกิจกรรมทั่ว ๆ ไปของอำเภอสระโบสถ์ ไม่มุ่งเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ขาดการกำหนดจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมตลอดเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้ทราบเฉพาะผลในการดำเนินงาน แต่ไม่สามารถชี้ได้ว่าโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ มีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายตามแนวพระราชดำริหรือไม่ เนื่องจากโครงการฯ ยังไม่มีการการจัดทำแผนปฏิบัติงานหรือแผนแม่บทในเชิงบูรณาการ จึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้จัดเป็นภารกิจหลักในการดำเนินงาน

2. **ความพร้อมในด้านการบริหารจัดการโครงการฯ** เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯประกอบด้วย

2.1 แนวทางและวิธีการปฏิบัติงาน

- **คณะกรรมการโครงการฯ** ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมดำเนินงานในโครงการฯ ที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นว่า คณะกรรมการโครงการฯปฏิบัติงานด้วยการประชุมเป็นหลักเพื่อให้นโยบายและติดตามงานผู้ใต้บังคับบัญชาของตนในระดับอำเภอ ซึ่งในระยะเริ่มแรกของโครงการฯจะมีการประชุมเฉพาะกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อภารกิจก่อสร้างอ่างเก็บน้ำการขุดสระน้ำและการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร ในช่วงปี 2545-2547 ได้แล้วเสร็จ ส่วนในช่วงปี 2548 - ปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมปกติตามแผนงานทั่วไปของจังหวัด ประกอบกับคณะกรรมการโครงการฯ มีการปรับเปลี่ยนโอนย้ายตามแผนอัตรากำลังของส่วนราชการ ซึ่งข้าราชการที่ปฏิบัติงานในปัจจุบันส่วนใหญ่เพิ่งย้ายมารับตำแหน่งที่จังหวัดลพบุรีประมาณ 6 เดือน – 2 ปี ร้อยละ 90.9 ดังนั้น **ความต่อเนื่องเชิงบูรณาการในการดำเนินงานของโครงการจึงเกิดขึ้นน้อย**

- **คณะทำงานโครงการฯ** มีนายอำเภอสระโบสถ์เป็นประธานคณะทำงาน และผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอเป็นผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะได้รับการโอนย้ายมารับตำแหน่งที่ อำเภอสระโบสถ์ได้ประมาณ 1-3 ปี ร้อยละ 87.5 มีการทำงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ในลักษณะภาพรวมของพื้นที่โดยทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง รวมทั้งงานส่งเสริมและขยายผลให้ราษฎรทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการฯ มีข้อจำกัดที่ราษฎรมีที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ทำกิน อยู่ห่างกัน รวมทั้งพื้นที่ทำกินยังขาดความสะดวกด้านไฟฟ้า น้ำประปา ถนน รวมทั้งระบบส่งน้ำ ยังก่อสร้างไม่เสร็จ จึงมีน้ำไม่เพียงพอ ตลอดจนทั้งราษฎรเองยังนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง เนื่องจากมีตลาดรองรับและขายได้ราคาดี

2.2 **การประสานงาน** หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ ร้อยละ 84.2 ของหน่วยงานที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงาน หากขอความร่วมมือก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่การประสานแผนงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่โครงการฯ และการเข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ยังขาดการประสานทั้งในด้านแนวคิดและการปฏิบัติ

2.3 **งบประมาณ** หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ ที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นว่าการดำเนินงานโครงการฯ ภายหลังจากที่สำนักงาน กปร. สนับสนุนงบประมาณในการขุดสระ และปัจจัยการผลิต รวมทั้งสิ้น 7,357,400 บาท ในระยะแรกของการพัฒนามีความชัดเจนเป็นรูปธรรม แต่ในระยะต่อมาเป็นการดำเนินงานตามแผนงานปกติ และใช้งบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการที่เน้นแผน โครงการ กิจกรรมในการขยายผลทฤษฎีใหม่โดยตรง

2.4 **การติดตามงาน** หน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมโครงการฯ ร้อยละ 94.7 ของหน่วยงานที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่า ยังขาดการติดตามงานและการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโครงการฯ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากยังไม่มีแผนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนรวมทั้งยังไม่มีการกำหนดขอบเขตโดยเฉพาะพื้นที่ของโครงการฯที่ชัดเจนจึงเป็นเรื่องยากที่จะทำการติดตามงานได้

3. **ผลต่อประชาชนในระดับครัวเรือน**

3.1 **ผลต่อการประกอบอาชีพ** จากการดำเนินงานโครงการฯก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในระดับครัวเรือนอย่างชัดเจน คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดของกลุ่ม 1 ได้รับประโยชน์โดยตรงจากได้ใช้น้ำจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมร่วมกับใช้น้ำจากสระที่ขุดให้และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตพร้อมการส่งเสริมอาชีพในการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ และกลุ่ม 2 ได้ใช้น้ำจากโครงการฯ ร่วมกับใช้น้ำจากสระที่ขุดให้ ส่วนกลุ่มที่ 3 ได้รับประโยชน์ ร้อยละ 92.3 คือ ได้ใช้น้ำจากโครงการ ซึ่งเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่ม ได้ใช้น้ำเพื่อทำการเกษตร โดยทำนาและทำไร่เป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง ทั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูกยังไม่มากนัก โดยเกษตรกร เพียงร้อยละ 29.3 ทำนาปีและนาปรัง จากเดิมที่เคยทำนาปีเพียงอย่างเดียว จำนวน 16 ครัวเรือน และเปลี่ยนจากปลูกข้าวมาปลูกอ้อย มันสำปะหลัง จำนวน 16 ครัวเรือน รวมทั้งเปลี่ยนจากอ้อย มาปลูกข้าว จำนวน 2 ครัวเรือน ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 50.9 มีความเห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านผลผลิตของพืชที่ปลูกเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ได้แก่ ผลผลิตข้าวนาปี ก่อนปี 2548 จากเดิมเฉลี่ย 44.5 ถัง/ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 60.7 ถัง/ไร่ ข้าวนาปรัง มีผลผลิตจากเดิมเฉลี่ย 48.2 ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 60.7 ถัง/ไร่ พืชไร่ ได้แก่ อ้อย ผลผลิตจากเดิมเฉลี่ย 14.2 ตัน/ไร่ ภายหลังปี 2548 มีผลผลิตเฉลี่ย 17.1 ตัน/ไร่ ส่วนการได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตร ผู้ที่ได้รับประโยชน์ คือ ครัวเรือนที่ได้รับการส่งเสริมให้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้น โดยมีเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 6.0 ส่วนประชาชนรายอื่น ๆ ยังคงปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นหลัก

ได้แก่ ข้าว มีร้อยละ 73.3 และพืชไร่ ร้อยละ 37.9 เนื่องจากผลผลิตมีราคาดี โดยข้าวมีราคาเกวียนละ 12,000 – 12,500 บาท อ้อย ตันละ 650 – 850 บาท รวมทั้งมีตลาดมารับซื้อในหมู่บ้าน

- **การถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินแยกกัน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 0.6 ไร่ และที่ทำกินในเขตพื้นที่โครงการฯ เฉลี่ยครัวเรือนละ 29.7 ไร่ ซึ่งเป็นที่ของตนเองและถือเอกสารสิทธิเป็นโฉนด มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำไร่มากที่สุดพื้นที่เฉลี่ย 25.6 ไร่ ทำนาพื้นที่เฉลี่ย 20.9 ไร่ ทำสวนพื้นที่เฉลี่ย 3.3 ไร่ และปลูกผักพื้นที่เฉลี่ย 0.4 ไร่

- **การใช้น้ำจากสระ** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ เห็นความสำคัญและเข้าใจถึงประโยชน์ของการมีสระน้ำไว้ประจำไร่นา ส่วนใหญ่มีสระน้ำ ถึงร้อยละ 62.9 โดยครัวเรือนกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 มีสระน้ำทุกครัวเรือน เนื่องจากมีส่วนราชการ คือ กรมชลประทานดำเนินการขุดให้ ส่วนกลุ่ม 3 มีสระน้ำ ร้อยละ 33.8 โดยขุดเอง จำนวน 16 ครัวเรือน และมีหน่วยงาน เช่น กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จำนวน 6 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากสระในการทำกิจกรรมการเกษตรที่มีอยู่ในแปลง ได้แก่ ทำนา มีร้อยละ 38.4 ทำไร่ ร้อยละ 11.0 เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 4.1 และปลูกผักเพียงร้อยละ1.4 นอกนั้นเป็นการใช้น้ำจากสระในลักษณะของการทำเกษตรสมผสาน เป็นส่วนใหญ่

- **กิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดิน และการกำจัดศัตรูพืช** ในการเพาะปลูกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ส่วนใหญ่ จะมีการปรับปรุงบำรุงดิน ถึงร้อยละ 92.2 และให้ความสำคัญกับการปรับปรุงบำรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยร่วมกันแทนการใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว โดยมีเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 43.0 ที่เหลือเป็นการใช้ปุ๋ยหลายชนิดร่วมกัน ได้แก่ ใช้ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและปลูกพืชหมุนเวียน ส่วนการปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ประชาชนยังไม่นิยมปลูกแฝกเท่าที่ควรมีเพียงร้อยละ 12.1 โดยจะปลูกไว้รอบขอบสระน้ำ ส่วนในการกำจัดศัตรูพืชนั้นราษฎรส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.2 ใช้สารเคมี ทั้งที่ทราบดีว่ามีผลเสียต่อสุขภาพ โดยผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า จำเป็นต้องใช้เนื่องจากปลูกพืชเป็นพื้นที่จำนวนมากถ้าไม่ใช้สารเคมีจะทำให้ผลผลิตเสียหายได้

- **การส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่** ครัวเรือนที่ได้รับการสนับสนุนสระน้ำ กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพียงเพราะอยากได้สระน้ำไว้สำหรับทำการเกษตรตามที่เคยทำอยู่เดิม และวิธีการเข้าร่วมโครงการฯ โดยการชักชวนจากผู้นำชุมชน ทั้งนี้ มีผู้ที่ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ เพียงร้อยละ 6.0 ประกอบด้วยเกษตรกร กลุ่ม1 จำนวน 4 ราย เกษตรกรกลุ่ม 2 จำนวน 2 ราย และเกษตรกรกลุ่ม 3 จำนวน 1 ราย โดยทุกครัวเรือนมีที่พักอาศัยชั่วคราวอยู่ในแปลง เนื่องจากยังไม่สะดวกด้านการคมนาคม ไฟฟ้า ประปา ทั้งนี้แบ่งการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรดังกล่าว ได้ 2 กลุ่ม

1. กลุ่มทำทฤษฎีใหม่ได้สมบูรณ์ครบตามสัดส่วน สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรผู้สนใจรายอื่น ๆ ได้ มีร้อยละ 4.3 โดยทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ เจริญเติบโตดี

2. กลุ่มทำทฤษฎีใหม่แต่ยังไม่สมบูรณ์ตามสัดส่วน มีร้อยละ 1.7 โดยมีการทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์ แต่มีจำนวนน้อยโดยปลูกพืชไม่เต็มพื้นที่แปลงทำกิน

ซึ่งแสดงให้เห็นถึง **ราษฎรส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมในการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ซึ่งหากจะส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในอนาคตเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรจะปรับเปลี่ยนหรือหาวิธีการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของราษฎร ต่อไป**

- **ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ** ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ยังมีปัญหาในเรื่องของการขาดน้ำสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ รองลงมาก็เป็นปัญหาขาดเงินทุน ราคาผลผลิต ขาดปัจจัยการผลิต ขาดแรงงาน และขาดความรู้ ผู้ที่ตอบว่าไม่มีปัญหาใด ๆ มีเพียงร้อยละ 23.3 จากปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่า การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และปล่อยน้ำผ่านแนวคลองธรรมชาตินั้น ราษฎรยังได้รับน้ำไม่เพียงพอต่อ ความต้องการในการประกอบอาชีพทางการเกษตร ซึ่งในอนาคตเมื่อการก่อสร้างระบบส่งน้ำเสร็จ จึงจะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้

3.2 **ผลทางเศรษฐกิจ** ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการทำนา และทำไร่ ซึ่งมีรายได้สุทธิจากการเพาะปลูก เฉลี่ย 91,850 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ รายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีรายได้ที่สำคัญของครัวเรือนมาจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ จากการรับราชการ เป็นรายได้สุทธิเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รายได้จากการเพาะปลูก และรายได้การทำงานโรงงาน นอกนั้นเป็นรายได้จากประเภทอื่น ๆ เช่น ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย บุตรหลานส่งมาให้ เป็นต้น ในปี 2551 เมื่อรวมรายได้สุทธิจากทุกแหล่งที่มาแล้วมีรายได้สุทธิเฉลี่ยปีละ 146,655 บาท/ครัวเรือน สำหรับการศึกษาครั้งนี้พบได้อย่างชัดเจนว่า รายได้ของคนในครัวเรือนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีรายได้เฉลี่ยคนละ 48,885 บาท ซึ่งเป็นรายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีเมื่อเทียบกับเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หมวดเศรษฐกิจ ที่ว่าครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาท/ปี และจากรายงาน จปฐ. ของครัวเรือนประชาชนทั้งหมดในอำเภอสระโบสถ์ ในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา คือปี 2549 – 2551 รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนยังต่ำกว่ารายได้ของประชากรในเขตพื้นที่โครงการฯ แต่ราษฎรยังคงมีหนี้สินที่ค่อนข้างสูง เฉลี่ยจำนวน 141,162 บาทต่อครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่ามีหนี้สินจำนวน 95 คน โดยเป็นหนี้สินที่กู้มาแต่เดิมและผ่อนใช้ในเวลาระยะยาว ซึ่งกู้มาเพื่อใช้ในการลงทุนในภาคการเกษตรเพียงอย่างเดียวถึงร้อยละ 54.7 นอกจากนั้นเป็นการกู้มาใช้เพื่อการลงทุนในภาคการเกษตรร่วมกับการค้าขาย การศึกษาบุตร การรักษาพยาบาล การซื้อทรัพย์สินที่จำเป็นและการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สำหรับแหล่งกู้นั้นส่วนใหญ่กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร ร้อยละ 52.6 และสถาบันการเงินอื่น ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตร

3.3 ผลทางสังคม ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีการรวมกลุ่มทางสังคมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ร้อยละ 48.3 ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด นอกจากนั้นเป็น กลุ่มสตรี กรรมการหมู่บ้าน ฯลฯ ส่วนกลุ่มทางอาชีพนั้น มีการรวมกลุ่มร้อยละ 31.0 ได้แก่ กลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร อย่างไรก็ตาม สำหรับการลงแขกใช้แรงกันในการทำนา ทำไร่ ในหมู่บ้านก็ยังคงมีเหลืออยู่แม้ว่าปัจจุบันจะมีการว่าจ้างแรงงานกันเป็นส่วนใหญ่ โดยชาวบ้านจะเรียกว่าการเอาแรง ซึ่งเป็นผลสะท้อนได้ถึงประชาชนในหมู่บ้าน ยังมีความสามัคคีกันอีกมาก และเห็นได้ชัดเจนจากเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตนเองหรือครอบครัวจะไปปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อนบ้านและญาติ เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของโครงการฯ ในอนาคตหากสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมด้วยก็จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับเป็นผลดีต่อการพัฒนา

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการฯ ได้แก่ กิจกรรมการประชุม การเข้ารับอบรมอาชีพ การส่งเสริมอาชีพและการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของโครงการฯ ในเรื่องการได้ใช้น้ำจากโครงการฯเพื่อใช้ในการเพาะปลูกมากกว่าเรื่องใด ๆ ซึ่งแสดงถึงความสำเร็จของโครงการฯ ในด้านการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และการสนับสนุนสระน้ำให้กับประชาชนในเขตพื้นที่โครงการมากกว่าเรื่องใด ๆ

จึงกล่าวได้ว่าจากการดำเนินงานของโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ ได้ช่วยให้ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมจากการมีอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ถึงแม้ราษฎรส่วนใหญ่ยังนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว แต่ราษฎรได้รับผลผลิตมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับปัจจุบันราคาผลิตของข้าว และอ้อยมีราคาดี มีการดูแลสุขภาพที่ทั่วถึงจากสถาบันของรัฐ มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่พอเพียง มีที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง รวมทั้งประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ และอื่น ๆ ได้แก่ จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย และปริญญาตรี แต่จะมีผู้ที่ไม่เคยเรียนหนังสืออยู่บ้าง ร้อยละ 4.3 ซึ่งเป็นผู้สูงอายุแล้ว ประชาชนแต่ละครัวเรือนให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเพื่อการออมทรัพย์ รวมทั้งมีการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่นยังมีการลงแขกช่วยเหลือเอาแรงกัน มีการปรึกษาหารือผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้านในยามที่มีปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรัก และความสามัคคีในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะของผู้ทำการศึกษา

จากผลการประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ดังกล่าว เห็นควรมีการดำเนินการในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1) หน่วยงานกลางที่เป็นเลขานุการของคณะทำงานทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ควรจัดประชุมเพื่อวางแผนร่วมกันในการดำเนินงานของโครงการฯในเชิงบูรณาการให้มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2) ควรมีการจัดแผนการปฏิบัติงานประจำปี หรือแผนแม่บทโครงการฯ รวมทั้งแผนในการพัฒนาอาชีพ โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ร่วมกันแสดงความคิด ประกอบด้วยประชาชนผู้ที่จะได้รับผลตอบแทน เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ทั้งนี้ จะต้องเป็นแผนซึ่งมีขอบเขตที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้และมีงบประมาณสนับสนุนรองรับ

3) ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่จัดทำแผนปฏิบัติงาน แผนแม่บท และแผนพัฒนาอาชีพ ทั้งนี้ต้องประสานสอดคล้องกัน ทั้งด้านแนวคิดและการปฏิบัติ โดยผู้ปฏิบัติทุกระดับของทุกหน่วยงานควรใช้แผนเป็นหลักในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

4) ควรมีการประชาสัมพันธ์หลายรูปแบบ และอย่างต่อเนื่องกับประชาชนในพื้นที่เป้าหมายของโครงการฯ ได้เข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ รวมทั้งให้ทั่วถึงกับประชาชนเป้าหมายทั้งหมด

5) ควรจัดงบประมาณปกติรองรับตามแผนปฏิบัติหรือแผนแม่บท และแผนพัฒนาอาชีพ ขณะเดียวกันจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลควรได้มีส่วนร่วมเรื่องงบประมาณดำเนินการด้วย ทั้งนี้กิจกรรมทุกอย่างผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ควรมีกรอบดำเนินงานที่ชัดเจน และทราบวงเงินงบประมาณและเวลาสำหรับดำเนินการด้วย

6) ควรมีการติดตามผลการดำเนินการในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีความถี่ และช่วงเวลาการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยหน่วยงานกลางในการประสานควรมีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ

7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งผู้นำชุมชนควรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการฯ เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่โครงการฯ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และไว้วางใจในตัวผู้นำชุมชน

2. ด้านการส่งเสริมอาชีพ

1) ควรส่งเสริมและให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอาชีพหลักที่ราษฎรทำอยู่เดิม ได้แก่ การทำนา ทำไร่อ้อย มันสัมปะหลัง

2) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง ในการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมรายได้ในชุมชน เช่นกลุ่มทำนา กลุ่มแม่บ้านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้ได้มาตรฐาน

3) ควรจำแนกกลุ่มราษฎรตามความต้องการที่แท้จริง ในการส่งเสริมและขยายผลการพัฒนาอาชีพ รวมทั้ง ควรพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน แรงงานที่มีอยู่ในชุมชน และความพร้อมของราษฎร

4) ควรหาตลาดรองรับผลผลิตหรือจัดการประกันราคาผลผลิตให้เกษตรกร

3. การส่งเสริมการทำทฤษฎีใหม่

1) การส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ ควรดำเนินการในลักษณะของการสร้างต้นแบบให้สำเร็จก่อน 1-2 ราย/หมู่บ้านหรือตำบล แล้วถึงค่อยขยายผลต่อไป โดยพิจารณาจากความพร้อม และความเหมาะสมของพื้นที่

2) การส่งเสริมและขยายผลการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ หากราษฎรไม่สามารถทำได้ ควรให้ความรู้และทำความเข้าใจถึงการปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น พืชผัก ไม้ผล และเลี้ยงสัตว์เพิ่มในพื้นที่ทำกิน สำหรับไว้บริโภคในครัวเรือนเพิ่มเติมจากพืชหลักที่เกษตรกรปลูกอยู่เดิม เพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน

4. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1) ควรเร่งดำเนินการก่อสร้างระบบส่งน้ำให้แล้วเสร็จ เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่โครงการได้ใช้ประโยชน์

2) ควรมีการดูแลและบำรุงรักษาแนวคลองธรรมชาติ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

3) ควรมีการดูแลอำนวยความสะดวกด้านไฟฟ้า ประปา ถนนในพื้นที่ทำกิน ในกรณีที่ประชาชนมีความประสงค์จะทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ

บรรณานุกรม

โครงการชลประทานลพบุรี 2552 : **อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ (วังแขม).** โครงการชลประทานลพบุรี สำนักชลประทานที่ 10 .

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง.2527. **การมีส่วนร่วมในการพัฒนา**.กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์.2527.**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**.กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

นิพัทธเวช สืบแสง.2526."**การมีส่วนร่วมของชาวเขาในการพัฒนา**".ข่าวศูนย์วิจัยชาวเขา. (กรกฎาคม-กันยายน2526).

ไพรัตน์ เตชะรินทร์.2527."**นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชนบทในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน**".หน้า 6-7 ในทวีทอง หงส์วิวัฒน์.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

เสน่ห์ จามริก.2527. **นโยบาย กลวิธี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.2548.**รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**.กรุงเทพฯ .

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.2549. **น้ำ คือ ชีวิต** เอกสารประกอบโครงการ “60 ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาราษฎร์”.กรุงเทพฯ.

อคิน รพีพัฒน์,ม.ร.ว.2531.**พึ่งตนเองในชนบท อีกบทหนึ่งของการทบทวนโลกทัศน์แห่งการพึ่งตนเอง**. สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนุภรณ์ สุวรรณสทิศกร. ร.อ. 2529. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กสช. ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น**.กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ตาราง 1 การจำแนกกลุ่มของผู้ให้การสัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
กลุ่ม 1	25	21.6
กลุ่ม 2	26	22.4
กลุ่ม 3	65	56.0

หมายเหตุ กลุ่ม 1 หมายถึง ประชาชนที่มีพื้นที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ได้รับการขุดสระปี 2545 และได้รับปัจจัยการผลิต

กลุ่ม 2 หมายถึง ประชาชนที่มีพื้นที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ได้รับการขุดสระปี 2547

กลุ่ม 3 หมายถึง ประชาชนที่มีพื้นที่ทำกินในพื้นที่โครงการฯ ไม่ได้รับการขุดสระ

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	70	60.3
2. หญิง	46	39.7
อายุ		
1. ต่ำกว่า 40 ปี	6	5.2
2. 41-50 ปี	30	25.9
3. 51-60 ปี	38	32.8
4. 61-70 ปี	30	25.9
5. ตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป	12	10.3
อายุต่ำสุด 32 ปี		
อายุสูงสุด 83 ปี		
เฉลี่ยอายุผู้รับการสัมภาษณ์	56.5 ปี	
ระดับการศึกษา		
1. ไม่เคยเรียนหนังสือ	5	4.3
2. จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ป.4/ป.6/ป.7)	87	75.0
3. จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	7	6.0
4. จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	12	10.3
5. จบปริญญาตรี	2	1.7
6. อื่น ๆ โรงเรียนนายร้อย พยาบาล	3	2.6
ภูมิลำเนา		
1. ตั้งแต่ดั้งเดิม	114	98.3
2. โยกย้ายจากที่อื่น	2	1.7

ตาราง 3 ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตามช่วงอายุ จำแนกตามกลุ่ม

ข้อมูลจำนวนสมาชิก	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุน้อยกว่า 13 ปี	8	9.3	13	14.0	30	12.9
อายุ 13-60 ปี	53	61.6	62	66.7	159	68.2
อายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป	25	29.1	18	19.4	44	18.9
รวมจำนวน (คน)	86		93		233	

ตาราง 4 ข้อมูลจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตามสภาพแรงงาน จำแนกตามกลุ่ม

ข้อมูลจำนวนสมาชิก	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวมจำนวนสมาชิก	ค่าเฉลี่ยต่อครัวเรือน
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
แรงงานในภาคเกษตร	34	39.5	38	40.9	103	44.2	175	1.5
แรงงานนอกภาคเกษตร	19	22.1	15	16.1	33	14.2	67	0.6
แรงงานทั้งใน และนอกภาคเกษตร	11	12.8	17	18.3	29	12.4	57	0.5
รวมจำนวนแรงงาน	**64**	**74.4**	**70**	**75.3**	**165**	**70.8**	**299**	**2.6**
ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ	22	25.6	23	24.7	68	29.2	113	1
รวมจำนวน (คน)	86		93		233		412	4

ตาราง 5 อาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

อาชีพหลัก	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม จำนวน ครัวเรือน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ทำนา	13	52.0	22	84.6	38	58.5	73	62.9
2. ทำไร่	5	20.0	3	11.5	21	32.3	29	25
3. รับจ้าง	-	-	-	-	2	3.1	2	1.7
4. รับราชการ	1	4.0	-	-	-	-	1	0.9
5. หัตถกรรมในครัวเรือน	1	4.0	-	-	1	1.5	2	1.7
6. เกษตรผสมผสาน	1	4.0	-	-	-	-	1	0.9
7. อื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ ธุรกิจส่วนตัว	1	4.0	1	3.8	1	1.5	3	2.6
8. ไม่มีอาชีพหลัก	3	12.0	-	-	2	3.1	5	4.3
รวมจำนวน (ครัวเรือน)	25		26		65		116	100

ตาราง 6 อาชีพรองของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

อาชีพรอง	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทำนา	1	4.0	1	3.8	10	15.4
2. ทำไร่	3	12.0	2	7.7	9	13.8
3. ทำสวน	1	4.0	-	-	-	-
4. ปลูกผัก	-	-	1	3.8	1	1.5
5. ค้าขาย	1	4.0	3	11.5	1	1.5
6. รับจ้าง	3	12.0	7	26.9	15	23.1
7. รับราชการ	1	4.0	-	-	-	-
8. พนักงานบริษัท/โรงงาน	-	-	1	3.8	1	1.5
9. หัตถกรรมในครัวเรือน	-	-	1	3.8	1	1.5
10. อื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ ธุรกิจส่วนตัว	2	8.0	1	3.8	3	4.6
11. ทำนา+รับจ้าง	-	-	-	-	1	1.5
12. ทำไร่+รับจ้าง	-	-	-	-	2	3.1
13. ทำไร่+หัตถกรรมในครัวเรือน	-	-	-	-	2	3.1
14. ทำสวน+พนักงานบริษัท/โรงงาน	-	-	-	-	-	-
15. รับจ้าง+อื่น ๆ	1	4.0	1	3.8	-	-
16. ไม่มีอาชีพรอง	12	48.0	8	30.8	19	29.2
รวมจำนวน (ครัวเรือน)	25		26		65	

ตาราง 7 การจำแนกพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

ข้อมูลพื้นที่	**จำนวนพื้นที่เฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)**	**รวมพื้นที่ ไร่)**
พื้นที่ถือครองทั้งหมด	40.7	4,719.1
จำนวนพื้นที่น้อยที่สุด 0.12 ไร่		
จำนวนพื้นที่มากที่สุด 200.25 ไร่		
พื้นที่ในโครงการฯ	29.7	3,440.2
จำนวนพื้นที่น้อยที่สุด 0.12 ไร่		
จำนวนพื้นที่มากที่สุด 101 ไร่		

ตาราง 8 การจำแนกพื้นที่ถือครองทั้งหมดของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย	**จำนวนตัวอย่าง = 99**	
ลักษณะการถือครอง		
- ที่ของพ่อแม่	8	8.1
- ที่ของตนเอง	91	91.9
เอกสารสิทธิ์		
- โฉนด	94	94.9
- นส.3 ก	2	2.0
- สปก 4-01	1	1.0
- สทก.	1	1.0
- ภบท. 5	1	1.0
พื้นที่ เฉลี่ย 0.6 ไร่		
ที่ทำกิน	**จำนวนตัวอย่าง = 106**	
ลักษณะการถือครอง		
- ที่ของพ่อแม่	7	6.6
- ที่ของตนเอง	85	80.2
- ที่เช่า	8	7.5
- ที่ของตนเอง+ที่เช่า	6	5.7
เอกสารสิทธิ		
- โฉนด	95	89.6
- นส.3 ก	3	2.8
- สปก 4-01	1	0.9
- สทก.	1	0.9
- ภบท. 5	1	0.9
- โฉนด+นส.3 ก	1	0.9
- โฉนด+สปก 4-01	1	0.9
- โฉนด+ภบท. 5	2	1.9
- นส.3 ก+ภบท.	1	0.9

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนปีที่เช่า	**จำนวนตัวอย่าง = 14**	
-1-5 ปี	7	50.0
- ตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป	5	35.7
- จำไม่ได้	2	14.3
การจ่ายค่าเช่า	**จำนวนตัวอย่าง = 14**	
- เงินสด	14	100.0
เฉลี่ย 1,000 บาท		
พื้นที่ เฉลี่ย 27.9 ไร่		
ที่ให้ผู้อื่นเช่า	**จำนวนตัวอย่าง = 10**	
ลักษณะการถือครอง		
- ที่ของพ่อแม่	2	20.0
- ที่ของตนเอง	8	80.0
เอกสารสิทธิ		
-โฉนด	10	100.0
จำนวนปีที่ให้เช่า	**จำนวนตัวอย่าง = 10**	
-1-5 ปี	6	60.0
- จำไม่ได้	4	40.0
การจ่ายค่าเช่า	**จำนวนตัวอย่าง = 10**	
- เงินสด	3	30.0
- ผลผลิต (ข้าว)	1	10.0
- ไม่ระบุ	6	60.0
พื้นที่ เฉลี่ย 26.8 ไร่		
ที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน	**จำนวนตัวอย่าง = 3**	
ที่ของตนเอง	3.00	100.0
เอกสารสิทธิ		
-โฉนด	3	100.0
พื้นที่ เฉลี่ย 32.3 ไร่		
ที่ทิ้งว่างเปล่า	**จำนวนตัวอย่าง = 1**	
-ที่ของตนเอง	1.00	100.0
เอกสารสิทธิ		
-สปก.4-01	1	100.0
พื้นที่ เฉลี่ย 9 ไร่		

ตาราง 9 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้ในการทำนาของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม

การทำนา	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทการทำนา	**จำนวนตัวอย่าง = 25**		**จำนวนตัวอย่าง = 26**		**จำนวนตัวอย่าง = 65**	
1. นาปี	19	76.0	23	88.5	41	63.1
พันธุ์ข้าว	**จำนวนตัวอย่าง = 19**		**จำนวนตัวอย่าง = 23**		**จำนวนตัวอย่าง = 41**	
- หอมมะลิ 105	19	100.0	23	100.0	40	97.6
- กข.	-	-	-	-	1	2.4
ผลผลิตเฉลี่ย (ถัง/ไร่)	54.31		59.04		54.48	
	ผลผลิตเฉลี่ยทั้งหมด 55.9 ถัง/ไร่					
2. นาปรัง	5	20.0	4	15.4	7	10.8
พันธุ์ข้าว	**จำนวนตัวอย่าง = 5**		**จำนวนตัวอย่าง = 4**		**จำนวนตัวอย่าง = 7**	
- หอมมะลิ 105	1	20.0	2	50.0	4	57.1
- ชัยนาท 1	3	60.0	1	25.0	1	14.3
- หอมปทุม	1	20.0	1	25.0	1	14.3
- กข.	-	-	-	-	1	14.3
ผลผลิตเฉลี่ย (ถัง/ไร่)	54.0		55.75		77.14	
	ผลผลิตเฉลี่ยทั้งหมด 67.3 ถัง/ไร่					
พื้นที่ทำนา						
พื้นที่เฉลี่ย (ไร่)	21.91		18.01		23.37	
	พื้นที่ทำนาเฉลี่ยทั้งหมด 20.9 ไร่					
ทำนาเพื่อ...	**จำนวนตัวอย่าง = 19**		**จำนนตัวอย่าง = 23**		**จำนวนตัวอย่าง = 43**	
- เพื่อบริโภคในครัวเรือน	2	10.5	2	8.7	2	4.7
- เพื่อขาย	1	5.3	2	8.7	2	4.7
- เพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย	16	84.2	19	82.6	39	90.7
การจำหน่ายข้าว	**จำนวนตัวอย่าง = 17**		**จำนวนตัวอย่าง = 21**		**จำนวนตัวอย่าง = 41**	
ตลาดในหมู่บ้าน	4	23.5	4	19.0	12	29.3
ตลาดในเมือง	2	11.8	-	-	1	2.4
พ่อค้ามารับซื้อ	8	47.1	16	76.2	24	58.5
อื่นๆ (เช่น เพื่อนบ้าน)	3	17.6	1	4.8	4	9.8
ครัวเรือนที่ทำนา	**19**	**76.0**	**23**	**88.5**	**43**	**66.2**
รวมครัวเรือนทั้งหมดที่ทำนา	**85 ครัวเรือน ร้อยละ 73.3**					

ตาราง 10 การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยใช้ทำไร่ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม

จำนวนตัวอย่าง = 25 จำนวนตัวอย่าง = 26 จำนวนตัวอย่าง = 65

การทำไร่	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. อ้อย	6	66.7	4	100.0	30	96.8
ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่)	11.8		10.8		13.0	
2. มันสำปะหลัง	3	33.3	-	-	-	-
ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่)	3					
3. ข้าวโพด	-	-	-	-	1	3.2
ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน/ไร่)					20	
พื้นที่ทำไร่						
พื้นที่เฉลี่ย (ไร่)	26.4		25		25.3	
พื้นที่ทำไร่เฉลี่ยรวม 25.6 ไร่						
พื้นที่ปลูกต่ำสุด (ไร่)	10		5		5	
พื้นที่ปลูกสูงสุด (ไร่)	50		75		100	
การจำหน่ายผลผลิต						
ตลาดในหมู่บ้าน	-	-	-	-	2	6.5
พ่อค้ามารับซื้อ	7	77.8	3	75.0	25	80.6
ขายโรงงาน	1	11.1	1	25.0	4	12.9
อื่น ๆ	1	11.1	-	-	-	-
รวมครัวเรือนที่ทำไร่	9	36.0	4	15.4	31	47.7
รวมครัวเรือนทั้งหมดที่ทำไร่ 44 **ครัวเรือน ร้อยละ** 37.9						

ตาราง 11 การทำสวนของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

จำนวนตัวอย่าง = 25 จำนวนตัวอย่าง = 26 จำนวนตัวอย่าง = 65

การทำสวน	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มะม่วง	1	14.3	2	100.0	-	-
2. มะม่วง+กล้วย+มะละกอ	1	14.3	-	-	-	-
3. มะม่วง+กล้วย+อื่น ๆ	2	28.6	-	-	-	-
4. อื่น ๆ (ฝรั่ง ชมพู่)	3	42.9	-	-	-	-
ใช้พื้นที่ในการทำสวน						
พื้นที่เฉลี่ย (ไร่)	2.1		4.5		-	-
พื้นที่ในการทำสวนเฉลี่ยรวม 3.3 ไร่						
พื้นที่ปลูกต่ำสุด (ไร่)	0.5		2		-	-
พื้นที่ปลูกสูงสุด (ไร่)	4.5		7		-	-
ทำสวนเพื่อ...						
- เพื่อบริโภคในครัวเรือน	4	57.1	1	50.0	-	-
- เพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย	3	42.9	1	50.0	-	-
การจำหน่ายผลผลิต						
ตลาดในหมู่บ้าน	2	66.6	-	-	-	-
พ่อค้ามารับซื้อ	-	-	1	50.0	-	-
อื่น ๆ (เพื่อนบ้าน)	1	33.3	-	-	-	-
รวมครัวเรือนที่ทำสวน	7	28.0	2	7.7	-	-

รวมครัวเรือนทั้งหมดที่ทำสวน 9 ครัวเรือน ร้อยละ 7.8

ตาราง 12 การปลูกพืชผักของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

ประเภทของการปลูกพืชผัก	กลุ่มที่ 1 จำนวนตัวอย่าง = 25		กลุ่มที่ 2 จำนวนตัวอย่าง = 26		กลุ่มที่ 3 จำนวนตัวอย่าง = 65	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โหระพา/กระเพรา	1	33.3	-	-	-	-
2. ถั่วฝักยาว+ชะอม	-	-	-	-	1	100.0
3. แตงกวา+คะน้า+ชะอม+โหระพา	-	-	1	100.0	-	-
4. อื่น ๆ เช่น พริก ตะไคร้	3	100.0				
พื้นที่ปลูกผัก						
พื้นที่เฉลี่ย (ไร่)	0.83		0.25		0.25	
พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ยรวม 0.4 ไร่						
พื้นที่ปลูกต่ำสุด (ไร่)	0.5		0.25		0.25	
พื้นที่ปลูกสูงสุด (ไร่)	1		0.25		0.25	
ปลูกผัก เพื่อ...						
- เพื่อบริโภคในครัวเรือน	2	66.7	-	-	1	100.0
- เพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย	1	33.3	1	100.0	-	-
การจำหน่ายผลผลิต						
ตลาดในหมู่บ้าน	1	100.0	-	-	-	-
พ่อค้ามารับซื้อ	-	-	1	100.0	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวมครัวเรือนที่ปลูกพืชผัก	3	12.0	1	3.8	1	1.5
รวมครัวเรือนที่ปลูกผักทั้งหมด	5 ครัวเรือน ร้อยละ 4.3					

หมายเหตุ : มี 2 ครัวเรือน ที่ปลูกทั้ง โหระพา พริก ตะไคร้

ตาราง 13 ประเภทการเลี้ยงสัตว์ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

ประเภทของการเลี้ยงสัตว์	กลุ่มที่ 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่มที่ 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่มที่ 3 (จำนวนตัวอย่าง = 65)	
	จำนวน	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. วัว	1	16.7	2	33.3	-	-
2. ควาย	1	16.7	1	16.7	-	-
3. หมู	2	33.3	1	16.7	-	-
4. ปลา	1	16.7	2	33.3	1	100.0
5. เป็ด/ไก่	1	16.7	-	-	-	-
เลี้ยงเพื่อ...						
- เพื่อบริโภคในครัวเรือน	3	50.0	2	33.3	-	-
- เพื่อขาย	-	-	3	50.0	-	-
- เพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย	3	50.0	1	16.7	1	100.0
การจำหน่าย						
เพื่อนบ้าน	2	66.7	-	-	-	-
พ่อค้ามารับซื้อ	-	-	4	100.0	1	100.0
อื่นๆ	1	33.3	-	-	-	-
รวมครัวเรือนที่เลี้ยงสัตว์	**6**	**24.0**	**6**	**23.1**	**1**	**1.5**

รวมครัวเรือนทั้งหมดที่เลี้ยงสัตว์ 13 **ครัวเรือน ร้อยละ** 11.2

ตาราง 14 การมีสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
การมีสระน้ำ	**กลุ่มที่ 1**		**กลุ่มที่ 2**		**กลุ่มที่ 3**	
	จำนวน	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
- ไม่มีสระน้ำ	-	-	-	-	43	66.2
- มีสระน้ำ	25	100.0	26	100.0	22	33.8
จำนวน	**จำนวนตัวอย่าง = 25**		**จำนวนตัวอย่าง = 26**		**จำนวนตัวอย่าง = 22**	
จำนวน 1 สระ	21	84.0	17	65.4	16	72.7
จำนวน 2 สระ	2	8.0	6	23.1	6	27.3
จำนวน 3 สระ	1	4.0	2	7.7	-	-
จำนวน 4 สระ	-	-	1	3.8	-	-
จำนวน 5 สระ	1	4.0	-	-	-	-
รวมครัวเรือนที่มีสระน้ำทั้งหมด 73 ครัวเรือน ร้อยละ 62.9						

ตาราง 15 ลักษณะการขุดสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การขุดสระน้ำ	กลุ่มที่ 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่มที่ 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่มที่ 3 (จำนวนตัวอย่าง = 22)	
	จำนวนสระ	ร้อยละ	จำนวนสระ	ร้อยละ	จำนวนสระ	ร้อยละ
- ขุดเอง	-	-	8	21.1	16	72.7
- หน่วยงานขุดให้	25	100.0	30	78.9	6	27.3
จาก	**จำนวนสระ = 25**		**จำนวนสระ = 30**		**จำนวนสระ = 6**	
● กรมชลประทาน	25	100.0	26	86.7	-	-
● หน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน , รพช.	-	-	3	10	4	66.7
● จำไม่ได้	-	-	1	3.3	2	33.3

ตาราง 16 การใช้ประโยชน์จากสระน้ำของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การใช้ประโยชน์	กลุ่มที่ 1 จำนวนตัวอย่าง = 25		กลุ่มที่ 2 จำนวนตัวอย่าง = 26		กลุ่มที่ 3 จำนวนตัวอย่าง=22		รวม จำนวนตัวอย่าง = 73	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ครัวเรือน	ร้อยละ
1. ทำนา	6	24.0	15	7	7	31.8	28	38.4
2. ทำไร่	1	4.0	1	6	6	27.3	8	11.0
3. ปลูกผัก	1	4.0	-	-	-	-	1	1.4
4. ทำสวน	-	-	-	-	-	-	-	-
5. เลี้ยงสัตว์	1	4.0	-	-	2	9.1	3	4.1
6. อื่น ๆ	1	4.0	-	-	-	-	1	1.4
7. ทำนา+ทำไร่	1	4.0	2	7.7	1	4.5	4	5.5
8. ทำนา+ทำสวน	2	8.0	-	-	-	-	2	2.7
9. ทำนา+เลี้ยงสัตว์	3	12.0	3	11.5	2	9.1	8	11.0
10. ทำนา+ใช้ในครัวเรือน	-	-	1	3.8	-	-	1	1.4
11. ทำนา+ทำไร่+เลี้ยงสัตว์	2	8.0	-	-	-	-	2	2.7
12. ทำนา+ปลูกผัก+เลี้ยงสัตว์	3	12.0	-	-	-	-	3	4.1
13. ทำนา+ทำสวน+เลี้ยงสัตว์	2		1	3.8	-	-	3	4.1
14. ทำไร่+ทำสวน+เลี้ยงสัตว์	1	4.0	1	3.8	-	-	2	2.7
15. ปลูกผัก+ทำสวน+เลี้ยงสัตว์	1	4.0	2	3.8	-	-	3	4.1
16. ไม่ได้ใช้น้ำจากสระ	-	-	-	7.6	4	18.2	4	5.5

ตาราง 17 การเก็บน้ำในสระ จำแนกตามกลุ่ม

ความพอพียง	กลุ่มที่ 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่มที่ 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่มที่ 3 (จำนวนตัวอย่าง = 22)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เก็บน้ำได้ดี	23	92.0	17	65.4	14	63.6
2. เก็บน้ำได้น้อย	-	-	4	15.4	3	13.6
3. เก็บน้ำได้บ้างไม่ได้บ้าง	1	4.0	3	11.5	3	13.6
4. เก็บน้ำไม่ได้เลย	1	4.0	2	7.7	7	31.8
5. ไม่ระบุ	1	4.0	2	7.7	2	9.1

ตาราง 18 ความพอเพียงของน้ำในสระของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

ความพอพียง	กลุ่มที่ 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่มที่ 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่มที่ 3 (จำนวนตัวอย่าง = 22)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- พอใช้	13	52.0	11	42.3	6	27.3
- ไม่พอใช้ และไม่มีน้ำเติม	7	28.0	10	38.5	9	40.9
- ไม่ระบุ	-	-	-	-	4	18.2
- พอใช้ แต่ต้องเติม	5	20.0	5	19.2	3	13.6
โดยเติมจาก	จำนวนตัวอย่าง = 5		จำนวนตัวอย่าง = 5		จำนวนตัวอย่าง = 3	
รับน้ำ ธรรมชาติ	3	60.0	3	60.0	2	66.7
อ่างห้วยใหญ่	1	20.0	-	-	-	-
ฝาย	1	20.0	2	40.0	1	33.3

ตาราง 19 การปรับปรุงบำรุงดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด

	จำนวนตัวอย่าง = 116	
การปรับปรุงบำรุงดิน	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. ไม่ได้ปรับปรุง	9	7.8
2. ปรับปรุง	107	92.2
โดย	**จำนวนตัวอย่าง = 107**	
- ปุ๋ยคอก	8	7.5
- ปุ๋ยเคมี	46	43.0
- ปุ๋ยอินทรีย์	4	3.7
- ปุ๋ยคอก+ปุ๋ยหมัก	8	7.5
- ปุ๋ยคอก+ปุ๋ยเคมี	12	11.2
- ปุ๋ยหมัก+ปุ๋ยเคมี	11	10.3
- ปุ๋ยเคมี+ปุ๋ยอินทรีย์	1	0.9
- ปุ๋ยคอก+ปุ๋ยหมัก+ปุ๋ยเคมี	14	13.1
- ปุ๋ยคอก+ปุ๋ยเคมี+ปุ๋ยพืชสด	2	1.9
- ปุ๋ยคอก+ปุ๋ยหมัก+ปุ๋ยเคมี+ปลูกพืชหมุนเวียน	1	0.9

ตาราง 20 การปลูกหญ้าแฝกของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

	จำนวนตัวอย่าง = 116	
การปลูกหญ้าแฝก	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. ไม่ได้ปลูก	102	87.9
2. ปลูก	14	12.1
โดย	**จำนวนตัวอย่าง = 14**	
- ปลูกรอบขอบสระ	10	71.4
- อื่น ๆ เช่น ขอบเหมือง ขอบแปลงปลูกพืช	4	28.6

ตาราง 21 จำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์ถึงการมีปัญหาเรื่องดิน

	จำนวนตัวอย่าง = 116	
ปัญหาเรื่องดิน	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. **ไม่ทราบ**	8	6.9
2. **ไม่มีปัญหา**	71	61.2
3. **มี**	37	31.9
การทราบถึงปัญหาดิน	**จำนวนตัวอย่าง = 37**	
- ทราบจากประสบการณ์ของตนเอง	30	81.1
- ทราบจากเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำแนะนำ	1	2.7
- ทราบจากประสบการณ์ของตนเอง+ทราบจากเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำแนะนำ	3	8.1
- ทราบจากประสบการณ์ของตนเอง+ทราบจากการสอบถามหมอดิน/เพื่อนบ้าน	3	8.1

ตาราง 22 การแก้ปัญหาเรื่องดินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

	จำนวนตัวอย่าง = 37	
การแก้ปัญหา	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. **ไม่ได้แก้ไข**	30	81.1
2. **แก้ไข**	7	18.9
โดย	**จำนวนตัวอย่าง = 7**	
- แก้ไขเอง	5	71.4
- ปรึกษาเจ้าหน้าที่ เช่น หมอดินอาสา หน่วยงานเกษตร	1	14.3
- แก้ไขเอง+ปรึกษาเจ้าหน้าที่ เช่น หมอดินอาสา หน่วยงานเกษตร	1	14.3

ตาราง 23 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 107

แหล่งความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ	1	0.9
2. เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการ เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด	13	12.1
3. ร้านค้า	6	5.6
4. ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง	38	35.5
5. หมอดินอาสา	9	8.4
6. อื่น ๆ เช่น อบรม โทรทัศน์ กรรมการหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน	11	10.3
7. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+เจ้าหน้าที่หน่วยราชการ	3	2.8
8. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+ร้านค้า	2	1.9
9. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง	2	1.9
10. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+หมอดินอาสา	2	1.9
11. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+อื่น ๆ	2	1.9
12. เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการ+ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง	1	0.9
13. เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการ+หมอดินอาสา	5	4.7
14. ร้านค้า+ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง	2	1.9
15. ร้านค้า+หมอดินอาสา	1	0.9
16. ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง+หมอดินอาสา	2	1.9
17.หมอดินอาสา+อื่น ๆ	1	0.9
18. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+เจ้าหน้าที่หน่วยราชการ+ร้านค้า	2	1.9
19. เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการ+ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง+หมอดินอาสา	1	0.9
20. ร้านค้า+ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง+หมอดินอาสา	1	0.9
21. ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง+หมอดินอาสา+อื่น ๆ	1	0.9
22. เอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ+เจ้าหน้าที่หน่วยราชการ+ร้านค้า+หมอดินอาสา	1	0.9

ตาราง 24 การกำจัดศัตรูพืชของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์

	จำนวนตัวอย่าง = 116	
การกำจัดศัตรูพืช	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. **ไม่กำจัด**	24	20.7
2. **กำจัด**	92	79.3
โดย	**จำนวนตัวอย่าง = 92**	
- วิธีชีวภาพ	3	3.3
- สารสกัดจากธรรมชาติ	5	5.4
- สารเคมี	72	78.3
- วิธีชีวภาพ+สารเคมี	3	3.3
- สารสกัดจากธรรมชาติ+สารเคมี	8	8.7
- วิธีชีวภาพ+สารสกัดจากธรรมชาติ+สารเคมี	1	1.1

ตาราง 25 ผลเสียต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

	จำนวนตัวอย่าง = 84	
การกำจัดศัตรูพืช	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. **ไม่มี**	35	41.7
2. **มี**	49	58.3
แก้ปัญหาโดย	**จำนวนตัวอย่าง = 49**	
- ลดการใช้สารเคมี	16	32.7
- เลิกใช้สารเคมี	2	4.1
- เปลี่ยนมาใช้ชีวภาพ/สารสกัดจากธรรมชาติ	5	10.2
- จ้างคนอื่นฉีด	14	28.6
- อื่น ๆ ได้แก่ ใช้ผ้าปิดจมูก แต่งกายมิดชิด	9	18.4
- ลดการใช้สารเคมี+เปลี่ยนมาใช้ชีวภาพ/สารสกัดจากธรรมชาติ	1	2.0
- ลดการใช้สารเคมี+จ้างคนอื่นฉีด	1	2.0
- ลดการใช้สารเคมี+อื่น ๆ	1	2.0

ตาราง 26 การได้รับการประโยชน์จากโครงการห้วยใหญ่วังแขมของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม

การได้รับประโยชน์	กลุ่มที่ 1 จำนวนตัวอย่าง = 25		กลุ่มที่ 2 จำนวนตัวอย่าง = 26		กลุ่มที่ 3 จำนวนตัวอย่าง = 65	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ได้รับประโยชน์	-	-	-	-	5	7.7
- ได้รับประโยชน์	25	100.0	26	100	60	92.3
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 60	
1. ได้ใช้น้ำ	14	56.0	23	88.5	50	83.3
2. ได้ใช้น้ำ+ได้รับการส่งเสริมอาชีพ	3	12.0	3	11.5	8	13.3
3. ได้ใช้น้ำ+ได้รับปัจจัยการผลิต	3	12.0	-	-	2	3.4
4. ได้รับการส่งเสริมอาชีพ+ ได้รับปัจจัยการผลิต	1	4	-	-	-	-
5. ได้ใช้น้ำ+ได้รับการส่งเสริมอาชีพ+ ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต	4	16	-	-	-	-

ตาราง 27 การใช้น้ำเพื่อประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่ม

การใช้น้ำ	กลุ่มที่ 1 จำนวนตัวอย่าง= 25		กลุ่มที่ 2 จำนวนตัวอย่าง = 26		กลุ่มที่ 3 จำนวนตัวอย่าง=60	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเพาะปลูก	16	64	20	76.9	58	96.6
2. การเลี้ยงสัตว์น้ำ	1	4	-	-	-	-
3. การเพาะปลูก+เลี้ยงสัตว์	2	8	21	3.8	1	1.7
4. การเพาะปลูก+การเลี้ยงสัตว์น้ำ	4	16	2	7.7	-	-
5. การเพาะปลูก+การอุปโภค+บริโภค			1	3.8	1	1.7
6.การเพาะปลูก+เลี้ยงสัตว์+เลี้ยงสัตว์น้ำ	1	4	-	-	-	-
7.เลี้ยงสัตว์+เลี้ยงสัตว์น้ำ+คุณภาพชีวิตดีขึ้น	1	4	-	-	-	-
8. เลี้ยงสัตว์+เลี้ยงสัตว์น้ำ+การอุปโภค+บริโภค + ลดการอพยพแรงงานนอกพื้นที่	-	-	2	7.7	-	-

ตาราง 28 วิธีการนำน้ำเข้าแปลงเกษตรของผู้ใช้น้ำในกรณีที่ได้ใช้น้ำจากฝายวังแขม ผ่านแนวเหมืองหรือแนวคลองธรรมชาติฝั่งซ้าย-ขวา

การนำน้ำเข้าแปลง	จำนวนตัวอย่าง=14		จำนวนตัวอย่าง=14		จำนวนตัวอย่าง=48	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลง	9	64.3	7	50.0	32	66.7
2. เปิดทางให้น้ำเข้าแปลง	3	21.4	1	7.1	9	18.8
3. อื่น ๆ เช่น ต่อท่อไปยังแปลง ทำประตูเปิด-ปิด	1	7.1	6	42.9	7	14.6
4. ใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลง+เปิดทางให้น้ำเข้าแปลง	1	7.1	-	-	-	-
รวมจำนวน (ครัวเรือน)	14		14		48	

ตาราง 29 การได้รับปัจจัยการผลิตจากโครงการห้วยใหญ่วังแขมของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

ปัจจัยการผลิต	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. **ไม่ได้รับ**	-	-	19	73.1	65	100.0
2. **ได้รับ**	25	100.0	7	26.9	-	-
เช่น	**จำนวนตัวอย่าง = 25**		**จำนวนตัวอย่าง = 7**			
- มะม่วง	5	20	3	42.9	-	-
- มะม่วง+กล้วย+มะพร้าว	4	16.0	2	28.6	-	-
- มะม่วง+ปลา	4	16.0	-	-	-	-
- ปลา	1	4.0	-	-	-	-
- มะม่วง+ไผ่หวาน+มะพร้าว	4	16.0	1	14.3	-	-
- มะม่วง+ไผ่หวาน+ปลา	1	4.0	1	14.3	-	-
- มะม่วง+มะพร้าว+ปลา	5	20.0	-	-	-	-
- มะม่วง+กล้วย+ไผ่หวาน	1	4.0	-	-	-	-

ตาราง 30 การเจริญเติบโตของปัจจัยการผลิตของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

การเจริญเติบโต	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 7		จำนวนตัวอย่าง = 65	
	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เจริญเติบโตดี	4	16.0	5	71.4	-	-
2. ให้ผลผลิตดี	4	16.0	-	-	-	-
3. เจริญเติบโตช้า/แคระแกร็น	5	20.0	-	-	-	-
4. ตายแล้ว	12	48.0	2	28.6	-	-

ตาราง 31 หน่วยงานที่แจกปัจจัยการผลิต

หน่วยงาน	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 7		จำนวนตัวอย่าง = 65	
	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. กรมพัฒนาที่ดิน	3	12	-	-	-	-
2. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด	16	64	6	85.7	-	-
3. อื่น ๆ เช่น ประมงจังหวัด , สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	4	16	1	14.3	-	-
4. เกษตรและสหกรณ์จังหวัด+อื่น ๆ	1	4	-	-	-	-
5. กรมพัฒนาที่ดิน	1	4	-	-	-	-

ตาราง 32 การเปลี่ยนแปลงด้านการเพาะปลูกหลังปี 2548 ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 61		รวมตัวอย่าง = 116	
การเปลี่ยนแปลง	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มี	17	68.0	22	39	39	63.9	78	67.2
- มี	8	32.0	4	22	22	36.1	34	29.3
ความเปลี่ยนแปลง	**จำนวนตัวอย่าง = 8**		**จำนวนตัวอย่าง = 4**		**จำนวนตัวอย่าง = 22**		**จำนวนตัวอย่าง =34**	
1. ได้ทำนาปี และนาปรัง	5	62.5	4	7	7	31.8	16	47.1
2. เปลี่ยนจากปลูกข้าว เป็น อ้อย มันสำปะหลัง	2	25.0	-	14	14	63.6	16	47.1
3. เปลี่ยนชนิดพืช เช่น อ้อยเป็นข้าว	1	12.5	-	1	1	4.5	2	5.9

ตาราง 33 การเปลี่ยนแปลงด้านการผลผลิตหลัง ปี 2548 ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 61		จำนวนตัวอย่าง = 116	
	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3		รวม	
การเปลี่ยนแปลง	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีการเปลี่ยนแปลง	12	48	10	38.5	31	50.8	51	44.0
- มีการเปลี่ยนแปลง	13	52	16	61.5	30	49.2	59	50.9
มีการเปลี่ยนแปลงโดย	**จำนวนตัวอย่าง= 13**		**จำนวนตัวอย่าง = 16**		**จำนวนตัวอย่าง = 30**		**ผลผลิตเฉลี่ยรวม**	
ผลผลิตข้าวและอ้อย	**ก่อนปี48**	**หลังปี48**	**ก่อนปี48**	**หลังปี 48**	**ก่อน ปี48**	**หลังปี48**	**ก่อนปี 48**	**หลัง ปี 49**
1. ข้าวนาปี (ครัวเรือน)	11	91.7	12	75	15	50		
ผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปี (กก./ไร่)	44.6	62.5	42.1	57.1	46.8	62.5	44.5	60.7
2. ข้าวนาปรัง (ครัวเรือน)	1	8.3	2	12.5	7	23.3		
ผลผลิตเฉลี่ยข้าวนาปรัง (กก./ไร่)	42.5	52	43.5	51.5	58.57	78.6	48.2	60.7
3. พืชไร่ ได้แก่ อ้อย (ครัวเรือน)	1	8.3	2	12.5	8	26.7		
ผลผลิตเฉลี่ยพืชไร่ (อ้อย) (ตัน/ไร่)	15	17	17	20	10.7	14.2	14.2	17.1

ตาราง 34 ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่ม 1 ก่อนปี 2548/ หลัง ปี 2548

แหล่งน้ำ	ก่อนปี 48 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		หลังปี 48 (จำนวนตัวอย่าง = 25)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีปัญหา	12	48.0	19	82.6
- มีปัญหา เช่น	13	52	4	17.4
1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติ				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 1**			
- เมษายน	1	100.0	-	-
2. น้ำฝน				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 7**		**จำนวนตัวอย่าง = 3**	
- กุมภาพันธ์	2	28.6	-	-
- มีนาคม	1	14.3	1	33.3
- เมษายน	1	14.3	1	33.3
- มีนาคม-เมษายน	1	14.3	-	-
- พฤษภาคม-มิถุนายน	1	14.3	-	-
- มิถุนายน-สิงหาคม	1	14.3	1	33.3
3. ฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองซ้ายขวา				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 2**			
- เมษายน	1	50.0	-	-
- กุมภาพันธ์-พฤษภาคม	1	50.0	-	-
4. สระน้ำ	**จำนวนตัวอย่าง = 6**		**จำนวนตัวอย่าง = 4**	
เก็บน้ำไม่ได้	2	33.3	-	-
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน				
- มีนาคม-เมษายน	1	16.7	1	20.0
- เมษายน-พฤษภาคม	1	16.7	-	-
- มิถุนายน-สิงหาคม	1	16.7	3	60.0
- กรกฎาคม-สิงหาคม	1	16.7		

หมายเหตุ บางครัวเรือนมีปัญหาจากแหล่งน้ำมากกว่า 1 แหล่ง

ตาราง 35 ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 2 ก่อนปี 2548/หลังปี 2548

แหล่งน้ำ	ก่อนปี 48		หลังปี 48	
	จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 26	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีปัญหา	12	46.2	16	61.5
- มีปัญหา เช่น	14	53.8	10	38.5
1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติ				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 5**		**จำนวนตัวอย่าง = 4**	
- มกราคม-เมษายน	2	40.0	1	25.0
- มีนาคม-เมษายน	1	20.0	1	25.0
- เมษายน-พฤษภาคม	1	20.0	2	50.0
- ธันวาคม-เมษายน	1	20.0	-	-
2. น้ำฝน				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 10**		**จำนวนตัวอย่าง = 6**	
- มีนาคม-พฤษภาคม	4	40.0	5	80.3
- เมษายน-พฤษภาคม	4	40.0	1	16.7
- กรกฎาคม-สิงหาคม	2	20.0	-	-
3. ฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองซ้ายขวา				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน			**จำนวนตัวอย่าง = 1**	
- กุมภาพันธ์	-	-	1	100.0
4. สระน้ำ	**จำนวนตัวอย่าง = 3**		**จำนวนตัวอย่าง = 4**	
ขาดน้ำตลอดปี	-	-	1	25.0
เก็บน้ำไม่ได้	-	-	1	25.0
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน				
- มีนาคม-เมษายน	2	66.7	2	50.0
- กันยายน-ตุลาคม	1	33.3	1	25.0

หมายเหตุ บางครัวเรือนมีปัญหาจากแหล่งน้ำมากกว่า 1 แหล่ง

ตาราง 36 ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ กลุ่ม 3 ก่อนปี 2548/ หลังปี 2548

แหล่งน้ำ	จำนวนตัวอย่าง = 61		จำนวนตัวอย่าง = 61	
	ก่อนปี 48		หลังปี 48	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีปัญหา	39	63.9	43	70.5
- มีปัญหา เช่น	22	36.1	18	29.5
1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติ				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 9**		**จำนวนตัวอย่าง = 10**	
- เมษายน-พฤษภาคม	5	55.6	6	60.0
- กรกฎาคม-สิงหาคม	2	22.2	3	30.0
- ไม่ระบุ	2	22.2	1	10.0
2. น้ำฝน				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 17**		**จำนวนตัวอย่าง = 13**	
- เมษายน	4	23.5	3	23.1
- พฤษภาคม	1	5.9	1	7.7
- กรกฎาคม	1	5.9	1	7.7
- มีนาคม-พฤษภาคม	4	23.5	2	15.4
- พฤษภาคม-มิถุนายน	1	5.9	2	15.4
- มิถุนายน-กรกฎาคม	2	11.8	2	15.4
- กรกฎาคม-สิงหาคม	1	5.9	1	7.7
- กันยายน-พฤศจิกายน	3	17.6	1	7.7
3. ฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองซ้ายขวา				
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน	**จำนวนตัวอย่าง = 8**		**จำนวนตัวอย่าง = 1**	
- มีนาคม	3	37.5	1	100.0
- เมษายน	3	37.5		
- ตุลาคม-พฤศจิกายน	2	25.0		
4. สระน้ำ	**จำนวนตัวอย่าง = 2**		**จำนวนตัวอย่าง = 4**	
ขาดน้ำหน้าแล้ง ในช่วงเดือน				
- เมษายน	1	50.0	1	25.0
- มิถุนายน	-	-	1	25.0
- มีนาคม-พฤษภาคม	1	50.0	2	50.0

หมายเหตุ บางครัวเรือนมีปัญหาจากแหล่งน้ำมากกว่า 1 แหล่ง

ตาราง 37 การมีส่วนร่วมในโครงการห้วยใหญ่วังแขมของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การมีส่วนร่วม	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มี	12	48.0	14	53.8	29	44.6
- มี	13	52.0	12	46.2	36	55.4
กิจกรรมที่ร่วม	**จำนวนตัวอย่าง = 13**		**จำนวนตัวอย่าง = 13**		**จำนวนตัวอย่าง = 13**	
1. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์	-	-	-	-	2	5.6
2. ร่วมแสดงความคิดเห็น	-	-	1	8.3	2	5.6
3. การเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ประชุม อบรมชีพ	3	23.1	4	33.3	14	38.9
4. การเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มอาชีพ	2	15.4	-	-	6	16.7
5. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ +การเข้าร่วมกิจการเข้าร่วม กิจกรรม เช่น ประชุม อบรมอาชีพ	-	-	1	8.3	1	2.8
6. ร่วมแสดงความคิดเห็น+ การเข้าร่วมกิจกรรมฯ	2	15.4	2	16.7	1	2.8
7. การเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ประชุม อบรมอาชีพ+การเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มอาชีพ	3	23.1	-	-	8	22.2
8. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ + ร่วมแสดงความคิดเห็น + การเข้าร่วมกิจกรรมฯ	-	-	-	-	1	2.8
9. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ + ร่วมแสดงความคิดเห็น + การเป็นสมาชิกกลุ่มฯ	-	-	-	-	1	2.8
10. ร่วมแสดงความเห็น +การเข้าร่วม กิจกรรมฯ การเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น กลุ่มใช้น้ำ กลุ่มอาชีพ	1	7.7	-	-	-	-
11. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ + ร่วมแสดงความเห็น+การเข้าร่วม กิจกรรมฯ+การเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่นกลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มอาชีพ	2	15.4	4	33.3	-	-

ตาราง 38 ความพึงพอใจจากโครงการห้วยใหญ่วังแขมของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
ความพึงพอใจ	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
- ไม่แสดงความคิดเห็น	2	8.0	2	7.7	6	9.2
- ไม่พอใจ	3	12.0	2	7.7	10	15.4
- พอใจ	20	80.0	22	84.6	49	75.4
เหตุที่พอใจ	**จำนวนตัวอย่าง = 20**		**จำนวนตัวอย่าง = 22**		**จำนวนตัวอย่าง = 49**	
1. ได้ใช้น้ำ	10	50.0	13	59.1	40	81.6
2. ได้รับการส่งเสริมอาชีพ	1	5.0	-	-	-	-
3. ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	-	-	4	18.2	1	2.0
4. ได้ใช้น้ำ+ได้รับการส่งเสริมอาชีพ	5	25.0	3	13.6	6	12.2
5. ได้ใช้น้ำ+ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	3	15.0	-	-	1	2.0
7. ได้ใช้น้ำ+ได้รับการส่งเสริมอาชีพ+ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต	1	5.0	2	9.1	1	2.0

ตาราง 39 การรับทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การรับทราบ	กลุ่มที่ 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่มที่ 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่มที่ 3 (จำนวนตัวอย่าง = 65)	
	จำนวน	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
- ไม่ทราบ	10	40.0	13	50.0	48	73.8
- ทราบ	15	60.0	13	50.0	17	26.2
ไม่สนใจทำ	5	33.3	3	23.1	10	58.8
สนใจทำ	6	40.0	8	61.5	6	35.2
ทำอยู่	**4**	**26.7**	**2**	**15.4**	**1**	**5.8**
- ทำได้อย่างสมบูรณ์	3	20	1	7.7	1	5.9
- ทำได้บางส่วน	1	6.6	1	7.7	0	-

	จำนวน	**ร้อยละ**	**ตัวอย่าง = 116**
รวมจำนวนผู้ทำทฤษฎีใหม่ทั้งหมด	7	6.0	
- ทำได้อย่างสมบูรณ์	5	4.3	
- ทำได้บางส่วน	2	1.7	

ตาราง 40 ความเข้าใจในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม

ความเข้าใจ	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เข้าใจ	10	40.0	13	50.0	48	73.8
- เข้าใจ	15	60.0	13	50.0	17	26.2
เรื่องที่เข้าใจ	**จำนวนตัวอย่าง = 15**		**จำนวนตัวอย่าง = 13**		**จำนวนตัวอย่าง = 17**	
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว	-	-	-	-	1	5.9
- มีสระน้ำประจำไร่นา/แหล่งน้ำ	2	13.3	-	-	-	-
- ปลูกพืชผสมผสาน	-	-	-	-	1	5.9
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา	1	6.7	-	-	1	5.9
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+ปลูกพืชผสมผสาน	-	-	1	7.7	-	-
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ ปลูกพืชผสมผสาน	1	6.7	-	-	3	17.6
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน	-	-	1	7.7	-	-
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+ปลูกพืชผสมผสาน+ มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน	-	-	-	-	1	5.9
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ เลี้ยงสัตว์	1	6.7	-	-	-	-
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ ปลูกพืชผสมผสาน+เลี้ยงสัตว์	6	40.0	-	-	1	5.9
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ ปลูกพืชผสมผสาน+มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน	-	-	1	7.7	2	11.8
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ เลี้ยงสัตว์+มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน	-	-	-	-	1	5.9
-มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+ปลูกพืชผสมผสาน+ เลี้ยงสัตว์+มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน	-	-	-	-	1	5.9
- มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าว+มีสระน้ำประจำไร่นา+ ปลูกพืชผสมผสาน+เลี้ยงสัตว์+มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน	4	26.7	10	76.9	5	29.4

ตาราง 41 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ของจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าใจทฤษฎีใหม่ จำแนกตามกลุ่ม

การแหล่งความรู้	กลุ่ม 1 (จำนวนตัวอย่าง =15)		กลุ่ม 2 (จำนวนตัวอย่าง =13)		กลุ่ม 3 (จำนวนตัวอย่าง =17)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เอกสารเผยแพร่	-	-	-	-	3	17.6
2. โทรทัศน์	2	13.3	4	30.8	4	23.5
3. ผู้นำชุมชน	1	6.7	-	-	-	-
4. เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ	2	13.3	1	7.7	5	29.4
5. เอกสารเผยแพร่+โทรทัศน์	2	13.3	5	38.5	2	11.8
6. โทรทัศน์+เพื่อนบ้าน	1	6.7	-	-	-	-
7. โทรทัศน์+ผู้นำชุมชน	1	6.7	-	-	-	-
8. โทรทัศน์+เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ	1	6.7	1	7.7	-	-
9. โทรทัศน์+การประชุม/อบรม	1	6.7	-	-	-	-
10. เพื่อนบ้าน+ผู้นำชุมชน	-	-	-	-	1	5.9
11. ผู้นำชุมชน+เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ	1	6.7	-	-	-	-
12. เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ+การประชุม/อบรม	1	6.7	-	-	1	5.9
13. เพื่อนบ้าน+ผู้นำชุมชน+เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ	-	-	1	7.7	-	-
14. เอกสารเผยแพร่+โทรทัศน์+เพื่อนบ้าน+ผู้นำชุมชน	-	-	1	7.7	-	-
15. เอกสารเผยแพร่+โทรทัศน์+ผู้นำชุมชน+เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ	1	6.7	-	-	1	5.9

ตาราง 42 การมีเจ้าหน้าที่เข้ามาชี้แจงเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การเข้ามาของเจ้าหน้าที่	กลุ่ม 1 (จำนวนตัวอย่าง=25)		กลุ่ม 2 (จำนวนตัวอย่าง=26)		กลุ่ม 3 (จำนวนตัวอย่าง=65)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- มี	13	52.0	7	26.9	10	15.4
- ไม่มี	11	44.0	16	61.5	53	81.85
- ไม่ระบุ	1	4.0	3	11.5	2	3.1

ตาราง 43 เหตุผลการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม

การเข้าร่วมโครงการ	กลุ่ม 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่ม 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่ม 3 (จำนวนตัวอย่าง = 65)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ได้เข้าร่วม	-	-	-	-	-	-
- เข้าร่วม	25	100.0	26	100.0	-	-
เพราะ	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 0	
- อยากได้สระน้ำ	13	52.0	16	61.5	-	-
- อยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่	1	4.0	1	3.8	-	-
- อยากได้สระน้ำ+อยากได้ปัจจัยการผลิต	5	20.0	2	7.7	-	-
-อยากได้สระน้ำ+อยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3	12.0	1	3.8	-	-
- อยากได้สระน้ำ+อยากได้ปัจจัยการผลิต อยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่	3	12.0	5	19.2	-	-
- อยากได้สระน้ำ+อยากได้ปัจจัยการผลิต อยากทำเกษตรทฤษฎีใหม่+อยากทำนาปรัง	-	-	1	3.8	-	-

ตาราง 44 วิธีการเข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

จำนวนตัวอย่าง = 25 จำนวนตัวอย่าง = 26

การเข้าร่วมโครงการฯ	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน	6	24.0	8	30.8
2. ได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน	10	40.0	9	34.6
3. สนใจและสมัครด้วยตนเอง	2	8.0	7	26.9
4. อื่น ๆ	1	4.0	-	-
5. ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน+ผู้นำชุมชน	2	8.0	2	7.7
6. ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน+สนใจและสมัครด้วยตนเอง	1	4.0	-	-
7. ได้รับการชักชวนจากผู้นำชุมชน+สนใจและสมัครด้วยตนเอง	3	12.0	-	-

ตาราง 45 การเข้ารับการอบรม/ดูงานโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จำแนกตามกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
การใช้ประโยชน์	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- เคย	14	56.0	4	15.4	2	3.1
- ไม่เคย	11	44.0	22	84.6	63	96.9
กรณีไม่เคย ต้องการไปดูงาน	จำนวนตัวอย่าง = 11		จำนวนตัวอย่าง = 22		จำนวนตัวอย่าง = 63	
- ต้องการ	6	54.5	9	40.9	16	25.4
- ไม่ต้องการ	5	45.5	13	59.1	47	74.6

ตาราง 46 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในอนาคต (ถ้าได้รับน้ำจากระบบส่งน้ำของโครงการฯ เมื่อก่อสร้างเสร็จ) ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่ม 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่ม 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่ม 3 (จำนวนตัวอย่าง = 65)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ทำ	14	56.0	16	61.5	22	33.8
- ทำอยู่แล้ว และจะทำต่อไป	3	12.0	2	7.7	1	1.5
- ไม่ทำ	8	32.0	7	26.9	37	56.9
- ไม่ระบุ	-	-	1	3.8	5	7.7

ตาราง 47 การสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมของบุตร-หลาน ของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม	กลุ่ม 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่ม 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่ม 3 (จำนวนตัวอย่าง = 65)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มี	8	32.0	8	30.8	19	29.2
- มี	12	48.0	11	42.3	30	46.2
- ไม่แน่ใจ	5	20.0	7	26.9	16	24.6

ตาราง 48 แหล่งที่มาของรายได้สุทธิในครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ในปี 2551 จำแนกตามกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
รายได้สุทธิ (บาท)	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. รายได้สุทธิการเพาะปลูก	22	88.0	25	96.2	62	95.4
เฉลี่ย (บาท)	63,477.27		79,960.00		132,113.10	
รายได้สุทธิการเพาะปลูกเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 91,850.13 บาท						
2 รายได้สุทธิการเลี้ยงสัตว์	1	4.0	3	11.5	-	-
เฉลี่ย (บาท)	5,000.00		24,000.00		-	
รายได้สุทธิจากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ยของครัวเรือนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 14,500 บาท						
3. รายได้สุทธิการเลี้ยงสัตว์น้ำ	2	8.0	-	-	-	-
เฉลี่ย (บาท)	15,000.00		-		-	
4. รายได้สุทธิการค้าขาย	3	12.0	4	15.4	1	1.5
เฉลี่ย (บาท)	34,000.00		45,600.00		22,200.00	
รายได้สุทธิการค้าขายเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 33,933.33 บาท						
5. รายได้สุทธิการรับจ้าง	4	16.0	10	38.5	18	27.7
เฉลี่ย (บาท)	6,900.00		104,250.00		24,194.00	
รายได้สุทธิการรับจ้างเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 45,114.66 บาท						
6. รายได้สุทธิการทำงานโรงงาน	1	4.0	3	11.5	5	7.7
เฉลี่ย (บาท)	112,000.00		61,666.67		56,560.00	
รายได้สุทธิการทำงานโรงงานเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 76,742.22 บาท						
7. รายได้สุทธิการรับราชการ	5	20.0	2	7.7	3	4.6
เฉลี่ย (บาท)	205,200.00		36,000.00		105,333.30	
รายได้สุทธิการรับราชการเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 115,511.1 บาท						
8. รายได้สุทธิบุตรหลานส่งมาให้	8	32.0	3	11.5	10	15.4
เฉลี่ย (บาท)	41,857.14		27,000.00		21,000.00	
รายได้สุทธิบุตรหลานส่งมาให้เฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 29,952.38 บาท						
9. รายได้สุทธิค่าเช่า	6	24.0	2	7.7	4	6.2
เฉลี่ย (บาท)	26,633.33		22,250.00		33,250.00	
รายได้สุทธิค่าเช่าเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 27,377.77 บาท						

ตาราง 48 (ต่อ)

รายได้ (บาท)	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
10. รายได้สุทธิการจำหน่ายพันธุ์ไม้	3	12.0	-	-	-	-
เฉลี่ย (บาท)	1,233.33		-		-	
11. รายได้สุทธิอื่น ๆ เช่น เงินสงเคราะห์ ธุรกิจส่วนตัว	7	28.0	3	11.5	8	12.3
เฉลี่ย (บาท)	17,000.00		168,466.70		14,750.00	
รายได้สุทธิอื่น ๆ เช่น เงินสงเคราะห์ ธุรกิจส่วนตัวเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 66,738.90 บาท						
รายได้เฉลี่ยรวม (บาท)	129,624.00		162,669.20		147,670.80	
รายได้เฉลี่ยรวมทั้งหมด 146,654.66 บาท						

<u>หมายเหตุ</u> รายได้ในครัวเรือนมีมากกว่า 1 อาชีพ

ตาราง 49 รายจ่ายการลงทุนในการประกอบอาชีพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ ในปี 2551 จำนวนตามกลุ่ม

	จำนวนตัวอย่าง = 25		จำนวนตัวอย่าง = 26		จำนวนตัวอย่าง = 65	
รายจ่าย	**กลุ่ม 1**		**กลุ่ม 2**		**กลุ่ม 3**	
	จำนวน	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. รายจ่ายสุทธิการลงทุนในภาคเกษตร	22	88.0	25	96.2	62	95.4
เฉลี่ย (บาท)	55,122.73		32,990.91		77,273.77	
รายจ่ายจากการลงทุนในภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 55,129.11 บาท						
2. รายจ่ายสุทธิการลงทุนนอกภาคเกษตร	3	12.0	4	11.5	1	1.5
เฉลี่ย (บาท)	160,000		120,000		114,800	
รายจ่ายจากการลงทุนนอกภาคเกษตรเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 131,600 บาท						
3. รายจ่ายอื่น ๆ	1	4.0	1	3.8	2	3.1
เฉลี่ย (บาท)	36,000		50,000		102,500	
รายจ่ายอื่นๆ เฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 62,833.33 บาท						
รายจ่ายเฉลี่ยรวม (บาท)	251,122.73		202,990.91		294,573.77	
รวมรายจ่ายเฉลี่ยทั้งหมด 249,562.47 บาท						

หมายเหตุ: รายจ่ายในครัวเรือนมีได้มากกว่า 1 อย่าง

ตาราง 50 หนี้สินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ในปี 2551

จำนวนตัวอย่าง =116

หนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
1. **ไม่มีหนี้สิน**	21	18.1
2. **มีหนี้สิน**	95	81.9
ช่วงของหนี้สิน	**จำนวนตัวอย่าง** = 95	
- น้อยกว่า 30,000 บาท	21	22.1
- 30,001-60,000 บาท	18	18.9
- 60,001-90,000 บาท	6	6.3
- 90,001-120,000 บาท	13	13.7
- 120,0001-150,000 บาท	5	5.3
- มากกว่า150,000 บาทขึ้นไป	32	33.7
แหล่งที่มาของเงินกู้	**จำนวนตัวอย่าง** = 95	
- บิดา/มารดา/ญาติพี่น้อง	1	1.1
- ธนาคาร/สถาบันการเงิน	1	1.1
- กองทุนหมู่บ้าน	8	8.4
- สหกรณ์การเกษตร	8	8.4
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	50	52.6
- นายทุน	5	5.3
- อื่น ๆ เช่น ที่ทำงาน	2	2.1
- ธนาคาร/สถาบันการเงิน+ธกส.	1	1.1
- กองทุนหมู่บ้าน+สหกรร์การเกษตร	4	4.2
- กองทุนหมู่บ้าน+ธกส.	5	5.3
- กองทุนหมู่บ้าน+นายทุน	1	1.1
- สหกรณ์การเกษตร+นายทุน	2	2.1
- สหกรณ์การเกษตร+อื่น ๆ	1	1.1
- บิดา/มารดา/ญาติพี่น้อง+กองทุนหมู่บ้าน+เพื่อนบ้าน	1	1.1
- บิดา/มารดา/ญาติพี่น้อง+สหกรณ์การเกษตร+นายทุน	1	1.1
- กองทุนหมู่บ้าน+สหกรณ์การเกษตร+นายทุน	2	2.1
- กองทุนหมู่บ้าน+ธกส.+เพื่อนบ้าน	1	0.6
- บิดา/มารดา/ญาติพี่น้อง+กองทุนหมู่บ้าน+เพื่อนบ้าน+นายทุน	1	0.6
หนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 141,162.30 **บาท**		

ตาราง 50 (ต่อ)

หนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของการกู้	**จำนวนตัวอย่าง = 95**	
- ลงทุนในภาคการเกษตร	52	54.7
- ลงทุนนอกภาคการเกษตร	2	2.1
- ก่อสร้าง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	1	1.1
- ซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น รถยนต์ ที่ดิน ทองคำ	3	3.1
- เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	1	1.1
- ลงทุนในภาคการเกษตร+ลงทุนนอกภาคการเกษตร	2	2.1
- ลงทุนในภาคการเกษตร+ลงทุนค้าขาย	1	1.1
- ลงทุนในภาคการเกษตร+เพื่อการศึกษาบุตรหลาน	5	5.2
- ลงทุนในภาคการเกษตร+เพื่อการรักษาพยาบาล	2	2.1
- ลงทุนในภาคการเกษตร+ซื้อทรัพย์สินที่จำเป็น	7	7.3
- ลงทุนในภาคการเกษตร+เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	14	14.7
- เพื่อการศึกษาบุตรหลาน+เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	1	1.1
- เพื่อการรักษาพยาบาล+เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	1	1.1
- ลงทุนในภาคการเกษตร+ลงทุนนอกภาคการเกษตร+ลงทุนค้าขาย	1	1.1
- ลงทุนในภาคการเกษตร+ก่อสร้าง/ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	1	1.1
- ลงทุนนอกภาคการเกษตร+เพื่อการศึกษาบุตรหลาน+ ซื้อทรัพย์สินที่จำเป็น+เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	1	1.1

ตาราง 51 หนี้สินของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ในปี 2551 จำแนกตามกลุ่ม

จำนวนตัวอย่าง = 95

หนี้สิน	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หนี้สินของครัวเรือน	21	84.0	23	88.5	51	78.5
เฉลี่ย (บาท)	105,285.70		132,652.20		185,549.00	
หนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด 141,162.30 บาท						
จำนวนครัวเรือน	21		23		51	

ตาราง 52 ความพอเพียงของรายได้ จำแนกตามกลุ่ม

จำนวนตัวอย่าง = 25 จำนวนตัวอย่าง = 26 จำนวนตัวอย่าง 65

ความพอเพียงของรายได้	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เพียงพอ	8	32.0	13	50.0	13	20.0
2. พอดี	4	16.0	7	26.9	34	52.3
3. เหลือเก็บ	13	52.0	6	23.1	18	27.7

ตาราง 53 สถานภาพทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

สถานภาพทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. **ไม่มี**	60	51.7
2. **มี**	56	48.3
โดย	**จำนวนตัวอย่าง = 56**	
- ผู้นำท้องถิ่น	6	10.0
- กรรมการหมู่บ้าน	5	8.3
- กลุ่มออมทรัพย์	12	20.0
- กลุ่มสตรี	9	15.0
- อสม.	3	5.0
- ผู้นำท้องถิ่น+กรรมการหมู่บ้าน	1	1.7
- กรรมการหมู่บ้าน+กลุ่มออมทรัพย์	6	10.0
- กรรมการหมู่บ้าน+กลุ่มสตรี	1	1.7
- กลุ่มออมทรัพย์+กลุ่มสตรีและแม่บ้าน	9	15.0
- ผู้นำท้องถิ่น+กรรมการหมู่บ้าน+กลุ่มออมทรัพย์	1	1.7
- กรรมการหมู่บ้าน+กลุ่มออมทรัพย์+กลุ่มสตรี	3	5.0

ตาราง 54 การเป็นสมาชิกกลุ่มด้านอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

สมาชิกลุ่มอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เป็น	80	69.0
2. เป็น	36	31.0
อาชีพ	**จำนวนตัวอย่าง = 36**	
- กลุ่มทำนา	10	25.6
- กลุ่มชาวไร่อ้อย	3	7.7
- กลุ่มแม่บ้าน	7	17.9
- กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	4	10.3
- กลุ่มทำปุ๋ย	2	5.1
- อื่น ๆ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเลี้ยงปลาดุก	4	10.3
- กลุ่มทำนา+กลุ่มชาวไร่อ้อย	1	2.6
- กลุ่มทำนา+สหกรณ์การเกษตร	3	7.7
- กลุ่มชาวไร่อ้อย+กลุ่มปลูกมันสำปะหลัง	1	2.6
- กลุ่มแม่บ้าน+สหกรณ์การเกษตร	1	2.6

ตาราง 55 การร่วมกิจกรรมการลงแขกของสมาชิกในครัวเรือนของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

การลงแขก	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่มี	67	57.8
2. มี	49	42.2
กิจกรรม	**จำนวนตัวอย่าง = 49**	
- ทำนา	41	83.7
- ทำไร่	7	14.3
- ทำนา+ทำไร่	1	2.0

ตาราง 56 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามัคคีระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

ความสามัคคี	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มี	10	8.6
- ไม่แน่ใจ	95	81.9
- ดี	11	9.5

ตาราง 57 ขอรับคำปรึกษา เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตัวเองหรือครอบครัวของผู้ให้สัมภาษณ์ เรียงลำดับความสำคัญ

จำนวนตัวอย่าง = 113

การขอรับคำปรึกษา	จำนวน	ร้อยละ
- ผู้นำชุมชน	34	30.1
- ตัวเอง	34	30.1
- ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	26	23.0
- บิดา-มารดา	10	8.8
- เจ้าหน้าที่โครงการฯ	7	6.2
- พระ/เจ้าอาวาส	1	0.9
- ครู/อาจารย์	1	0.9

หมายเหตุ ครัวเรือนที่ตอบเรื่องการรับคำปรึกษา จำนวน 113 ครัวเรือน

ตาราง 58 แหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค

จำนวนตัวอย่าง =116

แหล่งน้ำ	จำนวน	ร้อยละ
- น้ำฝน	17	14.7
- ประปาหมู่บ้าน	2	1.7
- บ่อบาดาล	1	0.9
- ซื้อน้ำดื่ม	2	1.7
- น้ำฝน+ประปาหมู่บ้าน	81	69.8
- น้ำฝน+บ่อบาดาล	1	0.9
- น้ำฝน+ซื้อน้ำดื่ม	2	1.7
- น้ำฝน+สระเก็บน้ำ	1	0.9
- ประปาหมู่บ้าน+บ่อน้ำประจำบ้าน	1	0.9
- น้ำฝน+ประปาหมู่บ้าน+บ่อบาดาล	4	3.4
- น้ำฝน+ประปาหมู่บ้าน+น้ำจากอ่างฯ ห้วยใหญ่	2	1.7
- ประปาหมู่บ้าน+บ่อบาดาล+ซื้อน้ำดื่ม	1	0.9
- น้ำฝน+ประปาหมู่บ้าน+บ่อน้ำประจำบ้าน+บ่อบาดาล	1	0.9

ตาราง 59 ปัญหาของน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค

จำนวนตัวอย่าง = 116

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1. **ไม่มี**	93	80.2
2. **มี**	23	19.8
ปัญหาที่พบ	**จำนวนตัวอย่าง = 23**	
- มีกลิ่น	2	8.7
- มีตะกอน	12	52.2
- ขาดน้ำบางช่วง	4	17.4
- อื่น ๆ เช่น เป็นสนิม หินปูน น้ำไม่ค่อยไหล เป็นต้น	5	21.7

ตาราง 60 สถานที่ไปรับการรักษาพยาบาล

จำนวนตัวอย่าง = 116

การรักษา	จำนวน	ร้อยละ
- ซื้อยากินเอง	1	0.9
- สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน	7	6.0
- โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด	71	61.2
- คลินิกในตัวเมือง	2	1.7
- โรงพยาบาลในกรุงเทพฯ	1	0.9
- ซื้อยากินเอง+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด	7	6.0
- ซื้อยากินเอง+คลินิกในตัวเมือง	1	0.9
- สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด	7	6.0
- สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน+คลินิกในตัวเมือง	1	0.9
- โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด+คลินิกในตัวเมือง	3	2.6
- ซื้อยากินเอง+สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด	8	6.9
- ซื้อยากินเอง+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด+คลินิกในตัวเมือง	2	1.7
- ซื้อยากินเอง+คลินิกในตัวเมือง+โรงพยาบาลเอกชน	1	0.9
- ซื้อยากินเอง+สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด+คลินิกในตัวเมือง	2	1.7
- สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด+คลินิกในตัวเมือง+โรงพยาบาลเอกชน	1	0.9
- ซื้อยากินเอง+สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน+โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัดคลินิกในตัวเมือง+โรงพยาบาลเอกชน	1	0.9

ตาราง 61 ประกันสุขภาพของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 116

การประกันสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
- กองทุนประกันสังคม	3	2.6
- บริษัทประกันชีวิต	2	1.7
- บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท	84	72.4
- บัตรทอง	8	6.9
- สิทธิข้าราชการ	4	3.4
- อื่น ๆ เช่น บัตรผู้สูงอายุ	6	5.2
- บริษัทประกันชีวิต+บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท	5	4.3
- บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท+บัตรทอง	3	2.6
- กองทุนประกันสังคม+บริษัทประกันชีวิต	1	0.9

ตาราง 62 ปัญหาในการประกอบอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามกลุ่ม

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่	กลุ่มที่ 1 (จำนวนตัวอย่าง = 25)		กลุ่มที่ 2 (จำนวนตัวอย่าง = 26)		กลุ่มที่ 3 (จำนวนตัวอย่าง = 65)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่ประสบปัญหา	4	16.0	4	15.4	19	29.2	27	23.3
2. ประสบปัญหา	21	84.0	22	84.6	46	70.8	89	76.7
ปัญหาที่พบ คือ	จำนวนตัวอย่าง= 21		จำนวนตัวอย่าง = 22		จำนวนตัวอย่าง = 46			
- ขาดน้ำ	6	28.6	6	27.3	10	21.7	22	19.0
- ขาดเงินทุน	2	9.5	3	13.6	10	21.7	15	12.9
- ขาดแรงงาน	2	9.5	3	13.6	5	10.9	10	8.6
- ปัจจัยการผลิต	2	9.5	1	4.5	3	6.5	6	5.2
- ขาดความรู้ทางวิชาการ	1	4.8	1	4.5	5	10.9	7	6.0
- ปัญหาการตลาด (ราคาผลิต)	5	23.8	5	22.7	5	10.9	15	12.9
- ขาดน้ำ+ขาดเงินทุน	1	4.8	-	-	3	6.5	4	3.4
- ขาดเงินทุน+ขาดแรงงาน	1	4.8	-	-	4	8.7	5	4.3
- อื่นๆ เช่น ดินไม่ดี ปุ๋ยราคาแพง ศัตรูพืช พันธุ์ข้าว เป็นต้น	1	4.8	3	13.6	1	2.2	5	4.3
รวมที่ประสบปัญหา	21	100.0	22	100.0	46	100.0	89	76.7

ตาราง 63 แนวทางแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด จำแนกตามกลุ่ม

แนวทางแก้ปัญหา	จำนวนคำตอบ	กลุ่ม 1 (จำนวนตัวอย่าง=21)		กลุ่ม 2 (จำนวนตัวอย่าง=22)		กลุ่ม 3 (จำนวนตัวอย่าง=46)	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่แก้ปัญหา	42	8	38.1	10	45.5	24	52.2
- แก้ปัญหา	47	13	61.9	12	54.5	22	47.8
แก้ปัญหาโดย							
1. มีรวมกลุ่มสมาชิกเพื่อการต่อรองเรื่องราคาผลผลิต	9	4	30.8	2	16.7	3	13.6
2. กู้เงินจากสถาบันการเงินที่ดอกเบี้ยต่ำ ได้แก่ ธกส. สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ	17	2	15.4	6	50.0	9	40.9
3. ปรึกษาส่วนราชการหรือผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา	6	2	15.4	2	16.7	3	13.6
4. การใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของส่วนราชการ และให้มี	3	2	15.4	-	-	2	9.1
5. การรวมกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง	1	1	7.7	-	-		
6. ใช้น้ำจากสระที่มีในพื้นที่	2	1	7.7	-	-	1	4.5
7. ประสานเจ้าหน้าที่ชลประทานให้ปล่อยน้ำเพิ่ม	5	2	15.4	1	8.3	2	9.1
8. ประสานหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อบริหารการจัดสรรน้ำ	4	1	7.7	1	8.3	2	9.1

ตาราง 64 ความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาในเขตพื้นที่โครงการฯ ของผู้ให้สัมภาษณ์

จำนวนตัวอย่าง = 25 จำนวนตัวอย่าง = 26 จำนวนตัวอย่าง = 65

แนวทางแก้ปัญหา	จำนวน	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3	
	คำตอบ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่แสดงความคิดเห็น	50	11	44.0	6	23.1	33	50.8
- แสดงความคิดเห็น	66	14	56.0	20	76.9	32	49.2
โดยแสดงความคิดเห็น ดังนี้							
1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการ รวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเสริมรายได้ ในชุมชน (เช่น กลุ่มทอผ้า , กลุ่มไข่เค็ม เป็นต้น)	10	3	21.4	2	10.0	5	15.6
2. ส่วนราชการควรเข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทางการเกษตรและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	5	1	7.1	-	-	4	12.5
3. ควรส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธี	3	2	14.3	1	5.0	-	-
4. ควรสนับสนุนระบบส่งน้ำเข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตรโดยตรงทุกหมู่บ้าน	26	3	21.4	10	50.0	13	40.6
5. ควรมีการติดตามและจัดสรรการใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างต่อเนื่อง	7	2	14.3	2	10.0	3	9.4
6. ควรมีการขุดลอกและปรับปรุงลำน้ำธรรมชาติในพื้นที่การเกษตร	11	2	14.3	4	20.0	5	15.6
7. ควรมีถนนและไฟฟ้าให้เข้าถึงพื้นที่ทำการเกษตร	4	1	7.1	1	5	2	6.25

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่(วังแขม)

บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม

ที่ตั้งหัวงานโครงการในแผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 ของกรมแผนที่ทหาร
อยู่ที่พิกัด 47 PQS 022-872 ระวาง 5139 I SERIES L7017 อยู่ในท้องที่
ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

ระบบการส่งน้ำของโครงการห้วยใหญ่วังแขม

ความก้าวหน้าในการก่อสร้างระบบส่งน้ำของโครงการห้วยใหญ่วังแขม คาดว่าจะแล้วเสร็จปี 2553

สระเก็บน้ำประจำไร่นา โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

บริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ (วังแขม)

ขุดเมื่อปี 2545 จำนวน 31 สระ และปี 2547 จำนวน 30 สระ

สระเก็บน้ำประจำไร่นาของนายเจียม สร้อยพูล ซึ่งเข้าโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ เมื่อปี 2545

ปัจจุบันบริเวณรอบขอบสระปลูกไม้ผล เช่น กล้วย มะม่วง เป็นต้น

พื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของนายเจียม สร้อยพูล

สระเก็บจ้ำประจำไร่นาของนางทองแดง โพธิ์เอี่ยม ซึ่งเข้าโครงการฯ เมื่อปี 2547

พื้นที่ทำนาของนางทองแดง โพธิ์เอี่ยม

กลุ่มผ้าทอมือตำบลมหาโพธิ์

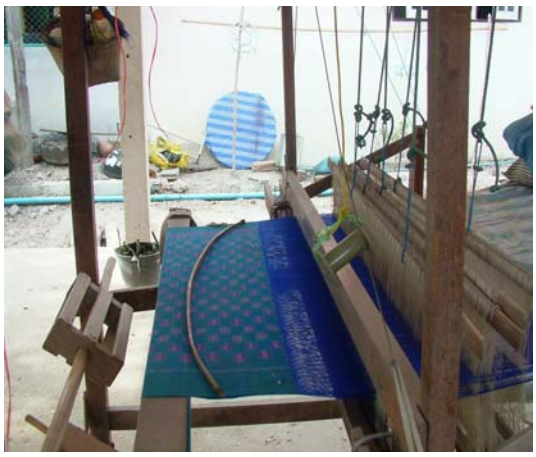

ผ้าทอมือ-มัดหมี่ ลวดลายต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากฝีมือชาวบ้านตำบลมหาโพธิ์ เป็นสินค้า OTOP ✯✯✯ ของจังหวัดลพบุรี คุณชูทิพย์ ภู่เมือง ประธานกลุ่มผ้าทอมือ หมู่ที่ 1 และหมู่ 2 ต.มหาโพธิ์ อ.สระโบสถ์ จ.ลพบุรี

ชุมชนแก้วมรกต หมู่ที่ 1 ต.สระโบสถ์ ทำปุ๋ยหมักชีวภาพอัดเม็ดไว้ใช้เอง ในกลุ่มและขายให้ผู้ที่ต้องการในราคากันเอง โดยขณะนี้ในหมู่ 7 หมู่ 10 และ หมู่ 12 ตำบลสระโบสถ์กำลังดำเนินการทำปุ๋ยหมักเพิ่มขึ้นอีก

แผนที่แสดงที่ตั้งของกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม

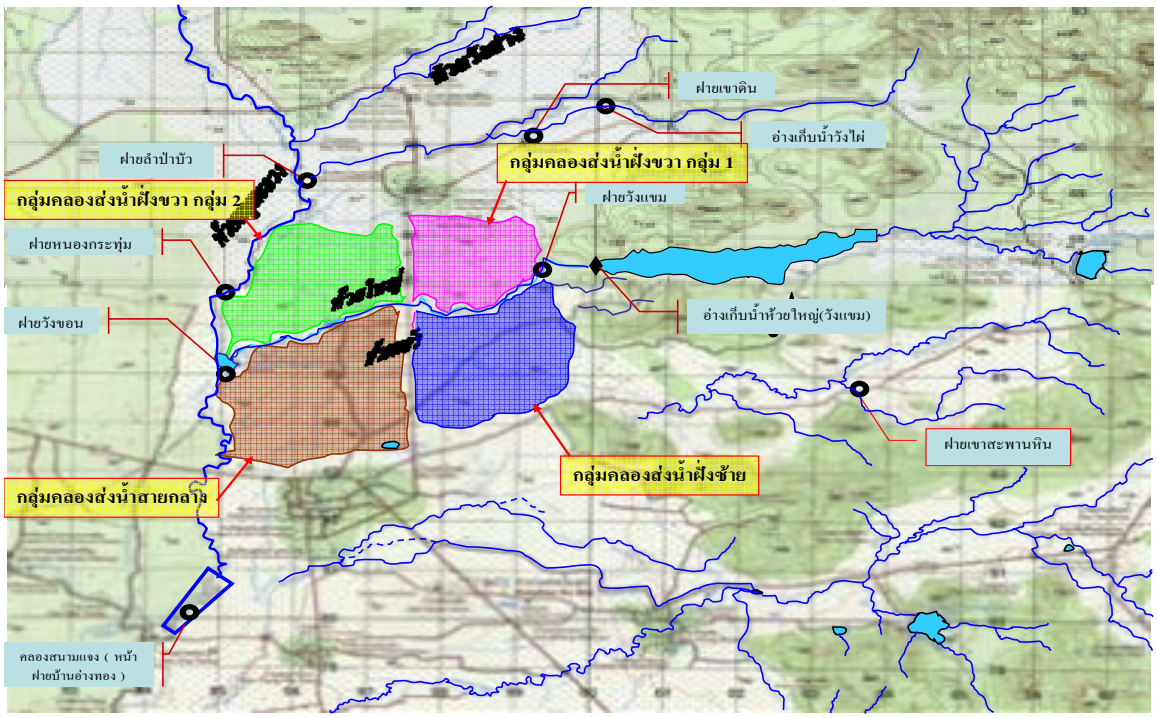

กลุ่มผู้ใช้น้ำบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม
ทำกิจกรรมร่วมกัน

บริเวณถนนทางเข้าบ้านหมู่ 1 ตำบลสระโบสถ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

พื้นที่บริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลมหาโพธิ์ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

งานสัมมนาเชิงปฏิบัติการโครงการห้วยใหญ่วังแขม
ในวันพุธที่ 2 กันยายน 2552

ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี (นายจารุพงศ์ พลเดช) กล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม ณ โรงแรมลพบุรีอินน์ รีสอร์ท จังหวัดลพบุรี วันพุธที่ 2 กันยายน 2552

บรรยากาศการแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินงานในระยะต่อไป

ผู้ร่วมประชุมกลุ่มต่าง ๆ นำเสนอประเด็นปัญหา และแนวทางแก้ไข
เพื่อให้ได้โครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินงานต่อไป

แนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯในระยะต่อไป

การดำเนินงานโครงการฯ ได้สำเร็จแล้วในระดับหนึ่งโดยราษฎรได้ใช้น้ำที่ปล่อยผ่านฝายวังแขมไปตามแนวเหมืองหรือแนวคลองธรรมชาติฝั่งซ้าย-ขวาแล้ว ถ้าระบบส่งน้ำเสร็จเรียบร้อยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดประชุมวางแผนงานร่วมกัน รวมทั้งการจัดทำแผน การปฏิบัติงานในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขมให้ชัดเจน โดยเฉพาะการส่งเสริมและขยายผลในการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร และการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่จะสามารถพัฒนาโครงการฯได้อย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืน

อนึ่ง เพื่อให้เกิดการนำผลประเมินทางวิชาการไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน กปร. จึงเป็นแกนกลางในการประสานกับจังหวัดจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2552 เพื่อยกร่างจัดทำแผนพัฒนาอาชีพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในระดับพื้นที่ ได้เชิญคณะทำงานติดตามประเมินผล และจัดทำแผนพัฒนาอาชีพโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด และระดับอำเภอของจังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักชลประทานที่ 10 สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานประมงจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดและอำเภอ ฯลฯ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนตลอดจนประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ รวมจำนวนทั้งสิ้น 75 คน

การประชุมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบผลการประเมินผลโครงการฯ และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการบริหารที่ส่งผลถึงประชาชน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวคิดในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดการขับเคลื่อนขยายผลการพัฒนาโครงการฯ อย่างมีระบบสอดคล้องกับความต้องการของราษฎรอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผลจากการประชุมดังกล่าวจังหวัดลพบุรี จะได้นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาอาชีพโครงการห้วยใหญ่วังแขมฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงต่อความต้องการของราษฎรต่อไป

แบบสอบถาม
การประเมินผลโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม)
อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี

☐ **<u>กลุ่ม 1</u>** เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ + ได้รับการขุดสระ ปี 2545 + ปัจจัยการผลิต

☐ **<u>กลุ่ม 2</u>** เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ + ได้รับการขุดสระ ปี 2547

☐ **<u>กลุ่ม 3</u>** เกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ ไม่มีสระน้ำ แต่ได้รับประโยชน์จากโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม)

ผู้รับการสัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว) ……นามสกุล……..

บ้านเลขที่ ……ชื่อบ้าน……หมู่ที่……..……...

ตำบล……..อำเภอ……..จังหวัด…….

หมายเลขโทรศัพท์ .....

ผู้สัมภาษณ์……วันที่สัมภาษณ์……/เมษายน /2552

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2. อายุ ..... ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ

☐ 2. ประถมศึกษา 4/6

☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ 5. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

☐ 6. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

☐ 7. อนุปริญญา

☐ 8. ปริญญาตรี

☐ 9. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ครัวเรือนของท่านอยู่ที่นี่มาตั้งแต่ดั้งเดิม หรือย้ายมาจากที่อื่น ตั้งแต่เมื่อใด ย้ายเพราะเหตุใด

☐ 1. อยู่ที่นี่มาตั้งแต่ดั้งเดิม (ต้องอยู่ก่อนปี 2540)

☐ 2. ย้ายมาจากหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....เมื่อปี พ.ศ.....เพราะ.....

5. จำนวน<u>สมาชิกในครัวเรือน</u>ที่อยู่จริง (รวมตัวผู้รับการสัมภาษณ์) ..... คน

แบ่งเป็น ชาย ..... คน หญิง ..... คน

6. จำแนกจำนวนสมาชิกตามอายุ

จำนวนสมาชิกอายุไม่เกิน 13 ปี	จำนวน ..... คน
จำนวนสมาชิกวัยแรงงาน (อายุตั้งแต่ 13-60 ปี)	จำนวน ..... คน
จำนวนสมาชิกอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	จำนวน ..... คน

7. จำแนกจำนวนสมาชิกตามสถานภาพการทำงาน

จำนวนสมาชิก**ใน**ภาคเกษตร	จำนวน ..... คน
จำนวนสมาชิก**นอก**ภาคเกษตร	จำนวน ..... คน
จำนวนสมาชิกในและนอกภาคเกษตร	จำนวน ..... คน
จำนวนสมาชิกที่ว่างงาน **(เด็ก นร. ชรา พิการ)**	จำนวน ..... คน

8. อาชีพหลักของครัวเรือนในปัจจุบัน (พิจารณาจากหัวหน้าครัวเรือนเป็นหลัก)

- ☐ 1. ทำนา
- ☐ 2. ทำไร่
- ☐ 3. ทำสวนไม้ผล
- ☐ 4. ปลูกผัก
- ☐ 5. ค้าขาย
- ☐ 6. รับจ้าง
- ☐ 7. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ 8. พนักงานร้านค้า/บริษัท/โรงงาน
- ☐ 9. หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน
- ☐ 10. เกษตรทฤษฎีใหม่
- ☐ 11. อื่นๆ ระบุ.....

9. อาชีพรองของครัวเรือน

- ☐ 1. ทำนา
- ☐ 2. ทำไร่
- ☐ 3. ทำสวนไม้ผล
- ☐ 4. ปลูกผัก
- ☐ 5. ค้าขาย
- ☐ 6. รับจ้าง
- ☐ 7. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ 8. พนักงานร้านค้า/บริษัท/โรงงาน
- ☐ 9. หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน
- ☐ 10. เกษตรทฤษฎีใหม่
- ☐ 11. อื่นๆ ระบุ.....
- ☐ 12. ไม่มีอาชีพรอง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการถือครองที่ดินและใช้ประโยชน์จากที่ดิน

10. การถือครองที่ดิน

1. ปัจจุบันครัวเรือนท่านมีที่ดิน**ทั้งหมด** รวม ..... แปลง ..... ไร่ ..... งาน .....ตรว.
   เป็นที่ดินอยู่ในเขตโครงการฯ **รวม ..... แปลง ..... ไร่ ..... งาน ..... ตรว.**
2. ลักษณะการถือครองที่ดิน **(เฉพาะแปลงในเขตโครงการฯ)** (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

พื้นที่ใช้ประโยชน์	**ที่ของตนเอง**	**ที่ของพ่อ-แม่**	**เอกสารสิทธิ์**	**พื้นที่ เช่า**
<u>ที่อยู่อาศัย</u> พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตรว.				จำนวนปีที่เช่า ..... ปี **<u>จ่ายค่าเช่าเป็น</u>** - เงิน.....บาท/ปี - อื่นๆ (ระบุ).....
<u>ที่ทำกิน</u> พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตรว.				จำนวนปีที่เช่า ..... ปี **<u>จ่ายค่าเช่าเป็น</u>** - เงิน.....บาท/ปี - ผลผลิตข้าว.....ถัง/ไร่/ปี - ผลผลิตอ้อย.....ตัน/ไร่/ปี - อื่นๆ (ระบุ).....
<u>ที่ให้คนอื่นเช่า</u> พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตรว.				จำนวนปีที่เช่า ..... ปี **<u>จ่ายค่าเช่าเป็น</u>** เงิน.....บาท/ปี ผลผลิตข้าว.....ถัง/ไร่/ปี ผลผลิตอ้อย.....ตัน/ไร่/ปี อื่นๆ (ระบุ).....
<u>ที่ทิ้งว่างเปล่า</u> พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตรว. เพราะ.....				
ที่อยู่อาศัย+ที่ทำกิน พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตรว.				จำนวนปีที่เช่า ..... ปี **<u>จ่ายค่าเช่าเป็น</u>** เงิน.....บาท/ปี ผลผลิตข้าว.....ถัง/ปี ผลผลิตอ้อย.....ตัน/ปี อื่นๆ (ระบุ).....
ที่อื่น ๆ..... พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตรว				

<u>เอกสารสิทธิ์นำไปตอบในตาราง</u> 0) ไม่มีเอกสารสิทธิ์ 1) โฉนด 2) นส.3/นส.3ก
3) สปก.4-01 4) ใบจอง 5) สทก.
6) ภบท. 7) อื่นๆระบุ.....

11. การใช้ประโยชน์จากที่ดิน **(เฉพาะแปลงในเขตโครงการฯ)**

การใช้ประโยชน์	พื้นที่	การจำหน่ายผลผลิต
ทำนา 1. เพื่อบริโภค 2. เพื่อขาย 3. 1+2	.....ไร่.....งาน.....ตรว. <u>ข้าวนาปี</u>ที่ปลูก คือ พันธุ์..... ผลผลิตที่ได้.....ถัง/ ไร่ <u>ข้าวนาปรัง</u>ที่ปลูก คือ พันธุ์..... ผลผลิตที่ได้..... .....ถัง/ ไร่ **รายได้สุทธิ**.....**บาท**	1. ตลาดในหมู่บ้าน 2. ตลาดในเมือง 3. พ่อค้ามารับซื้อ 4. เพื่อนบ้าน 5. ขายโรงงาน 6. อื่น ๆ .....
ทำไร่	.....ไร่ ..... งาน .....ตรว. ระบุพืช ..... ผลผลิต1).....ตัน/ ไร่ 2).....ตัน/ ไร่ 3).....ตัน/ไร่ **รายได้สุทธิ** .....**บาท**	1. ตลาดในหมู่บ้าน 2. ตลาดในเมือง 3. พ่อค้ามารับซื้อ 4. เพื่อนบ้าน 5. ขายโรงงาน 6. อื่น ๆ .....
ที่ทำสวน / ไม้ผล 1. เพื่อบริโภค 2. เพื่อขาย 3. 1+2	.....ไร่ ..... งาน ..... ตรว. ระบุพืช .... **รายได้สุทธิ** ....**บาท**	1. ตลาดในหมู่บ้าน 2. ตลาดในเมือง 3. พ่อค้ามารับซื้อ 4. เพื่อนบ้าน 5. ขายโรงงาน 6. อื่น ๆ .....
ปลูกผัก 1. เพื่อบริโภค 2. เพื่อขาย 3. 1+2	.....ไร่ ..... งาน ..... ตรว. ระบุพืช ..... …… **รายได้สุทธิ** .....**บาท**	1. ตลาดในหมู่บ้าน 2. ตลาดในเมือง 3. พ่อค้ามารับซื้อ 4. เพื่อนบ้าน 5. ขายโรงงาน 6. อื่น ๆ .....
สัตว์ที่เลี้ยง 1. เพื่อบริโภค 2. เพื่อขาย 3. 1+2	ระบุ ..... ……..... **รายได้สุทธิ** .....**บาท**	1. ตลาดในหมู่บ้าน 2. ตลาดในเมือง 3. พ่อค้ามารับซื้อ 4. เพื่อนบ้าน 5. ขายโรงงาน 6. อื่น ๆ .....
สระน้ำประจำไร่นา จำนวน.....สระ	สระที่ 1 ขนาด.....ไร่.....งาน.....ตรว. สระที่ 2 ขนาด.....ไร่.....งาน.....ตรว. สระที่ 3 ขนาด.....ไร่.....งาน.....ตรว.	

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสระน้ำ (กรณีไม่มีสระน้ำ ข้ามไปตอบในส่วนที่ 4 ข้อ 8)

12. **<u>สระที่ 1</u>** ได้มาจาก

1. ขุดเอง ขุดเมื่อปีพ.ศ.....
   ค่าใช้จ่ายในการขุดสระ.....บาท
2. มีเจ้าหน้าที่มาขุดให้จากหน่วยงาน.....
   เมื่อปี พ.ศ..... ค่าใช้จ่ายในการขุดสระ.....บาท
3. ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตภายหลังที่มีสระน้ำแล้ว หรือไม่
   - ☐ 1) ไม่ได้รับ
   - ☐ 2) ได้รับ (ระบุ) ได้แก่.....
     .....
     จากหน่วยงาน.....
     ปัจจุบันพืชที่ได้รับมีเจริญเติบโตเป็นอย่างไรบ้าง
     - ◊ 1) เจริญเติบโตดี
     - ◊ 2) ให้ผลผลิตดี
     - ◊ 3) เจริญเติบโตช้า/แคระแกร็น เพราะ.....
       .....
     - ◊ 4) ตายแล้ว เพราะ.....
       .....
4. ท่านใช้น้ำในสระทำอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   - ☐ ทำนา ☐ พืชไร่ ☐ พืชผัก
   - ☐ ไม้ผล ☐ เลี้ยงปลา
   - ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....
5. สระเก็บน้ำของท่าน เก็บน้ำได้ดีหรือไม่
   - ☐ 1) เก็บน้ำได้ดี
   - ☐ 2) เก็บน้ำได้น้อย เพราะ.....
   - ☐ 3) เก็บน้ำได้บ้าง ไม่ได้บ้างเพราะ.....
   - ☐ 4) เก็บน้ำไม่ได้เลยเพราะ.....
6. ความเพียงพอของน้ำในสระ
   - ☐ 1) พอโดยไม่ต้องเติม
   - ☐ 2) พอ แต่ต้องเติมช่วงเดือน.....
     โดยได้น้ำเติมจาก.....
   - ☐ 3) ไม่พอ และไม่มีแหล่งเติม

<u>สระที่ 2</u> ได้มาจาก 1. ขุดเอง ขุดเมื่อปี พ.ศ.....

ค่าใช้จ่ายในการขุดสระ.....บาท

2. มีเจ้าหน้าที่มาขุดให้จากหน่วยงาน.....

เมื่อปี พ.ศ..... ค่าใช้จ่ายในการขุดสระ.....บาท

3. ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตภายหลังที่มีสระน้ำแล้ว หรือไม่

☐ 1) ไม่ได้รับ

☐ 2) ได้รับ (ระบุ) ได้แก่.....

.....

จากหน่วยงาน.....

ปัจจุบันพืชที่ได้รับมีเจริญเติบโตเป็นอย่างไรบ้าง

◊ 1) เจริญเติบโตดี

◊ 2) ให้ผลผลิตดี

◊ 3) เจริญเติบโตช้า/แคระแกร็น เพราะ.....

.....

◊ 4) ตายแล้ว เพราะ.....

.....

4. ท่านใช้น้ำในสระทำอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ทำนา ☐ พืชไร่ ☐ พืชผัก

☐ ไม้ผล ☐ เลี้ยงปลา

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

5. สระเก็บน้ำของท่าน เก็บน้ำได้ดีหรือไม่

☐ 1) เก็บน้ำได้ดี

☐ 2) เก็บน้ำได้น้อย เพราะ.....

☐ 3) เก็บน้ำได้บ้าง ไม่ได้บ้างเพราะ.....

☐ 4) เก็บน้ำไม่ได้เลยเพราะ.....

6. ความเพียงพอของน้ำในสระ

☐ 1) พอโดยไม่ต้องเติม

☐ 2) พอ แต่ต้องเติมช่วงเดือน.....

โดยได้น้ำเติมจาก.....

☐ 3) ไม่พอ และไม่มีแหล่งเติม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน และการกำจัดศัตรูพืช

13. ท่านมีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ปุ๋ยคอก ☐ 2. ปุ๋ยหมัก

☐ 3. ปุ๋ยเคมี ☐ 4. ปุ๋ยพืชสด

☐ 5. ปลูกพืชหมุนเวียน ☐ 6. ไม่ได้ปรับปรุงด้วยวิธีใด

14. ท่านมีการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่การเกษตรของท่านหรือไม่ บริเวณใด

☐ 1. ปลูกรอบขอบสระ ☐ 2. ปลูกในแปลงทั่วไป

☐ 3. ปลูกรอบขอบสระและในแปลงทั่วไป

☐ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

☐ 5. ไม่ได้ปลูกหญ้าแฝก

15. แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน (ตอบได้มากว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เอกสารเผยแพร่ต่างๆ ☐ 2. เจ้าหน้าที่จาก.....

☐ 3. ร้านค้า ☐ 4. ศึกษาเอง/ทดลองทำเอง

☐ 5. หมอดินอาสา ☐ 6. อื่นๆ (ระบุ).....

16. พื้นที่ของท่านมีปัญหาเรื่องดินหรือไม่

☐ 1. มีระบุ.....

มีวิธีแก้ปัญหาเรื่องดินโดย.....

☐ 2. ไม่มี

☐ 3. ไม่ทราบ

17. ท่านทราบได้อย่างไรว่าพื้นที่ของท่านมีปัญหาเรื่องดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ทราบจากประสบการณ์ของตนเอง

☐ 2. ทราบจากเจ้าหน้าที่เข้ามาให้คำแนะนำ

☐ 3. ทราบจากการสอบถามหมอดิน/เพื่อนบ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน

☐ 4. ทราบด้วยวิธีอื่น ๆระบุ .....

18. เมื่อท่านมีปัญหาเรื่องดิน ได้รับคำแนะนำในการแก้ปัญหาจากใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. แก้ไขเอง

☐ 2. ไม่แก้ไข

☐ 3. ปรึกษาเจ้าหน้าที่ จากหน่วยงาน.....

19. ท่านมีการกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. วิธีชีวภาพ ☐ 2. วิธีกล

☐ 3. สารสกัดจากธรรมชาติ ☐ 4. สารเคมี

☐ 5. ไม่ได้กำจัดศัตรูพืช ☐ 6. อื่นๆ.....

20. **กรณีที่ใช้ หรือเคยใช้**สารเคมีในการปรับปรุงบำรุงดิน และการกำจัดศัตรูพืช ท่านคิดว่ามีผลเสียต่อสุขภาพของท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนหรือไม่

☐ 1. มี ระบุอาการ.....

ท่านได้แก้ไขปัญหาข้างต้นอย่างไร

1) ลดการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช

2) เลิกใช้สารเคมี

3) เปลี่ยนมาใช้ชีวภาพ/สารสกัดจากธรรมชาติ/วิธีกลร่วมกับสารเคมี

4) อื่นๆ (ระบุ).....

☐ 2. ไม่มี

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ

21. ในภาพรวมปัจจุบันครัวเรือนของท่านได้รับประโยชน์จากโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม) ด้านใดบ้าง

☐ 1. ไม่ได้รับประโยชน์เลย

☐ 2. ได้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

❍ 1) การเพาะปลูก

❍ 2) เลี้ยงสัตว์

❍ 3) การประมงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

❍ 4) การอุปโภค-บริโภค

❍ 5) ลดการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่

❍ 6) คุณภาพชีวิตดีขึ้น/รายได้เพิ่มขึ้น

❍ 7) แก้ปัญหาน้ำท่วม

❍ 8) อื่น ๆระบุ……..

☐ 3. ได้รับการส่งเสริมอาชีพ โดยมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน.....

ให้คำแนะนำ/อบรมเรื่อง (ระบุ).....

☐ 4. ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ระบุพืชที่ได้รับ.....

จากหน่วยงาน ……..

☐ 5. อื่นๆ (ระบุ).....

เปรียบเทียบด้านการใช้น้ำทำการเกษตร ก่อน-หลังปี 2548

(ก่อนปี 2548 ยังไม่ได้ก่อสร้างอ่างฯ , หลังปี 2548 อ่างฯ สร้างเสร็จแล้ว)

22. ปัญหาการใช้น้ำเพื่อการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

<u>การใช้น้ำทำการเกษตรก่อน</u> ปี 2548	**ปัญหาในการใช้น้ำ**	
	ไม่มี	**มี (เลือกจากตัวเลขด้านล่าง)**
1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติ		
2. น้ำฝน		
3. บ่อบาดาล, บ่อขุด, บ่อน้ำตื้น		
4. น้ำจากฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองพื้นที่ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา		
5. สระน้ำ		
6. อื่น ๆ (ระบุ)		
<u>การใช้น้ำทำการเกษตรหลัง</u> ปี 2548		
1. แหล่งน้ำตามธรรมชาติ		
2. น้ำฝน		
3. บ่อบาดาล, บ่อขุด, บ่อน้ำตื้น		
4. น้ำจากอ่างฯ ห้วยใหญ่ที่ปล่อยน้ำเข้าฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมืองพื้นที่ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา		
5. สระน้ำ		
6. อื่น ๆ (ระบุ)		

<u>กรณีมีปัญหา</u> (นำไปตอบในตารางข้างบน)

1) ขาดน้ำบางช่วงระบุเดือน..... 2) ขาดน้ำตลอดปี 3) คุณภาพน้ำไม่ดี

4) น้ำเป็นตะกอน 5) น้ำมีกลิ่น 6) อื่นๆ (ระบุ) ……

<u>หมายเหตุ</u> * ประปาหมู่บ้าน หมายถึง กระบวนการทำน้ำให้สะอาดโดยกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานแจกจ่ายแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

* แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ฯลฯ

* บ่อบาดาล หมายถึง บ่อที่ขุดเพื่อสูบน้ำจากใต้ดินขึ้นมาใช้โดยมีความลึกตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป

* บ่อน้ำตื้น/บ่อขุด บ่อที่ขุดเพื่อสูบน้ำจากใต้ดินขึ้นมาใช้โดยมีความลึกต่ำกว่า 10 เมตร

23. **กรณีที่ท่านได้ใช้น้ำจากโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม)** โดยน้ำไหลผ่านฝายวังแขมและเข้าสู่แนวเหมืองพื้นที่ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ท่านนำน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรด้วยวิธีการใด

☐ 1. ใช้เครื่องสูบน้ำของตนเองสูบน้ำเข้าแปลงเกษตร

☐ 2. ทำระบบสปริงเกอร์

☐ 3. อื่นๆ (ระบุ).....

24. ท่านมีส่วนร่วมกับโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม) ในประเด็นใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ไม่มี

☐ 2. มี โดย

O 1. การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการ

O 2. การร่วมแสดงความคิดเห็น

O 3. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

- การเข้าร่วมประชุม
- เข้ารับการอบรมในการส่งเสริมอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่

O 4. การเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของโครงการ เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ เป็นต้น

O 5. อื่น ๆ ระบุ.....

25. ในภาพรวมท่านมีความพอใจในการบริหารจัดการ (เช่น สระ ปัจจัยการผลิต ส่วนราชการมาส่งเสริมอาชีพ) ของโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม) หรือไม่

☐ 1. พอใจ เพราะ (ระบุ).....

☐ 2. ไม่พอใจ เพราะ (ระบุ).....

☐ 3. ไม่แสดงความคิดเห็น เพราะ (ระบุ).....

<u>กรณีพอใจ</u> ท่านมีความพอใจในการบริหารจัดการของโครงการห้วยใหญ่(วังแขม) ด้านใดบ้าง

☐ 1. ด้านการรับประโยชน์จากการใช้น้ำ

☐ 2. ด้านการส่งเสริมอาชีพ

❍ 1. ด้านการเกษตร

❍ 2. ด้านการเลี้ยงสัตว์

❍ 3. ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

❍ 4. ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่

❍ 5. อื่นๆ (ระบุ).....

☐ 3. ด้านการได้รับปัจจัยการผลิต

☐ 4. อื่นๆ (ระบุ).....

26. การเปลี่ยนแปลง**ด้านการเพาะปลูก** หลัง ปี 2548 (ซึ่งก่อสร้างอ่างฯ ห้วยใหญ่เสร็จแล้ว)

☐ 1. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

☐ 2. มีการเปลี่ยนแปลง

โดย 1) ได้ทำนาปี+นาปรัง

2) เปลี่ยนจากปลูกข้าว..... เป็น .....

3) เปลี่ยนพืชจาก..... เป็น .....

4) อื่น ๆ(ระบุ) .....

27. การเปลี่ยนแปลง **ด้านผลผลิต** หลังปี 2548 (ซึ่งก่อสร้างอ่างฯ ห้วยใหญ่เสร็จแล้ว)

☐ 1. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

☐ 2. มีการเปลี่ยนแปลง

1) ข้าว **นาปี** 1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง 3. เหมือนเดิม

ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากเดิม ..... ถัง/ไร่ เป็น ..... ถัง/ไร่

2) ข้าว **นาปรัง** 1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง 3. เหมือนเดิม

ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากเดิม ..... ถัง/ไร่ เป็น ..... ถัง/ไร่

3) พืชไร่ (ระบุพืช).....

1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง 3. เหมือนเดิม

ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากเดิม .....ตัน/ไร่ เป็น ..... ตัน/ไร่

4) พืชสวน (ระบุพืช).....

1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง 3. เหมือนเดิม

ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากเดิม ..... กก./ไร่ เป็น ..... กก./ไร่

5) พืชผัก (ระบุพืช).....

1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง 3. เหมือนเดิม

ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากเดิม ..... กก./ไร่ เป็น ..... กก./ไร่

6) อื่น ๆ (ระบุ).....

1. เพิ่มขึ้น 2. ลดลง 3. เหมือนเดิม

ผลผลิตเพิ่มขึ้น จากเดิม ..... กก./ไร่ เป็น ..... กก./ไร่

ส่วนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

28. ท่านทราบเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ หรือไม่

☐ 1. ไม่ทราบ **(ข้ามไปตอบข้อ 46)**

☐ 2. ทราบ

1) ทำอยู่แล้ว

2) สนใจที่จะทำ เพราะ.....

3) ไม่สนใจที่จะทำ เพราะ.....

29. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. มีที่ทำนา เพื่อปลูกข้าวไว้บริโภค ☐ 2. มีสระน้ำประจำไร่นา/แหล่งน้ำ

☐ 3. ปลูกพืชผสมผสาน (พืชไร่/ไม้ผล/พืชผัก) ☐ 4. เลี้ยงสัตว์

☐ 5. มีบ้านอยู่ในพื้นที่ทำกิน ☐ 6. อื่นๆ.....

30. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เอกสารเผยแพร่ต่างๆ ☐ 2. โทรทัศน์

☐ 3. เพื่อนบ้าน ☐ 4. ญาติพี่น้อง

☐ 5. ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต.)

☐ 6. เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการ (ระบุ).....

☐ 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

31. มีเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการมาชี้แจงเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนของท่านหรือไม่

☐ 1. มี เจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน.....

☐ 2. ไม่มี

☐ 3. ไม่ทราบ

32. ท่านเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่ (วังแขม) หรือไม่

☐ 1. ไม่ได้เข้าร่วม เพราะ.....

☐ 2. **เข้าร่วม** ด้วยเหตุผลใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) อยากได้สระน้ำเท่านั้น

2) อยากได้ปัจจัยการผลิต

3) อยากทำการเกษตรทฤษฎีใหม่

4) อื่นๆ (ระบุ).....

33. ท่านเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยวิธีใด

☐ 1. ได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน

☐ 2. ได้รับการชักชวนจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต.

☐ 3. สนใจและสมัครด้วยตนเอง

☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

34. ท่านเคยเข้าไปอบรมและดูงานที่โครงการทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนาฯ จ.สระบุรี หรือไม่

☐ 1. เคย เข้าไป ความรู้ที่ได้รับคือ.....

☐ 2. ไม่เคย

1) ต้องการเข้าไปดูงาน เพราะ.....

2) ไม่ต้องการเข้าไปดูงานเพราะ.....

35. ในอนาคตเมื่อท่านได้ใช้น้ำจากระบบส่งน้ำของโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม) และมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ ท่านคิดว่าจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่

☐ 1. ทำ

☐ 2. ทำอยู่แล้วและจะทำต่อไป

☐ 3. ไม่ทำ เพราะ.....

36. ในอนาคต ท่านคิดว่าครัวเรือนของท่านมีบุตร-หลานที่จะสืบทอดอาชีพเกษตรกรรมต่อไปหรือไม่

☐ 1. มี

☐ 2. ไม่มี เพราะ.....

☐ 3. ไม่แน่ใจ เพราะ .....

ส่วนที่ 7 ข้อมูลเรื่องรายได้ รายจ่าย และหนี้สินของครัวเรือนผู้รับการสัมภาษณ์

37. รายได้ รายจ่าย และหนี้สิน

37.1 ในปี 2551 ครัวเรือนของท่านมี **รายได้ <u>สุทธิ</u> รวมทั้งสิ้น** ..... **บาท**

1) รายได้จากการเพาะปลูก เป็นเงิน ..... บาท

2) รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ เป็นเงิน ..... บาท

3) รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นเงิน ..... บาท

4) รายได้จากการค้าขาย เป็นเงิน ..... บาท

5) รายได้จากการรับจ้างทั่วไป เป็นเงิน ..... บาท

6) รายได้จากการทำงานโรงงาน เป็นเงิน ..... บาท

7) รายได้จากการรับราชการ/เอกชน/รัฐวิสาหกิจ เป็นเงิน ..... บาท

8) รายได้จากที่บุตร/สามี/ภรรยา/หลานส่งมาให้ เป็นเงิน ..... บาท

9) รายได้จากค่าเช่า เป็นเงิน ..... บาท

10) รายได้จากการจำหน่ายพันธุ์ไม้ เป็นเงิน ..... บาท

11) รายได้อื่น ๆ ระบุ ..... เป็นเงิน ..... บาท

37.2 ในปี 2551 ครัวเรือนของท่านมี<u>รายจ่ายในการประกอบอาชีพในพื้นที่โครงการฯ</u> ดังนี้

1) รายจ่ายในการลงทุนภาคการเกษตร เป็นเงิน ..... บาท

2) รายจ่ายในการลงทุนนอกภาคการเกษตร เป็นเงิน ..... บาท

3) รายจ่ายอื่น ๆ ระบุ ..... เป็นเงิน ..... บาท

37.3 หนี้สิน ปัจจุบันครัวเรือนมีหนี้สินหรือไม่

☐ 1. ไม่มี

☐ 2. มี จำนวน ..... บาท

1) แหล่งที่กู้ยืมเงิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

❍ 1. บิดามารดา หรือญาติพี่น้อง

❍ 2. ธนาคาร .....

❍ 3. กองทุนหมู่บ้าน

❍ 4. สหกรณ์การเกษตร

❍ 5. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

❍ 6. เพื่อนบ้าน

❍ 7. คนอื่น ๆ ในหมู่บ้านเดียวกัน/คนอื่น ๆ นอกหมู่บ้าน (นายทุน)

❍ 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

2) หนี้สินที่กู้ยืมมาได้นำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

❍ 1. เพื่อลงทุนประกอบอาชีพในภาคการเกษตร

❍ 2. เพื่อลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

❍ 3. เพื่อลงทุนค้าขาย

❍ 4. เพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

❍ 5. เพื่อการศึกษาบุตรหลาน

❍ 6. เพื่อรักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน

❍ 7. เพื่อซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ ที่จำเป็น

❍ 8. เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

❍ 9. อื่น ๆ (ระบุ).....

38. ความพอเพียงของรายได้ในครัวเรือน

☐ 1. มีเหลือเก็บ

☐ 2. มีพอดี

☐ 3. ไม่เพียงพอ

ส่วนที่ 8 ข้อมูลทางสังคม

39. ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนมีสถานภาพทางสังคมหรือไม่

☐ 1. ไม่มี ☐ 2. มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ผู้นำท้องถิ่น (ระบุ).....

2) กรรมการหมู่บ้าน 3) กลุ่มออมทรัพย์

4) กลุ่มสตรีและแม่บ้าน 5) อื่นๆ(ระบุ).....

40. ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มด้านอาชีพในหมู่บ้านหรือไม่

☐ 1. กลุ่มทำนา ☐ 2. กลุ่มชาวไร่อ้อย

☐ 3. กลุ่มปลูกมันสำปะหลัง ☐ 4. กลุ่มข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

☐ 5. กลุ่มแม่บ้าน (แปรรูปอาหาร) ☐ 6. สหกรณ์การเกษตร

☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

41. ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนเคยร่วมกิจกรรมการลงแขกบ้างหรือไม่

☐ 1. ไม่เคย

☐ 2. เคย กิจกรรม (ระบุ).....

42. ท่านคิดว่าความสามัคคีระหว่างชาวบ้านในหมู่บ้านของท่านเป็นอย่างไร

☐ 1. มีความสามัคคี

☐ 2. ไม่แน่ใจ เพราะ.....

☐ 3. ไม่มีความสามัคคี เพราะ.....

43. ครัวเรือนของท่านได้น้ำดื่มน้ำใช้จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. น้ำฝน ☐ 2. ประปาหมู่บ้าน

☐ 3. น้ำบ่อประจำบ้าน ☐ 4. น้ำบาดาล

☐ 5. น้ำจากอ่างฯ ห้วยใหญ่ที่ปล่อยน้ำเข้าฝายวังแขมและไหลผ่านแนวเหมือง พื้นที่ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา

☐ 6. ซื้อน้ำดื่ม ☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

44. ครัวเรือนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับน้ำดื่มน้ำใช้หรือไม่

☐ 1. ไม่มีปัญหา

☐ 2. มีปัญหา

1) น้ำมีกลิ่น 2) น้ำเป็นตะกอน

3) ขาดน้ำบางช่วงระบุเดือน.....

4) อื่นๆ (ระบุ).....

45. หากท่านมีปัญหาหรือความคับข้องใจเกี่ยวกับตัวท่านหรือครอบครัวท่าน ท่านจะขอคำปรึกษา หรือคำแนะนำจากใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ 3 ลำดับ)

☐ 1. ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน ☐ 2. เจ้าอาวาส/พระ ☐ 3. ครู / อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประจำตำบล

☐ 4. เพื่อนบ้าน/ญาติ ☐ 5. บิดา/มารดา ☐ 6.เจ้าหน้าที่ของโครงการห้วยใหญ่(วังแขม)

☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

46. หากท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนเกิดเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านจะไปรับการรักษาจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ซื้อยากินเอง ☐ 2. สถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน

☐ 3. โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด ☐ 4. คลินิกในตัวเมือง

☐ 5. โรงพยาบาลเอกชน ☐ 6. อื่นๆ ระบุ.....

47. ท่านหรือสมาชิกในครัวเรือนได้รับการประกันสุขภาพโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ไม่ได้รับการประกันสุขภาพ ☐ 2. กองทุนประกันสังคม

☐ 3. กองทุนสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย ☐ 4. บริษัทประกันชีวิต

☐ 5. บัตรประกันสุขภาพ 30 บาท (รักษาทุกโรค)

☐ 6. อื่นๆ

ส่วนที่ 9 ข้อมูลด้านปัญหา – อุปสรรคและข้อคิดเห็น/เสนอแนะ

48. ในภาพรวมท่านประสบปัญหาใดบ้างในการประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. ขาดน้ำ

☐ 2. ขาดเงินทุน

☐ 3. ขาดแรงงาน

☐ 4. ขาดปัจจัยการผลิต

☐ 5. ขาดความรู้ทางวิชาการ

☐ 6. ปัญหาการตลาด (ระบุ).....

☐ 7. อื่นๆ (ระบุ).....

49. กรณีที่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ ท่านมีแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

50. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาในเขตพื้นที่โครงการฯ ห้วยใหญ่ (วังแขม) ที่ท่านเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อครัวเรือนและชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ ๓๑๒ /2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับอำเภอ

ตามที่จังหวัดลพบุรีร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จะเข้ามาร่วมสนับสนุนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี โดยมีแผนงานที่จะสนับสนุนสระเก็บน้ำและปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ยึดหลักการตามแนวทฤษฎีใหม่ จึงแต่งตั้งคณะทำงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับอำเภอ ดังนี้

1. นายอำเภอสระโบสถ์	ประธานคณะทำงาน
2. ปศุสัตว์อำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
3. ป่าไม้อำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
4. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประมงประจำอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
5. หัวหน้าหน่วยพัฒนาที่ดินที่ 1 สถานพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
6. เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
7. เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงานและเลขานุการ

ให้คณะทำงานดังกล่าว มีหน้าที่ดังนี้

1. คัดเลือกและกลั่นกรองเกษตรกรที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการให้มีความเป็นไปได้ในการที่จะดำเนินการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่
2. จัดทำแผนการผลิตของเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ
3. ดำเนินงานและประสานงานในการสนับสนุนเกษตรกรตามหลักเกณฑ์และวิธีการของการเกษตรทฤษฎีใหม่

4. ติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงาน
5. ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัดมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ใ มีนาคม 2544

(นายทวีศักดิ์ เวียงวิเศษ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ ๙๖๖ /2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัด

.....

ด้วยจังหวัดลพบุรี ได้รับการประสานงานจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จะเข้ามาสนับสนุนโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี โดยจะสนับสนุนสระเก็บน้ำและปัจจัยการผลิตบางส่วนให้กับเกษตรกรที่มีความประสงค์จะร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ยึดหลักการตามแนวทฤษฎีใหม่ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัด ประกอบด้วย

1. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี	ประธานกรรมการ
2. เกษตรจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
3. ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี	กรรมการ
4. ประมงจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
5. ปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
6. นายช่างหัวหน้าโครงการชลประทานลพบุรี	กรรมการ
7. ป่าไม้จังหวัดลพบุรี	กรรมการ
8. สหกรณ์จังหวัดลพบุรี	กรรมการ
9. หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	กรรมการ
10. เร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
11. โยธาธิการจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
12.หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี	กรรมการและเลขานุการ

13. นายศักดิ์ชัย อ่อนละไม กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี

ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ดังนี้

1. ประสานงาน กำกับ ดูแล และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน
2. ดำเนินงานและประสานงานในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต/การขุดสระน้ำและสนับสนุนทางด้านวิชาการตามหลักการและวิธีการตามแนวทฤษฎีใหม่
3. ติดตามความก้าวหน้า และรายงานผลการดำเนินงานให้จังหวัดและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสำนักงาน กปร.ทราบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ มีนาคม 2544

(นายทวีศักดิ์ เวียงวิเศษ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ ๕๖๖ /2546

เรื่อง ขอยกเลิกคำสั่ง

.....

ตามที่จังหวัดลพบุรี ได้มีคำสั่งที่ 393/2544 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัด และคำสั่งที่ 392/2544 เรื่องแต่งตั้งคณะทำงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับอำเภอ

เนื่องจากการปรับโครงสร้างใหม่ของกระทรวง ทบวง กรม ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล ซึ่งทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการ และคณะทำงานดังกล่าว เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการฯ เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ จึงขอยกเลิกคำสั่งจังหวัดลพบุรีที่ 392/2544 และ 393/2544

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ เมษายน 2546

(นายอำนวย เอมกลิ่นบัว)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ 533 /2546

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่
ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด

ตามที่จังหวัดลพบุรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการโครงการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ บริเวณพื้นที่รับประโยชน์จากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ตามคำสั่งจังหวัดลพบุรี ที่ 393/2544 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2544 นั้น

เนื่องจากการปรับโครงสร้างใหม่ของกระทรวง ทบวง กรม ตามนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล ซึ่งทำให้องค์ประกอบสำคัญของคณะกรรมการระดับจังหวัดเปลี่ยนแปลงใหม่

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่เขตชลประทานห้วยใหญ่วังแขม เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่เขตชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัด ประกอบด้วย

1. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี	ประธานกรรมการ
2. เกษตรจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
3. ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี	กรรมการ
4. ประมงจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
5. ปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี	กรรมการ
6. หัวหน้าโครงการชลประทานลพบุรี	กรรมการ
7. ป่าไม้จังหวัดลพบุรี	กรรมการ
8. สหกรณ์จังหวัดลพบุรี	กรรมการ
9. หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	กรรมการ
10. หัวหน้าทางหลวงชนบทลพบุรี	กรรมการ
11. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดลพบุรี	กรรมการ

12. ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต ลพบุรี 1 กรรมการ

13. หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ลพบุรี กรรมการ

14. หัวหน้าสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดลพบุรี กรรมการ

15. ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดลพบุรี กรรมการ

16. หัวหน้าฝ่ายแผนงานพัฒนาการเกษตร กรรมการและเลขานุการ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี

17. นายศักดิ์ชัย อ่อนละไม กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี

ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่เขตชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ดังนี้

1. ประสานงาน กำกับ ดูแล และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน
2. ดำเนินงานและประสานงานในการสนับสนุนปัจจัยการผลิต / การขุดสระน้ำ และสนับสนุนทางด้านวิชาการตามหลักการและวิธีการตามแนวทฤษฎีใหม่
3. ติดตามความก้าวหน้า และรายงานผลการดำเนินงานให้จังหวัด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงาน กปร. ทราบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 11 เมษายน 2546

(นายอำนวย เอมกลิ่นทัว)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ ๖๖๔/2546

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่

ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ

ตามที่จังหวัดลพบุรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับอำเภอ เพื่อดำเนินการโครงการส่งเสริมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ บริเวณพื้นที่รับประโยชน์จากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม ตามคำสั่งจังหวัดลพบุรี ที่ 392/2544 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2544 นั้น

เนื่องจากการปรับโครงสร้างใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามนโยบายการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล ซึ่งทำให้องค์ประกอบสำคัญของคณะทำงานระดับอำเภอถูกยกเลิกไป

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ จึงแต่งตั้งคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่เขตชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับอำเภอ ดังนี้

1. นายอำเภอสระโบสถ์	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
3. ผู้แทนสำนักงานป่าไม้จังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
4. ผู้แทนสำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
5. หัวหน้าหน่วยพัฒนาที่ดินที่ 1 สถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
6. ผู้แทนโครงการชลประทานจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
7. ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมหาโพธิ	คณะทำงาน
8. ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสระโบสถ์	คณะทำงาน
9. ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลนิยมชัย	คณะทำงาน

10. เกษตรอำเภอสระโบสถ์ คณะทำงานและเลขานุการ

11. ผู้แทนสำนักงานเกษตรอำเภอสระโบสถ์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานดังกล่าว มีหน้าที่ดังนี้

1. คัดเลือกและกลั่นกรองเกษตรกรที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการให้มีความเป็นไปได้ในการที่จะดำเนินการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่โดยยึดหลักเกณฑ์ของโครงการ
2. จัดทำแผนการผลิตของเกษตรกรที่ผ่านการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ โดยกิจกรรมการผลิตของเกษตรกรจะต้องเป็นไปตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่
3. ดำเนินงานและประสานงานในการสนับสนุนเกษตรกรตามหลักเกณฑ์และวิธีการของการเกษตรทฤษฎีใหม่
4. ติดตามความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงาน
5. ปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่โครงการชลประทานห้วยใหญ่วังแขม ระดับจังหวัดบอบบาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 11 เมษายน 2546

(นายสำเนียง เอมเสนีบัว)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ 104 /2552

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดลพบุรี

.....

ตามคำสั่ง จังหวัดลพบุรีที่ 3568 /2551 ลงวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามกำกับ ดูแล การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดลพบุรีและคณะกรรมการได้เห็นชอบกำหนดพื้นที่ 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำซับตะเคียน อำเภอชัยบาดาล พื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม อำเภอสระโบสถ์ และพื้นที่โครงการแก้มลิงหนองสมอใส อำเภอท่าวุ้ง เป็นพื้นที่บูรณาการนำผลการศึกษาทดลองจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาดำเนินการให้เป็นรูปธรรมและยั่งยืน นั้น

เพื่อให้การดำเนินการบูรณาการ ในพื้นที่ดังกล่าว มีประสิทธิภาพบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตพืช ประมง ปศุสัตว์ อาชีพการเกษตรเพื่อให้ที่สูงขึ้น เกษตรกรมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงแต่งตั้งคณะทำงานฯ ดำเนินการดังนี้

1. คณะทำงานส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพืชและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย

1.1	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี	หัวหน้าคณะทำงาน
1.2	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวลพบุรี	คณะทำงาน
1.3	ผู้อำนวยการศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว	คณะทำงาน
1.4	ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตลพบุรี	คณะทำงาน
1.5	เกษตรจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
1.6	ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
1.7	ประมงจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
1.8	หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
1.9	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานลพบุรี	คณะทำงาน
1.10	ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
1.11	นายอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
1.12	นายอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
1.13	นายอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
1.14	นายบุญรวม พานเพ็ชร์ หัวหน้าฝ่ายแผนงาน นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับชำนาญการ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี	คณะทำงานและเลขานุการ

/2. คณะทำงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ...

2. คณะทำงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบการใช้น้ำ ประกอบด้วย

2.1	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานลพบุรี	หัวหน้าคณะทำงาน
2.2	หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
2.3	สหกรณ์จังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
2.4	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี หรือผู้แทน	คณะทำงาน
2.5	หัวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำซับตะเคียน	คณะทำงาน
2.6	หัวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม	คณะทำงาน
2.7	นายอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
2.8	นายอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
2.9	นายอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
2.10	เกษตรอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
2.11	เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
2.12	เกษตรอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
2.13	ผู้แทนกลุ่มผู้ใช้น้ำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ดำเนินการ ของโครงการชลประทานลพบุรี	คณะทำงาน
2.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สระโบสถ์	คณะทำงาน
2.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มหาโพธิ์	คณะทำงาน
2.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงค่อม	คณะทำงาน
2.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแหลม	คณะทำงาน
2.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางลี่	คณะทำงาน
2.15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคู้	คณะทำงาน
2.16	นายสิทธิพงษ์ กิจวรวุฒิ นายช่างชลประทานโครงการชลประทานลพบุรี	คณะทำงานและเลขานุการ

/3 คณะทำงานส่งเสริมและพัฒนาด้านประมง...

3. **คณะทำงานส่งเสริมและพัฒนา ด้านประมง** ประกอบด้วย

3.1	ประมงจังหวัดลพบุรี	หัวหน้าคณะทำงาน
3.2	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดลพบุรี	คณะทำงาน
3.3	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานลพบุรี	คณะทำงาน
3.4	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี หรือผู้แทน	คณะทำงาน
3.5	หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
3.6	นายอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
3.7	นายอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
3.8	นายอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
3.9	เกษตรอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
3.10	เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
3.11	เกษตรอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
3.12	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สระโบสถ์	คณะทำงาน
3.13	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มหาโพธิ์	คณะทำงาน
3.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงค่อม	คณะทำงาน
3.15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแหลม	คณะทำงาน
3.16	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางลี่	คณะทำงาน
3.17	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคู้	คณะทำงาน
3.18	ประมงอาสาในพื้นที่ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของสำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
3.19	นายไพฑูรย์ แพรเมือง หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี	คณะทำงานและเลขานุการ

/4. คณะทำงานส่งเสริมและพัฒนาด้านประมง...

4. คณะทำงานส่งเสริมและพัฒนา ด้านปศุสัตว์ ประกอบด้วย

4.1	ปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี	หัวหน้าคณะทำงาน
4.2	หัวหน้าด่านกักกันสัตว์ลพบุรี	คณะทำงาน
4.3	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี หรือผู้แทน	คณะทำงาน
4.4	นายอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
4.5	นายอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
4.6	นายอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
4.7	ปศุสัตว์อำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
4.8	ปศุสัตว์อำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
4.9	ปศุสัตว์อำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
4.10	เกษตรอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
4.11	เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
4.12	เกษตรอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
4.13	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สระโบสถ์	คณะทำงาน
4.14	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มหาโพธิ์	คณะทำงาน
4.15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงค่อม	คณะทำงาน
4.16	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแหลม	คณะทำงาน
4.17	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางลี่	คณะทำงาน
4.18	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคู้	คณะทำงาน
4.20	นายชยวัฒน์ กลิ่นลอย เจ้าพนักงานสัตวบาล สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี	คณะทำงานและเลขานุการ

5. คณะทำงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

5.1	หัวหน้าสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี	หัวหน้าคณะทำงาน
5.2	เกษตรจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
5.3	ประมงจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
5.4	หัวหน้าสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
5.5	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี หรือผู้แทน	คณะทำงาน
5.6	นายอำเภอทุกอำเภอ	คณะทำงาน
5.8	ปศุสัตว์อำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
5.10	ปศุสัตว์อำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน

/5.11 ปศุสัตว์อำเภอชัยบาดาล...

5.11	ปศุสัตว์อำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
5.12	เกษตรอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
5.13	เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
5.14	เกษตรอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
5.15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สระโบสถ์	คณะทำงาน
5.16	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มหาโพธิ์	คณะทำงาน
5.17	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล บ่วงค่อม	คณะทำงาน
5.19	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแหลม	คณะทำงาน
5.20	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางลี่	คณะทำงาน
5.21	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคู้	คณะทำงาน
5.22	หมอดินอาสาประจำตำบลในพื้นที่ดำเนินการของสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงาน
5.23	นายสมศักดิ์ อิ่มสำราญ เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตรสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี	คณะทำงานและเลขานุการ

6. คณะทำงานพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรเกษตรกร ประกอบด้วย

6.1	สหกรณ์จังหวัดลพบุรี	หัวหน้าคณะทำงาน
6.2	หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ลพบุรี	คณะทำงาน
6.3	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดลพบุรี	คณะทำงาน
6.4	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี หรือผู้แทน	คณะทำงาน
6.5	หัวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำซับตะเคียน	คณะทำงาน
6.6	หัวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่วังแขม	คณะทำงาน
6.7	หัวหน้าหน่วยส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ในพื้นที่ดำเนินการ	คณะทำงาน
6.8	นายอำเภอทุกอำเภอ	คณะทำงาน
6.9	ปศุสัตว์อำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
6.10	ปศุสัตว์อำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน
6.11	ปศุสัตว์อำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
6.12	เกษตรอำเภอท่าวุ้ง	คณะทำงาน
6.13	เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน

/6.14 เกษตรอำเภอชัยบาดาล...

6.14	เกษตรอำเภอชัยบาดาล	คณะทำงาน
6.15	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สระโบสถ์	คณะทำงาน
6.16	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มหาโพธิ์	คณะทำงาน
6.17	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงค่อม	คณะทำงาน
6.17	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแหลม	คณะทำงาน
6.18	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางลี่	คณะทำงาน
6.19	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางคู้	คณะทำงาน
6.20	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ดำเนินการ	คณะทำงาน
6.21	หัวหน้ากลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี	คณะทำงานและเลขานุการ

ให้คณะทำงานแต่ละด้านมีอำนาจหน้าที่

1. วางแผนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนา ตามแนวพระราชดำริในแต่ละด้านในพื้นที่ดำเนินการ ทั้ง 3 แห่ง ให้สอดคล้องเหมาะสมกับพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคมในแต่ละแห่ง

2. จัดทำแผนงานและงบประมาณ ดำเนินการในพื้นที่ ทั้ง 3 แห่ง

3. ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการ คณะทำงานในแต่ละด้าน รวมทั้งบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ให้คณะกรรมการติดตามทราบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2552

(นายจารุพงศ์ พลเดช)
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คำสั่งจังหวัดลพบุรี

ที่ ๖๑๖ /๒๕๕๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลและจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ

โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับพื้นที่

ด้วยจังหวัดลพบุรี ได้รับการประสานจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในการติดตามประเมินผล โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางพระราชดำริ) อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี เพื่อนำผลการประเมินผลมาจัดทำแผนพัฒนาอาชีพในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมตลอดจนความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและอำเภอในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานระดับพื้นที่ ให้สอดคล้องเป็นไปตามแนวพระราชดำริเป็นการเฉพาะกิจ ต่อไป

โดยที่โครงการข้างต้นเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จังหวัดลพบุรีจัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 (2.3) ซึ่งต้องมีการบูรณาการหลายส่วนราชการเพื่อร่วมขับเคลื่อนต่อไป และการประเมินของสำนักงาน กปร. เป็นส่วนหนึ่งในการฟื้นฟูขยายผลให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการติดตามประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลและจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ โครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) ระดับพื้นที่ ประกอบด้วย

๑. นายอำเภอสระโบสถ์ หัวหน้าคณะทำงาน

๒. นายเกียรติศักดิ์ ชอบธรรม คณะทำงาน
ผู้แทนสถานีพัฒนาที่ดินลพบุรี

๓. นายอำนวยพร ประเสริฐศรี คณะทำงาน
ผู้แทนสำนักงานประมงจังหวัดลพบุรี

๔. นายสนองนาถ สุภาคม คณะทำงาน
ผู้แทนสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลพบุรี

๕. นายศักดิ์พิสิฐ อัตถสาระ คณะทำงาน
ผู้แทนสำนักงานเกษตรจังหวัดลพบุรี

๖. นายศักดิ์ชัย อ่อนละไม คณะทำงาน
ผู้แทนสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี

๗. นายเอกรินทร์ อินทรคงรอด		คณะทำงาน
ผู้แทนโครงการชลประทานจังหวัดลพบุรี		
๘. นายฉัตรดนัย นิลแย้ม	ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลทุ่งท่าช้าง	คณะทำงาน
๙. นางนงลักษณ์ จรรยาพรพาณิชย์	ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลสระโบสถ์	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวสราวดี สนเผือก	ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบลมหาโพธิ	คณะทำงาน
๑๑. นายสุขสมบูรณ์ ทองมี	เกษตรตำบลสระโบสถ์	คณะทำงาน
๑๒. นายธงชัย ฤกษ์สังเกต	เกษตรตำบลมหาโพธิ	คณะทำงาน
๑๓. นางบุษบา อินทร์พยุง	เกษตรตำบลทุ่งท่าช้าง	คณะทำงาน
๑๔. นายเกียรติก้อง สุทิชัชวาลย์	พัฒนากรประจำตำบลสระโบสถ์,มหาโพธิ	คณะทำงาน
๑๕. นางสาวเรียวดาว บุญจันทร์	พัฒนากรประจำตำบลทุ่งท่าช้าง	คณะทำงาน
๑๖. นายสมพร คล้ายวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมหาโพธิ	คณะทำงาน
๑๗. นายวัลลภ คงไกรฤกษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งท่าช้าง	คณะทำงาน
๑๘. นายวิทยา วิเชียรศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสระโบสถ์	คณะทำงาน
๑๙. นายสุรัตน์ พราหมณีย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสระโบสถ์วิทยาคาร	คณะทำงาน
๒๐. นายสุทัศ จูเจี่ย	เกษตรอำเภอสระโบสถ์	คณะทำงาน และเลขานุการ

ให้คณะทำงานดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ในการติดตามประเมินผลโครงการห้วยใหญ่วังแขม (เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ)

๒. ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลและจัดทำแผนพัฒนาอาชีพ

๓. รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจให้จังหวัดทราบ

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 24 เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายจารุพงศ์ พลเดช)
ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาด้านการอำนวยการและวิชาการ

1. นายเฉลิมเกียรติ	แสนวิเศษ	เลขาธิการ กปร.
2. นางสาวศรีนิตย์	บุญทอง	ที่ปรึกษา สำนักงาน กปร.
3. ม.ล.จิรพันธุ์	ทวีวงศ์	รองเลขาธิการ กปร.
4. นางสุวรรณา	พาศิริ	ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและติดตามประเมินผล รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

คณะผู้วิเคราะห์ และรายงานผล

1. นายนรินทร์	กาญจนฤกษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามประเมินผล
2. นางนภาพร	ฉิมแก้ว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นางสาวกาญจนา	กำเนิดพันธ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นางสาวนวพร	รัตนสมบัติทวี	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

คณะผู้เก็บข้อมูลภาคสนาม

1. นางสาวจำเนียร	เพียรไม่คลาย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
2. นางนภาพร	ฉิมแก้ว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นางณัฐกิตติ์	วินิชสำเภาทิพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
3. นางสาวกาญจนา	โนรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นางสาวกาญจนา	กำเนิดพันธ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. นางสาวฉัตตริน	บุญเกิด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นางสาวสุภาพร	หมั่นหาทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
7. นางสาวหฤทัย	เขียวกะเสม	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
8. นางสาวนวพร	รัตนสมบัติทวี	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
9. นางสาวแสงเพ็ญ	คุณภัทรสกุล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
10. นางอรพรรณ	ชินสา	พนักงานประจำสำนักงาน

คณะผู้ประสานงานโครงการห้วยใหญ่ (วังแขม)

1. นายสมคิด	จันทมฤก	นายอำเภอสระโบสถ์
2. นายตรีวิทย์	วินิชสำเภาทิพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
3. นายฉัตรดนัย	นิลแย้ม	ปลัดอำเภอ (จนง. ปค.7)
4. นายศักดิ์ชัย	อ่อนละไม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี
5. นางสุภาพร	แก้วเข้ม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลพบุรี
6. นายเอกรินทร์	อินทรคงรอด	นายช่างชลประทาน ระดับชำนาญงาน
7. นายนพดล	ทุมเชื้อ	นายช่างชลประทาน ระดับชำนาญงาน
8. นายสิทธิ	กิจวรวุฒิ	นายช่างชลประทาน ระดับชำนาญงาน

ผู้จัดพิมพ์รายงานและภาพประกอบ

1. นางสาวกาญจนา	กำเนิดพันธ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
2. นางอรพรรณ	ชินสา	พนักงานประจำสำนักงาน

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ 78 ทำเนียบรัฐบาล ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 0 2280 6193-199
โทรสาร 0 2280 6206
http://www.rdpb.go.th